

/ рој жртава које је пљеваљски срез дао у борби за ослобођење Југославије и за бољи живот велики је. Тај прилог у крви говори о томе ~~за~~ је пљеваљски срез, великим дијелом своје територије и становништва, био жариште народноослободилачке борбе. Учешће народа овог краја у борби против окупатора и домаћих издајника било је масовно и непрекидно **од** почетка борбе па до коначног ослобођења Југославије.

Због тога је значајан напор Савеза бораца пљеваљског општинске да припреми и објави ову и овакву публикацију. Прворазредно је свакако то да је овом књигом дефинитивно спасен од заборавља идентификован прилог у крви људи нашег краја, дат за побједу нове социјалистичке Југославије. Преживјели би били у дугу према жртвама да ово нијесу направили.

НОР вођен у пљеваљском крају нема посебних карактеристика, које би га одвајале од општег карактера борбе коју су народи Југославије, под руководством КПЈ, водили у току II свјетског рата. Нема, дакле, неких, било војних било политичких, карактеристика који би га посебно освјетлиле, ван оних **концепција** које су извирале из војно-политичког курса КПЈ. По доношењу одлука, за народноослободилачки рат би се могло рећи да је вођен, све негдје до 1944. године, на децентрализован начин. С те стране се пружала прилика организацијама и руководством КПЈ да **покажу** шта могу, да покажу у ствари своју зрелост и способност, па и смисао за особености, у вођењу рата и револуције. У таквом су положају биле и најшире народне масе, јер на неким територијама, на којима је 1941. године вођена борба против окупатора није било организација Комунистичке партије Југославије. С друге стране, рад партијске организације и устанак у нашем крају развијали су се између два колосална искуства која су давали устанак у Србији и у Црној Гори: један — у **старту масован** и по почетним резултатима бриљантан; други — смишљен и постепено нарастајући.

Стања околности, у критичном времену формирања и базичне изградње устанка, тј. 1941. и 1942. године, налазили смо се стално у близини Врховног штаба и Централног комитета

КПЈ. На тај начин, партијска организација у пљеваљском срезу била је у блиском контакту са изворним мислима које су утицале или су могле утицати на усмјеравање устанка. Тито је, не само као стратег него и као суптилан тактичар, налазио начина за дејство у таквим околностима како се не би битно или трајније нарушавала основна линија НОБ-а. Очито је да су партијској организацији у пљеваљском срезу многе околности ишле наруку да би устанак усмјерила и развила у најбољем и најпожељнијем правцу.

Прва организација КПЈ у пљеваљском срезу формирана је у новембру 1939. године. Та организација је имала свега 3 члана. Организациони развитак КПЈ до почетка устанка је доста спор: организован је Мјесни комитет и једна партијска ћелија (свега 11 чланова КПЈ). Очито, развитак је, и по времену и по ширини, био спор и узак. Тачно је да град Пљевља није имао Гразвијену привреду па, самим тим, ни радничку класу. Али стоји чињеница да је било могуће да се од напредне интелигенције, која је у врло великом броју била опредељена за напредне идеје омладине Београдског универзитета, од занатских радника, од школске и сеоске омладине — и много раније и много шире формирају организације КПЈ у овом крају. То утолико прије што елементе једног напредног покрета у пљеваљском срезу имамо већ јасно постављене одмах послје 1933. године. Несумњиво је да Покрајински комитет КПЈ за Црну Гору, Боку и Санџак, чак и послје 1937. године, није имао повјерења и храбрости да шире продре у масе и на нове територије. Партијски елементи у Беранама и у Мојковцу, преко којих је то рађено, били су крајње слаби да то учине у Санџаку, па самим тим и Пљевљима. Друге могућности или иницијативе, које су биле далеко шире, за та руководства као да нијесу постојале. Ова констатација данас нема никакав практичан значај. Она само донекле објашњава закашњелост развитка КПЈ у нашем крају и, тако рећи, апсурдну нелогичност: прије 1940. године у Пљевљима постоје многи људи марксистички образовани, у практичној политици на линији КПЈ оријентисани — организација КПЈ не постоји. Свакако је, на тај начин, умањен онај свјесни, организовани потенцијал са којим је КПЈ ушла у устанак и револуцију у пљеваљском крају. Када се има у виду да је послје формирања прве организације КПЈ, у новембру 1939. године, одмах дошло до хапшења њеног секретара и извјесног броја напредних људи у Пљевљима, цио рад те неискусне организације је био паралисан све негдје до августа 1940. године, када Блажо Јовановић, иако доста скептичан према организацији састављеној од интелектуалаца, значајно утиче на консолидацију њеног рада. Као што се види, организација је била у некој врсти цајт-нот-а пред противником и догађајима који су наступали.

Најважнија, међутим, ваљда пресудна ствар, која ће пљеваљску партијску организацију — без обзира на то каква је била и у каквим се околностима налазила — повући на линију успјеха и позитивних резултата јесте чињеница да је она од самог почетка схватила да је оружана борба против окупатора њен први и основни задатак, да је у томе сва суштина народно-ослободилачког покрета, да се кроз ту суштину изражавају и сви интереси КПЈ, да КПЈ нема неких других, „својих," посебних мктереса еан тог. Окупити на том забатку све слојеве друштва и све појединце, без обзира на националне, вјерске, имовинске, политичке или идејне разлике — ту је у ствари била не само суштина покрета него и кључ за успјех или једини пут ка њему. Организација КПЈ у Пљевљима је стваралачки и такорећи без грешке повезала овај захтјев ослободилачког рата са оном патриотском свијешћу и традицијом која је у нашем крају имала дубок коријен. Таквим приступом рату Партија је одмах придобила најутицајније људе у срезу: Мила Перуничкића, Маринка Голубовића, Јоса Мирковића, Ристана Павловића, Душиана Ивовића, Бошка Остојића, Павла Ђерковића, Сима Деспотовића, Милка Старчевића, Јока Кнежевића и др. Већина председника општина, учитеља, имућних људи итд. стала је на нашу страну. Међутим, то није било довољно. Најважније је било добити битку у најширим народним масама на неколико важних задатака.

Прво је требало спријечити покоље између Црногораца и Срба с једне и Муслимана с друге стране, па тек онда практично реализовати паролу о братству и јединству. Због познатих разлога из прошлости било је могуће развити и продубити јаз и сукоб између њих. На том послу су упорно радили окупатори и домаћа реакција, тсатсо црногорска и српска тако и муслиманска. Ову политичку битку у масама ми смо дефинитивно добили тек у другој половини 1943. године. Прво <смо спријечили заоштравање у моменту доласка Нијемаца и усташких елемената у априлу 1941. године са стране Муслимана. Атмосфера је била крајње заоштрена. Међутим, наш утицај на муслиманску градску омладину био је пресудан, те до тога није дошло. Захваљујући одлучној акцији комуниста и нашем утицају на муслиманску интелегенцију у граду, пропао је покушај усташа да преузму власт и управу над другим установама посредством муслиманске интелегенције. Сматрам да је ово један од најзначајнијих наших политичких успјеха 1941. године. Спријечили смо обратно заоштравање када су, мјесто Нијемаца, дошли италијански окупатори са паролом: «МопГепедго Ђопо», «1и1о Гизко тогГо». Касније, пак, наше војне јединице су спречавале покољ муслиманског живља од стране четника. Наше страже и органи власти строго су кажњавали лопове, посебичаре и пљачкаше муслиманске имовине и сл. Коначно је пљеваљска муслиманска милиција, у којој су радиле наше пристаише, дала оружан отпор

четничким јединицама које су хтјеле да уђу у град. Оне су предале Пљевља нашим јединицама у септембру 1943. године. Само за један дан послје тога, у наше бригаде је дошло 200 омладинаца муслимана. То је, послје тешке трогодишње борбе, био тријумф наше политике братства и јединства у овом крају.

Да бисмо ојачали оружану борбу против окупатора било нам је неопходно савладати колебање у масама на селу да се чим прије \лате оружја. Једно због продирања хитлеровских армија у дубину Совјетског Савеза и због свирепог терора окупатора (стријељања, паљевина, интернација и сл.) с једне стране и, с друге, због наше недовољне војне способности у 1941. години да их заштитимо од окупатора, код сељака је била завладала несигурност, која се испријечила као наш озбиљан противник у то вријеме. Пуних шест мјесеци је требало да, уз помоћ извјесних догађаја, савладамо овај проблем. Напад црногорских партизана на Пљевља 1941. године, противофанзива Црвене армије под Москвом, долазак српских партизана на територију Санџака у децембру 1941. године, стварање прве партизанске чете на затим батаљона у периоду децембар—јануар 1941—1942. године допринијела су ступању маса у оружану борбу, тако да у периоду март—мај 1942. године имамо четири ударна партизанска батаљона, један позадински — територијални батаљон и двије територијалне чете под командом Штаба Пљеваљског НОП одреда. Значи: организован и масован, прави рат против окупатора и његових слугу.

Од самог почетка устанка КПЈ је у масама учвршћавала вјеру да нема и не може бити повратка на поредак старе Југославије. Апсурдност и неправичност поретка старе Југославије није нам било тешко доказати. То тим прије што априлски слом, издаја и све оне недаће произашле из капитулације пред освајачима, које су се свом тежином сручиле на недужни народ били су убједљиви аргументи за изрицање најстроже пресуде поретку бивше Југославије.

Политичка и морална мобилизација маса против повратка на старо била нам је олакшана због тога што је четничтво за све вријеме рата остало на позицијама шовинизма, братоубилачког рата и повратка династије Карађорђевића на пријесто. Остајући непрекидно у служби окупатора, оно није било у стању да предочи ма какву алтернативу новој Југославији, изузев карађорђевићевске Југославије.

Ми сами такође нисмо могли дати неку концепцију новог поретка. Наша свјест о томе какав ће то бити поредак, односно каква ће изгледати Југославија послје рата, нити 1941. године нити касније није била нарочито развијена. У ствари ми нисмо били свјесни да ту нову Југославију стварамо такорећи сваког дана. У практичној политичкој акцији ми смо говорили да ће то све бити уређено послје побједе. Стварали смо једну донекле

идеализирану слику о изузетно правичном поретку који ћемо коначно да створимо. За народ су биле довољне наше практичне акције које су увијек биле у склопу борбе против окупатора. У периоду август—новембар 1941. године ликвидирана је у пљеваљском, срезу бивша власт (коју су окупатори врло радо задржали): жандармеријске станице, општинске управе; спаљене су све општинске књиге и архиве; нестали су сеоски кметови. Паралелно с тим, стварали смо нове, демократске органе власти — народнослободилачке одборе. Коначно, сам факат да је КПЈ била на челу устанка говори сасвим убједљиво да повратка на старо неће и не може бити.

На ову тему имали смо, у команди Пљеваљске партизанске чете, врло интересантну дискусију у новембру 1941. године у селу Адровићима. Пала је иницијатива да команда чете донесе пресуду о животу и имовини познатог петоклонаша и издајника Нићифора Лисичића. Спор је избио међу нама око одлуке о конфискацији непокретне имовине и њеног давања на привремено чување, до свршетка рата, слугама поменутог Лисичића. Један дио нас је упорно заступао гледиште да би оваква одлука команде чете о имовинским питањима била штетна по даљи развитак покрета и да она нарушава његову политичку платформу. Ипак је команда чете донијела одлуку о конфискацији имовине. Само, то је била и прва и посљедња одлука такве врсте у пљеваљском крају до краја рата.

Свакако би занимљиво било сагледати како је Партија у пљеваљском срезу развијала, тако да кажем, војну линију, водила војну политику. До почетка устанка, у периоду припрема, формирали смо 4—5 герилских група (свака до 15 чланова), којима су руководили чланови Мјесног комитета. Уз то сзго развили широку акцију прикупљања или набавке оружја од стране становништва. Ту треба имати у виду да већина становништва у овим крајевима увијек посједује понешто од оружја.

Почетак устанка нам је измијенио ову организацију. Образована је једна, још увијек по називу пљеваљска, герилска група са 25—30 бораца. Та група је била покретна, невезана за територију. Била је под командом Мјесног комитета. У њој није било не само чвршће него никакве војне организације: без стерјешинског састава, са односом опште једнакости.

Врло брзо и без тешкоћа смо организирали Пренђански партизански батаљон. То је била територијална војска. Такве су биле чете на простору Вруља — Козица, Мељак — Бобово, Косаница — Потпеће и др. За ове крајеве и људе, нарочито пренђанску општину, оео је већ био традиционални облик војног организовања. Он је одражавао ону црногорску племенску организацију још од прије балканских ратова.

У периоду август—септембар 1941. године, послје талијанске офанзиве на црногорске устанике, и ми у Пљевљима пре-

живљавало извјесну војну кризу. Тада се почиње развијати — у војном погледу — једно комитско схватање устанка: мале групе заклетих устаника, са конспиративним везама и стриктним задацима. За тренутак је искочило на површину и препоручивало се неко бугарско или младотурско или старо комитско искуство.

Иако су се Пренђански батаљон и друге територијалне јединице, као територијална војска, одржали све до III офанзиве, ми смо одмах видјели да је та организација војнички неефикасна. У самом почетку је више представљала политичку него војничку вриједност. Комитско искуство није долазило у обзир, оно се у једном тренутку кризе и појавило у ствари као отпор концепцији устанка.

Пљеваљски герилски одред смо скоро испустили због тога што нијесмо били склони, или нам је било даље од памети, да стварамо чвршћу војну јединицу ¹са \старјешинским саставом, са војном дисциплином и субординацијом.

Тек у октобру 1941. године ми смо, као руководство, схватили какву војну организацију треба да стварамо. Помогло нам је искуство Ужичког партизанског одреда. Са стварањем прве партизанске пљеваљске чете, као покретне, стајаће, са именованим старјешинским саставом, војне јединице, ми смо у суштини схватили војну линију устанка. Никад више код нас није било неке неодређености. Ми смо сами, без икаквих питања, формирали ударне батаљоне, штаб одреда. Организација бригада нам је дошла сасвим лошчно.

Захваљујући таквом војно-политичком курсу, у прољеће 1942. године на територији пљеваљског среза народноослободилачки покрет је био изграђен у свим својим битним елементима: војној организацији и ефектима; органима власти и позадинским службама; политичким и друштвеним организацијама; базама и магацинима. Био је успостављен интензиван систем веза и односа са другим територијама и центрима устанка.

Касније, повремено напуштање пљеваљске територије од наших војних снага — послје III и за вријеме V непријатељске офанзиве — овај и овакав правац развитка НОП-а и борбе у пљеваљском срезу није могло нити спријечити, нити зауставити.

Управо баш такав војно-политички курс и његови резултати, повезани са прводецембарским нападом црногорских партизана на Пљевља приликом покрета према Србији, створили су окупатору такав положај да је он врло одлучно и брутално приступио организацији квислинжских војних јединица: четника и муслиманске милиције. Први пут се на терену пљеваљског среза издајничке војне организације појављују крајем децембра 1941. гођм/ке. Пгошто италијанска дивизијска команда у Пљевљима није успјела да организацију четништва заснује на некој широј антикомунистичкој основи, уз ангажовање таквих људи из

Санџака као што је био Сретен Вукосављевић, полицички и војнички се цијела акција свела на жандармеријско подофицирско војно вођство (Богољуб Ирић и сл.) уз које су стајала, политички већ одраније компромитована, браћа Ненадићи и слични елементи. Поготову када смо у јануару 1942. године ликвидирали једну официрску четничку групу, која је имала извјесне шире еојне амбиције у борби против партизана, цијела пљеваљска четничка акција остала је политички слаба а војнички углавном редуцирана на стражу око окупаторовог гарнизона у Пљевљима или на његову претходницу у акцијама против наше војске и слободне територије.

Чак и када је, мај 1942—мај 1943. године, гледајући цијелу Југославију, четништво било у свом зениту, пљеваљски четници су били војнички безначајни. На примјер у току IV непријатељске офанзиве они покушавају да мобилишу двије бригаде за борбу против партизана на Неретви и у Калиновику. Такозвана 2. пљеваљска четничка бригада двапут је комплетно дезертирала прије доласка до Дрине. То је било у моменту када је на терену пљеваљског среза била једна малобројна партијска организација, као и герила која је, по величини и карактеру, била политичког а не војног значаја. Због тога се и догодило да су 1944. године, акцијом два батаљона 3. пролетерске сануачке бригаде на Вишеграду, пљеваљски четници били потпуно ликвидирани као војна организација. Драже Михаиловића четничка варијанта се појавила код нас преко Јована и Филипа Војиновића и преко официра Јована Јеловца а касније и Милутина Јеловца и дијела њиховог братства. Та варијанта се угасила погибијом Јована Јеловца у Љућу 1944. године, а Војиновићи су еојнички били крајње безначајни и непредузимљиви. Што се пак тиче муслиманске милиције, изузев извјесних свирепости у бившој бољанићкој, чајничкој и буковичкој општини, она у овом крају није представљала неку војничку снагу према нашем покрету.

Може се са сигурношћу тврдити и доказати да партијска организација у Пљевљима није направила ниједну крупнију политичку грешку у спровођењу политичке платформе и војне изградње НОП-а. Тиме се у великој мјери може објаснити и војно-политичка слабост четништва, које није могло доживјети чак крај окупатора у овом крају. С тим у вези треба подвући да смо се за све вријеме рата служили принципом *д о б р о в о љ н о с т и* у попуњавању наших војних јединица. У цијелој 1941. години само смо у два случаја примијешили према појединим издајницима најстрожу казну. Једна репресивна мјера, паљевина кућа, која је у прољеће 1942. године изгледала нужна да би, се видјело да одлазак у четнике носи, за сељаке, неки имовикски ризик, а која је примијењена спорадично у неколико случајева, била је прекинута, нарочито послје интервенције Обласног комитета КПЈ за Санџак. Политика која би се широко

служила стријељањима и другим елементима притиска и репресалија, политика која би повећавала опште недаће народа које је са собом донио окупатор, комунистима у пљеваљском крају је била страна.

Друга важна тачка нашег односа према народу је била чување и поштовање материјалног и моралног интегритета људи и њихових породица. Сада изгледа сасвим наивно што смо одбијали да једемо кајмак а тражили да нам сељаци дају сир. То је било у 1941. години. Због тога би се могло рећи да смо били слаби или да смо се „удварали“ сељацима. А кад 3. пролетерска (санџачка) бригада 1943. године пролази гладна кроз села и ниједан борац неће да бере воће или не тражи храну ако му се не понуди, одбија ракију јер неће ~~за~~ пије и сл. Шта је то? Јер тада смо били и јаки и већ осурили у рату.

Комунисти у пљеваљском срезу стекли су посебно повјећење народа тиме што су га објективно информисали о свим важним догађајима. Нисмо никад ништа уљепшавали, нити крили. Нарочито о непријатељској офанзиви. За народ је било врло важно да то благовремено сазна. Политички скупови, разни изборни састанци, понашање функционера војних и политичких — све је то било демократско. Тиме се извршавала, у најбољем смислу схваћена, воља народа.

На такав начин, на слободној територији стваран је заиста слободарски и демократски покрет. Априлски омладински митинг у Косаници 1942. године, на који је дошло око хиљаду пет стотина омладинаца и омладинки са цијеле територије среза, говорио је о слободарском полету у пљеваљском срезу.

Други свјетски рат је свом својом суровошћу харао у пљеваљском крају пуне четири године. Ниједна непријатељска офанзива није поштедјела ни његове људе ни територију. Али ни у једној прилици нијесмо остали дужни непријатељима народа. Пљеваљски крај је за све вријеме рата и револуције био многоструким нитима повезан са народноослободилачким покретом Југославије. Патриоте овог краја часно су извршиле своју дужност. Али је и цијена у крви — за ослобођење и бољи живот — морала бити заиста висока.

Данило КНЕЖЕВИЋ

ПРЕГЛЕД ИСТОРИЈЕ
ПЉЕВАЉСКОГ СРЕЗА
ДО 1941. ГОДИНЕ

ПЉЕВАЉСКИ КРАЈ ДО ТУРСКЕ ОКУПАЦИЈЕ

Археолошки налази показују трагове једне далеке праисторијске цивилизације на пљеваљском подручју. Савремена историјска наука сматра да је привредна комуникација која је повезивала Подунавље с дубровачким подручјем, преко Полимља, Пљеваља, Никшића и Цавтата, била један од праваца којим су се у периоду око 2.000 година п. н. е. групације народа с истока помјерале ка Јадрану, индоевропејизирајући ова подручја, са чиме се доводи у везу и настанак Илира.

Остаци надгробних хумки (тумула), карактеристичних за начин сахрањивања у праисторијском периоду западног Балкана, чести су и у околини Пљеваља. Нарочито су познати некропола у Готовуши, која потиче из гвозденог доба, и праисторијски налази у Калушићима.

Има индиција да је пљеваљско подручје било центар илирског племена Пируста, које је у III вијеку п. н. е. заједно с осталим илирским племенима, улазило у састав великог племенског савеза, познатог под именом „Илирска држава“. Ова држава постиже свој врхунац за вријеме краљице Теуте, која, у незадрживој најезди, допире на југ до Крфа. Забринути због илирске експанзије, Римљани се већ тада мијешају у македонско-илирске сукобе, да би крајем I вијека п. н. е. ковачно освојили илирске крајеве, послије озбиљног отпора који су им нарочито пружили Пирусти.

Продирање Римљана у ове крајеве било је условљено осим војних и економским разлозима. Освојена подручја су располагала значајним рудним богатствима и пољопривредним производима. Римљани интензивније почињу искоришћавати рудна богатства ових крајева од II вијека п. н. е. Постоје индиције да је још у то доба вршена експлоатација оловно-цинкане руде у Брскову и Шупљој стијени и гвоздене руде у Козици. При том су се, изгледа, Римљани користили Пирустима који су били врсни рудари.

Постојећа архивска грађа, сачувани историјски споменици и други извори показују да су Пљевља веома старо насеље. Остаци насеља и друге археолошке ископине, нарочито оне из

Комина, говоре да је у доба Римљана овдје био римски муниципијум чије је име почињало словом С.

На овом подручју, и поред систематске римске колонизације, дуго се одржало старосједилачко илирско становништво. Плодније земљиште су заузели Римљани, а планинско Илири,

Ископине римског града у Коминима

који су претежно били номади. Остаци грађевина, надгробни споменици, стари путеви и др. говоре да је у то вријеме насељеност била велика.

Словени почињу насељавати ове крајеве у VI и VII вијеку. Ту су затекли „Ромеје господаре и Илире старосједиоце“. Словени су, као јача и компактнија маса, потиснули Римљане из плодних предјела, док су се Илири са својим стадима повукли у шуме и планине. Настављајући живот сличан ономе какав су имали у старој постојбини, Словени су формирали жупе којима су управљали жупани. Тако се помиње жупа која је обухватала подручје с обје стране Таре од Прошћења до Ограђенице и од Добриловине до Тепаца са сједиштем у Пренђанима.

Мјесто Брезница (Пљевља) с манастиром Врхобрезницом помиње се први пут 822. године а чешће послје 1200. године. За вријеме цара Уроша пљеваљски крај је припадао хумском кнезу Војиславу Војиновићу, једном од најмоћнијих феудалаца српске феудалне државе, која се називала Рашка по граду Расу, код Новог Пазара. Од 1368. до 1373. године пљеваљски крај је

био под управом. Николе Алтомановића. Послије тога босански краљ Твртко је присајединио ове крајеве својој држави, у чијем саставу су остали до почетка XV вијека. Од тада до 1435. године пљеваљским крајем је управљао Сандаљ Хранић, а од 1435. године војвода херцег Стефан.

ПАД ПЉЕВАЉСКОГ КРАЈА ПОД ТУРКЕ

Према љетопису Манастира Свете тројице, Турци су у бици на ријеци Брезници, која протиче кроз Пљевља, 1. септембра 1462. године, разбили војску херцега Стефана, освојили данашња Пљевља и више других херцеговачких мјеста. Они су их држали годину дана док их није херцег Стефан повратио. Али су Турци у љето 1465. године коначно освојили Пљевља с околином.¹

У средњем вијеку данашња Пљевља су се звала Брезница. Данашње се име јавља у XV вијеку, а турско име Таслица у XVI вијеку.

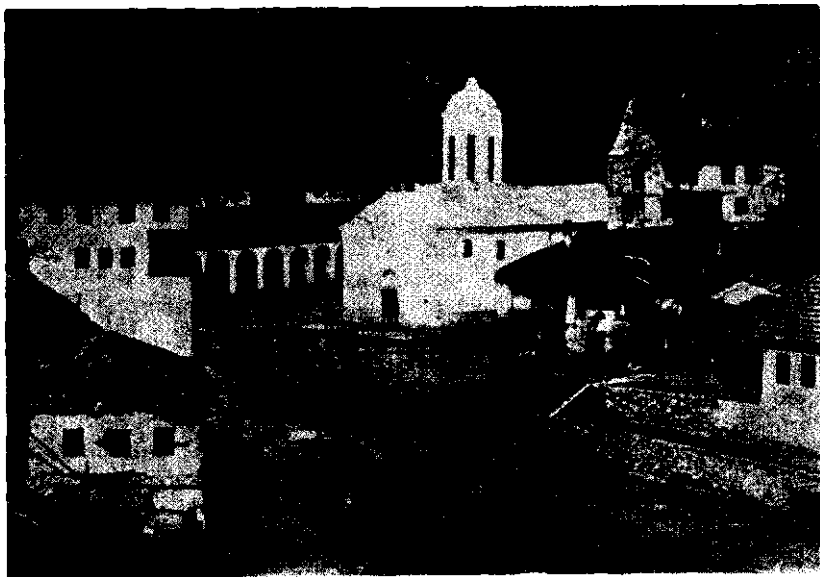
Пљевља су и прије турских освајања била значајна саобраћајна раскрсница. Кроз њих је водио пут из Дубровника за Ниш, Скопље и Цариград, и пут „Виа Дрина“ из Требиња, Билеће, Гацка и Фоче уз ријеку Тихотину до Пљеваља. Поред тога, кроз Пљевља је пролазио и друм из Требиња, Никшића и Таре ка Лиму. Такође је ишао пут од Котора преко Грахова, Оногшта (Никшића) и Дробњака у Пљевља. Разгранате саобраћајне везе, рудна богатства, земљорадничка и сточна производња су учинили Пљевља познатим и развијеним мјестом. Трговачке везе Пљеваља с Дубровником су биле веома развијене и чврсте. Пљеваљски трговци су продавали пољопривредне производе, а занатске прерађевине од сребра чак су директно извозили у Италију. Пљеваљски трговци истицали су се као значајни посредници између српских и дубровачких трговаца. За вријеме херцега Стефана Пљевља су била и важно рударско **насеље**.

Под турском влашћу Пљевља нијесу стагнирала у привредном погледу углавном све до XVIII вијека. Она су била и даље значајно саобраћајно раскршће. Кроз њих је пролазио пут који их је повезивао с Македонијом и Босном. Пљеваљски трговци су извозили велике количине жита, воска, сирове свиле, живе и других производа. Крајем XV вијека у Пљевљима су и Јевреји

¹ Љетописац Манастира Свете тројице код Пљеваља Гаврило Тројићанин је записао 1462. и ово: „V. место звана Врхобрезница близу мјеста Пљеваља М. Херцеговини V. љето 6971/1. септембра 1462. до 1. септембра 1463. године) прими цар Мухамед Трапензут и то лево оди на Амарје и то љето разбише Турци господина Херцега Стефана У Херцеговини на ријеци Врезници и примише захумскују земљу“.

заједно с пјеваљским трговцима, преко Дубровника, извозили производе из овога краја и у италијанске градове. То свједочи да је у то вријеме био знатно развијен привредни живот у овом крају. Пљевља су била сједиште херцеговачког санџак-бега од 1580. до 1833. године, -када он црцлази у Матар. У том париоду Пљевља — односно Таслица, како су их Турци назвали — по-слије Мостара су била највећи град у Херцеговини.

Привредни живот од XVIII вијека све више стагнира, да би касније, услијед феудалних односа и националног ропства, све више и више замирао. Многобројни записи, сачувани највише у манастирима, убједљиво свједоче да је турски освајач систематски и сурово угњетавао и експлоатисао Србе. Тако у једном запису Манастира Свете тројице из 1476. године Мухамед II је назван „злочестиви, злонравни и несити“, а султан Бајазит II у запису од 1504. године као „варварски цар“. Године 1537. записано је, између осталог, да је „те године цијелим отоманским

Манастир Свете тројице

царством владао султан Сулејман. И велика нас нужда од њих бијаше јер смо имали имања и све нам одузимаху, једни придолажаху, а други су одлазили и све што смо сакупили узимаху ...” Пожари, глад, тешке зиме, болести и сличне невоље су погоршавале ионако веома тешко стање изазвано непрекидним варварским терором и великим наметима турских власти у периоду њихове владавине. Срби су у таквој ситуацији имали само два могућа избора: или да приме ислам или, што је било најчешће,

да напуштају своја огњишта. Према научним истраживањима Срби су у пјеваљском крају веома ријетко примали ислам упркос свим невољама и варварским методама којима су били изложени од Турака. Били су примјер оданости своје имену и својој вјери, „чему није био узрок само вјерски фанатизам и слијепа преданост црквеним прописима". Танасије Пејатовић, познати просвјетни и научни радник, који се бавио научноистраживачким радом о прошлости Пјеваља, истиче да народу овога подручја „није толико било стало до молитве колико до збора и заједничког састанка које су обављали око цркава и манастира приликом већих празника". Велики број манастира и цркви налазио се у околини Пјеваља. Они су играли значајну улогу у окупљању српског народа у борби за очување и јачање народног индивидуалитета, његових традиција и слободарске мисли. Поред вјерске функције, они су, као и раније, били једине просвјетне установе Срба.

Као и у другим освојеним земљама, Турци су постепено наметнули свој турски феудални систем, прилагодивши га затеченим феудалним односима. Турци су освојену земљу образовали у спахилуке, дајући их на уживање заслуженим царевим војницима. Спахилуци које су уживале спахије звали су се зијамети и тимари. Земљиште није било њихово, али су им сељаци који су земљу обрађивали морали плаћати десетак од производа с имања. Међу спахијама било је и појединих Срба, који су били српска властела а ступали су у турску службу да би сачували своје феудалне посједе. Али су такви случајеви били ријетки изузеци, јер су спахије били Турци и они Срби који су примили ислам, а били су поријеклом из разних крајева Турског Царства. Такви феудални односи владали су све до 1839. године. Тада је укинут спахијски систем. Мјесто спахија феудалним посједима су управљали аге и бегови. Земљиште је **по**стало њихова својина, на које су добили тапије и којим су располагали по својој вољи. Од тада се десетина плаћала царској каси, док се агама и беговима морала давати трећина или четвртина од производа које чифчије производе на њиховој земљи. Дужности чифчија према аги биле су да му дају четвртину или трећину жита, половину или трећину сијена, да обавезно узимају аги овце на кесим, волове на изор, и то јефтиније него осталима, да без накнаде раде на земљи коју ага није уступао чифчијама. Чифчије су биле дужне да долазе аги на мобе кад их год позове. Веома мало ага и бегова је живјело на селу, јер су претежно живјели у Пљевљима, док су на своја имања излазили само на љетовање.

Такви односи неминовно су изазивали све оштрије сукобе између ага и чифчија. Они су условљавали све **јвче** буђење ослободилачке мисли и тежње за економским и националним ослобођењем од Турака. О тешком положају чифчија стоји и

ово у запису манастира Довоље: „Ох, боже мој благи, велике жалости од хришћанског народа што му је велики зулум утужио од стране царске! Ко има коње и волове од њих му користи нема; царска војска све подави и све кажу да ће цар платити и ништа не плаћа, на сиротињу доста муке и тешкоћа те не може више да живи“. Тако су Срби, с изузетком малог броја богатих кнезова и спахија, били у изванредно тешком положају у сваком погледу. Због тога се све до друге половине XIX вијека, сем ријетких појединаца који су примали ислам, српско становништво пјеваљског подручја непрекидно исељавало у друге крајеве наше земље а највише у Србију. Док су се једни исељавали, дотле су „други с југа гоњени тешким зулумом и већим невољама пристизали у овај крај“. Али ни они нијесу остали дуже у овом крају. Тако је процес непрекидног досељавања и исељавања српског становништва трајао читава три вијека. На миграцију становништва велики утицај су имали устанци и побуне српског народа против Турака.

ОСЛОБОДИЛАЧКИ ПОКРЕТ

Незадовољство народа против Турака изража^чло се хајдучијом, бунама и устанцима, који су у XIX и устанци вијеку били све чешћи и масовнији. Зато Танасије Пејатовић у свом дјелу „Полимље и Прекотарје“ истиче „да планине потарске и полимске никад нијесу биле без хајдука и ускока“. Путописци су и у XVI вијеку забиљежили да су хајдуци били опасни не само за Турке већ и за путнике.

Хајдучке чете предводили су Мићо и Јован Глушчевић из Камене горе, Маринко Леовац из Крћа, Ристан Шарац из Матаруга, поп Јосиф Поповић из Бабина, Нинко Колџија из Крњаче и други. Они су нападали турску војску и оне Муслимане који су се истицали у терорисању Срба. Напоредо с тим, Срби из пјеваљског краја стално су помагали и подржавали Црну Гору и Србију у борбама против Турака. Они су као добровољци учествовали у оружаним борбама против Турака које су вођене на територији Црне Горе и Србије. Нарочито значајан допринос су дали, под командом великог јунака Мића Глушчевића, у боју против Турака у Шаранцима 1862. године. У њему Мићо Глушчевић је погинуо. Он је био командант свих снага које су учествовале у овом боју против Турака.

Први српски устанак 1804. године значајно је утицао на даље буђење националне мисли у овом крају. Због оружаних борби које су Срби повели против Турака у овом крају паша Селмановић, несигуран у своје снаге, тражио је 1805. године помоћ од травничког везира. Тада су устаници овог краја продри до села Врбе и убили 20 турских војника. Паша Сел-

мановић се, уз помоћ војске травничког везира, тада свирепо обрачунавао са Србима који су помагали устанике. Том приликом велики дио становништва побјегао је испред турског терора. Читава села остала су пушта.

Учешће Срба пјеваљског краја је било масовно и у устанку против Турака 1875. године. У организовању овог устанка истакли су се архимандрит Свете тројице и обновитељ манастира Довоље Пахомије, Митар Робовић, трговац из Пјеваља, Петар Марић из Вијенца, поп Новак Старчевић из Ограђенице, Филип Војиновић из Вишњице, свештеници Поповић и Јањушевић из Вабина и хајдуци Нинко Колџија из Крњаче и Миле Комарица из Бучја. Устанак познат под именом „Бабинска буна“, почео је у Бабинама, гдје је спаљен турски хан и растјерана турска посада на Јабуци. Истог дана пјеваљски устаници, јачине једне

Маринко Леовац

чете, под командом Петра Марића, спалили су турски хан на Трлици, док су убрзо затим устаници, с Митром Робовићем на челу, напали турске посаде у Готовуши и Бољанићима. Такође су спаљене заптијске станице (турске касарне) у Бобову и Глибаћима. Устанак се крајем августа 1875. године проширио на читав пјеваљски крај. У то вријеме из Србије су стигли с око 800 добровољаца Маринко Леовац и поп Љешевић. Међу устаницима је било и Муслимана који су као чифчије били експлоатисани од ага и бегова. Затим су, у периоду август—октобар пјеваљски устаници водили жестоке борбе против турске војске у Какмуџама, Бобову, Пренћанима. Да би се одржао, турски гарнизон у Пљељима тражио је од Порте војну помоћ, која му је стигла крајем октобра 1875. године. Тако су јаке турске снаге преко Бољанића, Мељака и Бобова, под командом Салих-бега, и од Пјеваља ка Пренћанима и Тари под командом Фауд-паше, водиле жестоке борбе против пјеваљских устаника, у којима су погинуле четовође Филип Војиновић и Милован Станковић заједно с 14 устаника у Вишњици. Устаници из Мељака, Бобова и Ограђенице повлачили су се према Пренћанима и Тари. Најжешћи бој вођен је на Тари код Пренћана, гдје је погинуло 35 устаника. Турци су у крви и пламену угушили овај устанак. Српски домови су попаљени и опљачкани, а становништво се масовно иселило у Србију (Ужице, Ваљево, Шабац) и у Црну

Гору. Због тога „висораван између Пљеваљског поља и долине лимске била је готово пушта, а куће попаљене и са земљом сравњене“. Већи дио устаника прикључује се српској и црногорској војсци и учествује у рату који су Србија и Црна Гора водиле против Турске 1876—1878. године.

Ратујући као добровољци устаници из овог краја истакли су се у борбама против Турака на Јавору, у Новој Вароши, Прибојској Бањи, Сјеници, Прошћењу и Пренђанима. Због тога је влада Србије одликовала четовође и команданте батаљона Маринка Леовца и Вука Јоловића Таковским крстом и медаљом за храброст.

Пљевља под аустроугарском и турском влашћу Аустро-Угарска Монархија је на Берлинском конгресу 1878. године добила мандат од великих сила да окупира Босну, Херцеговину и Санџак. На окзнову 25. члана Берлинског уговора Аустро-Угарска је добила право да држи своје гарнизоне у Пљевљима, Прибоју, Пријепољу и Бијелом Пољу, а Турској је остављено право да, поред управне власти, држи и 5.000 војника у Санџаку. Аустро-угарска војска је окупирала Пљевља 10. септембра 1879. године. И Срби и Муслимани били су незадовољни с таквом окупацијом Пљеваља. Они су покушавали да спријече аустроугарски продор у Санџаку. У томе се истицао и муфтија Мехмед Нуредин Шемсикадић, али је он убрзо, на интервенцију бечке владе и по налогу Порте напустио активност против Аустрије.

Срби нијесу подносили ни турску ни аустроугарску туђинску и окупаторску власт, која је конзервирала беговске и агинске феудалне друштвене односе и гушила националноослободилачки и социјални покрет српског становништва у овом као и у осталим крајевима наше земље. О томе говори и бројно учешће добровољаца из пљеваљског краја у херцеговачком устанку 1882. године против Аустро-Угарске. Црна Гора и Србија су биле резервисане према овом устанку, јер нијесу жељеле да се прерано сукобљавају с Аустро-Угарском. Турске власти у Пљевљима сарађивале су с аустро-угарском војском у борби против устаника иако су Муслимани у Херцеговини заједно са Србима учествовали у устанку против Аустро-Угарске. Турска војска и цивилна власт у Пљевљима предузимале су превентивне мјере ради одржавања реда у пљеваљском крају. Аустријски генерал Кукулх извјештавајући из Пљеваља своју претпостављену команду, повољно је оцијенио активност пљеваљског Сулејман Хаки-паше у борби против устаника. Устанак у Херцеговини наишао је на велике симпатије и подршку српског становништва у пљеваљском крају. Када је, 2. јуна 1882. године, капетан Ивановић са групом добровољаца из Србије стигао у Ограђеницу с намјером да се повеже с херцеговачким устаницима, њему се

одмах придружило око 170 устаника из пјеваљског краја с Марком Тањевићем, Новицом Тошићем, Јованом Каровићем, Спасојем Војиновићем и другима. Тада су пјеваљски устаници и Ивановићева група почели борбе против аустроугарске војске у Челебићу. Они су тежили да се повежу с херцеговачким устаницима. Забринута због борби устаника из овога краја, Аустро-Угарска је одмах предузела мјере да би разбила и уништила устаничке снаге. Тако су 16. јула 1882. године 2.000 аустро-угарских и 1000 турских војника предузели напад против устаника, које су 17. јула разбили у Ограђеници.

Двострука окупација Пјеваља стално је погоршавала ионако тешко економско и политичко стање српског народа у пјеваљском крају. Услијед тога долазило је до масовних исељавања у периоду од 1881. до 1889. године. О томе говоре и извјештаји аустро-угарских власти из Пјеваља бечкој влади. Трговина с Дубровником која се више од три вијека интензивно развијала, прекинута је аустроугарском окупацијом Босне и Херцеговине и Санцака. Граница између Турске и Аустро-Угарске је постављена на Метаљци. Доласком аустроугарског гарнизона, Пјеваља су била претворена у војнички логор двије велике завојевачке царевине. И Турска и Аустро-Угарска свим средствима су настојале да задрже стечене позиције у овом крају. Оне су подизале касарне и друге војне објекте за своје гарнизоне. Аустро-Угарска је изграђивала модерне војне и приватне зграде. Тако су Пјеваља од 1880. до 1908. године добијала изглед средњоевропске вароши. Она су 1908. године имала, према турском попису, око 14.000 становника.

Послије анексије Босне и Херцеговине 1908. године Аустро-Угарска је повукла своје гарнизоне из Санцака. Иако је повукла и свој гарнизон из Пјеваља, она је и даље на граници према Пјеваљима држала јаке снаге и стално убацивала своје агенте у циљу изазивања немира и распривања националне и вјерске мржње између Срба и Муслимана, стављајући на тај начин до знања Турској, Србији и Црној Гори да се није одрекла Санцака и својих завојевачких планова на Балкану.

Незадовољство Срба нарочито се повећало кад су Турци увели и порез на крупну стоку и друге дажбине. Срби су одбили да плаћају порез и друге дажбине и били су спремни за оружани устанак против Турака. Међутим, Црна Гора и Србија нијесу подржале такву оријентацију народа, већ су, под паролом да је „аустроугарски јарам гвозден, а турски дрвен“, савјетовале Србима да се не дижу на устанак, јер су се бојале да ће га злоупотријебити Аустро-Угарска на тај начин што ће, под изговором да успостави ред у Санцаку, поново окупирати ову област. Тако је и изасланик српске владе прота Милан Ђурић долазио у Пјеваља и у кући познатог трговца и националног радника Сава Дамјановића одржавао састанке с истакнутим носиоцима

српске националне мисли у Пљевљима: Тодором Росићем, Ђеном и Војом Ђенисијевићем, Јакшом и Василијем Поповићем, Пером Јанићијевићем, Михаилом Бајићем, Николом Пејатовићем, Савом Вукојичићем, Димитријем Шиљком и другима, савјетујући им да се у то вријеме не дижу на устанак против Турака. Слично је савјетовао и краљ Никола кад је у Цетињу примио Танаска Дамјановића и Божа Минића из Косанице, говорећи им да је „турски јарам дрвен, а аустријски и дрвен и гвозден“, и да се не дижу на устанак док Србија и Црна Гора не поведу рат против Турака. Чак је и руски конзул тада долазио у посјету Сулејман-паши у Пљевља и радио на смиривању народа. Због таквих савјета Црне Горе и Србије није тада дошло до оружаног устанка против Турака у пљеваљском крају. Аустријанци су тада упућивали позиве Србима из Бољанића и Крћа да дођу на Метаљку „да се потписују у њину државу и да кажу да воле њиховог владоаца“, и обећали им „ако тако учине да им неће узимати данак и војнике за седам година“.

Пљевља у младотурској револуцији

Младотурска револуција 1908. године имала је подршку Срба и већине Муслимана у пљеваљском крају. Срби су очекивали да ће младотурска револуција створити услове за укидање турских феудалних односа и коначно национално ослобођење од турског ропства. Муслимани су се тада подијелили на оне који су такође подржавали младотурску револуцију и на оне који су и даље били за одржавање дотадашњих реакционарних друштвених и политичких односа. Срби су основали Српску демократску лигу у Пљевљима, чији су представници Илија Самарцић и Јован Милинковић учествовали на састанку Српске лиге у Сјеници 18. октобра 1908. године.

Турци су због све већег отпора народа покушали да разоружају Србе и оне Муслимане који нијесу били у турској управи. Срби су се противили да предају оружје, које су највише имали сељаци у Бобову, Ограђеници, Вашкову, Пренђанима, Косаници и другим селима. Због тога су Турци вршили честе претресе у Вашкову, Пренђанима, Бобову, Косаници и другим селима. Такве мјере изазвале су отпор и бјежање становника с овог подручја у Црну Гору. Због сталног отпора и незадовољства Срба, турске власти су поново наоружале један дио Муслимана, које су подстрекавале на пљачку и терорисање Срба, како у Пљевљима тако и у селима. Аустро-Угарска је, преко својих агената, утицала на турски башибозук да стално врши насиља над Србима, како би што више завадили Србе и Муслимане. У томе се нарочито истицао носилац аустроугарске и антисрпске политике паша Мехмед Бајровић у Пљевљима. О терору турских власти и башибозука у то вријеме учитељ Јоксимовић из Глиснице пише: „Турци су прави курјаци и не могу сада да виде нигдје

Србина па ма којег положаја био. Особито су власти почеле да врше тиранства и да подбадају остале Турке (Муслимане — примједба Ј. В.) против Срба. У самај вароши није било слободно ни по дану проћи, а чим ноћ ухвати сви се Срби позатварају и не смију да се помоле на прозор кад их изазивају и псују. У селима је још горе. Сада је почео аскер да врши насиља и да туче сељаке". Упркос томе, дио Муслимана из пљеваљског краја је изражавао незадовољство против турског терора над Србима. У томе се истицао Омер Бајровић у Пљевљима. О његовом раду је писао Михаило Куртовић, учитељ у Пренђанима, марта 1909. године: „Не могу да вам овом приликом не похвалим држање младог Омер-бега Бајровића, који иако синовац од злогласног Мехмед-паше Бајровића и ради и опходи се као прави Србин".

Младотурци су такође свим средствима настојали да угуше ослободилачке тежње Срба. Зато су под удар њихове политике прво биле школе, јер су представљале најјача жаришта националнослободилачке мисли. Турске власти су наредиле учитељима да им подносе дипломе на потврду. Али су учитељи, под утицајем Србије и Црне Горе, које су их издржавале, одбили да овјере дипломе код турских власти. Због тога су Турци у мају 1910. године издали наредбу да се све српске школе затворе. Умјесто тога они су обављали да ће у неким селима отворити школе у којима ће радити учитељи које ће они постављати и плаћати. Међутим, турске власти нијесу могле наћи ниједног учитеља који би пристао да га оне постављају и плаћају иако су нудили веће плате. Младотурци су увели још једну обавезу која је тешко погађала Србе. До тада Срби нијесу били обавезни да служе турску војску. у граничним селима према Црној Гори отпочео је у септембру 1909. године попис

Ожер-бег Бајровић

Срба који су били способни за војску. Тај попис је изазвао велико огорчење код српског становништва. Због тога је добар дио Срба емигрирао у Црну Гору или се одметнуо у хајдуке.

Културно-просвјетне прилике Турци су прекинули културну и просвјетну активност у српској средњовјековној држави, којој је припадао и пјеваљски крај. У тим тешким и мукогрпним временима под турском влашћу, о којима свједоче и љетописци наших манастира, све је више замирала свака културно-просвјетна активност. Једино су манастири представљали упоришта и жаришта за просвјеђивање народа и у овом крају, поред ослободилачке мисије коју су вршили до коначног ослобођења народа од Турака. Дри њима су се налазиле школе, претежно вјерског карактера. Настава је била на веома ниском степену. Ђаци су учили и радили на манастирским имањима. За вријеме зимских дана, при слабој свјетлости свијеће или жишка, учили су да читају и пишу из часописа или псалтира, или из рукописне књиге. Зато су ђаци постизали слаб успјех. И поред тога што су остајали при манастирским школама пет-шест година, једва су срицали слова и били су готово неписмени. Разумљиво, манастири су настојали да такве ђаке што дуже задрже како би имали за што дуже вријеме бесплатну радну снагу. Поред ових школа, с времена на вријеме, нарочито у XIX вијеку, било је путујућих учитеља који би сакупљали дјецу у приватним кућама и учили их да читају, пишу и да знају народне пјесме и молитве. Такав један учитељ помиње се на Кричку у Косаници 1790. године.

У периоду ширења и снажења Отоманске империје турске власти нијесу ништа предузимале на културно-просвјетном пољу, не само код Срба већ и код Муслимана. Да би учврстили позиције у освојеним земљама, Турци су српско становништво које је примало ислам везивали вјерским фанатизмом и застолашћу. Свјетовних школа на овом подручју није било све до почетка XIX вијека. За школовање муслиманске дјеце Турци су основали мејтефе, већином у џамијама, у којима се на арапском језику уче молитве и поједине ријечи из Корана. Они су отварали и медресе у којима су се спремали хоџе и чиновници. Такво стање је било све до почетка XIX вијека. Тада долази до извјесних промјена у систему школовања. Организоване су идадије, руждије, мектеби и султаније. Настава се изводи на турском, а учио се и арапски језик. Поред вјерске наставе, ученици су изучавали географију, историју, математику и француски језик. У овим школама имали су право уписа само Муслимани. Успјех у школама је био минималан. Пошто се настава изводила на турском језику то је веома мали број, скоро незнатан, разумио оно што се учи. Поред „сибијан мектеба“, чисто вјерских школа, којих је само у Пљевљима било 1874. године 12 с 489 ученика,

оснивају се у Пљевљима двије основне школе, тзв. идадије. Настава је трајала четири године а школовала су се само муслиманска мушка дјеца. Таквих школа било је и у неким селима. Средином друге половине XIX вијека основана је тзв. руждија (нижа гимназија) у којој су такође учили само Муслимани.

Законом од 1867. године дато је право и Србима да могу отворити школе, али под условом да их сами издржавају. С отварањем ових школа ишло је доста тешко. И поред свих сметњи Срби су и раније отварали школе за своју дјецу. Тако је прва српска народна основна школа отворена 1851. године у Пљевљима на иницијативу црквено-школске општине у Пљевљима. У њој су први учитељи били Захарије Бојација, Јован Рајковић и Михаило Новаковић. Срби су издржавали школу уз помоћ Манастира Свете тројице. Како је школу било доста тешко издржавати, грађани су се још 1859. године обратили за помоћ српској влади у Београду. На ову молбу Министарство просвјете Србије послало је 13. марта 1859. године, преко трговца Пера Богићевића из Пљеваља, књиге „у циљу да се помогне једнородној браћи Србима у Турској“. Тада је послато 190 комада књига. Српска влада је послала 1866. године књига у вриједности од 18 хиљада гроша. У јесен 1867. године подигнута је и школска зграда да би 1868. године била готова и усељена. И за ту зграду Србија је послала као помоћ 50 дуката. Тада је било око 150 ученика и два учитеља.

На заузимање Срба и црквено-школске општине, у Пљевљима је у јесен 1901. године отворена Пљеваљска гимназија, у коју се уписало 66 ученика, међу којима и 16 ученица. Први директор Гимназије је био Танасије Пејатовић из Пљеваља, познати национални борац, научни радник и доцент Филозофског факултета у Београду, који је истраживао прошлост овога краја. Настава је била као и у другим српским гимназијама. При Гимназији је постојала и Дјевојачка радничка школа. На селима је радило 13 основних школа: у Мељаку (почела да ради 21. I 1897), Пренђанима (1. IX 1897) Илином Брду (крајем 1897), Отиловићима (1899), Ограђеници (јануара 1905). Те, 1905. године отворена је школа у Бобову, 1906. године у Хоћевини, Ковачу, Коса-

Танасије Пејатовић

ници и Бољанићима, 1907. у Обардама, а 1909. у Глисници, затим 1911. године у Какмужима и Крћама. Црна Гора је издржавала школе у Бобову, Ограђеници, Глисници, Бољанићима, Пренћанима и Косаници, а све остале је издржавала Србија. Школе су радиле по наставном плану и програму који су важили у Србији или у Црној Гори.

Просвјетни радници у овим школама су били истакнути борци и носиоци идеје за ослобођење свога народа. Ученици Пљеваљске гимназије, васпитавани у слободарском духу, повезивали су се с интелектуалном омладином у Србији и Црној Гори и другим југословенским земљама. На Конгресу средњошколаца у Дубровнику 1907. године учествовали су и ученици Пљеваљске гимназије.

Културно-историјско наслеђе у пљеваљском крају представља значајну вриједност. Сачувани споменици културе говоре да се овдје развијало умјетничко стваралаштво које је својим квалитетима и разноврсношћу достигало висок ниво. Књижевност, архитектура и умјетност (декорација књига, везиљска умјетност, обрада метала итд.) усавршавани су и даље развијани неколико вјекова. У Манастиру Светој тројници радила је позната сликарско-иконографска школа из XVI вијека са сликаром Раичевићем. Нарочито велико културно богатство представљају штампане књиге из наших најстаријих штампарија, рукописне књиге писане на пергаменту, фермани и бурунтије писани на турском језику, фреске на зидовима манастира и цркава и разни предмети израђени од злата и сребра.

Културно-просвјетном активношћу се истицало Српско пјевачко друштво „Братство“, основано 1889. године у Пљевљима. Значајан рад овога друштва састојао се и у подизању националне свијести и борбеног духа народа у Пљевљима као и околини. Активност друштва често је због тога онемогућавана од турских власти. Његов рад је била забранила и Цариградска патријаршија. Али је оно поново основано 1. децембра 1891. године. Тада је имало 28 активних и помажућих чланова, па се за три године овај број повећао на 79 чланова. Турци су 1894. године забранили рад „Братству“, због тога је ово друштво обновљено и 1897. године, па је поново почело радом 1906. године. Турским властима су стално пристизале оптужбе да се у друштву пјевају националне пјесме, због чега је, као што се види, његов рад био онемогућаван више пута. „Братство“ је имало и своју библиотеку која је, поред манастирске, наставничке и ћачке књижнице, представљала за то вријеме значајну културно-просвјетну установу.

За вријеме турске власти је било забрањено читање било какве штампе, а нарочито српске и црногорске. Пљевљаци-интелектуалци, који су се школовали у Београду, браћа Ристо и Танасије Пејатовић и књижевник Стеван Самарцић су издавали лист под називом „Велики народни типар шаљивостоки и илустровани народни листић за узданицу Србинову“, а касније „Типар“ — лист за шалу и забаву“, који су илегално слали у Пљевља. Овај лист је излазио повремено и са ограниченим бројем страна, а писан је руком, с врло успјелим илустрацијама. Ристо Пејатовић је био истакнути вајар и сликар чији су радови добили високо признање у иностранству.

Стеван Самарцић

Ослобођење Уочи балканског рата, поред економских и других од Турака тешкоћа, великих дажбина, терора и насиља турских власти, немир у политичка расположења су уносили и изукрштани интереси Србије и Црне Горе. За све ово вријеме овај крај, као и читав Санџак, био је поприште сталних политичких борби ових држава за своје интересе.

Многобројни документи говоре о ангажовању Србије и Црне Горе у овим крајевима, које је често прелазило у нетрпељивост и подозрење између њихових владајућих кругова. Црна Гора свој утицај је ширила углавном преко учитеља у школама које је она издржавала (Ограђеница, Бобово, Косаница, Пренђани, Глисница) и утицајних људи из пограничних крајева према Црној Гори, а Србија преко наставника Пљеваљске гимназије и учитеља школа које је она финансирала (Мељак, Обарде, Илино Брдо и Отиловићи), као и утицајнијих српских трговаца и чланова црквено-школске општине у Пљевљима.

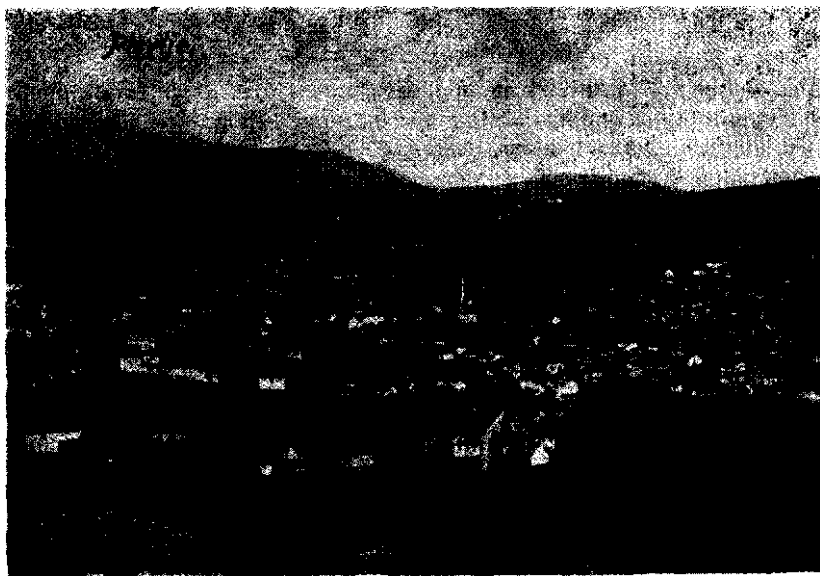
Ослободилачки покрет се све снажније развијао. Народ је тежио да се ослободи од турске туђинске власти, да сруши агинске и беговске феудалне друштвене односе, и да, као равноправан у свему, уђе у састав једне од својих националних држава: Србије или Црне Горе. Устаници у Вашкову су у септембру 1912. убили 25 аскера и једног подофицира, претрпјевши губитке од једног погинулог и једног рањеног.

Кад је Црна Гора, 8. октобра 1912. године, објавила рат Турској, у Жабљаку је под оружјем било 300 добровољаца из

пјеваљског краја. Од њих је формиран Добровољачки батаљон, који је с Језеро-шаранским батаљоном црногорске војске ушао **у** састав Прекотарског одреда под командом Машана Божовића.

У Пљевљима су се налазила два батаљона 60. пука 20. низамске дивизије турске регуларне војске, један батаљон редифа резервне војске, већи број башибозука (добровољци познати по звјерствима и пљачки) и једна батерија топова. Дуж Таре Турци су били подигли низ караула (касарни), од којих су биле најјаче Изјаловица у Вашкову, Орашац, Шејтан-кула, Рахман-кула код Пренћана, Штробина на Штробини код Селца, Кричак у Косаници и по једна у Ограђеници и Бобову, у којима је било око 400 аскера (жандарма).

Прекотарски одред је ноћу 9. октобра прешао Тару код Пренћана и Ђурђевић Таре, па је, послје оштрих борби које су вођене, а нарочито на Црном врху у Косаници, заузео све карауле и до 23. октобра, заједно с нових 600 добровољаца (устаника) из Пјеваљског краја, ослободио територију између Таре и Ђехотине. Али он није наставио наступање за Пљевља, јер му је краљ Никола, још 12. октобра, наредио да нипошто

Пљевља 1912. године

не предузима напад према Пљевљима, већ да се задржи у Крупицама ради обезбјеђења операција црногорске војске према Бијелом Пољу. У међувремену је, 27. октобра, Јаворска бригада српске војске, под командом пуковника Миливоја Анђелковића, стигла на Јабуку, гдје ју је дочекала делегација из Пјеваља,

обавијестивши је да је турска војска одступила из Пљеваља за Босну и затраживши да српска војска уђе у Пљевља. Бригада је у току ноћи 27/28. октобра наставила покрет за Пљевља. Сјутрадан је, 28. октобра 1912. године, Јаворска бригада с пљеваљским добровољачким и устаничким јединицама и Језеро-шаранским батаљоном ослободила Пљевља. Тада је привремена граница између Краљевине Србије и Краљевине Црне Горе постављена на Техотини. По завршетку другог балканског рата 1913. године, пљеваљски крај је припао Краљевини Црној Гори.

Ослобођење од Турака је затекло народ у пљеваљском крају у великом сиромаштву и заосталости. Некада значајно рударско и занатско насеље Турци су претворили у заостау касабу. Пљевља су имала 1912. године од Срба: трговаца 10, занатлија 34, ханџија 54; а од Муслимана: трговаца 50, бакала 150, ханџија 6, пекара 30 и неколико обућара, сајџија, кројача и других занатлија. Послије ослобођења од Турака број и национални састав становника у Пљевљима стално се мијењао: док су 1910. године имала 16.000, 1913. године су имала само 7.470 становника; од тога: 1.700 Срба и 5.770 Муслимана.

Села су била веома сиромашна. Мали је број Срба имао земљу, јер су већином радили као чифчије на земљи која је припадала агама и беговима. Чифчије су се стално сељакале, због разних разлога, од једног до другог аге, или из једног у друго село. Зато села нијесу представљала чврсте цјелине. По селима је било неколико занатлија којима је занат био споредно занимање. По ослобођењу Пљеваља окружни начелник Јовановић, кога је поставила влада Србије, у извјештају својој влади је писао 1912. године да кожарски занат у Пљевљима има услова да се усаврши и развије, па је предлагао фабричку прераду кожа за извоз; и да се у Пљевљима оснује фабрика предива, јер је сматрао да је пљеваљска околина може снабдијевати довољним количинама вуне. Он је даље наводио да у Пљевљима од 1889. године постоји једна пивара као приватно предузеће Шећеровића и компаније, која је годишње производила 200 хектолитара пива. Описујући стање на селу Јовановић је истицао потребу за што бржим рјешавањем аграрног питања, напомињући да „села овде не постоје ни као аграрне ни као економске, те ни као друштвене целине“. Села су била мала, с раштрканим кућама. Куће су већином биле саграђене од брвана или од ћерпича. Јовановић је даље истицао да је домаћа производња готово никаква, да платно и тканине за одијело, пољски домаћи алат и друге сељачке потребе израђују сами сељаци, и то само толико колико је потребно за њихову домаћу употребу и да је сељак тако сиромашан да нема шта да изнесе на пијацу сем сира, кајмака, масла, дрва и сијена. На крају овог извјештаја Јовановић је, истичући да је сеоско становништво овога краја врло сиромашно, наглашавао: „Ако се и нађе који од бо-

гатијих сељака његово је све богатство у живоме малу, а новаца има само толико колико му је потребно да подмири оно што је царско". А 1913. године је, у свом извјештају описао прилике у овом крају овако: „Аграрно питање је једно сложено питање, а решавање његово биће врло мучно. Ово питање мораће се решавати, јер би ови феудални аграрни односи били анахронизам у Србији. Они дејствују директно антикултурно. Док год се рад оптерећује трећином, четвртином, десетином, сељак неће радити рационално и интензивније. Тек када му се оптерети земљиште, а не рад он ће осјетити потребу интензивније привреде. Не треба заборавити да проблем има и своју политичку страну. Аге су у великој већини Муслимани, а чифчије скоро све Срби. Овакво или онакво решавање силно ће утицати на расположење и једних и других. Нерешавање аграрних односа били би још горе у политичком погледу. Аграрни односи, били би перманентан повод мржњи ага и чифчија и зловољи против власти, које никад не би могле угодити ни једнима ни другима. Аграрно стање какво је данас, према свему изложеном, од велике је сметње напретку сељака, јер убија код њега сваку иницијативу за већи рад. Оно најзад штетно утиче и на културно и материјално напредовање ага и бегова, читлаук сахибија, његовог подмлатка, ослањајући се на приходе са читлука, они се културно не развијају већ се често одају нераду и беспосличењу, па онда пијанству и расипању. Па ипак, ако се аграрно питање мора ускоро да поставља на другу здравију основу, ипак велим да је за решење проблема потребно што више непренагљености, много студија и темељитог познавања живота народа овога краја”.

И послје ослобођења од Турака аграрно питање у пљеваљском крају је остало неријешено. Црногорска влада није била спремна, нити је имала намјеру да радикалније приступи рјешавању аграрног питања и да тиме укине агинске и беговске феудалне односе. Једино је учињено то да је суд постао надлежан да рјешава односе између ага и чифчија. Како су регулисани аграрни односи у Црној Гори за ове крајеве најбоље се види из упутства Министарства унутрашњих дјела Краљевине Црне Горе Обласној управи у Пећи, у коме стоји:

„1. Кад чивчија неуредно обрађује агинску земљу, као и кад не даје уредно четвртину, ага треба да се тужи суду и овај треба да ријешити да ли ће ага моћи да отпусти чивчије или не.

2. Кад чивчија својевољно напусти агину земљу било да се куд пресели, а *још прије ако се* одметне у качаке, ага има потпуно право располагања земљом, али се овај акт напуштања земље у оба случаја има констатовати надлежном управном влашћу — општинском и капетанском.

3. Аге ни у ком случају не смију повисити ренду преко четвртине већ се ренда има плаћати као и у турско доба, док би се ово питање уопште регулисало”.

У балканским ратовима, а донекле и за вријеме Краљевине Црне Горе дошло је до масовнијег исељавања Муслимана из Пљеваља. То се види и из извјештаја директора гимназије у Пљевљима Блажа Поповића, упућеног краљу Николи 12. децембра 1913. године, у коме стоји: „Становништва је у овој вароши око 8.000 душа, мада кућа има и за још толики број. Кажу да је раније било у овој вароши око 14.000 душа те да су се временом раселили. Једна је трећина кућа празних у којима нико не станује. Махом су празне све љепше и угледније куће, које су скоро напуштене. Има двоспратних кућа са 10—15 одјељења, које се могу издати под кирију за 25—50 перпера мјесечно и то под условом да их власник оправи. Има и таквих власника кућа, који би бесплатно кућу дали некоме, само да му је чува и одржава'. У истом извјештају истиче се да је „народ, пак, масом сиромашан паћеник, а све, како имаће тако и новац, у рукама је бегова и трговаца, који су махом из ничега долазили до великих капитала". При одређивању државних дажбина, истиче даље Поповић, требало би ово добро имати у виду, да не пуца свака мука по сиротињи, него по капиталистима". О овом савјету директора Пљеваљске гимназије Поповића црногорска влада није водила рачуна. Напротив, њене власти одређивале су државне дажбине по турским законима какви су се затекли, а аграрни односи остали су, с незнатним измјенама, као што су били за вријеме Турске. Краљ Никола и његова влада тражили су подршку својој политици управо у беговима и богатим пљеваљским трговцима, па су се зато и ослањали на њих. О томе говори и састав делегације из Пљеваља која је 1914. године ишла у Цетиње краљу Николи. У тој делегацији било је 12 Муслимана и 12 Срба. На челу Срба био је богати трговац Лазар Шећеровић, а на челу Муслимана велепосједник Мехмед-паша Бајровић.

Дугогодишња турска власт нагомилала је негативно наслјеђе у односе између Срба и Муслимана, које је оставило дубок јаз и тешке посљедице. Послије ослобођења од Турака, на велико неповјерење између Срба, Црногораца и Муслимана је утицало више фактора: наслијеђене вјерске и друге супротности из периода турске и аустроугарске владавине као и обострано шовинистичко сљепо појединих Црногораца, Срба и Муслимана; тежња народа да се што прије ријеша аграрно питање. Аге и бегови, који и даље имају велики утицај на заостало муслиманско становништво, стално су распиривали мржњу Муслимана према Србима и Црногорцима. Оријентација ага и бегова састојала се у сталној борби против Србије и Црне Горе с ослонцем на Аустро-Угарску. Највећи протагониста такве оријентације био је велепосједник Мехмед-паша Бајровић, који је за вријеме аустроугарске окупације Црне Горе у првом свјетском рату био један од твораца аустријских концентрационих

логора и главни виновник при интернацији Срба и Црногораца у те логоре. Насупрот томе Омер Бајровић и други родољубиви Муслимани увијек су се залагали за слогу и пријатељство Срба и Муслимана.

Војне и грађанске власти Краљевине Црне Горе биле су безразложно неповјерљиве према цјелокупном становништву пјеваљског краја. Зато становници пјеваљског подручја није-су добили ни сва политичка, ни грађанска права. Они нијесу могли бирати ни предсједнике општина, ни посланике. За вријеме избора посланика за црногорску народну скупштину 1913. године становници пјеваљског краја нијесу имали право гласа.

ПЈЕВАЉСКИ СРЕЗ У ПРВОМ СВЈЕТСКОМ РАТУ

Послије балканских ратова на територији пјеваљског среза, који је припао Црној Гори, формиран су Пјеваљски дивизијски округ и Пјеваљска бригада, јачине 3.000 војника. У састав ове бригаде су ушли: Пренђански (пренђанско-косанички), Бобовски (бобовско-мељачки), Пјеваљско-пољски, Каменогорски и Бољанићки батаљон. Без потребне војничке обуке, војничког одијела, обуће, савременог наоружања, без обученог старјешинског кадра Пјеваљска бригада је августа 1914. године ступила у рат против аустроугарске војске, која је извршила агресиван напад на Србију и Црну Гору. Аустроугарски 16. корпус је 19. августа освојио Пљевља, а сјутрадан Јабуку. Али је, због пораза аустроугарске војске у церској бици, већ 23. августа обуставио офанзиву у Санцаку и одмах се пребацио на фронт према Србији. Послије тога Пјеваљска бригада је ослободила Пљевља, па је у саставу црногорске војске, од 25. августа до 25. октобра 1914. године, учествовала у офанзиви црногорске војске у југо-источној Босни према Рогатици и Сарајеву. У то вријеме она је водила борбе код Челебића, Фоче, Горажда, Калиновика, Гласинца и на Романији. Она је успјешно извршавала задатке. Претрпјела је врло тешке губитке у боју на Гласинцу (18—20. октобра) и у борби на Марковом брду (21. октобра 1914. године). Послије ових борби она се, крајем октобра, повукла на десну страну Дрине, гдје је стабилизван фронт до 22. октобра 1915. године. Тада је бранила правац Горажде—Чајниче.

Године 1915. од Пјеваљске бригаде и нових војника из пјеваљског среза образоване су двије пјеваљске бригаде: Пјеваљска бригада (од дотадашњег Пренђанског и Бобовског батаљона) и Санџачка бригада (од дотадашњих Пјеваљско-пољског, Каменогорског и Бољанићког батаљона). У саставу Пјеваљске бригаде је био и Ускочки а затим Језерошарански батаљон. Нови напад аустроугарске војске на Црну Гору почео је 22. октобра 1915. године, па је до 16. новембра Санџачка бригада, у саставу црногорске Санџачке војске, водила тешке борбе против аустро-

угарске војске код Вишеграда, Добруна, Бијелих брда, Чајетине и на Златибору; а Пјеваљска бригада је бранила правац Горажде—Чајниче. Послије тога обје ове пјеваљске бригаде су водиле тешке борбе против знатно надмоћнијих аустроугарских трупа на Ковачу, Чемерну, Бабинама, Михајловици и Плијешу. Пошто је 62. аустроугарска дивизија 2. децембра 1915. године, освојила Пјеваља (у којима је остало свега 3.000 становника, док су се остали повукли у Црну Гору), пјеваљске бригаде су наставиле борбе на Краљевцима, Везичници, Одаку, Крушеву, Матаругама и Коријену, гдје је 10. децембра Санџачка бригада претрпјела губитке од 50 мртвих и 70 рањених војника и старјешина. Затим су водиле борбе у Косаници и Глибаћима, до 17. децембра, кад су се, по наређењу црногорске Врховне команде, повукле на лијеву страну Таре и држале положаје од Добриловине до Шћепан-Поља.

За успјешне борбе краљ Никола је, врховни командант црногорске војске, похвалио пјеваљске бригаде и изразио дивљење „храбрости и пожртвованости“ коју су показале „према отаџбини и народу“, па им је зато изразио „његову краљевску благодарност“. У исто вријеме, да би одао посебно признање Пјеваљској и Санџачкој бригади, сердар Јанко Вукотић је један једини енглески орден, који је добио за црногорску Санџачку војску, додијелио Вукоти Перуничичу, бригадном барјактару Пјеваљске бригаде. У току децембра 1915. године завршено је повлачење главних снага српске војске преко Црне Горе на албанско приморје. Послије тога Пјеваљска и Санџачка бригада су и даље држале исте положаје на лијевој обали Таре. За вријеме боја на Мојковцу 6. и 7. јануара 1916. године, у коме **је 1.** дивизија црногорске Санџачке војске извојевала значајну побједу над аустроугарском војском, обје пјеваљске бригаде водиле су борбу у долини Таре и спријечиле 62. аустроугарској дивизији да продре преко Таре. Укупна јачина обје пјеваљске бригаде, у чијем је саставу био и Језерско-шарански батаљон, износила је тада 4.000 војника с 8 топова и 11 митраљеза. Оне су до 18. јануара 1916. године држале свој одбрамбени фронт на Тари. Затим је отпочело њихово повлачење према Подгорици. Али су оне у току овог покрета, као и остале снаге црногорске војске 21. јануара 1916. добиле наређење од црногорске Врховне команде да црногорска војска више не постоји и да се њени војници и старјешине разиђу својим кућама. Зато је тада црногорска војска престала да постоји у првом свјетском рату. Сходно томе и обје пјеваљске бригаде иако су оне, по оцјени црногорске Врховне команде, показале висаке маралне, патриотске и борбене квалитете, јер су успјешно извршиле све задатке у току 1914, 1915. и јануара 1916. године. Послије тога њихово људство је интернирано у злогласне аустроугарске заробљеничке логоре.

За вријеме аустроугарске окупације народ је био изложен тешким мукама, патњама и свакојаким страдањима, почев од масовног интернирања свих одраслих мушкараца, па до свако-

Вјешање родољуба у Пљевљима за вријеме аустроугарске окупације

дневног крвавог терора аустроугарског окупатора у току читаве окупације. О томе свједоче и сјећања Франтишека Росивала, Чеха, који је, као аустријски средњи заповједник, био за вријеме окупације у Пљевљима. Он пише: „Ратним војничким прелазима тај крај (пљеваљски) је подносио све могуће ратне бруталности. На дневном реду је било уништавање зграда, башта, пустошење поља, иначе убогих, реквизиција хране и живине, свуда несигурност и беда владала је у свакој кући. На стотине интернираних Срба, учитеља, попова одвучено је у концентрационе логоре у Балдогасону и Нецидеру у Мађарској ... Транспорти интернираних Срба морали су врло често по неколико сати пјешачити под заштитом војничких и жандармеријских бајонета најближој жељезничкој -станици. Колико је тих очајника једноставно побијено то нико никада неће дознати. У то вријеме била је довољна ма каква пријава некога па да га снађе судбина ни најмање завидна. Најглавније институције су били војни судови, све је зависило од заповједника и духа суда... Најгори је био жандармеријски капетан Рајтер који је био прве године заповједник жандармерије. Он носи на души све политичке процесе и све интернације. Душевним вођом муслимана и опасни непријатељ Срба био је капетан Клапшток (такозвани Туркеша), референт пасошког одјељења Окружне команде. Од Мађара најопаснији је капетан Нађ, који није бирао средства против Срба. Године 1917. била је у Санцаку таква беда да су људи јели по селима сољену скувану траву и хлеб су пекли од самљевене кукурузовине и коре. Уцјењивања, силовања итд. било је на дневном реду ...”.

У то вријеме имања су углавном била запуштена, јер их није имао ко да обрађује. Царовали су глад и немаштина, полицијски терор и насиља. Односи између Срба и Муслимана све више су се заоштравали, што је била посљедица окупаторске политике. Отпор народа овога краја стално је растао, да би већ пред крај окупације 1918. године достигао свој врхунац одметањем у комите. Почетком 1918. године у свим дијеловима пљеваљског среза било је комита. Они су убијали официре и војнике аустроугарске војске.

Аустроугарски окупатор коначно је напустио Пљевља 15. октобра 1918. године. Од повлачења аустроугарске војске до 27. октобра 1918. године власт у Пљевљима су држале групе пљачкаша и насилника које су терорисале цио народ у пљеваљском срезу. Због тога је први предсједник пљеваљске општине Саво Вукојић и побјегао из Пљеваља у Пријепоље, гдје је тражио помоћ српске војске. Зато су јединице српске војске успоставиле ред и мир у Пљевљима 27. октобра 1918. године. Тада је одржана и прва сједница Општинског одбора. У записнику с друге сједнице овог одбора, која је одржана 30. октобра 1918. године, говори се управо о „оним тешким приликама када су пљачкаши

владали у вароши, и када је први предсједник општине Саво Вукојичић много пута понижаван, затваран, а једаред му је чувени зликовац Петар Дакић запретио да ће га убити". Зато је он побјегао у Пријепоље и тражио српску војску да успостави ред у Пљевљима, што је она и учинила.

ПЉЕВАЉСКИ СРЕЗ У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Привредни развитак Пљеваљски крај је био прво подијељен на два среза: пљеваљски и бољанићки, у саставу ужичке жупаније; а 1929. године, новом подјелом на бановине, образован је само пљеваљски срез у саставу зетске бановине. Срез је 31. марта 1921. године имао 22.662 становника; од тога 17.306 Срба и Црногораца и 9.356 Муслимана. Град Пљевља је имао 6.356 становника: 2.425 Срба и Црногораца и 3.933 Муслимана. Послије балканских ратова и првог свјетског рата у срезу се смањивао број Муслимана. Дио њих се иселио у Босну и Турску. То се настављало и за вријеме Краљевине Југославије. Срез је 1931. године имао 33.196 становника, од тога 9.187 Муслимана. Те године у Пљевљима је живјело 3.190 Муслимана и 2.710 Срба и Црногораца.

Од индустријских предузећа, у срезу су до 1941. године постојали општинска електрична централа, три приватне пилане и рудник угља. Рудник је у почетку био власништво пљеваљске општине. Производња је достигала највише 2.000 тона угља. Браћа Војо и Богдан Ненадић противзаконито су присвојили рудник 26. августа 1926. године. Грађани су се противили предаји рудника угља приватним лицима. Одржали су више састанака на којима су протествовали. А са једног је упућена и протестна резолуција у којој стоји „да се замоли краљевска влада и сви мјеродавни фактори:

1. да присиле Општину пљеваљску да настави спор са Ненадићем око права на угаљ, те да се докаже да Ненадић није никада ни тражио ни пронашао угаљ;

2. да се изврши ревизија права које је Ненадић добио и утврди да он противно постојећим законима ово право искористићава;

3. да управне власти до испуњења предњих питања одреде и утврде цијене угљу уз строгу примјену закона о сузбијању скупове. Ненадић Војислав, на грађанству непознат начин, добио је од надлежних право, право просто а затим искључиво на истраживање угља. Све је ово рађено и урађено закулисно без знања грађана, бивших власника рудокопа и без знања пљеваљске општине ..."

Електрична централа је подигнута тек 1936. године помоћу зајма Хипотекарне банке. Освјетљавала је само град, и то не све куће. У централи су радили машиниста, електромонтер и један ложац, које је плаћала општина.

Привреда је била неразвијена за све вријеме Краљевине Југославије. Према статистикама било је 1931. године у пљеваљском срезу издржаваних лица 58,7%, док је 43,3% чинило активно становништво. Од 33.196 становника било је 16.963 мушкараца и 16.233 жена, с укупно 5.608 домаћинстава. У срезу је 1939. године било свега шест индустријских радника. Године 1931. у трговини, саобраћају и банкама су била запослена 294 лица, док је 1935. године Удружење занатлија имало свега 158 чланова. Године 1931. у срезу је живјело од пољопривреде и шумарства 82,6% становника, од индустрије и занатства 5,8%, од трговине, кредита и саобраћаја 3,3%, од јавних служби, војске и слободних занимања 4,8% и од осталих занимања 3,5%. Привредни развитак среза текао је веома споро. Екстензивно ратарство и сточарство је чинило основну привредну грану. Расла је све више пренасељеност на селу.

Пљеваљски трговци, у већини, узимали су робу на кредит од трговачких кућа у Београду и Сарајеву. Само је неколико трговаца радило са својим капиталом. Дио трговаца, због презадужености, падао је под стечај. Куповна моћ становништва била је слаба. Зато је већи дио трговаца давао робу на кредит, при чему су од дужника узимали велике зеленашке камате. Дугови трговцима и банкама, као најтежа мора, све више су притискали живот сељака и градске сиротиње.

Пропадање занатлија нарочито је изражено продирањем фабричке производње. Занатлије су биле незадовољне отварањем продавнице текстилне конфекције „Тивар“ и обуће „Бата“ у Пљевљима. Они су се противили уопште продирању индустријских производа у срез. О томе говоре и записници са сједница Управног одбора Занатлијског удружења у Пљевљима. У записнику од 20. октобра 1931. године стоји: „На захтјев Занатске коморе сазват је збор обућара. На збору послје савјетовања донесено је једногласно мишљење: 1) да се употреба гумене обуће, било ципеле, било опанци, било фабрички или ручни радови потпуно забрани, тако исто да се забрани употреба гуме за израду поменуте обуће. Ово стога, што је доласком гуме и гумене обуће обућарски сталез тешко погођен“. О тешком положају занатлија у Пљевљима говори и записник са VIII сједнице Занатлијског удружења, одржане 28. новембра 1935. године у којему стоји: „На акт Занатске коморе бр. 6006/35 једногласно донијели одговор који се достави Комори који се састоји у следећем: 1. Кројачи и обућари налазе се у врло бедном стању услед рада у овом месту „Бате“ и „Тивара“, и сви остали занати уколико постоје у овој вароши такође се налазе у тешком, јако

слабом стању, а може се рећи потпуно на просјачком штампу. 2) Све занатлијске гране су актуелним недаћама доведене до ликвидације својих послова. 3) Овдашње управне власти члановима овог Удружења до сада нијесу излазиле у сусрет ни у најмањој мјери. 7) Један дио занатлија као обућари, кројачи и томе слично раде већим дијелом на штету и то само мислећи да се с тим начином одрже у послу али су изгледи на њихов успјех врло слаби, и сви остали уколико раде може се рећи за парче насушнога хлеба, а један већи дио има их који уопште немају никаквог рада па ни зараде — те имамо и таквих који су по улицама пружали руку и упустили се у просјачење. 8) Око 100 занатлија има свог потраживања код земљорадника — то би се потраживање од прилике кретало од 400—500 хиљада динара, тим су поводом скрштене руке нашег занатства. 9) На територији овог Удружења нема занатлија улагача код новчаних завода, јер оно што су некад могли дати заводима дали су земљорадницима. 10) Већим дијелом и слободно се може рећи сви овдашњи занатлије дужници су новчаних завода који стоје под заштитом... у више случајева од занатлија власти врше егзекутивну наплату, која је скопчана са великим трошковима. 13) На овдашње порезнике нијесмо задовољни у погледу разреза пореза из разлога што је порез према данашњих радова и сувише велик, а има случајева да се опорезују и они који у току године нијесу ништа ни радили" ... При таквом стању занатлије су непрекидно појачавале експлоатацију запослених радника и шегрта, или су их једноставно отпуштале с посла.

Доношење Закона о заштити земљорадника тешко је погодило и трговину и занатство у овом крају. Пошто су трговци и занатлије били у дужничким обавезама према одговарајућим новчаним заводима или приватним трговцима, привремени губитак потраживања од сељака тешко је погађао и једне и друге, па већина њих запада у инсолвентност. Они су упућивали протесте надлежним властима противу поменутог закона. Занатлије су истовремено постављале и енергичне захтјеве за доношење сличног закона и о њиховим дуговима. У поменутом записнику Занатлијског удружења стоји захтјев „да се донесе уредба у виду земљорад. у погледу раздужења занатлија". Поред тога, предлаже се „да се смање стопе асконтне код Занатске банке, да се разреза државне и друге порезе разрезају правилно према раду, да се обустави свака ексакутивна наплата код занатлија до доношења Уредбе о задужењу занатлија..." Већина је занатлија (око 70%) радила без употребе најамне радне снаге. Тамо гдје је било запослених радника — сав терет послодавци свађују на њихова леђа.

Радници су пружали отпор послодавцима и штрајковали. Штрајк је организовао Шабан Муловић, који је имао утицај на кројачке раднике. „Раднички тједник" од 6. септембра 1940.

године забиљежио је двадесетчетвородневни штрајк кројачких радника у Пљевљима. У том напису, поред осталог, стоји: „Тешки услови под којима живе кројачки радници не могу се упоредити ни са једном струком у земљи. Претјерано радно вријеме, наднице од 3 до 15 динара, већ из овога се види да социјални закони нијесу допрли до Санцака, јер највећа надница кројачког радника у Пљевљима далеко је нижа од законом прописане минималне наднице. Послодавци су употребљавали своје раднике поред петнаестосатног времена и за своје кућне послове. Овакав тежак и неиздржив положај натјерао је раднике да се сами организују и колективно затраже побољшање заиста тешкога положаја. Пошто су их и овог пута одбили, радници су немајући другог излаза сви колективно и без иједног штрајкбрехера напустили посао 23. VIII, чврсто ријешени на неповратак до коначне побједе... Овај гест кројачких радника наишао је, обзиром да је то први иступ радника за своја права у овом крају, на нарочиту потпору цјелокупног становништва...”

У тешком положају налазили су се и други радници, а нарочито они који су радили на експлоатацији шума и у приватним пиланама Суља Ченгића и браће Бојовића. У пилани Бојовића у Потпећу радници су штрајковали марта 1941. године, када су поставили захтјеве послодавцима да свим радницима повећају плате по 10 динара дневно (с тим да се то повећање рачуна и за јануар и фебруар, пошто за то вријеме још нијесу били примили плату); да се радно вријеме скрати на 10 часова; да се Уреду за социјално осигурање пријаве сви радници за све вријеме откако су на послу; да ниједан радник не може бити отпуштен због учешћа у штрајку. Послодавац је у почетку одбијао захтјеве радника. Али је ипак, због упорности штрајкача, прихватио све њихове услове. Положај радника је погоршаван сталном експлоатацијом израженом у ниским најамницама, неријешеним питањима социјалног осигурања и здравствене заштите, лошим радним и хигијенским условима и лаким остајањем без посла.

Саобраћај је био неразвијен. За вријеме Краљевине Југославије држава је изградила аутомобилске путеве: Рудо — Пљевља, Пљевља — Жабљак — Шавник. Поред тога постојали су аутомобилски путеви: Пљевља — Пријепоље, Пљевља — Чајниче и Пљевља — Бијело Поље. Транспортних средстава било је веома мало (неколико камиона и путничких аутомобила).

Аграрно питање Дуготрајна турска владавина имала је веома тешке посједице и упљеваљском срезу. Аустроугарска окупаторска војска оставила је пустош у сваком погледу. Социјалне и политичке супротности биле су јако заоштрене кад је створена заједничка југословенска држава 1918. године. Вла-

дајућа буржоазија је оклијевала да радикално, брзо и праведно ријеши аграрно питање, да укине феудалне односе и земљу пре- да у власништво сељацима. Зато су сељаци и у срезу пјеваљ- ском, пражећи да се ријеши аграрно питање, сами укидали фе- удалне односе и присвајали земљу. Влада је 27. фебруара 1919. године донијела Претходне одредбе за припрему аграрне рефор- ме, које су важиле до децембра 1931. године. Ове Одредбе су прогласиле укидање постојећих и забрану нових кметовских (феудалних) односа у Босни и Херцеговини, Македонији, на Ко- сову, у Метохији, Санџаку и Васојевићима. Бивши кметови (чифчије) проглашени оу власницима земље, док је агама и беговима држава гарантовала одштету.

У пјеваљском срезу, као и у цијелом Санџаку, феудалци (аге и бегови) енергично су се супротстављали рјешавању аграр- ног питања у духу Претходних одредби. Они су 3. септембра 1919. године послали дванаест својих „опуномоћених делегата земљопосједника из Санџака“, који су у име свих ага и бегова предали влади меморандум у коме су тражили да се „опозове Наредба којом се лишавају насушног хлеба скоро сви власници, да би чифчије и даље својим земљовласницима хак издавали као што су издавали“.

Све грађанске странке, које су се смјењивале на власти, коначно рјешење аграрног питања су одуговлачиле претварајући га у средство уцјењивања и поткупљивања бирача приликом општинских и парламентарних избора. Али, владајући режим није могао у недоглед одлагати коначно рјешавање аграрног питања. Притисак сељака, заоштравање социјалних и политич- ких односа на селу, тежње владајуће буржоазије да створи повољније услове за развој капиталистичке привреде стварали су ситуацију за дефинитивно рјешење аграрног питања и у пјеваљском срезу. Тек 5. децембра 1931. године донијет је Закон о уређењу аграрних односа у Македонији и дијеловима Србије и Црне Горе. По овом Закону земља је припала ономе који је обрађује. Тада су и правно укинута феудална чифчијски, на- поличарски, закупнички, арендаторски и такозвани момачни од- носи. Само чифчије су имале право да земљу бесплатно добију, док су остали били обавезни да бившим феудалцима исплаћују одређене суме. Исплата је ишла преко пореских органа и јед- ногодишњих рата без камате почев од 1. јануара наредне године, у којој је пресуда Аграрног суда постала пуноважна. Али је у периоду од 13 година, колико је владао такозвани провизориј, добар број земљорадника већ био продао земљу наполичарима и чифчијама. Тако се знатан дио земље већ налазио у посједу других лица када се приступило коначном спровођењу аграрне реформе. Закон од 5. децембра 1931. године санкционисао је ова- кво стање, с тим што феудалци који су продали земљу нијесу

имали право одштете на земљу коју су раније посједовали. Спро­вођење у живот тог закона о аграрној реформи у овом крају имало је вишеструко позитивно дејство. Отклоњена је несигур­ност сељака, повећала се њихова заинтересованост за пољопри­вредну производњу и бољу обраду имања. Грађански политича­ри и органи власти, у већини, дуго су се користили неријешеним аграрним питањима на тај начин што су везивали сељаке за своје личне и политичке интересе. У исто вријеме то су радили и с бившим феудалцима, изигравајући све законске прописе ради своје личне користи и богаћења. Релативно дуг период тзв. про­визирија имао је за посљедицу, сем ријетких изузетака, осиро­машење, нарочито Муслимана који су остали без земље па су се настанили у Пљевљима или другим варошима. Дио феуда­лаца (ага и бегова) и већи број њихових службеника (субаша, **надзорНика**, послуге и др.) дуго се нијесу снашли у новим усло­вима. Неки од њих су затечену имовину трошили, а они који нијесу имали резерви продавали су јефтино обвезнице за чиф­чијске земље које је држава у то вријеме била издала. Тако су многи остали без средстава за живот. Један дио се оријен­тисао на ситну трговину, занатство, кућну радиност и слично. Остали, који се нијесу снашли да пронађу било какве изворе за живот, а њих је било у тако заосталом крају као што је овај веома тешко наћи, продавали су за јефтину цијену своју радну снагу. То пауперизовано муслиманско становништво, већином настањено у Пљевљима, било је у тешкој ситуацији, јер се, због крајње заостале привреде, није имало гдје запослити. Зато се повећавао број оних који су били без средстава за живот. У таквим условима муслиманска реакција (бивши бегови и аге и дио трговаца) успјешно је везивала за себе и своје интересе дио сиромашних Муслимана.

Аграрна реформа је створила ситне сеоске посједе, који су се због прираштаја становништва и привредне заосталости сре­за, као екстензивна газдинства, све више уситњавали, с ниским жетвеним и другим приносима. Тако је М39. године у срезу било 4.376 пољопривредних газдинстава и 34.726 ха обрадиве земље. Од обрадиве земље било је 12.830 ха оранице, 470 ха под баштама и вртovima, 104 ха под воћњацима, 13.519 ха ливаде и 33.557 ха пашњака. Већина сеоских газдинстава није могла себи обезби­једити егзистенцију. Сточарство је било знатно развијеније од ратарства. Али је, због слабог квалитета стоке, и оно било не­довољно продуктивно. У Пљевљима је постојала мања приплод­на станица веома ограничених капацитета, јер је располагала минималним средствима. Власт је мало бриге посвећивала по­бољшању узгоја и квалитета стоке. Укупни приход по пољопри­вредном станоинику просјечно је износио око 1.080 динара. Ма­теријални положај сељака изгледа далеко тежи кад се узму у обзир издаци за порез, прирез, кулук и друге дажбине. О томе

је 1936. године овако писала „Рашка“: „Као уклет боговима санџачки сељак носи велики терет на својим леђима... Цео буџет једне сеоске породице осредњег имовног стања износи 2.000 динара годишње... Крпеж и трпеж вечити су пратиоци људи овога краја...”

Радно сељаштво, у огромној већини, било је приморано да у бесцјење продаје своје производе и радну снагу, запошљавајући се, за јефтине паре, већином код имућнијих сељака, да се задужује код трговаца или код банака, плаћајући велике камате. У периоду кризе цијене пољопривредних производа нагло су падале, тако да је од тада управо почело нагло осиромашење села. А лист „Санџак“ је писао: „Најважнији извор привредног живота овога краја јесте овчарство. Вишак стоке прода се ради подмирења животних потреба и великих пореза... Један сељак ту скоро продао је једно јуне, овна, двије овце и троје јагњаци — све за пет стотина динара“. Сточарство је представљало главну привредну грану у срезу, а нарочито у његовим брдским и планинским предјелима, и главни извор прихода сеоског становништва.

У срезу су постојале кредитне земљорадничке задруге у Бољанићима (основана 1922. с 130 чланова), у Забрђу (основана 1924. са 65 чланова), у Готовуши (основана 1925. с 26 чланова), у Обардама (основана 1930. с 39 чланова), у Матаругама и Отиловићима (основана 1930) и у Хоћевини (основана 1931. с 29 чланова). Њихова кредитна способност је била мала, а кредите су највише узимали богатији сељаци, јер су они у њих већином били укључени, док су сиромашни сељаци били препуштени сами себи. Али ти кредити нијесу имали никаквог битног значаја за унапређење пољопривредне производње.

Неразвијена пољопривредна производња, ниска продуктивност рада, уситњавање сеоских газдинстава, прираштај становништва и стално осиромашење сељака стварали су све теже социјалне и политичке проблеме и условљавали све већу имовинску и политичку диференцијацију сељака.

Општа привредна заосталост среза, непостојање индустрије, слабе саобраћајне везе, скупоћа, неограничена експлоатација занатских радника и сиромашних сељака, шпекулација трговаца и злоупотреба власти од појединих државних службеника, ниске цијене пољопривредних производа најтеже су погађале раднике и сиромашне и средње сељаке и у пјеваљском срезу за све вријеме Краљевине Југославије.

Културно-просвјетно и политичко стање Прије првог свјетског рата у срезу је било 15 основних школа, једна гимназија и једна женска занатска школа. А 1940. године су радиле 33 основне школе, једна виша реална гимназија, стручна женска занатска школа и стручна мушка занатска или

шегртска школа. Мали број женске дјеце завршавао је основну школу. У основним школама и гимназији било је око 2.250 ђака. Према попису становништва од 1931. године, од укупног броја становника било је 68,3% неписмених мушкараца и 87,8% неписмених жена.

Значајнијих културних установа, сем аматерских друштава, није било. Културно-умјетнички и просвјетни рад ван школа развијао се преко културно-просвјетних друштава („Братство“, „Покрет“, „Гајрет“, Студентско удружење) и спортских удружења. У граду није било читаонице. Постојале су само ђачке и наставничке библиотеке у гимназији, и библиотека при Студентском удружењу и неколико читаоница у селима. Удружења просвјетних радника и занатлија давала су приредбе претежно забавног карактера. Приредбе Студентског удружења у Пљевљима посјеђивао је већи број грађана.

У Пљевљима је подигнут Дом народног здравља. Поводом његовог отварања Пљеваљска је општина тадашњег начелника за здравље у Министарству здравља др Штампара прогласила за почасног грађанина Пљеваља и дала једном тргу његово име. У Пљевљима је радило највише 3 до 6 љекара, а било је година кад је у цијелом срезу био само један или два љекара. У читавој здравственој служби среза било је 1930. године запослено свега 10 лица, а уочи рата тај број је био нешто већи. Превентивна здравствена заштита је била слабо организована. Вршено је ограничено пелцовање против великих богиња, шарлаха и дифтерије. Других значајнијих акција у том погледу није било. Подигнуто је неколико чесама на терет буџета Министарства здравља и социјалне политике. Смртност становништва, а нарочито дјеце, била је велика.

Грађанске политичке странке приликом општинских и парламентарних избора развијале су живу активност. Припадници Радикалне и Демократске странке формирали су своје организације 1919. године. До шестојануарске диктатуре, 1929. године, оне су биле главне политичке организације. Послије доношења Видовданског устава, 1921. године, основана је тзв. Џемијатска странка, уз коју је била већина Муслимана. Њено оснивање подржала је Радикална странка, настојећи да помоћу ње ослаби утицај Демократске странке у Санџаку, која је у пљеваљском срезу имала већину бирача. Радикална странка је тежила да помоћу Џемијатске странке спријечи утицај Југословенске муслиманске организације из Босне на Муслимане у Санџаку. Бивше аге и бегови су имали главну ријеч у Џемијатској странци. Али је ускоро дошло до оштрог сукоба између Џемијатске и Радикалне странке. Оне су своју политичку акцију пренијеле на терен националне и вјерске борбе. То је довело до даљег заоштравања односа између Срба, Црногораца и Муслимана. То пада у вријеме одметничке активности Хусеина Бошковића, Јусуфа

Мехонића и других. Ради ликвидације тих одметника који су вршили злочине по срезу, власти су спроводиле терор над Муслиманима проглашавајући их за јатаке одметника. Муслимани су се због тога све више селили у Турску и у Босну. О томе је Мухамед Хаџисмајловић, директор муслиманске кредитне банке у Пљевљима, *писао* тадашњем посланику Михаилу Драгашевићу: „Надам се да си Ти против сеобе муслимана, па сам слободан замолити те да, ако се може, да се уопште законом забрани или барем да се укине ова фамозна наредба по којој се наређује свим војним и цивилним властима да иду на руку при сеоби Турака. Та наредба од које је штета по државу, а нарочито по нас Србе, није потребно да ти говорим кад се сви муслимани третирају као Турци, нарочито у овим крајевима гдје је то тумачење код све црногорске интелигенције — ваљда се рачуна и свих државних органа без изнимка. Госпoде боже, да ли ће се једном почети трезвено о свему расуђивати?! Настави ли овако и задњи репови Муслимана — Срба нестаће ...” Исељавање Муслимана су подгријавали богатји Црногорци и Срби, због шовинистичког сљевила и због похлепа за богаћењем — јер су тако на лак начин приграбљивали *њихову земљу*.

Поред поменутих политичку активност је развијала и Земљорадничка странка, која је имала упориште међу богатјим сељацима, чије је интересе заступала.

Тада је утицај револуционарног покрета у пљеваљском срезу био мали. Ипак је вриједан помена иступ професора Пљеваљске гимназије на првим општинским изборима у Пљевљима с такозваном радничком листом. Тада су, захваљујући подршци радника и занатлија, изабрана за општинске одборнике два просвјетна радника. На тим изборима, 1925. године, већину је добила листа на чијем су челу биле бивше аге и бегови, док су радикали добили три, демократе два и радничка класа два мандата.

Ученици осмог разреда Пљеваљске гимназије су штрајковали у децембру 1927. године против професора историје због тога што у предавањима није поклањао довољно пажње историји Црне Горе.

У периоду до шастојануарске диктатуре вриједна је пажње активност једног броја просвјетних радника из редова грађанске опозиције против режима, и за слогу и јединство Срба, Црногораца и Муслимана у срезу. Њихова активност сметала је реакционарима, па су их често опгуживали просвјетним властима.

Поред поменутих културно-просвјетних друштава, у Пљевљима је радила подружница муслиманског друштва „Гајрет“, чији су рад помагали и поједини просвјетни радници Срби и Црногорци.

Кад је, 6. јануара 1929. године, заведена војно-монархистичка диктатура, која је укинула Видовдански устав, грађанске сло-

боде и политичка права и забранила све политичке странке и синдикалне организације, припадници грађанских политичких странака у срезу пасивно су очекивали даљи развој догађаја. Диктаторски и милитаристички режим је према свим својим противницима примјењивао репресалије, Жандарми су били стационирани у девет жандармеријских станица у срезу.

Тешко економско и политичко стање, сиромаштво и културна заосталост су карактерисале тадашње економске и политичке прилике и у овом крају. Због свега тога у срезу је расло незадовољство већине становништва против владајућег режима.

Революционарни покрет Под утицајем револуционарног *покрета у Београду*, напредни студенти пљеваљског среза, који су студирали на Универзитету у Београду, развијали су политичку активност у Пљевљима настојећи да се преко легалних и илегалних форми рада развија револуционарни покрет у срезу пљеваљском.

У Пљевљима је у децембру **1932.** године основано **Удружење студената Пљевљака.** Оно је окупљало у своје редове већин⁵ студената из пљеваљског среза и представљало значајно жариште за ширење прогресивних идеја и стварање револуционарног покрета. Оно је било упориште револуционарно оријентисаних људи овог подручја. Основни циљеви Удружења студената Пљевљака били су револуционарни. То се види и из првог програма Удружења усвојеног на Оснивачкој скупштини: „Сељак па и велики дио Санџака далеко је од свих могућности **за ма** какву интелектуалну оријентацију” због чега је Удружење поставило као своје непосредне задатке „оснивање градске читаонице и Народног универзитета у Пљевљима и оснивање библиотеке у свих 12 општина овог среза које ће бити саставни дио књижнице у Пљевљима”. У том документу Удружења даље се констатује да културни као и **политички** препород краја „једино **може** доћи од омладине, јер му је она и по срцу и по идеји **најближа**”; да су „непријатељи културног препорода предрасуде и ауторитети без вриједности, традиције које се не смију заборавити, али се морају брисати при извођењу нових непосредних задатака...” Као што се види, студенти одређено указали на основну снагу и на форме политичког рада у остваривању револуционарних циљева и задатака.

Акције студентске омладине преко Студентског удружења и друге активности на плану спровођења идеологије и политике Комунистичке партије Југославије биле су разноврсне и успјешне. Преко културно-умјетничких приредби, читаонице, зидних новина и индивидуалног рада чланова Студентског удружења организован је културно-просвјетни и политички рад на линији револуционисања маса и њиховог везивања за идеје и политику

Комунистичке партије Југославије. У Удружењу су били нај-активнији прогресивно оријентисани студенти, који су по убјеђењу били марксисти. Преко Удружења је било организовано сакупљање прилога за Црвену помоћ. Тако је студент права Миодраг Мишо Павићевић два пута носио прилоге које је Удружење сакупљало за комунисте који су били на робији у Сремској Митровици. Удружење је успјешно повезивало свој рад с Удружењем учитеља, у коме су доминантан утицај имали антирежимски оријентисани учитељи. Поред прилога које је прикупљао за Црвену помоћ — за шпанске борце, међу којима се борила и др Добрила Шиљак из пјеваљског среза — и за комунисте у затворима и на робији, Удружење се повезивало с напредном студентском омладином у другим мјестима зетске бановине.

О активности Студентског удружења у Пљевљима извјештавао је и тадашњи лист „Санџак“. У чланку под насловом „Скупштина Удружења студената Пљевљака 1933. године“ стоји да је 23. јула те године одржана годишња скупштина и да је примљен предлог једног члана да Удружење узме иницијативу око сазивања конгреса студената из Санџака на коме би-се, поред питања која интересују специјално студенте, дискутовало и о потребама и политичким приликама у Санџаку. До тога конгреса није дошло јер су га власти забраниле бојећи се окупљања и организационог повезивања напредне омладине у Санџаку.

Јача, организована револуционарна активност у срезу почиње од 1933. године. Марксистички оријентисани студенти (Ј. Маловић, М. Павићевић и др.) развијали су живљу активност у Пљевљима, прорађивали марксистичку литературу и материјале КПЈ, одржавали илегалне састанке који су по садржини и начину рада имали карактер партијских састанака. На овим су састанцима разматрали актуелне политичке догађаје, договарали се о одређеним акцијама, доносили одлуке о раду са средњошколском и занатско-радничком омладином. Такав рад се манифестовао и на парламентарним изборима 1935. и 1938. године: око питања грађанског рата у Шпанији, фашистичке агресије на Чехословачку, Пољску и Албанију, у раду на тумачењу политике КПЈ; приликом прослава 1. маја, октобарске социјалистичке револуције и 8. марта; у повезивању с напредном омладином у Пријепољу, Новој Вароши, Бијелом Пољу, Беранама (Иванграду) и Жабљаку.

Тај рад је имао највећи успјех са ђацима Пјеваљске гимназије, која је била најјаче упориште револуционарног покрета у пјеваљском срезу.

Поједини директори и реакционарни професори су били противници слободоумних и напредних ђака; неки од њих фа-

воризовали су дјецу реакционарних и богатих грађана. Међу професорима је било и напредно оријентисаних људи (Првослав Пиво Караматијевић, Миливоје Урошевић, Војин Кртолица, Миодраг Џуверовић и други) који су помагали акције средњошколске омладине.

Штрајк ђака Пљеваљске гимназије који је почео 29. марта 1939. године спада у највећу акцију револуционарног покрета у пљеваљском срезу. Отпуштање из службе професора српскохрватског језика Миодрага Џуверовића, било је повод да већина ђака одмах ступи у штрајк, који су организовали комунистички оријентисани ђаци. Са заједничког скупа ученици — штрајкачи су другог дана упутили резолуцију Управи гимназије, Министарству просвјете и угледним људима у граду. У тој је резолуцији,

Гимназија 1939. године

поред осталог, стајало: „Ми ђаци знамо то да се једним објективним испитивањем да утврдити, да смо у дугом низу времена претрпјели масу увреда, понижења и крајње пристрасних и нимало васпитних поступака од стране појединих наставника. Хтјели смо да протестујемо против оних који упропашћавају нашу младост и нашу будућност. Хтјели смо да кажемо нашим родитељима и грађанима и надлежним факторима да овако стање у Гимназији не смије даље да остане ако се мисли на нашу будућност, да интелектуални и морални развој ученика Пљеваљске гимназије не пође погрешним и нездравим путем. Ако овај

штрајк представља већи злочин него поступци које смо изни-
јели, ми смо приправни да у сваком моменту носимо посљедицу
тога". Дио грађана међу којима су се истицали Велимир Јакић,
Пиво Караматијевић, Душан Ивовић, Михаило Драгашевић, Ми-
ра Мазић, Милан Поповић и Илија Станић, пружао је пуну
подршку штрајку. Тако је и једна делегација угледних гра-
ђана, с Душаном Ивовићем и Михаилом Драгашевићем на челу,
ишла у Београд да протестује код Министарства просвјете.
Против ђака који су учествовали у штрајку предузете су дра-
конске мјере. На једну годину су искључена 32, на двије и три
20, из свих школа у Пљевљима 10, из свих школа у Краљевини
8 ученика — укупно 70. Остали учесници штрајка кажњени су
оцјеном „један“ из владања. Искључени ђаци су наставили шко-
ловање и револуционарни рад у никшићкој, беранској, ужичкој
и другим гимназијама. Штрајк је имао велики значај за даљи
развој револуционарног и антифашистичког покрета у пјеваљ-
ском срезу и за убрзавање рада Покрајинског комитета КПЈ за
Црну Гору, Боку и Санџак на формирању организације КПЈ у
Пљевљима.

Прва организација КПЈ у пјеваљском срезу формирана је
новембра 1939. године, а чији су први чланови били Комнен
Церовић, Велимир Јакић и Мићо Зорић. Комнен Церовић је био
први секретар ове организације (ћелије), која је, по одлуци Об-
ласног комитета КПЈ за Санџак, вршила функције и Мјесног
комитета КПЈ за пјеваљски срез.

Формирањем партијске ћелије
почиње организованiji рад на
спровођењу политике КПЈ. Чла-
нови КПЈ и комунистички ори-
јентисани студенти, средњош-
колци и занатски радници раз-
вијали су активност кроз већ по-
стојећа друштва и организације.

У то вријеме у Пљевљима је
постојало: Српско пјевачко ДРУ-
штво „Братство“ и Муслиман-
ско друштво „Гајрет“, а од 1924.
године и фискултурно друштво
„Соко“. Управа „Сокола“ је све
више прелазила у руке реакци-
онара, па се и број средњошко-
лаца у овом друштву смањивао.
Зато је у „Соколу“ школске
1935/36. године било 48, 1936/37.
године 15, а 1937/38. године више

није било у њему скоро ниједног ученика виших разреда гимназије. Да би сузбили утицај и рад реакционарних елемената Бранко Ђуровић и Ризах Катана су 1937. године организовали штрајк у „Соколу“, због чега су искључени из овог удружења.

Комунисти су развијали живљу и разноврснију активност у граду. Они су, поред постојећих, формирали нова спортска друштва „Слогу“ и „Јединство“, која су окупљала већи дио средњошколске и радничке омладине. У њима се, поред спортског и културно-просвјетног развијао интензиван политички рад на васпитању омладине у револуционарном духу и на њеном ангажовању у раду за политику КПЈ. Спортско друштво „Јединство“ је било примјер братства, јединства и равноправности српске, црногорске и муслиманске омладине. Ова друштва су организовала излете који су се претварали у политичке скупове.

У свим акцијама против политичког терора, експлоатације и профашистичке политике режима напредна и револуционарна студентска, средњошколска и радничка и сеоска омладина борила се за демократске слободе, права и интересе народа, за политику КПЈ. Зато је уживала све већи углед у народу. То се одразило на побједу демократских снага на парламентарним изборима у срезу Пљеваљском 1939. године. Пошто је Пљеваљска гимназија била најјаче жариште револуционарног покрета у срезу, у њој се под непосредним утицајем и руководством комуниста снажно развијао напредни средњошколски покрет. Па ипак, у гимназији није била формирана партијска организација, нити организација СКОЈ-а. Али је међу средњошколском омладином рад био организован кроз разне форме: илегални састанци, васпитне групе, излети, литерарна дружина „Полет“, илегалне библиотеке и слично.

Поред идеолошког и политичког рада који су комунисти — студенти развијали међу напредном средњошколском и сеоском омладином, посебна је пажња посвећивана радничкој омладини. Васпитне групе састављене од радника проучавале су и растурале марксистичку литературу и писале антифашистичке пароле у фаду. Због тога је јадна група радника и ђака са Ризахом Катаном, била ухапшена у марту 1939. године. Кад је профашистичка влада Милана Стојадиновића покушала да 1938. године, по угледу на Хитлара и Мусолинија, формира профашистичке организације, око 300 омладинаца из Пљеваља, под

паролама „Доље фашистичка Њемачка и Италија“, „Живио мир, слобода и демократија“, деманстрирало је главном улицом града.

Утицај на село и сеоску омладину комунисти су спроводили преко студентске и средњошколске омладине са села. У томе су имали значајну улогу и учитељи Будимир Милићевић, Маријан Лекић, Панто Малишић, Стана Томашевић и Душан Басагић. Већином са села средњошколци и студенти су своју активност развијали у својим родним мјестима. Читају се напредне књиге, проглаои КПЈ, шире идвје КПЈ и растурају леци. Биле су организоване и групе сеоске омладине с којима се политички радило. На селу је била формирана и организација задружне сеоске омладине. Тај рад је био нарочито развијен у хоћевинској и косаничкој општини. Организоване су и мале библиотеке у којима је било марксистичких књига, које су добро коришћене, нарочито брошуре о СССР-у. Рад са женама комунисти су остваривали преко студенткиња, ученица гимназије и ученица Женске занатске школе у Пљевљима.

Крајем 1934. године дошло је до лрвих покушаја фармирања синдикалних организација у Пљевљима. Тада је тражено од власти одобрење за рад подружнице занатских радника, која би се везала за струковни савез синдиката кожарских радника. Власт није дозволила револуционарну активност синдиката. Она није одобрила такав рад синдиката у Пљевљима ни 1938. године, када су јој Хајро Хаџалић и Ризах Катана и други, у покушају да формирају УРСОВ-е синдикате, поднијели на одобрење правила састављена по узору на правила Мјешовитог савеза УРС-а. Организовани дио радника припадао је револуционарном синдикалном покрету. Они су радо читали и растурали и синдикалне листове „Одјек“ и „Радник“.

Политичка ситуација у земљи и у свијету јако је утицала на политичку активност револуционарних снага у пљеваљском срезу. Борба против фашизма, борба у Шпанији, империјалистички ратови Њемачке и Италије, прогони комуниста — све је то условљавало живље политичке акције. На линији раскривавања профашистичких режима и борбе против фашистичке опасности, студенти Пљевљаци организовали су у љето 1938. године предавање „Одбрана земље од фашизма“. Оно је одржано у Пљевљима, Сјеници и Новом Пазару, док је у другим мјестима забрањено. Свака револуционарна и антифашистичка акција у земљи и свијету наилазила је на подршку народа у срезу, а нарочито студената и средњошколске омладине. Тако у прогласу студената Пљевљака од 29. јуна 1938. године стоји:

„Проливена крв Мојсија Стефановића, Марковића и других другова за слободу пролетеријата збиће још више редове радног народа чијем ходу неће моћи одољети никакве баријере капиталистичких хуља. Омладина пјеваљског среза заједно с омладином осталих народа Југославије поћи ће стопама Мојсијевим и другова у борби против фашистичких крволока чији слуга Стојадиновић капларски извршује смртне пресуде и пије крв народима Југославије“. Сем тога, растурањем слика др Драгише Мишовића, Жарка Мариновића и Мирка Срзентића омладина се упознаје с погибијом ових револуционара. И патријарх српске православне цркве Петар Росић Варнава, који је родом из Пјеваља, супротстављао се профашистичкој владавини Милана Стојадиновића и његовим покушајима да ратификује Конкордат с римокатоличком црквом.

У јануару 1940. године су ухапшени у Пљевљима и у Управу града Београда затворени Данило Кнежевић, Будимир Будо Милићевић и Шућро Друда. А фебруара 1941. године су били у концентрационом логору: у Смедеревској Паланци Алекса Јовићевић а у Сребреници Ахмед Бајровић и Ризах Катана.

КПЈ у Пљевљима имала је 11 чланова у априлу 1941. године. Она је била малобројна с обзиром на велики број марксистички оријентисаних студената и ђака, који су учествовали у низу револуционарних и антифашистичких акција и били носиоци борбе за политику КПЈ. Иако су постојали сви услови, организација СКОЈ-а није била формирана у срезу.

Народ у пјеваљском срезу је осудио приступање Краљевине Југославије Тројном пакту. У Пљевљима су 27. марта 1941. године организоване манифестације под паролом „Боље рат него пакт“, „Боље гроб него роб“. У њима су учествовали грађани, ђаци и војници. Ове манифестације биле су израз патриотског расположења народа за одбрану Југославије од агресора: фашистичке Њемачке и њених савезника. То се показало и 30. марта 1941. године приликом одласка 48. пјешадијског пука из Пјеваља на фронт према Албанији. Тада је већина грађана присуствовала свечаном испраћају пука.

До 6. априла 1941. године, организацију КПЈ у пјеваљском срезу су сачињавали: Комнен Церовић, Велимир Јакић, Милорад Зорић, Будимир Милићевић, Радоје Контић, Бранко Ђуровић, Момчило Бајчетић, Данило Јауковић, Војин Кртолица и Мило Лубарда. У почетку априлског рата у Пљевља су дошли Владимир Дамјановић и Данило Кнежевић, студенти, из београдске партијске организације, а В. Кртолица и М. Лубарда су напустили организацију. Спроведећи политику КПЈ, они су развили активност на мобилизацији народа за одбрану земље од фашистичких агресора. Чланови и симпатизери КПЈ одмах су се Команди војног округа у Пљевљима јавили као добровољци за фронт. Међутим, војне власти им нијесу изашле у сусрет. Слом

Краљевине Југославије био је неминован. Министри су пролазили кроз Пљевља према Никшићу, одакле су авионима побјегли из земље. Разорне акције пете колоне, паника, кукавичлук и издаја органа власти, војних команди и установа биле су на сваком кораку. Они су ревносно чували и Нијемцима предали све војне магацине и објекте у Пљевљима. Али су прије тога одбили приједлог комуниста да се храна подијели народу овога краја. Послије њемачке и италијанске агресије на Југославију 6. априла 1941. године, њемачка војска је 16. априла 1941. године окупирала Пљевља.

Илија ВУКОВИЋ

ПЉЕВАЉСКИ СРЕЗ
1941-1945. ГОДИНЕ

РАЗВОЈ НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКЕ БОРБЕ 1941. ГОДИНЕ

Окупација Њемачка 8. тенковска дивизија је окупирала Пљевља 16. априла 1941. Према демаркационој линији између Италије и Њемачке, која је коначно одређена 25. априла, Санцак је подијељен на два дијела: бјелопољски, пљеваљски и штавички (тутински) срез су припали италијанском, а прибојски, милешевски (пријепољски), нововарошки, сјенички и дежевски (новопазарски) срез њемачком окупационом подручју.

По одобрењу Нијемаца, влада „Независне Државе Хрватске“ (НДХ) одмах је отпочела припрему за успостављање усташке власти на територији Санцака. Тако је већ 28. априла командант источног пограничног подручја, по наређењу врховног команданта војске НДХ, упутио 2. батаљон походног пука ради запосједања подручја од Вишеграда до Фоче и долине Лима до Пријепоља. Идућег дана изасланик НДХ за јавни ред и сигурност у Сарајеву писмено је обавијестио повјеренике поглавника Анте Павелића у Сарајеву професора Хакију Хацића и Божицара Брала да ће се почетком маја, преко усташких жандарма и управних власти, успоставити усташка власт у Санцаку. Он је од њих тражио да му предложи енергичне личности за средског начелника и шефа полиције у Пљевљима, с тим да преузму власт 3. маја. Истог дана и Штаб Босанског дивизијског подручја је издао наређење команданту усташке жандармерије за Босну и Херцеговину да посједне и јужни дио Санцака, који је припао италијанском окупационом подручју.

С обзиром на држање муслиманске реакције и њен утицај на Муслимане у Санцаку било је наређено команданту жандармерије да набави 300 фесова као саставни дио усташке униформе. Усташе су очекивале да ће то пропагандно дјеловати на Муслимане. Спроводићи наређење команданта Босанског дивизијског подручја о успостављању усташке власти у Санцаку, командант жандармерије за Босну и Херцеговину формирао је 9. жандармеријски батаљон и наредио да му команда буде у Пљевљима, а у Пљевљима и Пријепољу по један вод. Пљеваљски жандармеријски вод је посјео дотадашње жандармеријске станице: Пљевља с 14, Михајловцу с 10, Мељак с 10, Бољаниће

с 10, Ковач с 10, Ковачевиће у Буковици с 10 и Сочице с 10 усташких жандарма.

Међутим, 5. маја стигли су у Пљевља два официра и 40 војника италијанске војске да преузму власт од Нијемаца, пошто је пљеваљски срез припао Италији. Али су им Нијемци предалиј ^власт тек 8. маја у 20 часова. Па ипак, 6. маја у 15 часова, у присуству њемачких војних власти, смијењени су дотадашња општинска управа и срески начелник Павле Ђуровић, а мјесто њих постављени повјереници које је именовао представник владе НДХ у Сарајеву. За среског начелника је постављен Ибрахим Чавкушић, студент из Вишеграда, а за предсједника пљеваљске општине, мјесто Богдана Ненадића, Мухамед Бајровић, из Пљевља. Муслиманска реакција у Пљевљима радосно је дочекала њемачку окупацију. Она се Нијемцима и усташама ставила на располагање, дајући им пуну подршку у циљу успостављања усташке власти, рачунајући да ће и сама бити на тој власти. Зато је тражила да цио Санџак припадне НДХ. У том циљу она је сазвала конференцију свих муслиманских интелектуалаца у Пљевљима ради преузимања дужности управника болнице, директора гимназије и других.

Мјесни комитет Комунистичке партије Југославије (КПЈ) за пљеваљски срез анализирао је новонасталу ситуацију, па је донио одлуку да муслимански интелектуалци бојкотују ту конференцију. То је саопштено Муслиманима интелектуалцима. Највећи број од њих је прихватио ову одлуку Партије. А појединци који с у присуствовали конференцији нијесу прихватили никакву дужност.

Ово је био веома значајан успјех Партије у окупираним Пљевљима. Партијска организација је показала своју политичку зрелост и способност да се стави на чело свих родољубивих снага. Тако је муслиманска реакција претрпјела пораз у тој акцији да потпуно успостави усташку власт у Пљевљима.

Седмог маја одржана је сједница општинске управе у Пљевљима, којој су присуствовали новопостављени усташки предсједник општине Мухамед Бајровић, срески начелник Ибрахим Чавкушић и повјереник поглавника Павелића сатник Здравко Петрак, који је одржао поздравни говор. Сједници је присуствовало и 12 одборника дотадашње општинске управе. Тада је, поред других питања, ријешено да се 1,500.000 динара општинског новца преда Хипотекарној банци или Поштанској штедионици у Сарајеву. Смијењен је ранији општински одбор и одлучено је да срески начелник Чавкушић постави нови. Мада је објеручке прихватила усташку власт, коју су јој дали окупатор и усташе, муслиманска реакција је ипак жељела да, за сваку ситуацију, одржи контакт и са српском реакцијом. Стога је на овој сједници донесена одлука да се дотадашњем предсједнику општине Богдану Ненадићу исплати петнаестомјесечна плата.

Муслиманска реакција у Пљевљима, као и у осталим дијеловима Санцака, заклињала се на вјерност Павелићу, изражавала му своју безграничну оданост и ширила усташку пропаганду да су Муслимани „цвијет хрватског народа“. Она се обраћала и другим усташким функционерима да би им помогла у учвршћивању усташке власти и у припајању читавог Санцака НДХ. Тако је 15. маја група Муслимана из Пљеваља, Блјелог Поља и Пријепоља, наводно, у име Муслимана Санцака, предала Анти Павелићу писмо у коме му је изражавала оданост као и НДХ, увјеравајући га да је у „тешкој борби коју је водио хрватски народ гледала и своју борбу, да су у тој борби муслимански Хрвати из Санцака преживљавали тешке дане“.

Тако се муслиманска реакција упорно борила да се Пљевља као и читав Санцак укључе у њемачко окупационо подручје и да се припоје НДХ. Међутим, Италијани су гледали своје интересе. Не дозвољавајући успостављање усташке власти у свом окупационом подручју, они су 10. маја разоружали жандарме свих станица усташког жандармеријског вода у Пљевљима па их упутили у Пријепоље. Италијански окупатор је успоставио своју власт у срезу ослањајући се на апарат старе власти, који је ставио под своју контролу. Он је смијенио усташку власт и поново за среског начелника поставио Павла Ђуровића, а за предсједника општине Богдана Ненадића. На почетку друге половине маја се налазио у Пљевљима око батаљон италијанске војске, без карабињера. Српска и црногорска реакција је поздравила улазак италијанског окупатора у Пљевља и настојала да цио Санцак окупира Италија. Тако је ситуација у пљеваљском срезу постала веома тешка и сложена.

Припреме за оружани устанак У мају 1941. године у пљеваљском срезу је било 11 чланова КПЈ: Велимир Јакић, инжењер шумарства, Миодраг Мишо Павићевић, правник, Будимир Будо Милићевић, учитељ, Владимир Владе Дамјановић, студент агрономије, Данило Кнежевић, студент права, Милорад Мићо Зорић, службеник, Данило Јауковић, студент права, Бранко Ђуровић, студент права, Момчило Бајчетић, студент права, Радоје Контић, земљорадник и Џемаил Селмановић, радник.

Међутим, све до маја у срезу је постојала само једна партијска ћелија, која је у исто вријеме била и Мјесни комитет КПЈ за срез пљеваљски. Почетком маја формиран је Мјесни комитет КПЈ, у који су ушли: Велимир Јакић, као секретар, и као чланови: Милорад Зорић, Данило Кнежевић, Будимир Милићевић и Владимир Дамјановић. Остали чланови КПЈ припадали су ћелији у Пљевљима, чији је секретар био Данило Кнежевић.

Средином маја је дошао у Пљевља Рифат Бурџовић Тршо, политички секретар Обласног комитета КПЈ за Санџак. Он је присуствовао састанку Мјесног комитета, чије је формирање тада и званично одобрио. Пошто је размотрен извјештај о раду Комитета и читаве партијске организације, он је истакао да је Мјесни комитет радио правилно и да то представља гаранцију за његов даљи успјешан рад, као и рад цијеле партијске организације у срезу. Он је упознао Комитет с новонасталом ситуацијом послје окупације Југославије и ставом ЦК КПЈ, па је у име Обласног комитета пред пљеваљску партијску организацију поставио, као најважнији задатак, проширивање и учвршћење партијске организације и њено знатно веће повезивање с народом.

Још прије окупације организација КПЈ се ангажовала око прикупљања оружја и другог материјала. Тада су се наоружали углавном комунисти. Одмах по уласку Нијемаца у Пљевља Мјесни комитет је предузео акцију у народу да не предаје оружје, већ да га набавља.

Долазак италијанског окупатора у Пљевља довео је до повлачења муслиманске и до активирања српске и црногорске реакције. Италијани су наступали с паролом о „независној“ Црној Гори и о династичким везама између Црне Горе и Италије. При томе су подгријавали и раширивали расположење против Муслимана. На зидовима су, поред осталих, писали паролу „Живјела црногорска краљица Јелена“, па су јавно говорили да су тобоже Италијани и Црногорци браћа, да све Муслимане треба побити. Због таквог наступа италијанског окупатора, Срби и Црногорци су сматрали да је отклоњена опасност од усташа, у којима су видјели највећу опасност за свој опстанак. Партијска организација је сада уочила нову опасност, јер је српска и црногорска реакција све јаче раширивала шовинистичке страсти према Муслиманима. Тако је политика окупатора, усташа, српске, муслиманске и црногорске реакције довела до наглог заостравања постојећег вјерског и другог антагонизма и до опасности од братоубилачког рата између Срба и Црногораца с једне и Муслимана с друге стране.

Иако малобројна организација КПЈ је одиграла значајну улогу. Зато није дошло чак ни до покушаја братоубилачког рата. Политички утицај Партије на народ, а нарочито на омладину био је велики.

У службу окупатору ставили су се одмах полицијски органи старе краљевске југословенске власти, дио људи из општинских управа и реске власти, углавном већ раније компромитовани и реакционарни људи. У таквој ситуацији услови за рад организације КПЈ у пљеваљском срезу били су повољни. Италијански окупатор је протјерао са свог окупационог подручја органе усташке власти, па је водио еластичну и помирљиву

политику према народу. У пјеваљском ерезу постављени су цивилни комесари, али је цивилна власт остала углавном стара. Успостављене су раније жандармеријске станице, у којима су били карабињери и бивши југословенски жандарми или сами жандарми. Италијани нијесу предузимали репресалије према народу. То је у знатној мјери утицало на расположење народа, нарочито послије ситуације створене доласком усташа.

По одлуци Обласног комитета КПЈ за Санцак Вукосав Бошковић је, као његов делегат, почетком јуна дошао у Пљевља. На састанку с Велимиром Јакићем и Будимиром Милићевићем он је пренио директиву о припремама за оружани устанак. Одмах послије тога Мјесни комитет за пјеваљски срез је одржао састанак на коме су се сви чланови упознали с том директивом. Донесени су одговарајући закључци. У Комитету је успостављен војни сектор, за који је задужен Будимир Милићевић. Срез је подијељен на рејоне. Сваки члан Комитета је добио задатак да у једном рејону ради на припремама за оружани устанак и на формирању оружаних група, које ће се обучавати у рукавању оружјем, прикупљати оружје, муницију, санитарски и други материјал. Убрзо је формирано више таквих група у Пљевљима и у селима. Омладинци из Пљеваља излазили су ван града ради обуке. Партијска организација наставила је нормално рад на припремама за устанак и послије напада Њемачке на Совјетски Савез. У политици италијанског окупатора према народу није било промјена.

Оружани устанак Директива КПЈ за почетак устанка стигла је у пјеваљски срез са закашњењем. Док је оружани тринаестојулски устанак у Црној Гори и у бјелопољском срезу постигао велики успјех и узимао шири замах, комунисти у пјеваљском срезу све до 16. јула нијесу имали о устанку никаквих података. Али је окупатор већ 16. јула започео репресалије у Пљевљима. Његове патроле, предвођене официрима, у главној улици шамарале су грађане који их нијесу поздрављали фашистичким поздравом, присијавајући их да то чине. У исто вријеме комунисти у Пљевљима су обавијештени да је почео оружани устанак у Црној Гори и да ће у току ноћи 16/17. јула Италијани извршити хапшење свих комуниста у граду. Градом су се проносиле вијести о нападу устаника на италијанску посаду у Мојковцу.

Чим је обавијештен о овом поступку окупатора и о предстојећем хапшењу комуниста секретар Мјесног комитета Велимир Јакић је 16. јула напустио Пљевља и отишао у село Комине, гдје се склонио код шумара Јова Стриковића. Град су напустили још неки комунисти и напредни људи, док је један број комуниста и даље остао у Пљевљима, али нијесу ноћили у својим становима. Сјутрадан су и они напустили град. Тако оку-

патор није никога од њих ухапсио. У Пљевља је 17. јула послаје подне стигао организациони секретар Обласног комитета КПЈ за Санџак Неђељко Мердовић, са задатком да пренесе директиву КПЈ о оружаном устанку. Али он у граду није нашао ниједног

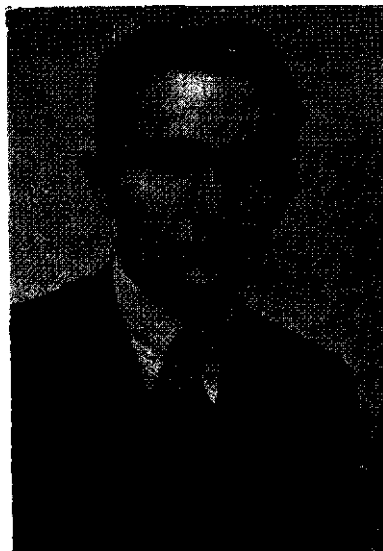
Велимир Јакић

Будимир Милићевић

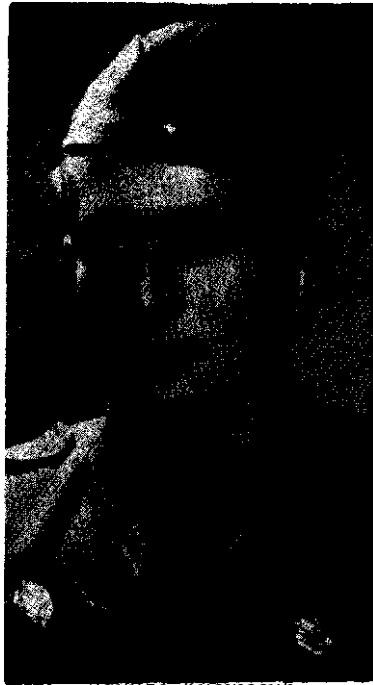

Владимир Дамјановић

Милорад Зорић

комунисту, па је, преко везе, пред вече дошао у Комине, гдје се састао са секретаром Мјесног комитета и осталим комунистима који су напустили Пљевља. Међутим, пошто су неки чланови Мјесног комитета били на терену у разним крајевима среза, одлучено је да се састанак Комитета одржи идућег дана. Тако је тек 18. јула послјеподне одржан састанак Мјесног комитета Партије у шуми код Крушева. Састанку су присуствовали сви чланови сем Владимира Дамјановића, који се налазио у Бобову и Милорада Зорића, који је тада био у Цетињу. Том приликом је делегат и члан Обласног комитета КПЈ за Санџак упознао Мјесни комитет с одлуком Централног комитета КПЈ, Покрајинског комитета КПЈ за Црну Гору, Боку и Санџак и Обласног комитета КПЈ за Санџак о поче-

Данило Кнежевић

тку оружаног устанка, као и с успјесима које су устаници постигли у бјелопољском срезу. Пред Комитет су постављени задаци да одмах приступи формирању герилских одреда који ће нападати на италијанске карабинијерске и жандармеријске станице, рушити мостове, телефонске линије и друге објекте који служе окупатору. Зато су чланови Комитета истог дана кренули на терен ради извршења ових задатака. Велимир Јакић је, преко Глибаћа, отишао за Бобово, Данило Кнежевић у пренђанску општину, Мишо Павићевић у Потпеће, а Будимир Милићевић је остао на територији Крушева, Лађане, Врбице и Какмужа. Мишо Павићевић је те вечери у Потпећу одржао конференцију на којој су се сви присутни сложили с одлуком КПЈ о оружаном устанку и изразили спремност да учествују у борби. Идућег дана, 19. јула навече на Маљевцу искупили су се устаници који су изашли из Пљеваља, изузев чланова Партије који су били ангажовани на организацији устанка. Ту су тада формирали Пљеваљски герилски одред. У то вријеме устаници из дурмиторског среза напали су карабинијерску посаду у Жабљаку и у зору 20. јула ослободили ово мјесто.

Италијански карабинијери и жандарми који су се налазили у Косаници напустили су станицу и кренули, 20. јула, цестом преко Влаховића за Пљевља. Тада је једна група устаника из

Косанице не знајући још за директиву КПЈ о оружаном устанку пожурила пријеким путем преко Зеленог борја у Потпећа да би се тамо обавијестила о ситуацији, тј. да ли постоји директива КПЈ за оружани устанак и да према томе изврши напад на те карабинијере. Ова група устаника и устаници из Потпећа, који су већ били обавијештени о почетку оружаног устанка, заједно су, 20. јула око подне, на цести код Водопава сачекали

Мишо Павићевић

и напали карабинијере и жандарме кад су они наишли с коњем натовареним опремом. Они су једног карабинијера ранили, а жандарме разоружали и пустили да иду кућама, док су два карабинијера побјегла за Оцак. Рањеног су превили, одузели му оружје, а затим га пустили да иде за Пљевља. Ускоро се прикупио већи број људи из Потпећа да би се организовала одбрана села уколико Италијани буду предузели акцију из Пљеваља. И жандарми жандармеријске станице у Оцаку одмах су тога дана напустили станицу **и разишли се у правцу** својих кућа. Пошто није прекинута телефонска веза жандармеријске станице у Оцаку с Пљевљима

карабинијери који су побјегли с Водопава обавијестили су своју команду у Пљевљима о нападу који су на њих извршили устаници из Косанице и Потпећа. Због тога је убрзо из Пљеваља кренуло око 200 италијанских војника камионима. Чим су стигли посјели су положаје око села Бошчиновића па су непрестано из митраџеза тукли по околним брдима покривеним шумом. Пошто су прихватили разоружане карабинијере и попалили више кућа у Бошчиновићима, они су се вратили у Пљевља.

И карабинијери из Челебића повукли су се 20. јула за Пљевља. Они су послје подне наишли преко Пустог пауча. Кад су се спуштали низ Комине, једна група из Пљеваљског герилског одреда на њих је отворила ватру. Али она није била ефикасна, јер су карабинијери већ били далеко одмакли. Ипак су и карабинијери одговорили ватром, а затим се повукли у Пљевља. И овом приликом Италијани су интервенисали из Пљеваља до Радосавца, гдје су прихватили карабинијере.

Истог дана (20. јула) око подне стигао је Велимир Јакић у Бобово, гдје се састао с Владимиром Дамјановићем и Влади-

миром Кнежевићем, који су се тамо одраније налазили. Пошто их је упознао с догађајима и с одлуком Мјесног комитета КПЈ, они су одлучили да прикупе што више устаника из Бобова и да заједно с устаницима из Мељака наредне ноћи изврше напад на карабинијерску и жандармеријску станицу у Мељаку. Навече су сва тројица с око **15** устаника из Бобова, стигли у Мељак, гдје су почели припреме за напад на карабинијерску станицу, коју су држали 3 карабинијера и око 8 жандарма. Они су се прво повезали с командиром жандарма Милованом Лазаревићем, који се заједно с осталим жандармима прикључио устаницима. За напад се било прикупило око **50** устаника, али су карабинијери разоружани без борбе. Одмах послје заузимања ове карабинијерске станице приступило се формирању Мељачког герилског одреда.

Наредних дана устаници из пренђанске општине, под руководством Маринка Голубовића и Ђорђија Перуничиха, разоружали су жандармеријске станице у Врући, Матаругама и на Михајловици, у пљеваљском срезу, а затим на Јабуци и у Шербетовцу у милешевском срезу. Посада жандармеријске станице у Бољанићима напустила је станицу прије напада.

Маринко голубовић

Тако је за неколико дана био ослобођен читав пљеваљски срез, сем јаког италијанског гарнизона у Пљевљима.

Тринаестојулски устанак у Црној Гори, који је одмах обухватио и Санцак, постигао је значајне резултате. Изненађена Италија је предузела све мјере за његово угушивање. Врховна команда оружаних снага је наредила команданту **9.** армије у Албанији да брзо и енергично угуши устанак у Црној Гори. **Тако су** већ **15.** јула врло јаке италијанске снаге — шест дивизија („Пуље“, „Пустерија“, „Таро“, „Месина“, „Венеција“ и „Каћатори деле Алпи“), друге самосталне јединице (црне кошуље, полицијске, берсаљерске и албанске квислиншке оружане формације) — предузеле офанзиву против црногорских устаничких и ослободилачких снага. Дакле, прије него су партијска руководства у Санцаку, сем у бјелопољском срезу, и сазнала о одлуци КПЈ о оружаном устанку. Пошто је тринаестојулски устанак дефинитивно разбио план фашистичке Италије и црногорских федералистичких вођа о стварању тзв. Независне краљевине Црне Горе у оквиру Италије Бенито Мусолини је 24. јула укинуо функцију цивилног комесара за Црну Гору, па је сву војну и **цивилну** власт предао генералу Алесандру Пирцију Биролију.

Савлађујући отпор устаничких снага у Црној Гори, снаге дивизије „Пустерија“ и дијелови дивизије „Венеција“, пошто су повратиле Колашин и Беране, наступале су према Санџаку. Италијански авиони су 28. јула око 9 часова бомбардовали Шљуке (сјеверно од Љубишње), али жртава није било.

Због јаке италијанске офанзиве, Липовско-морачки и Бјелопољски устанички батаљон, који су крајем јула стигли у Маче да заједно с устаничким снагама из пљеваљског среза учествују у припреманом нападу на Пљевља, вратили су се одмах у своје срезове. Ситуација се нагло погоршала. Зато су обустављене све припреме за напад на Пљевља. Италијанска дивизија „Пустерија“, која је наступала преко Колашина, заузела је 7. августа Мојковац без отпора, па је наставила покрет преко Шаховића, Вруље и Матаруга и 12. августа ушла у Пљевља, не наилазећи на отпор устаника.

Од 20. јула, кад је почела оружана борба у пљеваљском срезу до 12. августа, кад је дивизија „Пустерија“ ушла у Пљевља, партијска организација је улагала напоре да створи оружане јединице. Немајући искуства у стварању ослободилачке и револуционарне војске, она је формирала територијалне јединице, чији су крипаданци остајали код својих кућа, са задатком, а у борбе полазили кад их позову. Пљеваљски герилски одред представљао је чвршћу јединицу, која је у току устаничких борби дејствовала у Коминима и рушила објекте на комуникацијама Пљевља — Рудо и Пљевља — Чајничке.

Тешкоћа је била и у томе што су догађаји претицали комунисте у пљеваљском срезу. Кад је у Црној Гори устанак достигао највећи размах, Мјесни комитет КПЈ у Пљевљима тек је добио директиву за почетак устанка, а кад су изведене прве акције и вршене припреме за напад на Пљевља, отпочела је интервенција јаким италијанским снагама у Црној Гори. Офанзива италијанских оружаных снага и њихови злочини над становништвом (убијање, одвођење у логоре, паљење и пљачкање села) негативно су тада утицали на борбено расположење народа и у пљеваљском срезу. Зато су се устаничке снаге разишле кућама. На терену и раду остали су сви комунисти. Они су чинили руководећу снагу устанка.

Мјесни комитет одмах је послао групе ради повезивања с политичким руководством у милешевском и бјелопољском срезу. Такође је једна група послата у шавнички срез да види каква је ситуација у Црној Гори. Ове групе су се послје неколико дана вратиле с извјештајем да ни тамо нема оружаных јединица, да су се комунисти и други истакнутији борци привремено повукли у шуме. У таквој ситуацији, пред комунисте и остале људе одане НОП-у постављени су задаци да активно политички раде у народу, да објашњавају циљеве народноослободилачке

борбе, да стварају братство и јединство, да шире вјеру у побједу наше ослободилачке борбе и побједу Совјетског Савеза.

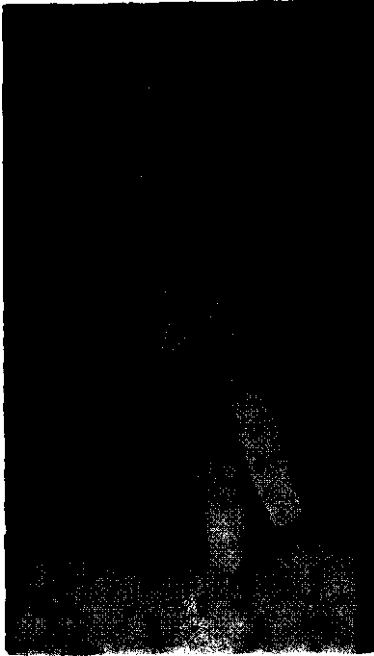
Поред репресивних мјера, италијански окупатор је настојао, уз пуну подршку и помоћ српске, црногорске и муслиманске реакције, да потпуно угуши НОБ, да народ пасивизира, да комунисте изолује од народа и да их уништава. Кад је командант 5. алпинске дивизије „Пустерија“ генерал Ђовани Еспозито стигао у Пљевља, гдје се налазио штаб његове дивизије, сва реакција му је организовала дочек. Грађанству је било наређено да изађе на улицу. Представници српске, црногорске и муслиманске реакције, користећи се терором окупатора и фашистичким успјесима на источном фронту, утркивали су се око тога ко ће се окупатору показати оданији. Муслиманска реакција је била тренутно у повољнијем положају, пошто је муслиманско становништво за вријеме устанка било пасивно, што је она настојала да прикаже као знак лојалности према окупатору. Зато се трудила да за себе обезбједи привилеговано мјесто, говорећи да „Срби и Црногорци то нијесу заслужили“. Због тога су и Италијани мијењали тактику. Мјесто ранијих изјава да су Италијани и Црногорци „браћа“, и да све Муслимане треба побити, сад су говорили обратно: „Муслимани су добри а сви су Црногорци бандити и комунисти и све их треба побити“. Генерал Еспозито је, на скупу представника општинских власти и сеоских кметова, одржао врло вјешто свој говор са циљем да пасивизира народ. Он је говорио да су Њемачка и Италија у рату против Југославије изашле као побједнице и да су као такве окупирале Југославију, додајући: да је побиједила Југославија, она би окупирала Италију и Њемачку, и народ Њемачке и Италије био би лојалан. Он је истицао да не жели улазити у то ко ће бити у свјетском рату на крају побједник. Али тражи да народ буде лојалан према италијанским војним властима, и онда ће све бити како ваља: иначе, ако не буде тако, Еспозито је пријетио да ће предузети најстроже мјере ради успостављања реда и мира у срезу. На крају је подсетио и на згаришта попаљених сеоских и устаничких кућа и на стријељане родољубе У срезу.

Помоћу летача италијански окупатор је позивао устанике да се предају, обећавајући им да ће им поштедијети животе, а Велимиру Јакићу и Будимиру Милићевићу чак су се и писмом обратили и обећавали да ће их поставити као италијанске официре у квислиншку војску у Албанији. Паралелно с тим, окупатор је обнављао општинске управе у срезу, покушавао да формира квислиншку жандармерију, наредио да раде школе и Гимназија у Пљевљима, издавао вијести о својим побједама на источном фронту, организовао у граду за себе и домаће издајнике спортске приредбе и забаве у свом клубу „Ђирколо“. Исто-

времено окупатор је хапсио, стријељао и депортовао у концентрационе логоре учеснике и пријатеље НОП-а. Тко је већ 28. јула 1941. године стријељао на Сењаку, у Пљевљима Ратка Церовића, Милоша Драгићевића, Милуна и Милована Кнежевића.

Стварање партизанских чета и народне власти

У септембру организација КПЈ у пљеваљском срезу све је активније радила на развитку народноослободилачке борбе. На састанцима мањим и већим групама и у разговорима појединцима, комунисти су објашњавали циљеве и историјску нужност народноослободилачке борбе. Под тешким техничким

Ратко Церовић

условима су издаване и разношене радио-вијести по селима, а нешто касније и „Борба“ и „Ужичке вести“, које су излазиле у Србији. Упркос добро организованом пропаганди окупатора и његових сарадника о успјесима на ратиштима а нарочито на источном фронту, комунисти су умјели да те успјехе прикажу само као привремене и преувеличане. Они су и у најтежим данима рата чврсто вјеровали у побједу антифашистичких земаља и слободољубивих народа над фашистичким освајачима.

Почетком септембра вратио се са Цетиња Милорад Зорић. Пошто се повезао с Мјесним комитетом, добио је задатак да остане у Пљевљима, да буде секретар партијске ћелије и да руководи читавим радом у граду.

Основни задаци су били: прикупљање обавјештајних података о непријатељу, политички рад,

скупљање новца, санитетског и другог материјала и рад на припремама за одлазак људи из Пљеваља у партизанске јединице.

Народ није губио повјерење у комунисте и побједу. Послије прве италијанске офанзиве расположење народа почело се мијењати, захваљујући упорном политичком раду и примјерном држању комуниста. Бирани су одбори НОФ (уствари народноослободилачки) који су се тада старали о прикупљању прилога за партизане.

Рад партијске организације је све успјешнији. У августу и септембру примљено је неколико другова за чланове КПЈ. У Пљевљима је формирана партијска ћелија у којој је било пет чланова. У граду је одмах отпочео рад и с омладинским групама. Вршена је припрема за одлазак омладине у партизане према директиви Мјесног комитета КПЈ.

Секретар Обласног комитета КПЈ за Санцак Рифат Бурцовић Тршо стигао је у Србију око 7. септембра и на територији ужичког среза састао се са замјеником политичког комесара Ужичког НОП одреда Слободаном Пенезићем Крцуном. Том приликом он се упознао с директивом генералног секретара КПЈ друга Тита о стварању слободне територије у западној Србији и с формирањем партизанских одреда у Србији. Одмах послје тога Рифат Бурцовић се вратио у Санцак, да би, на основу искуства НОБ-а у Србији, предузео мјере за формирање партизанских јединица у свим срезovima, као и војног штаба који ће руководити овим јединицама. Зато се одмах по повратку у Санцак задржао на планини Златару, гдје је одржао састанак коме су присуствовали: Велибор ЈБујић, Воја Лековић, Љубиша Миодраговић, Комнен Церовић и Мирко Туковић. Одлучено је да се одмах приступи формирању партизанских чета у свим срезovima Санцака. Златарска партизанска чета је већ била формирана.

Кад је, око 25. септембра, дошао у пљеваљски срез Тршо је Мјесни комитет упознао са ситуацијом и са закључцима састанка на Златару и поставио му задатак да одмах формира партизанску чету. Кад се 11. октобра, код основне школе у селу Мариној Шуми, искупило 16 чланова КПЈ и СКОЈ-а, формирана је Пљеваљска партизанска чета. За командира чете је постављен Велимир Кнежевић, за политичког комесара Мишо Павићевић, за замјеника командира Ђорђије Перуничкић, за замјеника политичког комесара Комнен Церовић. Добивши задатак да прође тереном и мобилише нове борце на добровољној основи и да уништава квислиншку власт, чета је истога дана извршила покрет и стигла до Обарди, па је наставила пут преко Чемерна, Југова и Глиснице до Трновица. Овдје ју је, међутим, затекао снијег, па су борци упућени кућама да се обезбиједе зимском одјећом. Прије тога је група бораца упућена на друге задатке. Скоро 20 дана већи дио Пљеваљске партизанске чете био је на задацима ван среза, а дио који је остао у срезу споро се прикупљао, тако да се чета поново окупила тек 15. новембра.

Почетком октобра, по одлуци Врховног штаба, формиран је Штаб народноослободилачких партизанских одреда за Санцак, чији је командант био Владимир Кнежевић Волођа а политички комесар Воја Лековић. Тих дана је реорганизован Обласни комитет КПЈ за Санцак. Политички секретар остао је и даље Рифат Бурцовић Тршо а чланови су били: Воја Лековић, Владимир

Владимир Кнежевић Волођа

Дамјановић и Момир Бошковић. Формиран је и Обласни комитет СКОЈ-а, чији је секретар био Владимир Дамјановић. Одмах последије тога, Обласни комитет је своје сједиште премјестио из бјелопољског у нововарошки срез, у село Радоињу, ради што боље везе са ЦК КПЈ. Практично, од тада се Обласни комитет за Санџак одваја од Покрајинског комитета за Црну Гору, Боку и Санџак и непосредно везује за ЦК КПЈ. То је трајало све до краја марта 1945. године, када је престао да постоји Обласни комитет, као и остали обласни органи народноослободилачке борбе за ову област.

Крајем октобра српска и црногорска реакција заједно с италијанским окупатором покушала је да организује четнике. Средином тога мјесеца је из Србије дошао у Санџак поручник бивше југословенске војске Ратко Ђуровић, иначе родом од Пљеваља. Он је добио задатак да у срезу организује четнике Драже Михаиловића. Чим је стигао, повезао се с реакцијом и Италијанима, јер му је била потребна њихова помоћ и одобрење за рад. Пошто је било непопуларно стварати организацију коју помаже и наоружава окупатор, и то када је већ почела народноослободилачка борба, реакција је сматрала да на челу те организације треба да буде личност која ће својим угледом моћи да покрије издајничку улогу четничке организације. Зато се обратила Сретену Вукосављевићу, из Пријепоља, познатом научном раднику и истакнутом националном борцу још из доба турске и аустроугарске окупације. Међутим, Сретен Вукосављевић је одбио да се прими ове улоге, изговарајући се старошћу и болешћу, као и несхватањем потребе да се ствара организација у којој ће се „окупљати Срби да убијају Србе“.

Десетак дана касније командант 5. алпинске дивизије „Пустерије“ генерал Ђовани Еспозито, у договору са најистакнутијим дијелом српске и црногорске реакције, поново је позвао Сретена Вукосављевића на разговор у Пљеваља, гдје су се, у свечаној сали Штаба дивизије „Пустерија“, већ налазили, поред италијанских официра, Војислав Ненадић, Григорије Божовић, Ниђифор Лисичић, Павле Ђуровић, Илија Станић и поручник Ратко Ђуровић. Пошто је говорио о стварању четничке организације као оружане снаге која треба да води борбу против

комуниста, генерал Еспозито је истакао какву улогу у том подухвату може да одигра Сретен Вукосављевић и тражио од њега да се прихвати те улоге. Али је и ову понуду Вукосављевић енергично одбио. Тада је Ђуровић затражио од генерала Еспозита да им стави на располагање оружје и четничке амблеме, а они ће и без Сретена Вукосављевића створити четничке јединице. У току новембра Ратко Ђуровић, Петар Војиновић, капетан бивше југословенске војске, Филип Војиновић, један од главних четничких идеолога и други одазвали су из Пљеваља у села и узалудно покушавали да већ тада формирају четнике.

Захваљујући патриотском расположењу народа, упорном раду комуниста и великом полету НОБ-а у Србији, у пљеваљском срезу је народноослободилачки покрет постајао све масовнији. Почетком новембра политички рад је знатно појачан. Окупатор је држао само Пљеваља. Једино у неколико приградских општина задржале су се старе управе, које је окупатор поставио. Али оне нијесу имале никаквог утицаја. По селима су формиран мјесни народноослободилачки одбори (НОО), као органи нове, народне и револуционарне власти.

По одлуци Мјесног комитета, из Пљеваља су почели излазити другови који су већ организовано радили за народноослободилачки покрет. Сем Жарка Видовића, активног официра бивше југословенске војске, сви остали су били средњошколци. И на селу се ситуација мијењала. Тих дана пљеваљски партизани су убили два петоколонаша који су сарађивали с окупатором и мјесецима радили на разбијању народноослободилачког покрета: Маринка Вучетића, дјеловођу матарушке општине, и Обрада Вучинића, официра бивше југословенске војске.

Кад је сазнао да ће четници 2. новембра напасти Ужице, Врховни штаб је наредио Главном штабу НОП одреда за Санцак да против тих четника хитно упуту партизанске јединице из Санцака. Примивши ово наређење првих дана новембра, Главни штаб је наредио Пљеваљској и Милешевској чети да се одмах прикупе и крену за Ужице, а Златарској чети да одмах крене за Ужице.

Пљеваљска партизанска чета, 15. новембра је кренула из Маоча за Србију. У циљу мобилизације нових бораца, покрет је извршила преко Маоча, Косанице, Глибаћа, Хоћевине, Мељака, Нанги, Глиснице, Крњаче и Бабина. На том путу, она је у Хоћевини и Мељаку ликвидирала дотадашњу општинску управу и одржала врло успјеле политичке зборове. До доласка у Бабине чета је нарасла на око 60 бораца. Ради пријема оружја и муниције, на Златар су упућена 33 борца, док су се остали с командом чете вратили у Адровиће, а одатле у Маоче.

За вријеме боравка у Адровићима, послје расправљања које је трајало скоро читаву ноћ, команда чете је донијела одлуку да изврши конфискацију имовине Нићифора Лисичића, због

његовог непријатељског држања и сарадње с италијанским окупатором. Команда је издала и писмену пресуду о конфискацији стоке и разних ствари потребних партизанима. То је била прва конфискација непријатељске имовине у пљеваљском срезу. Идућег дана је одржан збор у Обардама, на коме је политички комесар чете Мишо Павићевић, поред осталог, говорио и о овој конфискацији и тражио о томе мишљење народа. Сви су једнодушно одобрили ову мјеру. Потом се, до 24. новембра, читава чета искупила у Маочу.

Напад на Пљевља

Према наређењу Врховног штаба од 3. октобра, Главни штаб за Црну Гору и Боку добио је задатак да хитно упути у Србију 2.500—3.000 добро наоружаних бораца. И у директиви коју је 22. октобра упутио Покрајинском комитету КПЈ за Црну Гору и Боку друг Тито је поново тражио да се упути одређен број бораца, с тим да се пребацивање врши у мањим јединицама, јачине 100—200 бораца.

Првих дана новембра кроз пљеваљски срез је прошао члан Политбироа ЦК КПЈ и Врховног штаба НОПЈ Иван Милутиновић. Том приликом он је Мјесном комитету оставио 150.000 динара ради набавке хране за јединице које ће стићи у пљеваљски срез, уз то дао му задатак да прикупи детаљне податке о јачини и распореду непријатељских снага у Пљевљима ради напада на италијански гарнизон. Чим је дошао у Црну Гору, Иван Милутиновић је с Покрајинским комитетом и *Главним штабом* НОПЈ за Црну Гору и Боку предузео мјере за организацију јединица које треба упутити у Србију. Он је Главном штабу за Санџак упутио 13. новембра наређење у коме га је обавијестио да ће Црногорски НОП одред извршити напад на Пљевља и Прибој, да, у вези с тим, Главни штаб за Санџак обезбиједи довољне количине хране за црногорске јединице, да се Штабу Црногорског одреда стави на располагање потребан број партизана који ће му служити као водичи за вријеме напада, да ангажује Пљеваљску, Бјелопољску, Златарску и Милешевску чету за извршење одговарајућих задатака.

Деветнаестог новембра командант и политички комесар Црногорског НОП одреда за операције у Санџаку Арсо Јовановић и Бајо Секулић стигли су у Маоче, у кућу Мила Перуничича, ради израде плана за напад на Пљевља. С њима су се састали Велимир Јакић и Миле Перуничич. Мјесни комитет је располагао тачним подацима о распореду италијанских снага у Пљевљима (утврђења, артиљерија, утврђене зграде итд.). На основу тих података Штаб одреда је направио план напада.

Ова политичка активност у пљеваљском срезу и долазак црногорских јединица имали су велики утицај на расположење народа да учествује у нападу на Пљевља. Међутим, таква комбинација није долазила у обзир, јер је Штаб Црногорског одреда

сматрао да су његове снаге за напад довољне. Међутим, и поред тога, веће и мање групе наоружаних људи, бораца скоро из свих општина кретале су ка Пљевљима. Они сами су формирали јединице, постављали воднике водова и команде чета и тражили да учествују у нападу на Пљевља. Али се на те захтјеве није нико обазирао. Једна већа група из пренђанске општине била је упућена на Плијеш, код Пљеваља, гдје се налазила и једна чета из Комског батаљона. Ни Мјесни комитет КПЈ за пљеваљски срез није искористио такво расположење народа за формирање нових и већих партизанских јединица у срезу.

Све јединице Црногорског НОП одреда су прешле Тару ноћу 27/28. новембра, а напад је извршен 1. децембра. Народ је одушевљено дочекао, прихватио, смјестио и снабдио довољним количинама хране све борце Црногорског одреда који је напао на Пљевља.

Пљеваљска чета, јачине 135 бораца, која се прикупила у Крупицама, гдје је положила заклетву, своје борце упутила је, као водиче, батаљонима Црногорског одреда који су учествовали у нападу на Пљевља, јер су борци Пљеваљске чете познавали терен. Батаљонима Дурмиторског НОП одреда нијесу додијељени борци из Пљеваљске чете. Они су и сами познавали Пљевља.

Напад на Пљевља завршио се безуспјешно, по цијену великих губитака и на једној и на другој страни. Но и поред свега тога, он је имао и позитивног утицаја на развој НОБ-а у пљеваљском срезу. Долазак црногорских јединица у Санџак позитивно се одразио на даљи развитак покрета у њему. Око 4.000 бораца представљало је велику снагу, а то није могло остати без утицаја на народ. С друге стране, то је приморало непријатеља да напусти своје гарнизоне у Фочи, Горажду, Чајничу, Новој Вароши, Сјеници и Рудом и да се повуче у Пљевља и Пријепоље.

Наступајући од Пријепоља за Пљевља, италијанске трупе су убијале мушкарце, жене и дјецу, а неке су и живе у ватру бацале. Тако су у Црљеницама на најзвјерскији начин поубијали 42 човјека.

Неочекивани ток догађаја довео је Мјесни комитет у тежак положај, јер је требао у најкраћем року обезбиједити пренос великог броја рањеника, међу којима је било доста тешких. Но без обзира на објективне тешкоће, овај тако крупан задатак успјешно је извршен. Мјесни комитет је организовао транспорт рањеника правцима: Адровићи — Матаруге — Мијаковићи — Ђурђевића Тара и Готовуша — Врбица — Тара. Са довољно носила и коња рањеници су веома брзо пребацивани до Таре, гдје су их прихватиле и преносиле до Жабљака јединице Дурмиторског НОП одреда. За евакуацију рањеника били су непосредно одговорни чланови Мјесног комитета и други одговорни руководиоци.

Послије напуштања мањих мјеста, 5. алпинска дивизија „Пустерија“ прикупила је све своје дијелове у Пљевља, Вишеград, Прибој и Пријеполје и одмах приступила утврђивању, изграђујући веома јака утврђења око ових мјеста.

Други моменат који је имао знатног утицаја на развитак НОБ-а у Санцаку био је долазак Централног комитета КПЈ и Врховног штаба НОПО Југославије с партизанским одредима из западне Србије и Шумадије.

Напад на Пљевља озбиљно је забринуо окупатора и реакцију. Долазак тако бројних партизанских снага присилио их је да убрзају стварање четничких јединица. Неколико дана после напада на Пљевља отпочела је организација четника у граду. Од 1. до 7. децембра Италијани су стријељали у Пљевљима 38 грађана, који су на разне начине пружили подршку партизанским јединицама при нападу на Пљевља. Доста људи уписало се у четнике, рачунајући да ће се на тај начин спасти од окупатора. Но, упркос томе, није било неких значајних резултата. Прва четничка јединица, јачине око 50 четника, изашла је из Пљеваља уз помоћ Италијана и с италијанским оружјем, а била је састављена од бивших официра, подофицира, жандарма, финанаса и четника Косте Миловановића Пећанца, јер је ова четничка организација постојала у Пљевљима прије рата. У новоформираној четничкој организацији заиста није био ниједан поштен и угледнији грађанин. Пљеваљски четници су се тада налазили у Пљевљима, а излазили су из града заједно с Италијанима.

Неколико дана после напада на Пљевља сви борци Пљеваљске партизанске чете прикупили су се у Маочу. У току напада на Пљевља они су учествовали као борци, углавном као бомбаша, иако су били одређени за водиче. Држање свих било је врло добро. У нападу на Пљевља је из Пљеваљске чете погинуло 7 бораца, а 10 их је рањено.

Пошто се прикупила, чета је остала неколико дана у Крупицама, а онда је продужила у правцу Мељака. И овога пута је имала задатак да ради политички и да се омасовљује. На Мељак је стигла око 20. децембра. Око 25. децембра овдје је одржан састанак Мјесног комитета на коме је детаљно и свестрано анализирана ситуација у пљеваљском срезу. Расправљајући о нападу на Пљевља, о томе како се он одразио на ситуацију у пљеваљском срезу, дошло се до закључка да је овај напад, и поред неуспјеха, позитивно утицао на даљи развитак НОБ-а на овом подручју. Народ је у оних око 4.000 бораца који су напали на Пљевља видио велику снагу НОП-а, што је само могло допринијети да у народу углед НОБ-а у великој мјери порасте. Закључило се, такође, да су услови за даљи развитак НОБ-а, посебно за мобилизацију нових бораца, веома повољни.

На овом састанку је Мјесни комитет, с пуно самокритике, дао оцјену о свом дотадашњем раду и о раду партијске организације. Закључено је да је, без обзира на објективне тешкоће, учињен велики пропуст у погледу омасовљења партијске организације. Сама чињеница да се на том састанку набројало око 30 људи који су одмах и без имало двоумљења могли бити примљени у Партију говори колико су анализа и закључци Комитета у вези с тим питањем били правилни. На том састанку су сви чланови Мјесног комитета добили задатке по секторима и на територијалном принципу, али само за територију среза јужно од комуникације Пријепоље — Пљевља — Чајничке.

РАЗВОЈ НОВ-а У ПРВОЈ ПОЛОВИНИ 1942. ГОДИНЕ

Стварање батаљона и борбе у јануару и фебруару 1942. Послије напада на Пљевља формиран је Црногорско-санџачки одред за операције између Лима и Таре. За његовог команданта је постављен Миле Перуничкић, а за политичког комесара Бошко Ђуричковић. По наређењу овог штаба, око 20. децембра, стигле су три чете из Дурмиторског одреда: Дробњачка, Језеро-шаранска и Ускочка, укупно око 140 бораца. Од Зетско-подгоричке, Језеро-шаранске и Ускочке чете формиран је 1. црногорски комбиновани батаљон, док се Дробњачка чета задржала у пљеваљском срезу, у рејону Мељака, заједно с Пљеваљском четом.

На овом пограничном дијелу између Босне и Санџака све се више осјећала активност четника, а упадале су и поједине групе усташа. Зато је требало заштитити муслиманско и српско становништво, спријечити убијање и пљачкање невиних људи. Како још нијесу били прекинути односи с босанским четницима то су неколико пута чињени покушаји да се са онима који су се налазили у Челебићима постигне споразум о заједничкој борби против окупатора и њихових сарадника, али без устцеха.

Миле Перуничкић и Велимир
Јакућ

Док оу се налазиле на овој цростарији, Пљеваљска и Дробњачка чета су организовале засједе ради хватања четничких и усташких група које су долазиле у муслиманска и српска села да пљачкају и убијају. Пошто су похватане и стријељане групе четника и усташа и пошто је разоружано око 40 људи који су одлазили у Босну да пљачкају Муслимане, стање се средило, јер су злочини и пљачка престали.

Обје су ове чете око 7. јануара дошле у Крушево. Ту су се прикупили нови борци из Глибаћа, Косанице и Левер-Таре, тако да је формирана и 2. пљеваљска партизанска чета. Тада је постављен за командира 1. пљеваљске чете Жарко Видовић, за политичког комесара Мирко Пејатовић, док су дужност команде 2. пљеваљске чете вршили Ђорђије Перуничкић, дотадашњи замјеник командира пљеваљске чете, и Мишо Павићевић, дотадашњи политички комесар Пљеваљске чете.

Сем ове двије пљеваљске чете, на терену среза је постојало више територијалних партизанских чета, организованих на територијалном принципу. Оне су имале своје команде и биле спремне да ступе у борбу чим им буде наређено.

Око 18. јануара 2. пљеваљска чета је добила задатак да се пребаци у Мељак. Овдје је остала до 21. јануара, када је извршила покрет преко планине Љубишње и Бобова у правцу Челебића, са задатком да заузме ово мјесто. По ванредно хладном времену, газећи дубок снијег, 2. чета је прешла Љубишњу и 23. јануара, послије краће борбе, ослободила Челебиће. Неколико дана касније ова чета је отишла за Бољаниће.

Мирко Пејатовић

За то вријеме 1. пљеваљска и Дробњачка чета су извршиле један крупан задатак: похватале су четничко војно руководство из пљеваљског среза. Италијани, заједно са српском и црногорском реакцијом, предузимали су све мјере да што прије формирају четничке јединице које ће водити борбу против партизана. Прво су створили групу у Пљевљима, а затим су покушали да организују шире и даље.

Средином децембра одржан је на Забрђу шири састанак, на који су били позвани сви угледнији сељаци из околине. На овом састанку четнички организатори су тражили од сељака да

ступају у четнике, истичући да је то порука избјегличке владе из Лондона, и да ће свима који буду у четницима бити загарантована имовина, док ће све партизанске куће бити попаљене од четника и Италијана. Тако су почеле да се стварају четничке јединице. Као што се види, средства се нијесу бирала. Никле су самозване четничке војводе, иако војске још није било. Капетан Петар Војиновић постао је војвода тарски, поручник Ратко Ђуровић војвода брезнички, а поднаредник Бошко Топаловић из Бушања војвода бушањски. Главни четнички организатори Војислав Ненадић, Григорије Божовић, Нићифор Лисичић, Филип Војиновић, Павле Ђуровић и други, као политичке вође, сједјели су у Пљевљима и правили планове с окупатором. Официри бивше војске Петар Војиновић, Бора Митрановић, Саво Дамјановић и подофицири Петар и Добрило Јестровић, одређени за команданте будућих четничких јединица, средином јануара, кренули су из Пљеваља у села да врше мобилизацију за четнике. Обавијештена да се ова група четника налази у Крњачи, 1. пљеваљска и Дробњачка чета су опколиле кућу попа Пријовића, гдје су се налазили четници, и све их похватале. Тако је ликвидацијом четничког војног руководства нанесен тежак ударац четништву у пљеваљском срезу, јер је ликвидиран стручни старјешински кадар који би командовао јединицама.

Али је и 1. пљеваљска чета тих дана претрпјела тежак губитак. Њени борци Вукоман Анђелић и Салко Аљковић, комунисти и студенти, наишли су на четнике у Отиловићима. Пошто је Анђелић био тешко рањен, оба су заробљена и предата Италијанима у Пљевљима. Аљковић је 4. маја 1942, године стријељан а Анђелић је прије тога умро у болници.

Салко Аљковић

Због нових задатака, чете су 25. јануара кренуле у правцу Бољанића, јер је требало ослободити Чајниче. Послије веома напорног марша стигле су идућег дана на Бољаниће. Пошто су обје пљеваљске чете биле знатно нарасле, формирана је и 3 пљеваљска партизанска чета. За командира чете је постављен Илија Зечевић, а за политичког комесара Богдан Гледовић. Било је измјена и у командама других чета. Ђорђије Перунички и Мишо Павићевић повучени су на рад као чланови Мјесног коми-

тета КПЈ за пјеваљски срез. А умјесто Велимира Јакића, који је постављен за замјеника команданта Црногорско-санџачког одреда, за секретара Мјесног комитета дошао је Комнен Церовић, дотадашњи замјеник политичког комесара Пјеваљске партизанске чете. За командира 2. пјеваљске чете постављен је Велимир Кнежевић, који је дотада био замјеник команданта 1. комбинованог црногорског батаљона, а за политичког комесара Ђорђевић Роћен.

Ујутру 27. јануара на Бољанићима је, од три пјеваљске партизанске чете, формиран Пјеваљски ударни батаљон „1. децембар“. Одмах послје тога Пјеваљски батаљон и Дробњачка чета су, под командом Велимира Јакића, кренули преко Ковача па су истог дана ослободили Метаљку и Чајниче. Четници под командом Сергија Михаиловића, напустили су без борбе Метаљку и Чајниче. Остала је и предала се само једна мања група из Чајничка, која није учествовала у злочинима. Ове партизанске јединице су створиле темеље НОП-у у овом крају. Живот је кренуо новим током. Задржавање партизанских јединица у региону Чајничка имало је велики значај за даљи развитак НОБ-а, јер је та територија била повезана са слободном територијом горажданског и фочанског среза.

Тих дана је Врховни штаб поставио задатак Црногорско-санџачком штабу да се блокирају Пјеваља и да се спријечи паљење села од стране Италијана и четника. Он је овакве задатке давао због тога што је био обавијештен да Црногорско-санџачки одред има велик број јединица. Међутим, овај одред су сачињавале само јединице из бјелопољског и пјеваљског среза, комбиновани Црногорски батаљон и Дробњачка чета.

Одласком Пјеваљског батаљона и Дробњачке чете у Чајниче, пјеваљски срез је остао без ударних партизанских јединица. То су искористили Италијани и четници, па су вршили насиља у околини Пјеваља, нарочито над партизанским породицама.

Трећег фебруара четници и Италијани су кренули у правцу Врањег брда. Будимир Милићевић и Милорад Зорић, који су се тада налазили у Глибаћима, чим су обавијештени да Италијани и четници пале села, наредили су Бобовској, Мељачкој, Косаничкој, Глибаћкој и Леверској партизанској територијалној чети да им одмах чрену у сусрет и да их спријече у паљењу и пљачкању села. У исто вријеме упућен је курир у Чајниче да Велимира Јакића обавијести о ситуацији. Од Дурмиторског НОП одреда је тражено да и он упути једну чету. Ова чета је стигла 10. фебруара.

За свега неколико часова су стигле у Крушево ове чете, јачине око 200 бораца. Оне су ускоро избиле на положај Врањег брдо — Пусто пауче — Бјелово брдо, гдје су остале "два дана и двије ноћи. У међувремену је из Чајничка, с једним водом, сти-

гао командир 3. чете Пљеваљског батаљона „1. децембар“ и одмах ступио у борбу. Ове јединице су одбациле четнике ка Забрђу. Увиђајући да четници сами не могу постићи никакав успјех, италијанска команда је 6. фебруара ујутру упутила своје снаге јачине око батаљона, испред којих су наступали четници. Уз снажну подршку артиљерије и минобацача, надмоћне непријатељске снаге потисле су партизанске јединице и заузеле села Крушево и Врбицу. У овим селима италијанске јединице су палиле и пљачкале и вршиле мобилизацију за четничке јединице. Истог дана навече оне су се вратиле у Пљевља.

У то вријеме Пренђански партизански територијални батаљон, формиран у јануару 1942, водио је тешке борбе у Вранешу против четника Павла Ђуришића. По наређењу Штаба Црногорско-санџачког одреда у фебруару су формирани Косанички и Матарушки партизански територијални батаљони.

Командант Пренђанског батаљона је био Урош Голубовић, политички комесар Матије Војиновић; командант Косаничког батаљона Бошко Остојић, политички комесар Михаило Аметић, замјеник команданта Добрило Јовић; командант Матарушког батаљона Јоко Кнежевић, политички комесар Драго Деспотовић, замјеник комесара Новица Томашевић.

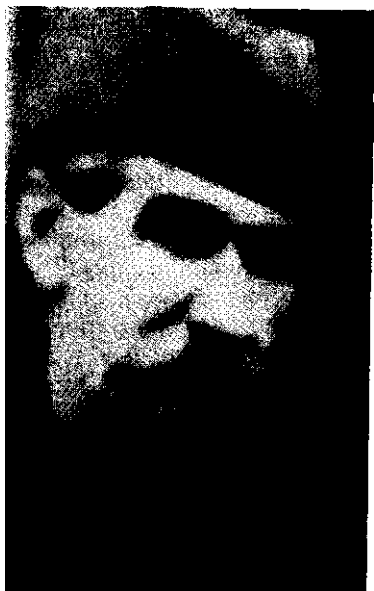
Према наређењу Врховног штаба, партизанске снаге, међу којима су били дио 1. чете Пљеваљског батаљона „1. децембар“ и Мељачка чета, заузеле су Челебиће 16. фебруара. Два дана касније стигло је наређење Врховног штаба, у коме је, поред осталог, постављен и задатак да се рашчисти ситуација у Мељаку и Шулама и да се разоружа Мељачки четнички батаљон.

Још крајем октобра формирана је у Мељаку територијална партизанска чета. Задатак јој је био да штити села од окупатора. Чета је имала старјешине, али је људство било код својих кућа. Већ средином децембра чета је бројала око 120 људи. Тада је дошло до цијепанја чете на два дијела. Поцијепала се на питању какав став заузети према Муслиманима. Мањи дио бораца заступао је мишљење да треба водити борбу против окупатора и његових сарадника: усташа и четника, а Муслимане не нападати, него, напротив, штитити их од четника исто као и Србе од усташа. Већина се изјашњавала за борбу против окупатора, али и против Муслимана. Послије тога створене су двије чете: партизанска и четничка. Обје су биле територијалне, из Истих села у рејону Мељака. Партизанска чета, као малобројна, није могла сама ништа предузети у циљу ликвидације четника. Али ни четничка чета није показивала никакву активност на територији пљеваљског среза, јер се такође осјећала слабом. Једино су њене поједине групе одлазиле у Босну ради пљачке, али су то радиле прикривено. Временом, све више се показивала њена права особина. Нешто касније формиран је и четнички батаљон. Дошао је тренутак кад је с њима требало рашчистити.

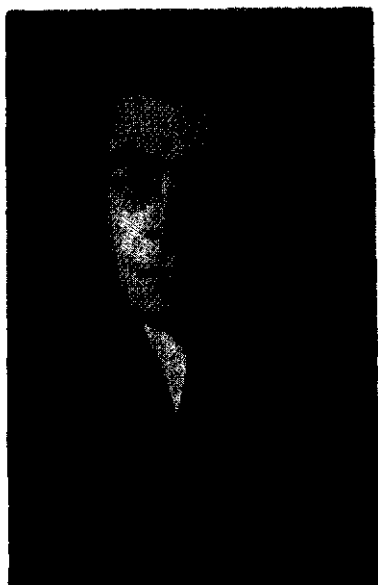
Прије него је отпочело разоружавање четника одржан је у Шулама састанак на коме су присуствовали Милорад Зорић, Жарко Видовић, Мирко Пејатовић, Илија Зечевић, Милко Старчевић, Милован Радовић, Јагош Радовић и команда Језеро-шаранске чете. На овом састанку направљен је план према коме је требало извршити разоружавање четничког батаљона, и то прије него се четници прикупе. Језеро-шаранска и Мељачка партизанска чета вратиле су се с Илијом Зечевићем, Милком Старчевићем и Милорадом Зорићем у Мељак, док је дио 1. пљеваљске чете имао задатак да крене касније и у одређено вријеме почне разоружавања. Мада није ишло све по плану, разоружан је читав Мељачки четнички батаљон, изузев 7 четника који су побјегли у Босну.

**Формирање
Пљеваљског НОП
одрода
и његове прве борбе**

У фебруару је ослобођена читава територија пљеваљског среза, сем Пљеваља и непосредне околине. На ослобођеној територији су изабрани мјесни, општински и Срески народноослободилачки одбори. Они су успјешно обављали своје функције. Предсједник Среског одбора је био Душан Ивовић, секретар Ђорђије Перуничкић, економ Ристан Павловић, а чланови Симо Деспотовић,

Душан Ивовић

Ђорђије Перуничкић

Павле Ђерковић, Бошко Остојић, Тадија Старчевић, Јосо Мирковић и други.

Од ударних јединица је постојао само Пјеваљски батаљон „Први децембар“, јачине три чете, од којих се једна налазила у Чајничу. Пошто су све три чете овог батаљона бројно нарасле, Срески комитет је одлучио да се изврши реорганизација јединица и формирају нови батаљони. Тако је око 20. фебруара на Мељаку од 1. чете и нових бораца, формиран 1. пјеваљски ударни батаљон „Први децембар“. За команданта батаљона је постављен Жарко Видовић, за политичког комесара Мирко Пејатовић, за замјеника команданта Радош Зечевић и за замјеника политичког комесара Момчило Бајчетић.

Првога марта је на Бољанићима формиран и **2. пјеваљски ударни батаљон**, у који су ушле 2. и 3. чета из дотадашњег пјеваљског батаљона „Први децембар“. За команданта батаљона је постављен Велимир Кнежевић, за политичког комесара Ђорђевић Роћен, за замјеника команданта Милун Дробњак и за замјеника политичког комесара Ахмед Бајровић. Послије неколико дана је извршена измјена, па је за политичког комесара батаљона постављен Владимир Дамјановић а за замјеника политичког комесара Данило Јауковић.

Одмах послје формирања, 1. пјеваљски батаљон „Први децембар“ се размјестио у рејону Хоћевина — Шљиванско — Плијешевина. Одатле је водио борбе против Италијана и четника у правцу Пјеваља и штитио слободну територију од непријатеља. Други пјеваљски батаљон се налазио на Бољанићима, бранио правац Пјеваља — Чајниче и водио борбе против италијанских јединица, четника и муслиманске квислиншке милиције на том правцу.

Иако су батаљони били формирани, Штаб Пјеваљског НОП одреда још није постојао. Зато су ови батаљони били под непосредном командом Главног штаба НОПО за Санџак, који се тада налазио у Бољанићима. У то вријеме Врховни штаб НОПОЈ очекивао је у рејону Жабљака материјалну помоћ од СССР-а. Зато је предузео потребне мјере да би осигурао ту територију, као и правце Жабљак — Челебићи — Фоча и Жабљак — Косаница — Хоћевина — Металка — Чајниче, јер је примљени материјал из СССР-а требало отуда упућивати партизанским снагама у источној Босни. Због тога је Врховни штаб 28. фебруара наредио Главном штабу за Санџак да формира једну покретну ударну групу у рејону Потпећа, да се борбе воде у првом реду против четника и да се истовремено њихова имовина конфискује. На основу тога наређења, Главни штаб за Санџак издао је наређење 1. златарском, 2. пјеваљском и Милешевском батаљону да ноћу 3/4. марта изврше напад и униште четнике који су се налазили у Жидовићима, Бушњама и Котлинама. Такође је наредио да се у Жидовићима, Бушњама, Бр>

веници, Готовуши, Котлинама и Крћама конфискује покретна имовина свих сељака који су ступили у четнике. Јединице су извршиле напад како је наређењем било предвиђено, сем Милешевског батаљона који није стигао у одређено вријеме, али су четници, чим је отпочео напад на Бушње и Котлине, побјегли у Пљевља. Пошто се завршила ова акција, Милешевски батаљон је упућен на простор Бабине — Камена Гора, док су 1. златарски и 2. пјеваљски батаљон задржани на простору Бољанићи — Дабовина ради одбране правца Пљевља — Чајниче.

Према наређењу Врховног штаба од 28. фебруара, Главни штаб за Санџак је формирао јужно од Пљеваља покретну ударну групу, коју су сачињавали 1. пјеваљски батаљон „Први децембар“, Пренђански и Косанички батаљон и Мељачка чета. Ова група се налазила на просторији Маоче — Косаница — Драгаши — Мељак и имала је задатак да брани правац Пљевља — Жабљак и да, по потреби, дејствује према Шаховићима и Мојковцу.

Четници су били неспособни да сами воде борбе против партизанских снага. Зато је команда дивизије „Пустерија“ предузела акције против партизана. Већ 6. марта италијанска авијација је бомбардовала Бољаниће. Бачено је неколико десетина бомби, које су становништву нанијеле мање материјалне штете, али људских жртава није било. Два дана касније италијанске јединице, јачине око 1.500 војника, и око 200 четника извршили су напад из Пљеваља правцем Пљевља — Бољанићи — Ковач. Пјешадију су подржавали артиљерија и тенкови. Непријатељ је наступио између Ђехотине и гребена Градина — Вис. Пред тако јаким снагама налазио се 2. пјеваљски батаљон, чија је предстража била у Готовуши. Први златарски батаљон налазио се у Заостру, па је у борбу ступио касније. Италијани су успјели да потисну партизанске батаљоне, да заузму Бољаниће и спале га, па су се истог дана навече повукли у Пљевља, нападани од дијелова 2. пјеваљског батаљона. Заједно с њима повукли су се и четници, али су се они задржали поред града.

Италијанска активност била је све чешћа, иако су те акције имале карактер активне одбране. Сем тога, палећи и пљачкајући партизанске куће, Италијани су мислили да ће спријечити одлазак сељака у партизане и да ће их тако присилити да ступају у четнике.

Италијани, јачине око једног батаљона, заједно са четницима извршили су 11. марта напад на 1. пјеваљски батаљон „Први децембар“. Пошто су јаче непријатељске снаге већ биле посјеле Бјелово брдо, батаљон се задржао на лијевој страни Володера. У току читавог дана он је успјешно одбијао напад непријатеља, трпећи јаку артиљеријску ватру. Пред вече, пошто је скоро сву муницију утрошио, повукао се југозападно од Шљиванска. Тога дана погинуо је и руководилац СКОЈ-а батаљона Милан Контић. Тешко рањен, да не би пао у руке неприја-

теља, извршио је самоубиство. Непријатељ је затим запалио куће Контића у Тикави и сву имовину опљачкао, а у Хоћевини спалио школу и неколико партизанских кућа. Истог дана навече Италијани и четници су се повукли, а батаљон „Први децембар” вратио се у Хоћевину. Неколико дана касније батаљон је дошао у Какмуже и Драгаше да би успјешније бранио правац Пљевља — Жабљак.

Четрнаестог марта, код школе у Мељаку, формиран је 3. **пљеваљски ударни батаљон**. Извјестан број сељака који су раније припадали четничком Мељачком позадинском батаљону, а сад добровољно ступили у партизане, Мељачка и Бобовска партизанска чета ушле су у састав батаљона. За команданта батаљона је постављен Илија Зечевић, за *политичког* комесара Душан Јеловац, за замјеника команданта Слободан Рончевић, за замјеника политичког комесара Радош Контић.

Одмах послје формирања батаљон је добио задатак да брани правац Пљевља — Мељак. У почетку је држао положаје у Шљиванском, Плијешевини, Трновицама и на лијевој страни Володера.

Поред ломенутих јединица, на територију пљеваљског среза стигла је тих дана и једна чета од 50 бораца из Дурмиторског НОП одреда. Она је упућена по наређењу Врховног штаба, и то више као веза са санџачким партизанима .

Пљеваљски народноослободилачки партизански одред је формиран средином марта 1942. године. У његов састав су ушли 1, 2. и 3. ударни пљеваљски батаљон. Такође су под командом Штаба овога одреда биле територијалне јединице: Пренђански, Косанички, Матарушки батаљон и Потпећка чета. За команданта одреда је постављен Жарко Видовић, за политичког комесара Мишо Павићевић, за замјеника политичког комесара Будимир Милићевић. За команданта 1. батаљона, мјесто Жарка Видовића, постављен је Љубомир Меденица, командир 1. чете у истом батаљону.

Жарко **Видовић**

Борба партизанских јединица око Пљеваља приморала је команду италијанске дивизије „Пустерија“ на веће акције против партизана. У тим акцијама требало је одбацити партизанске јединице и терором над становништвом спријечити даљи развој НОБ-а и присилити сељаке да ступају у четнике. У свим овим борбама четници из пљеваљског среза су учествовали као слуге и претходница италијанске окупаторске војске.

Јаче италијанске снаге, заједно с четницима, кренуле су из Пљеваља 20. марта у правцу Маоча, Вруље и Обарда. Непријатељске снаге које су наступале у правцу Маоча сукобиле су се на Коријену са Пренђанским батаљоном и четом Дурмиторског одреда. Мада су биле много јаче, оне ни послије неколико часова борбе нијесу успјеле да потисну партизанске јединице, па су се преко Дубочице повукле на десну страну Техотине и прикључиле својим снагама које су дејствовале преко Матаруга у правцу Вруље. Пошто на правцу Пљевља — Вруља није било партизанских јединица, непријатељ је без борбе избио у Вруљу, гдје је запалио основну школу, жандармеријску станицу и неколико кућа, похватио неколико сељака и одвео их у Пљевља. У Обардама је ухватио Сима Деспотовића, члана Среског НО одбора, једног од најактивнијих сељака у пљеваљском срезу, одвео га у Пљевља и стријељао 4. маја 1942. године. Идућег дана Италијани су се вратили у Пљевља, а партизанске

јединице су се задржале на положајима Јасен — Оцак — Горње Село — Врање брдо.

На правцу Пљевља — Мењак четници су држали положаје дуж десне стране Володера, од Бјелова брда до Орње. Штаб 3. батаљона је 23. марта одлучио да изврши напад и разбије ове четнике. Да би се четнички дијелови у рејону Орња — Корита опколили и уништили, одлучено је да 3. батаљон (без 2. чете) насилно пређе Володер, заузме Краљичино брдо и продужи покрет у правцу Бијелог камена, и на тај начин онемогући четницима повлачење од Орње, на коју је требало да изврши напад 2. чета. Напад је извршен 24. марта у 3 часа. Главнина батаљона је успјела да разбије четнике на правцу Краљичино брдо —

Симо Деспотовић

Бијели камен и овлада овим положајима. Четнички дијелови који су се налазили у рејону Орље и Корита били су одсјечени, али су избјегли уништење, јер су се под борбом, преко Брвенице, повукли на десну страну Њехотине. И с осталих положаја су се разбијени четници повукли у правцу Пљеваља, па је батаљон у току дана заузео све четничке положаје између Бјелова брда и Орље. Да би избјегао непотребне губитке од италијанске артиљерије, 3. батаљон се истог дана навече повукао на положаје Шљиванско — Плијешевина — Корита. Већ идућег дана четници су, потпомогнути једном италијанском јединицом, извршили напад на положаје 3. батаљона, али су били одбачени, а пред ноћ су се повукли у правцу Пљеваља.

Ноћу 27/28. марта 1, 2. и 3. батаљон, Косанички и Пренђански батаљон Пљеваљског НОП одреда и 1. златарски батаљон извршили су напад на четнике који су се налазили у Зеници, Шуманама, ЈБућу, Коминима, Видрама, Брвеници и Жидовићима. У току овог напада партизанске јединице су разбиле четнике и заузеле поменута села. Као и сваки пут, четници су, уз слаб отпор, побјегли према Пљевљима, тако да нијесу претрпјели осјетније губитке. У овим борбама је погинуло, рањено и заробљено неколико бораца из Косаничког батаљона. Међу њима је погинуо и Добрило Јовић, замјеник командата Косаничког батаљона.

Два дана касније Италијани, четници и муслиманска квислиншка милиција су извршили напад на положаје 1. и 2. златарског и 2. пљеваљског батаљона у Готовуши и Дабовини. Послије оштре борбе непријатељ се под борбом повукао у Пљевља, а дијелови 1. и 2. златарског и 2. пљеваљског батаљона гонили су га до самог града.

Око 1. априла у Мијаковићима је формиран 4. пљеваљски ударни батаљон. У његов састав су ушли млађи борци из дотадашњег Пренђанског и Матарушког територијалног батаљона и мањи број старијих људи који су се добровољно јавили да из ових батаљона пређу у 4. батаљон. Командант батаљона био је Слободан Бујишић, политички комесар Урош Голубовић, замјеник команданта Радоман Перуничкић, замјеник политичког комесара Милан Чабаркапа. Послије формирања батаљон је добио задатак да брани правце који од Пљеваља воде према Маочу и Матаругама.

Почетком априла је извршена мобилизација нових бораца с територије бољанићке и буковичке општине. Мобилисани борци распоређени су у 2. пљеваљски ударни батаљон Пљеваљског НОП одреда. Формиране су још 3. и 4. чета које су ушле у састав 2. батаљона.

Послије тога, до 22. априла, на територији пљеваљског среза биле су само двије значајније борбе. Четници су 10. априла

извршили напад преко Илина Брда у правцу Коријена, али су их јединице 4. батаљона одбациле према Пљевљима.

Затим су, 15. априла ујутру, јаче италијанске снаге заједно с четницима извршиле напад правцем Готовуша — Бољанићи. На том правцу су се налазили 2. златарски и 2. пљеваљски батаљон, који су одмах ступили у борбу. Борба је вођена скоро читав дан. РГепријатељ је успио да потисне ова два батаљона, а пред ноћ је почео да се повлачи. Тада су оба батаљона прешла у противнапад, гонећи непријатеља до Жидовића и Југова.

Команда дивизије „Пустерија“ и српска и црногорска реакција у Пљевљима настојале су да створе јаче четничке снаге у пљеваљском срезу. Али у том покушају нијесу успјеле. Већину пљеваљских четника су чинили сељаци из непосредне околине Пљеваља, који су углавном силом мобилисани, застрашени злочинима које су вршили Италијани и четници. Међутим, било је и таквих који су добровољно ступили у четнике, као што су биле групе сељака који су побјегли у четнике из косаничке, пренђанске, матарушке и мељачке општине.

Али, у цјелини гледано, борбена вриједност пљеваљских четника је била врло слаба. Они нијесу били у стању да сами предузму ниједну озбиљнију акцију против партизана. Зато су увијек то радили заједно с Италијанима. Кад су год били нападнути од партизана, бјежали су у Пљевља под заштитом италијанског окупатора.

Рад на слободној територији Као што је напријед речено, НОБ је у пљеваљском срезу у почетку организовало 11 чланова КПЈ. Захваљујући њиховом правилном и преданом раду, организација КПЈ бројно је нарасла и постала снажан фактор и једина руководећа снага НОБ-а у срезу. Она је то постигла због тога што је, у конкретним условима, правилно спроводила политичку линију КПЈ и извршавала задатке које је постављао ЦК КПЈ. Партија је развијала свестрану политичку активност на терену, мобилишући народ у НОБ и револуцију. Најважнији је био рад партијске организације с омладином, рад на стварању нове револуционарне власти — народноослободилачких одбора (НОО) и рад са женама.

Она је свој утицај у народу остваривала непосредним политичким радом, политичким зборовима и конференцијама, уз помоћ народноослободилачких одбора, организације СКОЈ-а и Савеза санџачке народне омладине.

Народноослободилачка борба у пљеваљском срезу развијала се у доста специфичним условима. На овој територији живе Срби, Црногорци и Муслимани. Економска и културна заосталост, двојеност и нетрпељивост, стваране кроз вјекове на јерској основи, нијесу се могле брзо превазићи. Посебна је тешкоћа била у томе што је муслиманска реакција имала јак утицај на

муслиманске масе и што их је, ради својих економских и других интереса, позивала у борбу против НОП-а.

Уочавајући такву ситуацију, партијска организација је улагала велике напоре да мобилише народ у борбу против окупатора и домаће издајничке реакције, без обзира на вјерску, националну и политичку припадност. С тим у вези, Мјесни комитет је 9. марта упутио проглас народу. У прогласу стоји да НОБ у Санџаку обухвата све шире масе народа и да не треба бити пасиван, јер окупатор убија, пали и пљачка и оне који сједе код куће, као што се то догодило онима у Врбици, Крушеву, Бушњама и Глисници. Обраћајући се Србима и Црногорцима, Мјесни комитет истиче да су они у великом броју ступили у НОБ и показали примјере јунаштва и самопријегора, али да треба још шире окупљати у редове НОБ и оне који још нијесу ступили. Мјесни комитет оштро осуђује Војислава Ненадића, Григорија Божовића, Нићифора Лисичића и друге издајнике и сараднике окупатора, који су радили на организацији четничких јединица, али он истовремено упозорава да, упоредо с оштром борбом против таквих, треба помоћи заведеним сељацима да се врате из четника док не буде касно. Исто тако, Мјесни комитет се обраћа Муслиманима и позива их у НОБ, истичући да им је то једини пут за опстанак. Он је упозоравао на покоље и друга звјерства која су четници у Босни вршили над муслиманским становништвом, и наглашавао да то треба да буде најбоља опомена Муслиманима, а и позив у борбу против окупатора, четника и других слугу окупатора, да заједно са Србима и Црногорцима ступају у партизане. Комитет је подвлачио да би враћање на старо стање значило за Муслимане физичко истребљење, да ће само са слободом коју ће донијети НОБ доћи срећан живот и Муслиманима и да се најбољи Муслимани већ налазе у партизанима.

Мјесни, општински и срески народноослободилачки одбори су одиграли велику улогу у развоју НОБ-а и пред народом положили испит као нова револуционарна власт. Задачи НОО били су многобројни. Они су били органи НОБ-а против окупатора и њихових слугу, али у исто вријеме и носиоци народне власти.

Полазећи од тога да је народ до тих дана био далеко од сваке власти и да је власт гледао као нешто туђе, Партија је чинила све да ту нову власт приближи народу, да је он схвати као своју. Политичка активност народа није се могла постићи путем декларација о народној власти, већ кроз свакодневни живот и учешће народа у рјешавању проблема који се у тако сложеним условима намећу. Једино се на тај начин народ могао увјерити да се заиста ради о новој власти у којој и он непосредно учествује.

Управо ради тога, Партија је настојала да се схвати да НОО не смију бити искључиво органи за материјално снабдијевање јединица, иако је и то био њихов веома важан задатак.

Партија и органи народне власти сматрали су да је прољетња сјетва најважнији задатак који је стајао тих дана пред њима, јер су били свјесни да ће бити веома тешка ситуација ако се не засије и посљедња њива. Без успјешне сјетве не би било жита а без жита не би се обезбиједила исхрана народа и бораца. А то би значило да се не би могла успјешно наставити борба против окупатора и домаћих издајника.

Требало је утврдити на који ће се начин обрађивати земља, како помоћи радном снагом и стоком оним сељацима који су у томе оскудијевали, како наћи потребну количину сјемена. Ова питања могла су се рјешавати само уз пуну подршку сељака. Та се подршка могла добити ако народни одбори буду разговарали са сељацима, саслушали и усвојили њихова мишљења и предлоге. „Народноослободилачки одбори“ — стоји у писму које је Обласни комитет КПЈ за Санџак 6. априла 1942. године упутно свим мјесним комитетима „не смију да наступе као нека бирократска установа која само издаје декрете којима се народ једнострано мора покоравати“.

Било је потребно да се изради правилник, али не без учешћа народа; да се нацрт правилника изнесе пред народ као предлог о коме он треба да се изјасни, да га прихвати или не прихвати. Ради тога су организоване конференције по селима. На њима је истицана потреба за обрађивањем и засијавањем земље. Изношени су предлози како то све да се учини. Сви општински одбори били су дужни да сваких 8 дана достављају извјештај о томе колико је земље поорано за протеклих 8 дана, колико још треба поорати, како се грађани одазивају наређењима појединих одбора да обрађују земљу онима који немају радну снагу или волова, колико је било случајева да је неко одбио да изврши наређење одбора итд.

Срески НОО је донио одлуку и о земљи која је дата на коришћење појединцима. Њиве и ливаде које су дате обрађивали су и плодове користили сами, јер су им оне биле дате на бесплатно коришћење. Уколико су таква лица сиромашна, и нису имала могућности да набаве сјеме, требало им је набавити путем добровољног или принудног зајма, како је то регулисано директивом Среског народноослободилачког одбора од 1. априла 1942. године. Општински народноослободилачки одбори имали су задатак да се нарочито залажу како би се сиромашним људима који су добили земљу помогло да набаве сјеме, добију радну снагу и запрежну стоку.

Народноослободилачки одбори су рјешавали и сва друга питања која су била на дневном реду.

Ради правилнијег односа између најамника с једне и послодаваца с друге стране, приступило се изради правилника којим су ти односи регулисани. Али, прије него је коначно донесен правилник, Срески НОО је 8. априла упутио писмо свим општинским одборима према коме је у року од 4 дана требало да поднесу конкретне предлоге како би то требало регулисати и како мјесне прилике то налажу. На основу свих тих предлога, Срески НОО је израдио правилник.

НОО-и су рјешавали низ других проблема, и то на врло успјешан начин.

Послије пропасти Краљевине Југославије поједини сељаци, користећи се безвлашћем, бесправно су присвајали земљиште које је било заједничко и ограђивали га као своје. То је изазвало негодовање код осталих сељака. Зато су ови тражили од народних одбора да предузму потребне мјере и да се то спријечи. Сагледавши тај проблем, Срески народноослободилачки одбор је 8. априла поставио задатак свим мјесним и општинским одборима да у року од 15 дана уклоне све ограде на незаконито присвојеном земљишту. Уклањањем ограде требало је свим сељацима објаснити нужност ових мјера у интересу правде и нормализовања односа међу људима. Уколико пак сељаци који су присвојили и оградили земљиште не буду вољни сами предати то земљиште одбори ће га одузети принудним путем, употребивши ако буде потребно, и оружану силу — сеоску стражу. Сваког оног који би се покушао супротставити, било ријечју или дјелом, одбор треба да упозори на дужност да поштује власт и правду а уколико и даље остане такав, требало је поступити према њему као према противнику завођења реда и поретка. При спровођењу ове одлуке, једино треба изузети ону земљу која је била у току прошле године под торовима, да би се то земљиште засијало, јер је добро за род жита. Међутим, то се није односило на оно земљиште под торовима које је било намијењено за ливаде.

Треба истаћи с колико се одговорности односио Срески народноослободилачки одбор према народној имовини. Из докумената из тог времена види се да је вођена таква политика да би се' могли и данас неки органи власти научити како треба чувати општенародну имовину.

Регулисане су и обавезе воденичара који су узимали ујам. Сви воденичари су имали обавезу да дају у народноослободи-

лачки фонд онај дио ујма, који није био нужан за његову исхрану.

Радећи на овакав начин, народноослободилачки одбори су све више постајали прави органи народне власти. Управо због тога што су одбори рјешавали питања од животног значаја за људе, они се нијесу ни могли заобићи, нити подцијенити. Народ их је прихватао као своје органе, и зато их је помагао и подржавао.

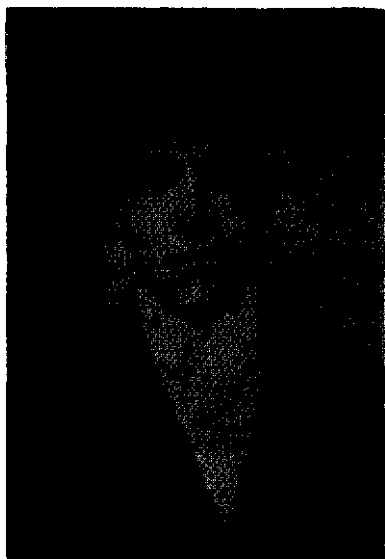
Народноослободилачки одбори су организовали трговину путем размјене робе, и то с разним дијеловима слободне територије. Када је ослобођена територија у источној Босни, у рејону Фоче, Горажда и Чајнича, заплијењена је велика количина ракије и дувана. Знатне количине стављене су на располагање Среском народном одбору. Пошто новац није имао никакву вриједност, то је Срески одбор организовао размјену дувана и ракије за жито. Док је у слободној продаји килограм дувана продаван за 15 до 20 кг жита, преко одборасе килограм дувана набављао за 8 кг жита.

Главну и највећу улогу у развоју НОБ-а имала је сеоска, средњошколска и студентска омладина. Почев од оних 11 чланова Партије, били су то млади људи, већина није имала више од 25 година. У ударним батаљонима Пљеваљског НОП одреда и антифашистичким организацијама на терену омладина је, као главна снага, била у огромној већини. Омладинци — комунисти најчешће су утицали на своје родитеље да учествују у НОБ-у.

У пљеваљском срезу је постојала организација Савеза комунистичке омладине Југославије (СКОЈ), а нешто касније и организација Савеза санџачке народне омладине, као шира омладинска организација. Први Мјесни комитет СКОЈ-а за срез пљеваљски формиран је у фебруару 1942. године. У његовом саставу су били: Радоје Контић, као секретар, и чланови: Богдан Гледовић, Видоје Контић, Вера Црвенчанин, Рада Миљковић и Душан Перуничкић. Од тада је у пренђанској, косаничкој, бобовској, мељачкој, хоћевинској и буковичкој општини рад с омладином био у потпуности организован, док у илинобрдској, матарушкој и бољанићкој општини, које су само дјелимично биле ослобођене, тај је рад био организован само на слободној територији. Тако, од укупно 1677 чланова народне омладине" која је била организована, 1312 су били чланови СКОЈ-а. У првој

иоловини 1942. године, до краја маја, одржано је 56 омладинских конференција којима су присуствовали 2090 омладинаца и омладинки.

Почетком априла одржан је у Косаници Срески омладински митинг коме је присуствовало око 1500 омладинаца с ослобођене територије и из партизанских јединица. Под паролом: „Све за фронт — све за побједу“, манифестовала се једнодушна спремност омладине да се, под руководством КПЈ, бори до коначне побједи. Митингу су присуствовали секретар Обласног комитета КПЈ за Санџак Рифат Бурџовић Тршо, секретар Мјесног комитета КПЈ за пјеваљски срез Комнен Церовић и политички комесар Пјеваљског НОП одреда Мишо Павићевић. На њему су, поред осталих, говорили секретар Обласног комитета СКОЈ-а за Санџак Данило Кнежевић и политички комесар 1. пјеваљског батаљона Мирко Пејатовић. На митингу је изабран Срески одбор Санџачке народне омладине.

Радоје Контић

Срески одбор Савеза санџачке омладине имао је 18 чланова а у 24 сеоска одбора био је укључен 131 омладинац. Исто тако је било организовано 18 актива са 132 омладинца. Такође су биле организоване и васпитне групе које су на састанцима прорађивале партијско-политичке материјале. Њих је било укупно 26, са 159 омладинаца.

Ради културно-просвјетног уздицања народа и мобилизације људи за НОБ организоване су културне групе.

Предузимане су мјере да се омладинска организација што боље учврсти, да се пружи помоћ среским и општинским одборима Савеза санџачке народне омладине ради успјешнијег рада. У том циљу су одржаване конференције одбора, прво општинске а затим среска.

Омладина је веома активно учествовала и у акцији сјетве. Омладинке су својим радом дале велики материјални прилог за

Борац Олга Јовић

партизанске Јединице. На прелима, а и без њих, плеле су чарапе, рукавице, цемпере и шалове и као своје поклоне упућивале борцима на фронт. Многе дјевојке стасале за удају нијесу жалиле ни своје рухо које су годинама спремале као дарове за сватове. Слобода им је била дража од свега и свака жртва за њу била им је драга.

Учешће жена било је такође веома значајно, поготово кад се има у виду дотадашњи положај жена пјеваљског среза, као и њихова културна и политичка заосталост. Ипак, све се то превазилазило, јер је и код њих љубав за слободом била изнад свега. Оне су спремале храну за партизанске јединице и органи-

зовале прела на којима су, слушајући предавања о циљевима НОБ-а, плеле цемпере, рукавице, чарапе и шалове за борце на фронту. Сваким даном све више су се укључивале у велику ослободилачку борбу, свјесне жртава које су морале дати.

У првој половини 1942. године сједиште Штаба пјеваљског НОП одреда и Среског НОО-а је било у Косаници, Мјесног комитета КПЈ и Мјесног комитета СКОЈ-а за пјеваљски срез у Глибаћима, Обласног комитета КПЈ и Обласног комитета СКОЈ-а за Санџак у Маочу, а Главног штаба НОП одреда за Санџак на Ковачу, па у Маочу.

Трећа непријатељска офанзива на слободну територију

Четничке снаге заједно с италијанским снагама и муслиманском квислиншком милицијом, успјеле су да почетком фебруара 1942. године освоје слободну партизанску територију између Лима и Увца. Послије тога 1. и 2. златарски (нововарошки) ударни батаљон водили су борбе на територији између Лима и Таре.

Снажан развитак народноослободилачке борбе у Југославији у првој половини 1942. године приморао је њемачке и италијанске окупаторе, да заједно с квислинзима, предузму велике операције у циљу уништења партизанских снага. На конферен-

цији у Опатији, одржаној 2. и 3. марта, прбдставници оружаних снага Њемачке, Италије и Независне Државе Хрватске одлучили су да операције почну 15. априла, и то прво у источној Босни, а затим, пошто се тамо униште партизани, њемачке и усташко-домобранске снаге пребацити у западну Босну. У исто вријеме требало је уништити партизанае у Банији и на Кордуну. Иако на томе састанку није било говора о операцијама окупаторских и квислиншких снага у Црној Гори, Херцеговини и Санџаку, оне су ипак почеле скоро истовремено с операцијом у источној Босни.

У то су вријеме под командом Штаба Пљеваљског НОП одреда били: 1, 2, 3. и 4. пљеваљски ударни батаљон, Косачичка и Потпећка партизанска територијална чета и Пренђански територијални партизански батаљон.

Јединице италијанске дивизије „Пустерија“ кренуле су у напад 22. априла од Пљеваља, преко Чајничка, ка Горажду и од Вишеграда, преко Рогатице. На правцу Пљевља — Чајнице, на читавом фронту између Ћехотине и планине Чемерна, наступало је око 4.000 Италијана заједно са четницима и муслиманском милицијом из Пљеваља.

Пред овако јаким непријатељским снагама налазила су се три ударна партизанска батаљона: 1. и 2. златарски и 2. батаљон Пљеваљског одреда. Борбу су одмах прихватили 2. пљеваљски и 2. златарски батаљон, који су се налазили у Крћама и Дабовини, док је 1. златарски батаљон ступио у борбу тек послије подне, јер се налазио у Заборку и на Метаљци. Ови батаљони су били ускоро потиснути, јер нијесу могли одољети толико надмоћнијем непријатељу. Највећа је тешкоћа била у томе што су ове јединице прије тога водиле одбрамбене борбе и истрошиле ионако мале количине муниције, тако да је на једног борца остало у просјеку око 20 метака. Главни штаб за Санџак, увиђајући да се тако јаке непријатељске снаге неће моћи задржати, наредио је да се оба батаљона, уз мањи отпор, повлаче према планини Ковачу. То је било потпуно разумљиво, јер би, у противном, јединице биле изложене тешким губицима, а исход би на крају опет био исти. Послије подне 2. златарски и 2. пљеваљски батаљон су се повукли на пл. Ковач, гдје је стигао и 1. златарски батаљон, који је кренуо с Метаљке одмах пошто је добио наређење.

Чим је отпочео напад, Главни штаб за Санџак је наредио Штабу Пљеваљског одреда да његов 1. и 3. батаљон нападају позадину непријатељских снага. Ноћу 22/23. априла напад је у правцу Граца извршио само 3. батаљон, али значајнијих резултата није било, јер су и ту биле јаке непријатељске снаге.

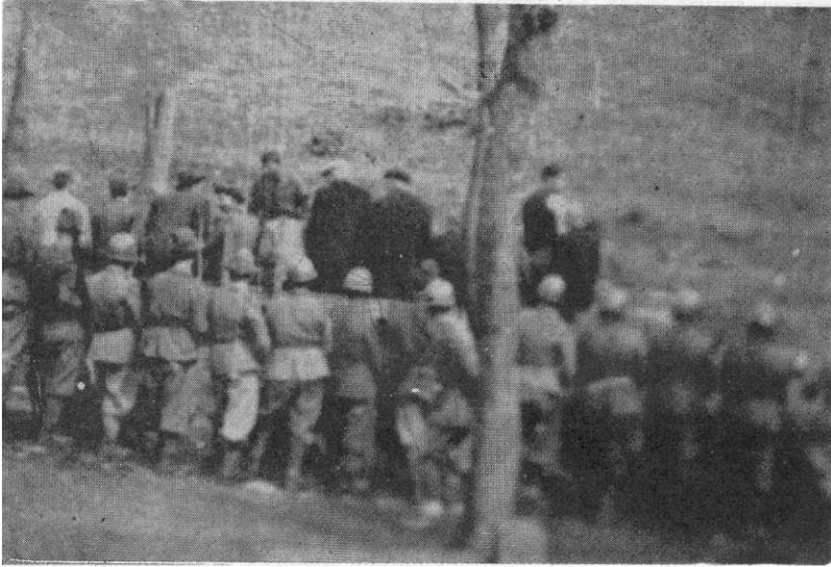
Италијанске снаге су се ноћу 22/23. априла задржале на просторији Бољанићи, Ковач. Њих су обезбјеђивали четници и муслиманска милиција. Очекујући да непријатељ у току идућег дана продужи напад у правцу Чајнича, Главни штаб за Санџак је прегруписао јединице. Други батаљон Пљеваљског одреда се налазио у Потковачу, 1. златарски батаљон код Пољане, а 2. златарски између Побраћа и Метаљке. У току ноћи Италијани су од Пљеваља привукли нове снаге, па су 23. априла ујутру извршили јак напад. Уз снажну подршку артиљерије и тенкова, они су партизанске снаге одбацили с комуникације и продужили наступање у правцу Чајнича, гдје су стигли истог дана око 16 часова.

Први и 4. батаљон Пљеваљског одреда налазили су се на линији Градац — Косаница са задатком да спријече продор непријатеља на том правцу и да чисте терен од четника, а Косаничка и Потпећка територијална чета у Косаници и Потпећу под непосредном командом Штаба одреда.

Послије заузимања Чајнича италијанске снаге су продужиле наступање према Горажду. У Чајничу и на Бољанићима остављене су јаче италијанске снаге, а на Метаљци се налазила пљеваљска муслиманска квислиншка милиција под командом Хамдије Кријешторца.

Упоредо с овим, четничка Врховна команда је припремала напад на слободну територију у Санџаку, координирано с дејствима четничких снага које су нападале на слободну територију у Црној Гори. Према њеном наређењу, Пожешки четнички одред из Србије под командом мајора Милоша Глишића, нововарошки четници Вука Калајитовића, пријепољски четници Николе Кијановића и дио пљеваљских четника капетана Николе Бојовића — сви под командом поменутог мајора Глишића — имали су задатак да наступају правцем Пријепоље — Камена гора — Коврен и да се западно од Шаховића споје с четницима Павла Ђуришића, па да заједнички наставе напад кроз Санџак. Сагласан с тим, италијански гувернер Црне Горе генерал Пир[^]

цио Бироли је дао одобрење да четничке снаге под командом мајора Глишића пређу Лим.

**Стријељање од италијанског окупатора на Сењаку у Пљевљима
4. маја 1942. године**

Четвртог маја јаке четничке снаге, под командом капетана Павла Ђуришића, нападе су од Колашина, долином Таре, у правцу Мојковца. У току дана четници су заузели Мојковац. Да би се уништиле партизанске снаге на том простору, Ђуришић је тражио да се убрза напад четничких снага под командом мајора Глишића правцем Камена Гора — Коврен.

Увиђајући да су четници ангажовали јаке снаге долином Таре, Штаб Бјелопољског одреда је тражио од Главног штаба за Санџак да одмах упути два батаљона Пљеваљског одреда, који би нападали преко Крупица.

Обавијештен о ситуацији у бјелопољском срезу, Главни штаб за Санџак је упутио према Мојковцу Милешевски батаљон, а 4. батаљон Пљеваљског одреда је прикупљен у рејон Крупица, као резерва. Пошто су у бјелопољски срез упућени Милешевски и 4. пљеваљски батаљон, 1. пљеваљски батаљон „Први децембар“, који је био на путу према Ковачу, враћен је јужно од Пљеваља, јер је правац Пљевља — Ђурђевића Тара био отворен.

Садејство србијанских и санџачких четника под командом Глишића и црногорских четничких снага Павла Ђуришића није остварено. Црногорски четници су били потучени у рејону Мојковца прије него је отпочело дејство четничких снага мајора Глишића. Напад партизанских снага на Колашин је извршен 16. маја, како је заповијешћу било предвиђено. Међутим, тај напад се завршио без успјеха, јер јединице које су учествовале у њему, исцрпљене глађу и вишемјесечним борбама и покретима, с малим количинама муниције, нијесу биле способне за такав задатак.

Деветнаестог маја отпочео је напад јаким четничких снага од Колашина, долином Таре, према Мојковцу. Истог дана стигли су четници до Мојковца и заузели Боровњачки крш и мост на Тари, а ноћу 19/20. маја црногорске партизанске јединице су се повукле на источне падине Сињајевине.

Први и 4. батаљон Пљеваљског НОП одреда су учествовали у борбама код Мојковца против четника Павла Ђуришића. У овим борбама је погинуо у селу Жарима и Алекса Јовићевић, замјеник команданта 1. пљеваљског ударног батаљона „1. децембар“.

Шеснаестог маја у 6 часова отпочео је општи напад четничких снага под командом мајора Глишића. Прва је ступила у борбу група под командом капетана Николе Бојовића и Николе Ј^ИЈановића. Она је 16. маја напала положаје 2. златарског батаљона на Каменој гори, из два правца: од Јабуге и од Отиловића, преко Обарди. Други златарски батаљон, дајући мањи отпор, повукао се на положаје између Камене горе и Козице. Чим је био обавијештен о овом нападу, Главни штаб за Санџак је одлучио да непријатеља на том правцу разбије, па је 4. батаљону Пљеваљског одреда, који се враћао од Мојковца, наредио да одмах крене у правцу Камене горе. Примивши наређење у Крупицама, 4. батаљон је одмах продужио према Каменој гори, гдје се повезао с 2. златарским батаљоном.

Седмнаестог маја, ујутру, 2. златарски и 4. пљеваљски батаљон извршили су напад. Послије оштре борбе, која је трајала неколико часова, батаљони су извршили снажан јуриш и разбили непријатеља. Претрпјевши знатне губитке, четници су се у нeredу повукли у Пријепоље.

Иако је мајор Глишић придавао ванредно велики значај правцу Камена гора — Коврен, јер би снаге које су тим правцем наступале одиграле скоро одлучујућу улогу, група Бојовић — Кијановић споро се прикупљала, а још спорије наступала. Пораз који су четници ове групе претрпјели 17. маја врло тешко се одразио на њихов морал. Мајор Глишић је 20. маја наредио Николи Бојовићу и Николи Кијановићу да одмах крену напријед, запрјетивши им да ће бити стријељани ако у току тога дана не изврше постављени задатак. Двадесет првог маја

група Бојовић — Кијановић, ојачана дијеловима Пожешког четничког одреда извршила је напад правцем Јабука — Камена гора и ове у току истог дана заузела. Други златарски батаљон се повлачио у правцу Коврена.

Да би се спријечио продор четничких снага на правцу Камена гора — Коврен и даље, ка Тари, односно у позадину партизанских снага које су држале фронт од Бурења до Граба, Главни штаб за Санцак је упутио тамо још и 1. златарски батаљон и 2. и 4. батаљон Пљеваљског одреда, да разбију ове четничке снаге. На Марену је 22. маја дошло до изванредно драматичне и оштре борбе у којој су учествовали 1. и 2. златарски и 2. пљеваљски батаљон. Четврти батаљон Пљеваљског одреда није учествовао у овој борби, јер је код њега наступила криза, и он се кроз неколико дана рапао. Али ни ова три батаљона нијесу ступила у борбу једновремено. Ипак, непријатељ је и овога пута био разбијен, па се повукао преко Камене горе ка Пријеполу. У овој борби 2. пљеваљски батаљон је претрпио тешке губитке. Погинуло му је пет бораца и старјешина међу којима и Манојло Обренић.

Упркос огромној надмоћности у људству и техници, четници, ни у Санцаку ни у долини Таре, нијесу могли ријешити борбу у своју корист. Иако исцрпљене глађу и скоро свакодневним борбама и покретима, партизанске јединице су давале снажан отпор. Највећа предност непријатеља била је у наоружању и муницији: док су партизанске јединице имале просјечно по 10 до 15 метака на борца, четници су добијали од Италијана неограничене количине муниције и оружје.

Кад је било јасно да четници, и поред обилате материјалне помоћи коју су добијали од италијанског окупатора, неће моћи сами разбити партизанске снаге, капетан Павле Ђуришић је тражио од Италијана да они непосредно учествују у борбама и да италијанске снаге дејствују од Требиња, Фоче и Пљеваља, а од Никшића су већ наступале према Шавнику, и на тај начин заједно с четницима окруже и униште партизанске снаге на територији Херцеговине, Црне Горе и Санцака.

ФОРМИРАЊЕ 3. ПРОЛЕТЕРСКЕ БРИГАДЕ

V

Док су се главне партизанске снаге Црне Горе налазиле на сињајевинском сектору, јаке италијанске снаге продале су од Никшића према Шавнику. Зато је било нецјелисходно и даље држати снаге према Колашину, па је наређено повлачење са Сињајевине. У таквој ситуацији било је исто тако нецјелисходно држати фронт у Санцаку кад непријатељ наступа преко Сињајевине ка Шавнику и Жабљаку. Сем тога, сваког тренутка се

очекивао напад јаких италијанских снага од Пјеваља према Косаници, што је кроз неколико дана заиста и услиједило.

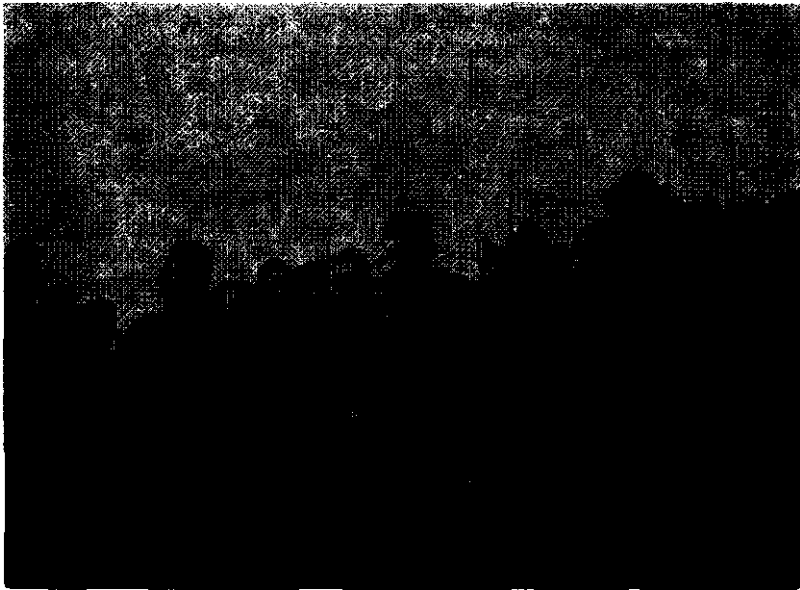
Савјетовању које је одржано 21. маја на Црном језеру, код Жабљака, а којим је руководио Јосип Броз Тито, присуствовали су Велимир Јакић, командант Пјеваљског НОП одреда, и Воја Лековић, члан Обласног комитета КПЈ за Санцак. На савјетовању је закључено да партизански одреди с територије Херцеговине, Црне Горе и Санцака, уколико буду присиљени да напусте дотадашњу слободну територију, крену у правцу Босне. Тито је том приликом дао Обласном комитету КПЈ и Главном штабу за Санцак директиву да сами одлуче да ли ће партизанске снаге напуштати Санцак или ће остати тамо да наставе борбу, без обзира на партизанске снаге у Црној Гори, Херцеговини и источној Босни, разумије се, водећи рачуна о основном задатку да се сачува жива сила као цјелина.

2. пјеваљски батаљон 3. пролетерске бригаде у Босанској Крајини у јесен 1942. године

У Маочу је 23. маја одржан састанак Обласног комитета КПЈ и Главног штаба за Санцак, на коме је требало донијети одлуку у вези са горе поменутом директивом. Командант Главног штаба Владимир Кнежевић Волођа изложио је ситуацију на територији Херцеговине, Црне Горе и Санцака и дао предлог да се напусти Санцак и да санџачке партизанске снаге дејствују с осталим снагама.

Тако је једногласно донијета одлука да се одмах све партизанске јединице повуку у правцу Косанице, наслањајући се на Тару и одржавајући везу с црногорским партизанским снагама на њеној лијевој страни. Санџак, међутим, није требало напустити све док је то било могуће, држећи се при том планинских масива Краљеве горе и Љубишње, с тим да се у рејону Узлупа осигура прелазак на лијеву страну Таре. Сем тога, на овом састанку је одлучено да се из два златарска батаљона изабере 50 бораца који би, као цјелина, прешли на десну страну Лима и, с ослонцем на планину Златар, радили политички и изводили војничке акције. Од осталог људства из оба златарска батаљона је формиран један златарски батаљон. Такође је одлучено да се у бјелопољском, пљеваљском и милешевском срезу оставе средња руководства и један број комуниста који ће политички радити на терену и водити оружане акције против непријатеља. Остављен је и Обласни комитет КПЈ за Санџак.

**5. пљеваљски батаљон 3. пролетерске бригаде у Босанској Крајини
јануара 1943. године**

На основу ових закључака Главни штаб је наредио да још у току ноћи 23/24. маја отпочне повлачење свих снага с бјелопољској сектора. Да оваква одлука није правовремено донијета, положај партизанских снага у Санџаку био би врло тежак. Павле Ђуришић је 24. маја упутио јаче снаге на лијеву обалу Таре да онемогуће повлачење партизанских снага Санџака на лијеву страну Таре, с тим да се сви мостови поруше. Група Бојовић —

— Кијановић, односно, касније, група капетана Игњатовића имала је задатак да наступа правцем Бродарево — Коврен — Крупице — Пренђане — Тара. Али та акција је заkasнила, јер су се до 25. маја навече све партизанске јединице повукле на просторију Косаница — Глибаћи. Док су од Бијелог Поља и Мојковца наступале јаке четничке снаге, 25. маја су отпочели напади италијанских снага од Пјеваља. С Италијанима су ишли и пјеваљски четници, који су до тада били у самом граду или његовој непосредној околини. Италијани и четници су палили и пљачкали партизанске куће. Због сталних напада јаким непријатељских снага, Главни штаб за Санџак је све више оријентисао своје снаге према доњем току Таре, настојећи да се што тјешње повеже с јединицама које су се налазиле западно од Дурмитора. До 1. јуна све партизанске јединице из Санџака стигле су на простор Мештровац — Челебићи — Вјерновићи. На овом простору се прикупило око 1000 бораца из Санџака.

У таквој ситуацији врховни командант НОП и ДВЈ друг Тито је 31. маја 1942. године одлучио да од санџачких ударних батаљона створи једну пролетерску ударну бригаду. На основу ове Титове одлуке, Врховни штаб НОВ и ДВЈ је 4. јуна издао наређење Главном штабу за Санџак да од бораца из Санџака одмах формира 3. пролетерску бригаду. У току идућег дана на просторији Шћепан Поље — Узлуп, је формирана 3. пролетерска (санџачка) народноослободилачка ударна бригада. Тако је НОВЈ, поред 1. и 2. пролетерске бригаде, добила из Санџака и 3. пролетерску бригаду. У њен састав је ушло пет батаљона од којих су била два из пјеваљског среза, јачине око 350 прекаљених

бораца. То су били 1. пјеваљски ударни батаљон „Први децембар“, као 2. батаљон Бригаде, и 2. пјеваљски ударни батаљон, као 5. батаљон Бригаде. Од чланова КПЈ из пјеваљског среза су постављени: за команданта 3. пролетерске бригаде Владимир Кнежевић Волођа, за политичког комесара Велимир Јакић, за замјеника команданта Миле Перуничкић; за команданта 2. батаљона ЈБубомир Меденица, за политичког комесара Мирко Пејатовић, за замјеника политичког комесара Мишо Павићевић; за команданта 5. батаљона Велимир Кнежевић, за политичког комесара Данило Јауковић, за замјеника политичког комесара Владимир Дамјановић, за замјеника команданта Будимир Милићевић; за команданта 3. батаљона Жарко Видовић.

Овим је завршен изванредно значајан период народноослободилачке борбе у пјеваљском срезу. У наредном периоду, нарочито од јесени 1943. године, НОБ у пјеваљском срезу је добила веома снажан полет. Међутим, период од једанаест мјесеци народноослободилачке борбе, тј. од јула 1941. па до јуна 1942. године, период је у коме су савладане основне тешкоће, освојене главне позиције и ударени чврсти темељи НОБ-а, које никаква сила није више могла уништити, и на којима је било много лакше водити борбу за даље тековине НОБ-а.

Партијска организација је, и поред извјесних грешака, успјешно покренула и објединила све патриотске и револуционарне снаге народа да се под руководством КПЈ боре против окупатора и домаћих издајника. Она је водила правилну политику и према припадницима грађанских странака који су иначе били познати као честити патриоти и борци за слободу, а то су: Миле Перуничкић, Маринко Голубовић, Душан Ивовић, Бошко Остојић, Милко Старчевић, Симо Деспотовић, Јосо Мирковић, Ристан Павловић, Павле Ћерковић и други. Они су дали значајан допринос НОР-у, јер су својим учешћем, угледом и утицајем у народу допринијели његовом опредјељењу и учешћу у НОБ-у.

На првом засиједању Антифашистичког вијећа народног ослобођења Југославије у Бихаћу за чланове АВНОЈ-а из пјеваљског среза изабрани су: Ристан Павловић, Јосо Мирковић и Душан Ивовић. Миле Перуничкић је изабран за члана Извршног одбора АВНОЈ-а.

Ристан Павловић

Јосиф Мркоковић

СИТУАЦИЈА У СРЕЗУ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 1942. И ПОЧЕТКОМ 1943. ГОДИНЕ

Активност НОП-а Послије одласка 3. пролетерске бригаде за Босну, према директиви ЦК КПЈ, на окупираној територији пљеваљског, бјелопољског, милешевског и нововарошког среза остали су среска партијска руководства и мањи број чланова КПЈ и непартијаца да формирају мање војничке одреде, гериле, и наставе борбу против непријатеља. Тако су од чланова Обласног комитета КПЈ остављени Рафаел Батино, Мишо Цветковић за политичког секретара и за чланове Данило Кнежевић и Момир Бошковић, који је на том састанку од 23. маја кооптиран у Обласни комитет. Нешто касније примљен је и Душан Томашевић Ћирко. За пљеваљски срез је одређено да остану Комнен Церовић за секретара комитета и за чланове Ђорђије Перуничих и Милорад Зорић, а касније је кооптиран и Видоје Контић као секретар Среског комитета СКОЈ-а. На састанку Обласног комитета од 23. маја такође је одлучено да на терену среза пљеваљског остану чланови дотадашњих партијских ћелија у пренђанској, косаничкој, бобовској, матарушкој, мељачкој и буковичкој општини. Сем ових чланова КПЈ који су остављени одлуком партијског руководства, неки су враћени са Шћепан-Поља, док су појединци из 4. батаљона остали пошто се овај батаљон крајем маја распао.

Пред партијску организацију пљеваљског среза постављени су основни задаци који су, према оцјени Среског комитета

најбоље одговарали у новонасталој ситуацији. Као први задатак било је сређивање партијске организације и прилагођавање новим условима. На основу још раније директиве Обласног комитета Партије, а у духу нових услова, неке партијске организације морале су прећи у илегалност. При томе се водило рачуна да у тој организацији буду људи који нијесу компромитовани као борци, а с друге стране да се ово легализовање не схвати као служење окупатору и четницима, или пасивност. Други задатак је био: што више развити политичку активност на терену, и одржавати везу са народом, ради јачања борбеног расположења народа и вјере у побједу НОБ-а. Трећи задатак је био: изводити оружане акције у првом реду ради ликвидације најистакнутијих петоколонаша и четничких команданата, а затим, уколико буде услова, ићи ка стварању војних јединица и њиховом учвршћивању.

Послије повлачења партизанских снага, четници су уз пуну подршку и материјално обезбјеђење окупатора, предузели све мјере да би учврстили своју власт и постигли одређен престиж код народа. Већ крајем маја командант италијанске дивизије „Пустерија“ генерал Ђовани Еспозито приступио је стварању Националног комитета за пјеваљски срез, у који су ушли најистакнутији представници српске, црногорске и муслиманске реакције. Тако је 27. маја одржан први састанак Националног комитета, који су сачињавали: Павле Ђуровић, срески начелник, Дервиш Шећеркадић, апелациони судија, Војислав Ненадић, бивши посланик и предсједник среске четничке организације, Сафет-бег Мушовић, трговац, Богољуб Ирић, жандармеријски наредник и четнички командант, Авдо Караметовић, предсједник Вакуфа, Григорије Божовић, књижевник, и Ахмед Чаушевић, трговац. На састанку је био присутан генерал Еспозито у пратњи цивилног делегата Сорелија. Тада је генерал Еспозито одржао дужи говор у коме је Националном комитету поставио задатке да што прије организује квислиншку власт по општинама и селима, а све у циљу коначне ликвидације народноослободилачке борбе. Национални комитет као и сви други органи квислиншке власти били су дужни да обезбиједу пуну и свестрану сарадњу с италијанским војним властима. Генерала Еспозита поздравио је у име Националног комитета Војислав Ненадић, који му се захвалио и одао признање због тобожњег „спасвања“ Цјеваља 1. децембра 1941, као и на дозволи и помоћи за стварање оружаных четничких формација. Ненадић је обећао да ће и овај квислиншки одбор „уложити сав труд, савјест и свучаст, да би се средиле прилике и да се комунистичкој опасности коначно стане на пут“. Идућег дана Национални комитет се конституисао. За предсједника је изабран Павле Ђуровић, за потпредсједника Дервиш Шећеркадић, за секретара Григорије Божовић. Да би комитет могао да ради, изабрао је и по-

моћно особље. Већ почетком јуна „Национални комитет“, каже се у „Пљеваљском вјеснику“, „у сагласности са италијанским војним властима приступио је успостављању општина“. Све општине су остале у ранијим општинским границама. „Национални комитет у сарадњи са италијанским властима вршио је постављења по својем најбољем увиђању“. Да би се све мјере спроводиле у живот, при општинским управама, а и по селима, организоване су оружане страже. До 22. јуна постављени су предсједници општина у свим општинама, изузев у мељачкој. Сви они предано су извршавали наређења окупаторских и квислиншких власти и вјерно им служили. Упоредо с успостављањем квислиншке власти, стварали су пропагандну службу, која је била добро организована, а којом су жељели да што прије компромитују партизане у очима народа. Најчешћа њихова парола је била: „Ето вам слободе коју су вам партизани донијели. Остали сте без игде ичега, па чак и без крова над главом“.

Међутим, то им није доносило неког значајнијег успјеха. Захваљујући правилном раду партијске организације у протеклом периоду и патриотском расположењу народа није било ни једног политичког питања на које би се могло указати као на веће политичке грешке комуниста, С друге стране, народу није било тешко да утврди ко је кривац што је остао без имовине и крова над главом. Он је био очевидац, кад су му заједно с италијанским окупатором четници и муслиманска милиција пљачкали имовину и палили куће.

Један број људи који је био у партизанским јединицама или је на други начин активно учествовао у борби, на почетку се крио око кућа, надајући се да ће се можда пролетерске јединице ускоро повратити. Други су, опет, чекали развој догађаја, па да се према томе и равнају. Међутим, и једни и други су почели да се враћају кућама и пријављују четничким властима, а поједини су им се одмах ставили на располагање и примили окупаторско оружје.

Четничке вође су предузеле све потребне мјере да се онемогући сваки даљи рад комуниста, односно партизана који су остали на терену. Прије свега су покушали да их изолују од народа, да им онемогуће везу и са својим и партизанским породицама а упоредо с тим, путем засједа и потјера, да их хватају и убијају. При остваривању овог циља ишло им је наруку и

то што се партизани који су остали на терену на почетку нијесу крили, па су четници тачно знали ко је све од партизана остао на терену.

Партизани из Херцеговине и пљеваљског среза стријељани у Невесињу јула 1942. године

Група партизана која је остала у Мењаку брзо се окупила. За успостављања везе са групом партизана у Бобову одређени су Комнен Церовић, Душан Јеловац и Илија Зечевић. На путу преко Ограда, 17. јуна, напали су их четници. Зечевић и Церовић пробили су се, док је Душан Јеловац заробљен. Пошто је овом акцијом руководио Милутин Јеловац, Душана су одвели у Мењак и пустили. Пошто је пуштен повезао се с мењачком партизанском групом, али је добио задатак да остане код куће а од њих ће добијати задатке.

Комнен Церовић је успио да стигне до пренђанске групе, док се Илија Зечевић повратио својој групи и лијечио од задобијене ране. Неколико дана касније мењачка група се повезала с пренђанском групом.

Партијска организација ускоро се средила. Сем чланова Партије који су остављени, било је и оних који су остали и из других разлога. Од комуниста који нијесу били компромитовани и који су могли да се легализују формиране су легалне партијске организације, док су од оних који се нијесу могли легализовати формиране илегалне организације КПЈ.

Пошто је тежиште било на идеолошко-политичком раду, на иницијативу политичког секретара Обласног комитета Партије, Срески комитет је организовао политички курс у планини Љубишњи, на мјесту званом Вучји клек. Ово је била озбиљна грешка која је имала тешких посљедица. Очито, секретар Обласног комитета, иако је био комуниста ријетких квалитета, није се снашао у новим условима. Дугогодишњи живот на робији оставио је трагове његовом методу рада. Да би невоља била већа, ова група се исувише комотно понашала: направила је логор у коме је ложила ватру и спремала храну. Све је то било надомак четника, а чобани из четничких породица знали су тачно гдје се налази партизански логор. Ускоро су четници организовали напад прикупивши своје јединице из Бобова, Мељака, Хоћевине и Челебића. Кад су, од Вукомана Ивановића сазнали о четничким припремама за напад, партизани су 11. јула одржали састанак да би донијели одлуку какве мјере треба да предузму. Иако су били увјерени да ће четници извршити напад, већина их је сматрала да их неће моћи пронаћи с обзиром на то да је планина Љубишња покривена огромном шумом, па је закључено да остану на истом мјесту. Одлучивши да остану на Вучјем клеку, извршили су неке припреме за борбу уколико буду нападнути. Постављена је стража, које до тада није било. У току ноћи обезбиједили су се водом, а и скувана је храна, тако да се идућег дана не би нико кретао ван логора. Ујутру су примијетили колоне четника које су се кретале оближњим стазама. Кад им је било јасно да се четници налазе у непосредној близини, одржали су кратак састанак на коме је требало донијети одлуку шта да се ради. Међутим, због непокретљивости Рафаела Батина и Илије Зечевића, коме се рана још није зацјелила, донијели су одлуку да остану и организују одбрану. Распоредили су се на ивици шуме око пољане Вучји клек, гдје им је био логор. Уочивши да четници врше опкољавање, партизани су донијели одлуку да се пробијају, док би Батино, Никодија Петровић, Велимир Кажих и Илија Зечевић, као теже покретљиви, остали прикривени. Остали су извршили пробој и успјели да се пробију, изузев Марице Радовић, коју су четници ухватили, па су је истог дана пустили. Мада их четници нијесу били открили, Батино и Кажих су покушали да траже боље склониште, али су при кретању опажени. Они су давали отпор до посљедњег метка. Кад је Батино одшараф-

љивао бомбу, један четник га је ухватио с леђа. Одмах затим ухватили су и Кажиха, и оба повели за Мељак, а затим предали италијанској команди у Пљевљима. Неко вријеме провели су у затвору, а затим су оба стријељана. Како у затвору тако и за вријеме стријељања држали су се веома храбро, пркосећи окупатору. Партизани из пренђанске групе продужили су одмах на свој терен, а Видоје Контић се склонио у селу Тикави. Остали из мељачке групе навече су се прикупили.

Ова четничка акција негативно се одразила на један број партизана. Неки, који су се још одраније почели колебати, враћали су се сада кући, а неки су за одлазак кући тражили сагласност Среског комитета Партије, наводећи да ће тако најбоље користити НОБ-у. Срески комитет је тактизирао, па је давао сагласност иако није било потребно да се ови враћају кућама. Комитету је било јасно да ће се ти партизани у сваком случају предати, па ако им се не би дала сагласност, они би сами отишли и прекинули сваку везу с Партијом и за њу били потпуно изгубљени људи. Овако, били су на вези, давани су им извјесни задаци и на један број њих се бар донекле могло рачунати. Међутим, неколико чланова КПЈ било је искључено из Партије због слабог држања, због неактивности и неизвршавања задатака. Послије тога на терену је остало укупно 19 партизана, од којих 17 чланова Партије.

Послије рашчишћавања и сређивања стања у партијској организацији, веза између партизанских група и Среског комитета била је стална и чврста. Међутим, политички рад с народом није у таквим условима могао имати масовнији карактер, већ појединачно повезивање комуниста с људима, који су били пријатељи НОБ-а. Овакав начин рада дао је добре резултате. Тако су и даље остали под утицајем комуниста готово сви они људи који су се још раније определијели за НОБ.

Због таквог рада, као и због правилне политике комуниста прије повлачења партизанских снага за Босну четници су углавном били политички дискредитовани као слуге окупатора. У разним акцијама против партизана, они су силом вршили мобилизацију. Међутим, ниједна таква акција није имала подршку народа. Иако су јавно стријељали истакнуте сараднике НОП-а као Симеуна Минића из Косанице, а десетине других хапсили, предавали окупатору, тукли и понижавали, као Ратка Крвавца

и Милорада Марковића из Мељака, они нијесу могли учврстити своју власт.

**Заклани од четника Драже Михаиловића априла 1943. године
На слици: Спасоје Кнежевић, Момчило и Видак Вуковић**

Раније створена чврста и широка база НОБ-а, задржала се у великој мјери и касније, што је омогућило да се обезбиједи опстанак комуниста, да се настави њихов политички рад иако су услови били тешки.

Ради што потпунијег давања перспективе народу и ради упознавања с међународном ситуацијом, као и ситуацијом у земљи, умножен је говор који је друг Тито 17. јула 1942. одржао пред 4. пролетерском црногорском бригадом. Такође су повремено издаване и вијести.

У овом периоду Срески комитет је одржавао контакт с угледнијим и патриотски расположеним Србима, Црногорцима и Муслиманима у Пљевљима: Цемаил Селмановић Адо, члан КПЈ. ишао је из града на састанак с Данилом Кнежевићем и Комненом Церовићем, који је одржан 1. фебруара 1943. године на Илином Брду.

Крајем јула 1942. године Срески комитет донио је одлуку о формирању Среског комитета СКОЈ-а. Секретар овог комитета је био Видоје Контић а чланови: Милован Голубовић, ЈБубомир Остојић, Вукота Ивановић и Анто Голубовић. У том периоду рад омладинске организације био је успјешан. У пренђанској, косачничкој, бобовској, мељачкој и хоћевинској општини одржали су се активи СКОЈ-а, који су имали око 50 чланова. То је била велика снага на коју се Партија ослањала и преко које је спроводила своје одлуке. У току зиме политички рад у народу био је ослабио. Срески комитет Партије био је раздвојен, па се није састајао од 7. новембра 1942. до средине марта 1943. године. Веза између раздвојених група које су биле стално на једном мјесту била је такође слаба.

**Четнички погром
над муслиманским
становништвом**

Као награду за учешће у борби против НОВЈ, италијанске команде на територији Црне Горе и Санџака дале су четницима одријешене руке у погледу муслиманског становништва у селима на тој територији. На тај начин, четничкој команди пружила се могућност да оствари своју злочиначку политику и изврши покољ невиног муслиманског становништва. За овај крвави подухват четници из пљеваљског среза нијесу имали довољно снага. Главне четничке снаге које су учествовале у овом покољу биле су из дурмиторског среза, а пљеваљски четници су били њихова помоћна снага. Покрет четничких јединица отпочео је 1. фебруара. Напад на муслиманска села трајао је од 4. до 7. фебруара 1943. Све становништво бољанићке, буковичке, илинобрдске и мељачке општине, које се нашло код кућа, побијено је на разне начине. Није прављена разлика

између дјеце у колијевци и старца, између мушкараца и жена. Да би се спријечило бјекство становништва извршено је опкољавање села. Па ипак, највећи број способних мушкараца и један број нејачи успјели су да побјегну и да се склоне у градове. Међутим, због тешких услова живота, а у првом реду због глади и хладноће, знатан број избјеглица је умро. У овом тешком тренутку, у коме људски живот није представљао никакву вриједност, четници су били изгубили сва својства људи, заслијепљени шовинизмом и похлепни на пљачку, убијали су све што им је пало у руке, палили и пљачкали. Разуларена четничка руља вршила је над немоћним становништвом најстрашније злочине. Прије убиства, људе су мучили и понижавали. Дјевојке и млађе жене су силовали. Дјецу и старце су масакрирали. Рањене али још живе бацали су у Техотину. У куће су затварали жене и дјецу, међу њих убацивали бомбе, а онда куће спаљивали. Тако је, према непотпуним подацима, на територији пљеваљског среза убијено 678 људи. Од тога дјеце до 8 година 200; дјеце и омладине од 8 до 18 година 243; мушкараца и жена од 18 до 50 година 197 а преко 50 година — 128. Највише су страдала дјеца и жене, јер је знатан број мушкараца успио да избјегне рачунајући да нејачи: женама, дјеци и старцима не пријети опасност. Број запаљених муслиманских зграда такође је велики. Према, такође, непотпуним подацима, спаљено је 1171 кућа и 468 других зграда.

Муслиманска реакција ставила се одмах у службу окупатору и вјерно му служила. Она је умјела искористити знатан дио Муслимана и организовати их као муслиманску милицију која се под командом окупатора борила против партизанских одреда и јединица НОВЈ. А у овом за Муслимане трагичном моменту, и муслиманска реакција и муслиманска милиција су биле пасивне; њих патња и страдања муслиманског становништва нијесу бољеле.

Нажалост, догодило се оно што су комунисти још 1941. године предвидјели и на шта су у својим прогласима упозоравали Муслимане: да им пријети опасност од четника, и да не вјерују муслиманској реакцији, јер се она увијек бринула само за своје интересе.

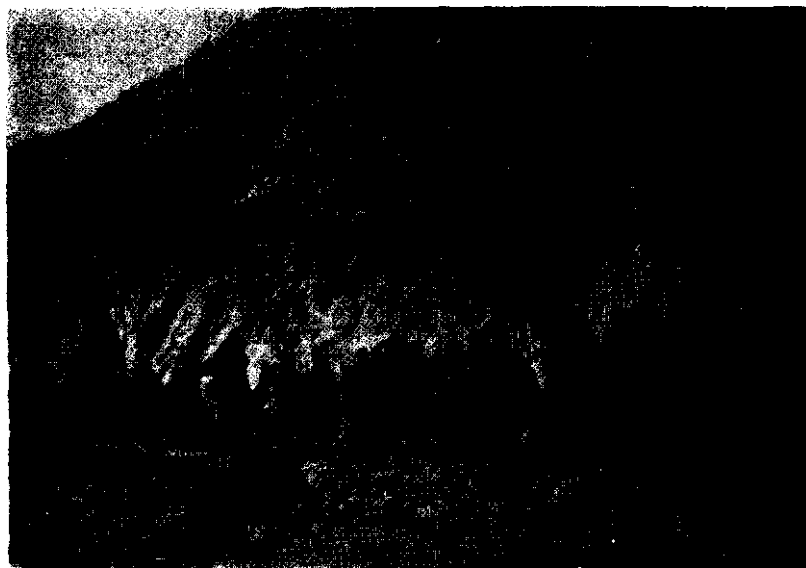
У току покоља Муслимана изгубио је живот и Павле Ђерковић, из Буковице, један од најугледнијих сељака у пљеваљ-

ском срезу, иначе члан КПЈ, који је од првог дана НОБ-а постао њен одани борац. Он се супротставио покољу Муслимана у Буковици, али су га четници ухватили и убили. У току борбе на Марену, 22. маја 1942. године, његов јединац син Момчило погинуо је као борац 2. пјеваљског ударног батаљона Пјеваљског НОП одреда.

ПОВРАТАК 1. ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ У САНЦАК

Све мјере окупатора и квислинга нијесу могле уништити коријене НОБ-а и наду народа у повратак главних партизанских снага из Босне. Приближавање Главне оперативне групе Врховног штаба, у чијем се саставу налазила и 3. пролетерска (санџачка) бригада пратили су с нестрпљењем сви пријатељи НОБ-а. Борба се приближавала и чула сваким даном све више, па се и кроз то осјећала снага НОВЈ.

Комунисти на окупираној територији су обезбјеђивали свој утицај у народу, па и у неким четничким јединицама у којима се налазио претежан дио присилно мобилисаних сељака и сим-

3. пролетерска бригада у покрету из Босанске Крајине за Санџак

патизера НОБ-а. Дошло је до распадања таквих јединица при првом сукобу с бригадама НОВЈ које су из Босне наступале према Санџаку. А многи сељаци мобилисани у четничке једи-

нице, нијесу стигли ни до Дрине, већ су бјежали кући, а и они који су стигли до Неретве и Коњица касније су бјежали својим кућама, причали о великој снази НОВЈ и истицали да се партизанима нико не може супротставити, да ће они кроз који дан стићи у Санџак. Тако су уносили панику и деморализацију у четничке јединице.

Срески комитет је средином марта одржао састанак на планини Црном врху у Косаници, на коме је донио одлуку да се повежу све групе и да се, с обзиром на брзо приближавање Главне оперативне групе НОВ Југославије формира чета и да у њен састав уђу сви илегалци — герилци с терена. Ради тога су два члана комитета остала у Косаници а два отишла у пренђанску општину са задатком да о тој одлуци обавијесте све другове. Но, овај план није брзо остварен, јер је одмах после тога поново пао снијег, тако да је група која се нашла на Црном врху, морала ту остати око 20 дана. Почетком априла формирана је чета која је бројала око 15 бораца. Чета је имала задатак да разоружава четнике који су се као дезертери враћали с Дрине и Неретве. Чета је разоружала четничку команду мјеста у Варинама и поставила партизанску Команду мјеста, па је за неколико дана нарасла на 25 бораца и извршила напад у Вруљи на четнике Павла Ђуришића, када су се они, разбијени на Дрини, повлачили за Мојковац.

Мењачка група (Илија Зечевић, Јагош Радовић и Милован Радовић), кад је почетком априла дознала да су 1. и 2. пролетерска дивизија форсирале Дрину, кренула је у правцу Челебића, гдје се састала са Штабом 3. пролетерске бригаде. Она је упознала овај штаб са ситуацијом на терену пјевањског среза. Тражила је да он упути с њима једну десетину бораца с једним пушкомитраљезом, што је он и учинио. Они су при повратку за Мењак заноћили у Поповод Дола, гдје су их четници опколили и напали. Међутим, пробили су се без губитака.

У биткама на Неретви и Дрини, у којима је учествовала и 3. пролетерска (санџачка) бригада, четничке снаге су биле разбијене и тешко војнички и политички поражене. После тога 3. пролетерска бригада наставила је гошење четника и 18. априла стигла у Челебиће. Затим је, ноћу 19/20. априла, извршила покрет преко Челебића и Попова Дола, па је 20. априла навече стигла у Мењак. Истовремено су преко Чајничка, Бољанића и Глиснице наступале 1. пролетерска и 3. крајишка бригада 1. пролетерске дивизије, у чијем је саставу била и 3. пролетерска (санџачка) бригада. Народ је свуда одушевљено дочекао, поздравео све јединице 1. пролетерске дивизије исто тако каб и борце 3. пролетерске бригаде.

Прва пролетерска дивизија је до краја априла ослободила читаву територију пјеваљског среза изузев Пјеваља и непосредне околине, гдје су се налазиле снаге италијанске дивизије „Тауринензе“ с деморалисаним остацима разбијених четника и муслиманском квислиншком милицијом из пјеваљског среза.

На слободној територији обновљени су мјесни и општински НОО одбори и Срески НОО одбор, успостављена је Команда мјеста и извршена мобилизација нових бораца за попуњу 2. и 5. пјеваљског батаљона 3. пролетерске бригаде. Терор окупатора и њихових сарадника четника и муслиманске милиције није могао уништити тековине народноослободилачке борбе у пјеваљском срезу, створене и учвршћене у току прве године НОБ-а. Народ се још једанпут могао увјерити колико је била лажна пропаганда окупатора и квислинга да су уништене снаге народноослободилачке војске и народноослободилачки покрет. Партијска организација која се налазила на терену пјеваљског среза, иако није била бројно јака, имала је значајну улогу у одржавању код народа вјере у побједу НОБ-а.

Народ, још од почетка предидијељен за НОБ, био је одушевљен снагом 1. пролетерске дивизије, која је наставила офанзивна дејства против италијанског окупатора и четника према Бијелом Пољу и Мојковцу. У току 25/26. априла и 5. и 6. маја 3. пролетерска бригада је, у два наврата, у врло оштрим борбама у рејону Крупица, Вашкова, Барица и Стожера, разбила јаке четничке снаге које су, под командом Зарија Остојића, продирале од Мојковца у правцу Пјеваља. Оба пјеваљска батаљона ове бригаде претрпјела су том приликом врло тешке губитке.

Даљи полет НОБ-а у пјеваљском срезу привремено је прекинула V непријатељска офанзива. Њемачке, италијанске, бугарске и усташко-домобранске снаге предузимају 15. маја најкрупнију операцију против Главне оперативне групе НОВЈ која је оперисала у Херцеговини, Црној Гори и Санџаку. Пуних 14 дана трајале су непрекидне борбе на територији пјеваљског среза. За то вријеме на слободној територији страдали су људи, уништавана је и пљачкана имовина од стране окупаторских и квислиншких јединица. У то вријеме на територији овог среза сем 1. пролетерске дивизије водиле су борбу и 7. банијска дивизија и 3. далматинска бригада, а око 2.000 рањеника и болесника се налазило у Мељаку. Врховни штаб с другом Титом налазио се краће вријеме у Ђурђевића Тари, а Извршни одбор АВНОЈ-а у Левер Тари.

Трећа пролетерска бригада водила је тешке борбе и на територији пјеваљског среза против знатно надмоћнијих њемачких, италијанских и бугарских снага, па се 28/29. маја, по наређењу Врховног штаба, повукла преко Таре На нове положаје код Жабљака и на *Дурмитору*.

***Кућа у Ђурђевића Тари у којој је маја 1943. године било сједиште
Врховног штаба НОВ и ПОЈ***

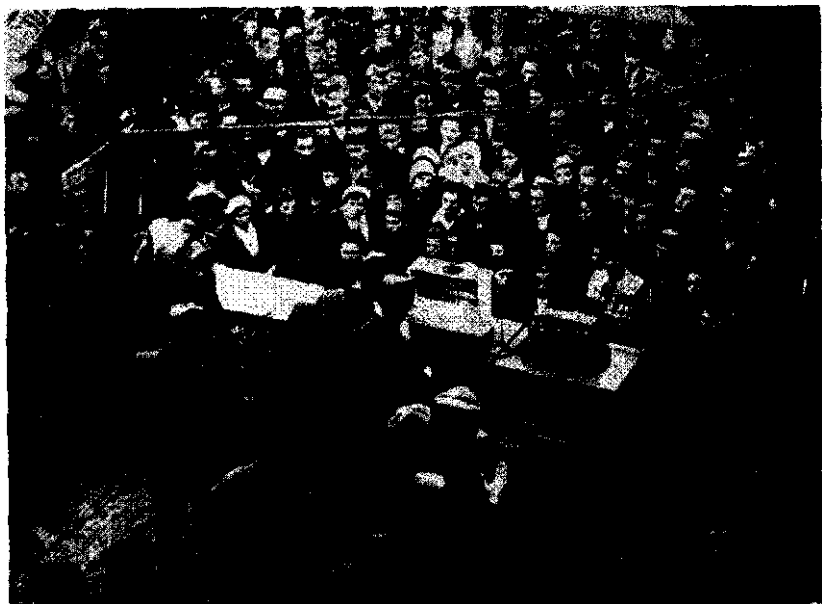
С њеним јединицама територију пјеваљског среза напустили су и политички радници, с тим да се врате кад за то буде услова. Послије драматичних и веома оштрих борби на Дурмитору које је све до 8/9. јуна 3. пролетерска бригада водила против 1. брдске њемачке дивизије, са Недајна, из Пиве, враћен је Милорад Зорић и постављен за секретара Среског комитета Партије за пјеваљски срез. Ускоро су се послије битке на Сутјесци на територију среза враћали борци и руководиоци 3. пролетерске бригаде, који се нијесу пробали за источну Босну.

Услови за рад били су повољни, јер су италијанске окупационе снаге биле доста пасивне због самих догађаја у свијету и у Италији, који су најављивали скору капитулацију Италије, а квислиншке снаге биле су доста слабе и малобројне. Међутим, та се ситуација није довољно искористила јер је снага за активан и организован рад било мало. У таквим условима дошла је и капитулација Италије, а ускоро затим и ослобођење пјеваљског среза.

ПРВО ОСЛОБОЂЕЊЕ ПЈЕВАЉА

Побједе НОВЈ и капитулација Италије позитивно су утицале на даљи развој НОБ-а у пјеваљском срезу. Народ је све више увиђао да се ближи пораз Њемачке и њених савезника

и побједа НОБ. С друге стране, сарадници окупатора доживјели су још један пораз, јер су изгубили италијанског окупатора као ослонац, који их је као своје слуге одржавао. Плашећи се искрцавања савезничких снага на Јадранско приморје, команда 118. њемачке дивизије напустила је у првој половини септембра Пљевља и власт у граду предала муслиманској милицији. Увиђајући да ће побједе НОВЈ и капитулација Италије убрзати

Збор у ослобођеним Пљевљима октобра 1943. године

даље јачање НОБ и да ће се јединице НОВЈ ускоро наћи и у Пљевљима, српека, црногорска и муслиманска реакција похушале су да се чвршће повежу ради заједничке борбе против НОВЈ. Пошто су четничке снаге биле знатно бројније од муслиманске милиције, муслиманска реакција у Пљевљима дала је сагласност четничким вођама да се град Пљевља преда четницима и да се затим заједно четници и милиција боре против НОВЈ.

Међутим, напредни Муслимани који су били под утицајем партијске ћелије, формиране у Пљевљима 1. марта 1943. године, чији је секретар био Џемаил Селмановић, као и један број Муслимана, у муслиманској милицији, супротставили су се томе. Прије него је пала коначна одлука о томе, на територију пљевањског среза стигле су из Босне јединице 2. пролетерске дивизије. Али су се и веома јаке четничке снаге из Санџака, Црне Горе и источне Босне приближавале Пљевљима. Против њих

су водиле оштре борбе јединице 2. и 3. пролетерске (санџачке) бригаде 2. пролетерске дивизије. У тим борбама, а нарочито у непосредној околини града, четничке јединице су биле разбијене. Послије тога, 2. и 3. пролетерска бригада ослободиле су 22. септембра Пљевља. Муслиманска милиција предала је 2. пролетерској дивизији град без борбе.

Партијска ћелија у граду, и прије и у току борби за ослобођење Пљеваља имала је везу са Среским и Обласним комитетом Партије. Она је пружала помоћ друговима који су били у италијанском затвору у Пљевљима, супротстављала се муслиманској реакцији да град преда четницима и да дође до освете од припадника муслиманске милиције. Она је допринијела да знатан број Муслимана, одмах по ослобођењу Пљеваља, ступи у јединице НОВЈ. У току борби за Пљевља напредни Муслимани који су били у муслиманској милицији и који су се налазили у рејону Плијеша и Стражице подржавали су борбу 2. пролетерске дивизије против четника.

Четничке јединице у пљеваљском срезу биле су војнички потпуно разбијене. Као организоване јединице нијесу више постојале, нити су тада представљале озбиљнију војничку опасност за НОП. Одбјегли четници из среза били су растурени по групама. Поједине четничке групе вршиле су злочине у срезу, повремено нападале на курире и политичке раднике, тукле, пљачкале и убијале поједине сараднике НОБ-а. Највећи број тих злочинаца био је окупљен око четничких вођа Јована и Милутина Јеловца и Богољуба Ирића. Међутим, знатан број разбијених четника је био неактиван. Они су се крили по шумама око својих кућа, чекајући да се ситуација разбистри па да се врате кући, ступе у НОВ или се поново активирају у четницима. Један број четника, свјестан своје кривице због учешћа у борби против припадника НОБ-а и учешћа у покољу Муслимана, није се смио предати. Томе је знатно доприносила и четничка пропаганда, која је имала за циљ да заплаши људе и да би остали по страни. Злочини четничких група Јована Јеловца негативно су утицали на активност појединих симпатизера НОБ-а, па чак и на рад појединих народних одбора у селима.

Ослобођење Пљеваља било је један од највећих догађаја пљеваљског среза у НОБ-у. Тиме су створени повољнији услови за нов полет НОБ-а у овоме срезу. Пред партијском организацијом стајали су крупни задаци: мобилизација нових бораца за НОВ, учвршћивање народне власти, јачање братства и јединства између Срба, Црногораца и Муслимана и даљи рад на пуном разобличавању четништва и српске, муслиманске и црногорске реакције. Да би се политичко стање у срезу што прије учврстило, одржавани су партијски састанци и политичке конференције на територији читавог среза. На овим конференцијама говорено је народу о циљевима НОБ-а, о потреби зајед-

ничке борбе Срба, Црногораца и Муслимана; раскринкавана је политика окупатора и његових сарадника; сви одбјегли четници, који нијесу били злочинци позивани су да се врате кућама.

Питање сарадње Срба, Црногораца и Муслимана било је и даље веома важно. Тада је знатан број Срба, Црногораца и Муслимана ступио у јединице 2. пролетерске дивизије и Пљеваљског НОП одреда. Не мали број људи радио је у радионицама које су радиле за потребе НОВЈ. Један број угледнијих Муслимана, као што је Мухамед Хаџисмајловић, укључио се активно са читавом породицом у редове НОБ-а.

Мобилизација нових бораца се развијала ирло успјешво. Само у току септембра, послије ослобођења Пљеваља, око 300 бораца добровољно је ступило у пролетерске бригаде. На територији среза поново је формиран Пљеваљски НОП одред (три батаљона), јачине око 300 бораца. Командант одреда је био Маринко Голубовић, а политички комесар Милко Старчевић. Задатак је одреда био да чисти терен од остатака четничких јединица. Уједно, то је била припрема бораца за ступање у бригаде.

Одмах послије ослобођења среза, изабрани су народни одбори, општински и сеоски, у свим општинама, а у Пљевљима градски НОО и Срески НОО, чији је предсједник био Душан Ивовић, а секретар Владимир Дамјановић. Такође је успостављена и Команда мјеста у Пљевљима.

Почетком новембра на територији среза је било 5 партијских ћелија: 3 у граду и 2 на селу, с укупно 34 члана и 14 кандидата КПЈ. Организација СКОЈ-а у току првих мјесеци по ослобођењу среза била је у реорганизацији. У то вријеме формирано је 12 актива СКОЈ-а. Организација АФЖ била је тек у стварању. Прво је формиран срески иницијативни одбор. У Пљевљима је изабран градски а по селима сеоски иницијативни одбор. Поред ових, у Пљевљима су формиране и друге организације: пионирска чета, радна чета, музичка секција, пјевачки хор и дилетантска група. У селима су формиране двије радне чете чији је задатак био да раде на збрињавању партизанских а и других незбринутих породица.

Мухамед Хаџисмајловић

Народ пљеваљског среза улагао је велике напоре да би НОВЈ обезбиједио са свим потребама. У исто вријеме у граду су формиране обућарска и кројачка радионица, које су радиле обућу и одјећу за потребе јединица. Исто тако организована је народна кухиња.

Припадници пљеваљког НОП одреда октобра 1943. године

Сам град је оживио. У њему није било оперативних јединица, јер су оне дејствовале на широј просторији Санцака и Црне Горе. У Пљевљима су, поред среских установа, били Обласни комитет КПЈ и ОК СКОЈ-а за Санцак, Главни штаб за Санцак, Штаб 2. ударног корпуса и, једно вријеме, Штаб 2. пролетерске дивизије.

Четвртог октобра је одржана прва пленарна сједница Среског народноослободилачког одбора, на којој је, поред осталог, издата резолуција коју је потписало 60 одборника — Срба, Црногораца и Муслимана. У резолуцији су, у 9 тачака, одређени задаци Среског народног одбора у циљу што веће помоћи народноослободилачкој борби.

У Пљевљима је 20. новембра одржана скупштина представника НОБ-а у Санцаку. Она је изабрала Земаљско антифашистичко вијеће народног ослобођења Санцака — ЗАВНОС. Стварање ЗАВНОС-а имало је велики политички значај за даљи развој НОБ-а у Санцаку, за учешће народа у НОБ, за учвршћивање и изградњу народне власти. На другом засједању АВНОЈ-а

Пљеваљски пионери на вјежби 1943. године

у Јајцу за његове чланове из пљеваљског среза изабрани су: Јосо Мирковић, Душан Ивовић, Велимир Јакић и Мухамед Хадисмајловића. Миле Перунички је изабран за члана Националног комитета ослобођења Југославије.

Тих дана у Пљевљима је одржано и обласно партијско са-вјетовање.

Првог децембра у Пљевљима је било неколико значајних догађаја. Тога дана прослављена је двогодишњица напада на Пљевља. На гробове погинулих бораца положени су вијенци а на Сјењаку, гдје је сахрањено највише погинулих бораца и жр-тава фашистичког терора, одржан је велики народни збор.

У Пљевљима је истог дана формирана **4. санџачка народно-ослободилачка ударна бригада** у чији су састав ушла четири батаљона. Половина бораца је била с територије пљеваљског среза — **1.** и **2.** батаљон бригаде. Исто тако, **1.** децембра у Пљевљима је отворена и Официрска школа при Штабу **2.** ударног корпуса.

Док су се овако развијали догађаји на слободној територији пљеваљског среза, јединице **2.** ударног корпуса водиле су, од средине новембра, непрекидне борбе против јаким њемачких и квислиншких снага које су наступале правцем Нови Пазар — Сјеница — Пријепоље. До краја новембра скоро све јединице **2.** корпуса повукле су се на лијеву страну Лима. На десној страни Лима остала су само два батаљона **2.** пролетерске бригаде.

Ноћу 3/4. децембра њемачке трупе и муслиманска квислиншка милиција продрле су у Пријепоље, постигавши пуно изненађење. У току 4. децембра јединице 2. пролетерске дивизије које су водиле тешке борбе у Пријепољу и на правцу Пријепоље — Пљевља претрпјеле су велике губитке. Тако су њемачке снаге 5. децембра заузеле Пљевља. Искористивши небудност и грешке у командовању штабова 2. дивизије и 2. корпуса, њемачке моторизовање јединице су продрле у Пљевља изненада. Настала је пометња. Официрска школа и друге установе и организације

Партизанска радионица у Пљевљима 1943. године

напуштале су Пљевља у посљедњем тренутку. Многи људи који су активно радили у разним организацијама НОП-а није-су могли да изађу из града, јер су их њемачке јединице затекле у граду. О неком организованом повлачењу није било ни говора. И они дијелови који су напуштали Пљевља били су тучени њемачком артиљеријом. Магацини пуни хране, заплијењени приликом ослобођења Пљеваља, пали су у руке њемачког окупатора. Неки су магацини запаљени, али је то учињено касно, тако да су Нијемци ватру угасили. Још горе је било с омладинцима који су били на обуци у Пљевљима. Било је прикупљено 370 омладинаца, с којима је вршена обука 20 дана да би касније били упућени у пролетерске и ударне бригаде. Пред само на-

пуштање Пљеваља, омладинска школа је подијељена на два дијела: једна је половина упућена 2. далматинској а друга 3. пролетерској бригади. Међутим, тек што су били кренули, сусрели су се с њемачким јединицама. Послије краће борбе омладинци су били разбијени, а затим се вратили кућама.

РАЗВОЈ НОБ-а 1944. ГОДИНЕ

Сарадња између њемачког окупатора и квислинга — четника и муслиманске милиције — још више је учврстила увјерење народа у потребу и правилност ослободилачке борбе. Њемачки окупатор и квислинзи показали су одмах сву своју суровост. Уз пуну подршку њемачког окупатора, четници су вршили мобилизацију, али ни овог пута нијесу постигли веће резултате иако су све више примјењивали силу. Они су створили своја упоришта у непосредној околини Пљеваља.

Народ у Обардама преноси рањенике 1944. године

Послије повлачења из Пљеваља, Срески комитет Партије, Срески народноослободилачки одбор и друга руководства, смјестили су се у пренђанску општину. Слободна територија у срезу знатно се смањила. Она је обухватала пренђанску, косаничку,

хоћевинску, матарушку, мељачку и бобовску општину и мањи дио илинобрдске општине. На слободној територији радили су срески, општински и сеоски НО одбори. Формиране су и команде мјеста у Мељаку и Варинама, као војнопозадинске установе. Партијска организација на терену знатно се смањила. У то вријеме биле су свега три основне организације, које су бројале укупно 28 чланова и 11 кандидата КПЈ. Основне активности које су се развијале на терену среза биле су: политички рад у циљу мобилизације народа у народноослободилачку борбу, изградња и учвршћивање народне власти и мобилизација нових бораца за оперативне јединице.

Колона 3. пролетерске бригаде преко Камене горе 1944. године

Њемачке и квислиншке јединице су вршиле нападе на слободну територију. Међутим, сваки пут су биле одбациване у Пљевља по цијену знатних губитака. Једино су четници успјели да постигну изненађење приликом напада у правцу Мељака 27. марта 1944. Мељак је заузет, а Команда мјеста у Мељаку је претрпјела знатне губитке. Погинуо је и првоборац Милован Лазаревић, док је популарни првоборац, стари ратник Живко Контић заробљен и касније стријељан у Пљевљима.

На територији пљеваљског среза су водили борбе 3. пролетерска бригада, 4. санџачка бригада и Пљеваљски НОП одред.¹

¹ Борбени пут и улога ових јединица као и 5. санџачке бригаде и 37. санџачке дивизије биће обрађене у посебним монографијама. Зато се њихове борбе и улога не обрађују у овој књизи.

Почетком априла њемачке и квислиншке снаге су извршиле општи напад на слободну територију Санцака, која се простирала између Лима и Таре и била повезана са слободном територијом Црне Горе. На правцу Бијело Поље — Мојковац — Колашин непријатељ је нападао главним снагама да би се спојио са снагама које су наступале од Подгорице. На правцу Пљевља — Жабљак и Пљевља — Мојковац такође су нападале јаке непријатељске снаге. Послије више дана тешких борби, пљеваљски срез је био поново под окупаторском и квислиншком влашћу. С јединицама 37. ударне санцачке дивизије, формиране 4. марта 1944. године, повукли су се на слободну територију Црне Горе среска руководства и један број партизанских родитеља. Међутим, то је трајало свега десетак дана. Јединице 37. дивизије и 3. дивизије 2. ударног корпуса успјеле су да крајем априла разбију окупаторске и квислиншке снаге код Мојковца, Коврена, Бијелог Поља, Шаховића и Пљеваља и да до маја поврате слободну територију у Санцаку.

Народ на територији пљеваљског среза подносио је и тада велике напоре, жртве и страдања, а нарочито у Пљевљима, гдје су њемачки окупатор и четници убијали сараднике и пријатеље НОБ-а, и то у првом реду из партизанских породица. Док је окупатор изводио по десетине људи на стријељање, четнички злочинци су клали мушкарце и жене. Они су истовремено убијали и Србе и Црногорце и Муслимане. Окупатор је, такође, заједно са четницима хапсио и депортовао у концентрационе логоре истакнуте симпатизере, пријатеље и сараднике НОП-а.

Средином 1944. године НОБ у пљеваљском срезу све је више учвршћивао, иако су њемачке окупаторске и квислиншке снаге биле још врло јаке. Слободна територија је тада обухватала пренђанску, косаничку, матарушку и хоћевинску општину, док су бобовска и мељачка биле слободне дјелимично, јер су се на територији ових општина повремено налазиле четничке групе, а већи дио илинобрдске општине је био стално под влашћу окупатора и четника.

На слободној територији врло успјешно је радила партијска организација, која је бројала 66 чланова и 20 кандидата, који су радили у 10 партијских ћелија. Партијска организација је свој рад усмјерила на мобилизацију што већег броја људи у редове НОБ-а. У исто вријеме требало је и даље разобличити квислиншке организације као злочинце и слуге окупатора.

Народна власт све се више учвршћивала, мада је имала и доста тешкоћа. Повремено напуштање слободне територије утицало је на квалитет рада НО одбора. Исто тако, на рад одбора утицало је и присуство четничких група које су се повремено кретале по седима неких општина. На крају треба рећи да се народним одборима није пружала потребна помоћ. А често је било и неправилног односа појединих интендантских органа из

оперативних јединица. Они су се често постављали према народним одборима као наредбодавци, тражећи од њих да их снабдијевају како они желе. Због тога је партијска организација морала да улаже велике напоре да би се правилно схватила улога нове, народне, власти.

Организација СКОЈ-а радила је такође врло активно у овом периоду. Она је бројала 117 чланова, од којих 65 омладинаца и 52 омладинке. Сем организација СКОЈ-а, у срезу, је постојала и омладинска организација УСАОЈ-а, која је обухватала око 400 омладинаца и омладинки. Поред тога, 6 радних чета и 3 радна вода обухватали су 200 омладинаца и омладинки. Биле су такође 4 културне групе са 52 члана. Око 60 пионира било је организовано у двије чете и један вод. Постојала су и два дома и једне зидне новине.

Постигнути су знатни успјеси и у стварању организација АФЖ-а. У 17 ширих сеоских и општинских одбора било је укључено око 400 жена.

Тако је организација КПЈ, кроз разне облике рада, мобилисала људе у народноослободилачку борбу.

На слободној територији среза постојале су двије сталне команде мјеста — у Варинама и у Мељаку и тзв. покретна ко-

манда мјеста у Бољанићима. Свака команда мјеста имала је партизанску стражу, јачине око 20 бораца. Сем тога, постојала су и потјерна одјељења која су имала задатак да хватају четничке групе. Команде мјеста, заједно с органима народне власти, успјешно су вршиле мобилизацију бораца за јединице 37. дивизије.

Живко Џуђер

Средином августа 37. дивизија је дејствовала на просторији Златибора и Мокре Горе, док су се јединице 1. пролетерске дивизије прикупљале на просторији пјеваљског среза да би с осталим јединицама 1. пролетерског корпуса које су се из Босне кретале према тој просторији, наставиле офанзиву ка Србији.

За то вријеме на територији пјеваљског среза развијала се велика активност. Приводио се крају један веома крупан задатак. С територије бјелопољског и пјеваљског среза вршена је мобилизација нових бораца за формирање 5. санџачке бригаде.

Њима је требало да се прикључи и једна група бораца из милешевског среза. И управо кад је требало формирати бригаду, за коју је већ био упућен кадар из 37. дивизије, услиједила је нова њемачка офанзива, позната као дурмиторска операција. У таквој је ситуацији **21. августа 1944.** године формирана **5. санџачка народноослободилачка ударна бригада**. Њен **1. батаљон** је био **с** територије пјеваљског среза. За команданта бригаде је постављен Данило Јауковић, за политичког комесара Живко Цувер, за помоћника политичког комесара Јосиф Струњаш.

Њемачка Врховна команда Југоистока покушала је још једанпут да спријечи офанзиву НОВЈ за коначно ослобођење Србије. Зато је настојала да разбије дивизије НОВЈ које су се прикупљале у Санџаку и источном дијелу Црне Горе. Тако су и овога пута јаке њемачке снаге напаале на слободну територију Санџака и сјеверне Црне Горе. Слободна територија пјеваљског среза поново је била окупирана крајем августа. Али њемачке снаге нијесу' извршиле задатак. Први пролетерски корпус, вјештим маневром, уз прихват и подршку 37. дивизије, продужио је наступање у Србију.

ОСЛОБОЂЕЊЕ ПЈЕВАЉСКОГ СРЕЗА

Послије успјешних борби у Србији, и пошто је крајем септембра ослободила Пријепоље, 3. пролетерска (санџачка) бригада, у свом незадрживом наступању разбила је јаке четничке снаге и 1. октобра 1944. ослободила Пљевља. Затим је, 9. октобра, у Вишеграду потпуно разбила и уништила санџачке четнике као оружане квислиншке формације. Такве побједи 3. пролетерске бригаде омогућиле су ослобођење читавог пјеваљског среза, мобилизацију нових бораца за поуну 37. дивизије, стварање Санџачке бригаде КНОЈ-а, у којој су била два пјеваљска батаљона, и коначно распадање квислиншких формација у Санџаку.

Међутим, јаке њемачке снаге које су се повлачиле из Грчке, преко Санџака, за Босну продрле су од Пријепоља и 8. новембра 1944. године поново заузеле Пљевља. С њемачким трупама су се повлачиле из Србије и бројне четничке и недићевско-љотићевске снаге. Оне су се стационирале у Пљевљима. У таквој ситуацији 3. пролетерска (санџачка) бригада је, смјелим јуришом, разбила 18/19. новембра ове квислиншке формације у граду и 20. новембра 1944. године коначно ослободила Пљевља. Тиме је и цио пјеваљски срез био дефинитивно ослобођен. Послије тога је 37. ударна (санџачка) дивизија у којој се налазио велики број бораца и руководилаца из пјеваљског среза, учествовала је у завршним операцијама ЈА за ослобођење Санџака и Босне.

Тако се послије дуге и тешке борбе, патњи и страдања, победа и успјеха, народ пјеваљског среза ослободио од фашистичких окупатора и домаћих издајника.

Партијска организација и друге организације, израсле у НОБ-у спремно су преузимале нове задатке који су стајали пред њима. Требало је обновити привреду, створити услове за нормалан живот становништва, обезбиједити породице погинулих бораца и жртава фашистичког терора, подигнути више хиљада попаљених кућа, школа и других установа, створити услове за почетак наставе у школама.

Народ у пјеваљском срезу је дао велике људске и материјалне жртве за побједу народнослободилачке борбе и социјалистичке револуције Југославије. Погинуло је 566 бораца. Италијански и њемачки фашистички окупатори и домаћи издајници стално су хапсили и депортовали у концентрационе логоре, истакнуте сараднике и пријатеље НОП-а, а многе су стријељали.

Окупатор и домаћи издајници су попалили 4988 домова и бомбардовањем уништили 118 зграда. Они су уништили и опљачкали 1,998.598 кг жита, 14.685 грла крупне стоке, 73.225 грла ситне стоке, 3,886.455 кг сијена, 1,866.193 кг пасуља, кромпира и купуса, 52.700 кг сира, 24.818 кг масноће.

Ни данас не располажемо ни приближно тачним подацима о материјалном доприносу народа пјеваљског среза за побједу НОБ-а. Може се, ипак, и на основу ових дјелимичних података, видјети да је тај допринос био велики Тако се 31. марта 1944. године у извјештају Извршног одбора Антифашистичког вијећа народног ослобођења Санцака одаје посебно признање народу среза пјеваљског на огромном напору за издржавање свих јединица НОВЈ, које су оперисале у Санцаку и Црној Гори.

У истом извјештају стоји да је пјеваљски срез од 1. јануара до краја марта 1945. године дао за потребе НОВЈ 331.566 кг жита, 481.000 кг меса, 159.354 кг кромпира, 348.440 кг пасуља, сијена и купуса, 49.900 кг зоби, 751 кг скорупа, масти и 429 коња.

Без обзира на многобројне и тешке задатке који су стајали пред њима, партијска и све друге организације прионуле су својски на посао. Снага у народу за то је било. Приликом ослобођења на територији среза су постојали: Срески комитет, (чији је секретар био Владимир Дамјановић, затим Владе Мирковић), Мјесни комитет у Пљевљима и општински комитет КПЈ у пренђанској, косаничкој и илинобрдској општини. Организација КПЈ бројала је 126 чланова и 49 кандидата, организованих у 22 партијске ћелије. У граду и пренђанској општини били су 4 ћелије, у илинобрдској и косаничкој општини по 3, у Матаругама 2, а у осталим општинама по једна. Само у буковичкој општини тада није било организације КПЈ.

Организација СКОЈ-а била је бројна. На територији среза били су Срески комитет (који је бројао 7 чланова), 9 бпштинских

руководстава, 62 актива и 4 повјереништва. У организацији СКОЈ-а било је 347 чланова од којих 159 омладинаца и 177 омладинки. А организација УСАОЈ-а била је бројнија. У њој је било 4.259 омладинаца и омладинки. Постојале су 43 радне чете (с 2.328 омладинаца и омладинки), 41 пионирска чета (с два батаљона од 1.921 пионира), 26 омладинских домова, 15 културних група, 36 школа за пионире (које су обухватале 2.000 дјеце). У широке одборе је било обухваћено 3.063 омладинца и омладинке. Имајући у виду све ове податке, може се закључити да је у 9 општина била обухваћена скоро сва омладина, мада је у 3 општине био обухваћен врло мали број. У току 40 дана извођења радних акција, омладина је дала 41.337 радних дана и 35 приредби.

Народна власт, која је положила испит у годинама НОБ-а, функционисала је на читавој територији среза. Срески НОО, градски НОО у Пљевљима, и у свим општинама општински и мјесни — сеоски народнослободилачки одбори успјешно су радили на рјешавању многобројних задатака.

При свим општинским одборима организована је народна милиција.

Тако су револуционарне снаге, снаге нове Југославије, бројне и разноврсне, биле способне да рјешавају све крупне и сложене задатке у току изградње социјалистичког друштва, за које су дате велике жртве.

Данило ЈАУКОВИЋ

Књига „Прилог у крви“ садржи податке о погинулим борцима НОР-а и социјалистичке револуције, жртвама терора фашистичких окупатора и домаћих издајника, и грађанским жртвама рата у пљеваљском срезу од априла 1941. до 15. маја 1945. године, укључивши и патриоте погинуле у априлском рату 1941.

Дио књиге о погинулим борцима НОР-а, жртважа терора фашистичких окупатора и домаћих издајника и грађанским жртвама израђен је на основу података из Архива Војноисторијског института, публикованих докумената и података о НОР-у југословенских народа у едицији „Зборник“ Војноисторијског института, разних публикација о НОР-у, података породица погинулих бораца, жртава фашистичког терора и грађанских жртава рата и учесника НОР-а из пљеваљског среза.

Општински одбор СУБНОР-а уложио је максимални напор да изради комплетан, провјерен и историјски тачан списак свих погинулих бораца, жртава терора фашистичких окупатора и домаћих издајника и грађанских жртава рата у пљеваљском срезу, да га среди и објави према критеријумима садржаним у законским прописима СФРЈ о овој проблематици, ставовима Савезног одбора СУБНОР-а Југославије и Закону СР Црне Горе о помоћи жртвама фашистичког герора.

На основу свега тога, композиција овог дијела књиге извршена је овако:

У групу ПОГИНУЛИИ БОРЦИ обухваћени су:

— борци народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије (НОВ и ПОЈ) и Југословенске армије (ЈА), погинули у борбама против фашистичких окупатора и домаћих издајника 1941—1945;

— борци НОВ, ПОЈ и ЈА умрли у јединицама и установама НОВ и ПОЈ и ЈА 1941—1945;

— чланови КПЈ и кандидати за чланове КПЈ, погинули у оружаног борби или стријељани од фашистичких окупатора и домаћих издајника 1941—1945;

— чланови комитета Савеза комунистичке омладине Југославије (СКОЈ-а), руководиоци актива СКОЈ-а и чланови

СКОЈ-а који су на ослобођеној или неослобођеној територији погинули или умрли извршавајући задатке од руководства КПЈ или штабова и команди НОВ и ПОЈ и ЈА 1941—1945;

— чланови народноослободилачких одбора (мјесних, сеоских, општинских и среског), Антифашистичког вијећа народног ослобођења Југославије (АВНОЈ); члацови одбора политичких организација: Народноослободилачког фронта (НОФ), Уједињеног савеза антифашистичке омладине Југославије (УСАОЈ-а), Антифашистичког фронта жена (АФЖ), који су на тим функцијама активно, организовано и непрекидно радили и погинули од фашистичких окупатора и домаћих издајника 1941—1945;

— сарадници НОП-а који су, по наређењу комитета КПЈ, на неослобођеној територији, активно и организовано радили и извршавали одређене задатке од КПЈ или штабова и команди НОВ и ПОЈ и ЈА, па су стријељани од фашистичких окупатора и домаћих издајника 1941—1945;

— сарадници НОП-а који су, као носиоци активности на неослобођеној (окупираној) територији, стављали на располагање своје куће и обезбјеђивали базе за смјештај материјала, чување илегалца и рањеника, прихватање курира, одржавање веза и били у сталној вези с партијским руководством, извршавајући задатке рд руководства КПЈ или штабова и команди НОВ и ПОЈ и ЈА, па су стријељани од фашистичких окупатора и домаћих издајника; или ухапшени и интернирани у концентрационе логоре, гдје су умрли или стријељани од фашистичких окупатора или домаћих издајника 1941—1945;

— припадници НОВ и ПОЈ и други учесници НОП-а који су борећи се или извршавајући друге задатке од руководства КПЈ или штабова и команди НОВ и ПОЈ и ЈА допали заробљеништва, одведени у затвор, логор или интернацију и тамо умрли или стријељани од окупатора и домаћих издајника 1941—1945.

У групу ЖРТВЕ ТЕРОРА ФАШИСТИЧКОГ ОКУПАТОРА И ДОМАЋИХ ИЗДАЈНИКА обухваћени су:

— сарадници НОП-а који су на својим радним мјестима радили и правили услуге НОП-у, па су зато стријељани од фашистичких окупатора и домаћих издајника, или су интернирани у концентрационе логоре и тамо стријељани или умрли 1941—1945;

— пријатељи НОП-а ухапшени и, као таоци, стријељани од фашистичких окупатора и домаћих издајника;

— пријатељи НОП-а који су, услед терора фашистичких окупатора и домаћих издајника, рађени, задобили повреде или болест од којих су умрли, или су ухапшени, интернирани па су у затворима и логорима стријељани, умрли или су страдали

на принудним радовима, као и родољуби који су услед злостављања од фашистичких окупатора и домаћих издајника изгубили живот у рату 1941—1945;

— родољуби које су фашистички окупатори и домаћи издајници: четници, усташе и муслиманска квислинска милиција због вјерских и шовинистичких побуда стријељали или на други бруталан начин убили 1941—1945.

— родољуби погинули од њемачког и италијанског бомбардовања 1941—1945.

У групу ГРАЂАНСКЕ ЖРТВЕ РАТА обухваћени су:

родољуби погинули од савезничког бомбардовања, уличних борби, залуталих метака.

Међутим, због недостатка потребних података у ову књигу нијесу унијета имена свих грађанских жртава рата, а којих је, према подацима СУБНОР-а Пљеваља, било око 450 у пљеваљском срезу.

У ову књигу нијесу унијети борци, родом из пљеваљског среза, који су се прије 6. априла 1941. године затекли у другим крајевима Југославије, гдје су се борили и погинули. Такође нијесу унијети сарадници НОП-а и други родољуби из пљеваљског среза који су живјели у другим крајевима наше земље и тамо страдали од непријатеља. Сви су они унијети или ће бити унијети у књиге погинулих бораца и жртава фашистичког терора које су издали или ће издати одбори СУБНОР-а дотичних крајева.

Пљеваљски срез је током читавог рата био поприште тешких бррби против њемачких, италијанских и бугарских фашистичких окупатора и домаћих издајника: четника, усташа, домобрана и муслиманске милиције. На његовој територији дејствовали су: Пљеваљски НОП одред, 1. и 2. златарски ударни батаљон, Милешевски ударни батаљон, Бјелопољски НОП одред, 3. пролетерска (санџачка), 4. и 5. ударна санџачка бригада и 37. ударна санџачка дивизија и бригаде, НОВ и ПОЈ из Црне Горе, Србије, Босанске Крајине, источне Босне, Далмације, Баније и Лике. Имена погинулих бораца ових јединица — које народ пљеваљског краја с великим пијететом чува у успомени — нијесу могла бити унијета у ову књигу пошто ће бити уписана у Спомен књиге њихових завичајних крајева, уколико то већ није учињено.

И поред максималног настојања да овај најдрагоцјенији дио књиге буде сасвим потпун, ипак је могуће да су се — услед недостатка свих потребних података — десили извјесни пропусти, па очекујемо да ће се на то указати од стране читалаца, како би се извршиле потребне исправке и допуне за евентуално друго издање.

ОПШТИНСКИ ОДБОР СУБНОР-а ПЉЕВАЉА

1. АДИЛОВИЋ Реџа ХИЛМО, рођен 1918, Ковачевићи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ .У НОБ-у од фебруара 1942. Борац 2. златарског (нововарошког) ударног батаљона. Од 5. јуна 1942, борац 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске народнослободилачке ударне бригаде (санџачке). Погинуо, као десетар, у борби против четника код Челебића, 15. априла 1943.

2. АЈАНОВИЋ Мумина ЕЈУБ, рођен 1912, Потпеће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од маја 1944. Борац 1. батаљона 4. санџачке народнослободилачке ударне (НОУ) бригаде. Погинуо у борби против четника на Сутјесци, 10. маја 1945.

3. АЈАНОВИЋ Јуса НАЗИФ, рођен 1912, Потпеће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо на Савином лакту, код Пријепоља, у борби против Нијемаца, 26 новембра 1944.

4. АЛЕТА Јуса ЦЕМАИЛ, рођен 1923, Буковица, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 7. крајишке НОУ бригаде. Погинуо на Зиданом Мосту, у борби против Нијемаца, 5. маја 1945.

5. АЛЕТИЋ Митра МИХАИЛО, рођен 1908, Краље, Андријевица. Прије рата учитељ у Косаници и Матаругама, код Пљеваља. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Учествовао у јулском устанку 1941. Од фебруара 1942. политички комесар Косаничког партизанског територијалног батаљона, а од априла партијски радник на терену Косанице. Од 1. јуна 1943. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде, па од 24. јуна борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца и усташа у Живиницама, у источној Босни, јула 1943.

6. АЛОРИЋ Пера НИКО, рођен 1916, Потковач, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942.

борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Умро од тифуса у болници 1. пролетерске дивизије у Босни, фебруара 1943.

7. АЈБКОВИЋ Ибрахима АДЕМ, рођен 1924, Пљевља, ђак медресе. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против четника код Прибоја, октобра 1943.

8. АЉКОВИЋ Ибрахима САЈКО, рођен 1920, Пљевља, студент агрономије. Припадао напредном студентском покрету у Београду. Члан КПЈ од 1941. У НОБ-у од јула 1941. Од 10. новембра 1941. борац Пљеваљске партизанске чете. Заробљен од четника јануара 1942, у Отиловићима, код Пљеваља, јер је остао на положају с рањеним другом В. Анђелићем. Предат италијанском окупатору и стријељан на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

9. АНДАБАКА Нурка НУШКО ПИЈО, рођен 1910, Левер Тара, Пљевља. У НОБ-у од октобра 1944. Борац Пљеваљског батаљона 1. санџачког НОП одреда. Погинуо несрећним случајем у Бучју, код Прибоја, децембра 1944.

10. АНЂЕЛИЋ Милована ВАСИЛИЈЕ, рођен 1918, Шљиванско, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда. Заробљен од четника 27. марта 1944, у Команди мјеста у Мењаку. Стријељан у Радосавцу, код Пљеваља, априла 1944.

11. АНЂЕЛИЋ Милете ВУКОМАН, рођен 1917, Мијаковићи, Пљевља, студент медицине. Припадао напредном студентском покрету. Члан КПЈ од 1941. У НОБ-у од јула 1941. Учесник у организовању оружаног устанка против окупатора у пљеваљском срезу. Борац Пљеваљске партизанске чете. Рањен и заробљен од четника јануара 1942, у Отиловићима, код Пљеваља, предат италијанском окупатору и убрзо умро у болници у Пљевљима.

12. АНЂЕЛИЋ Јоксима ГАВРО, рођен 1912, Пауче, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у борби против четника на Златном бору, код Фоче, 17. априла 1943.

13. АНЂЕЛИЋ Неђељка КРСТО, рођен 1912, Косаница. Пљевља, правник. Припадао напредном студентском покрету.

Учествовао у јулеком устанку. Од септембра био у Пљевљима, гдје је хапшен од Италијана. Затим живио у Прибоју. По ослобођењу Прибоја, 29. октобра 1943, замјеник команданта мјеста, па борац 5. крајишке дивизије до фебруара 1944. Потом радио у Косаници, гдје је августа 1944, у борби, рањен, заробљен и одмах стријељан од четника у Кутуши.

14. АНЂЕЈШЋ Милована МИЈАН, рођен 1924, Шљиванско, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Вишеграду, 9. октобра 1944.

15. АНЂЕЛИЋ Крста МИЛИКА, рођен 1914, Мијаковићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1943. Борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Италијана у Косаници, маја 1943.

16. АНЂЕЛИЋ Маринка РАДИВОЈЕ, рођен 1924, Варине, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од априла 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

17. АНЂУШИЋ Михаила ВУКОМАН, рођен 1919, Лађана, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1944. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Палама, код Сарајева, 28. марта 1945.

18. АНТОНИЈЕВИЋ Димитрија ТОДОР, рођен 1923, Пљевља, ђак гимназије. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 4. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Крћама, код Пљеваља, јануара 1944.

19. АЋИМОВИЋ Љубомира МИЛОРАД, рођен 1924, Сарајево, ђак гимназије у Пљевљима. Прије рата припадао напредном средњошколском покрету. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Тешко рањен у борби против четника код Прибоја. Од задобијених рана умро у болници 2. пролетерске дивизије у Пљевљима.

20. АЏИЋ Драгића БОШКО, рођен 1920, Никшић, ђак гимназије у Пљевљима. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац при болници 2. ударног корпуса. Умро од тифуса у болници тога корпуса у Беранама (Иванграду), јуна 1944.

21. БИСИЋ Алије ЛАТИФ, рођен 1927, Шљуке, Пљевља. У НОБ-у од октобра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па

Команде мјеста у Мељаку. Заробљен и заклан од четника у овој команди, 27. марта 1944.

22. БАЈИЋ Митра ВЈІАДЕ, рођен 1910, Маоче, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 1944. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Горажда, фебруара 1945.

23. БАЈИЋ Лазара МИЛЕНКО, рођен 1923, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац Пратеће чете Главног штаба НОВ и ПОЈ за Санџак. Умро од тифуса у болници 37. ударне (санџачке) дивизије, у Стожеру, априла 1944.

24. БАЈИЋ Лекса НИКОЛА, рођен 1929, Зеница, Пљевља, трговачки помоћник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, а од 1. децембра 1944, борац 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против четника у Рудом, августа 1944.

25. БАЈИЋ Лазара РАДЕНКО, рођен 1925, Пљевља, ђак гимназије. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Подлегао ранама у борби против четника код Ивањице, априла 1944.

26. БАЈИЛОВИЋ Милована ПЕТАР, рођен 1921, Бобово, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. Борац Бобовске партизанске територијалне чете, па 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од јануара до јуна 1942. Поново борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде од септембра 1943. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца, на Црном врху, код Пљеваља, 20. јула 1944.

27. БАЈРОВИЋ Узеира МУМИН, рођен 1915, Крушево, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац 2. пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, јуна 1943.

28. БАЈРОВИЋ Ахмеда ХАЈРУДИН, рођен 1900, Пљевља, радник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против четника у Мељаку, јануара 1944.

29. БАЈРОВИЋ Халила ФЕРИД, рођен 1919, Крушево, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 1942. Борац 2. пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљ-

ског НОП одреда. Убијен од четника на планини Лисцу крајем маја 1942.

30. БАЈЧЕТИЋ Богдана БРАНКО, рођен 1918, Брвеница, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. чете 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од 24. јуна 1943. борац 3. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против усташа, као замјеник командира чете, на Озрену, у источној Босни, августа 1943.

31. БАЈЧЕТИЋ Буксана ВЛАДИСЛАВ, рођен 1919, Какмуџи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо на Купресу у борби против усташа, 14. августа 1942.

32. БАЈЧЕТИЋ Ћирка ДУШАН, рођен 1916, Шљиванско, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

33. БАЈЧЕТИЋ Тана МИЛОШ, рођен 1923, Лађана, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен марта 1943. у борби против Нијемаца код Горњег Вакуфа, гдје је одмах умро.

34. БАЈЧЕТИЋ Драга МИЛУН, рођен 1922, Какмуџи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо као водник на Јабуци код Пријепоља, у борби против Нијемаца, децембра 1944.

35. БАЈЧЕТИЋ Радосава ОБРАД, рођен 1919, Какмуџи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен од четника, као борац Команде мјеста у Мењаку, 27. марта 1944. и потом стријељан у Пљевљима.

36. БАЈЧЕТИЋ Душана СПАСОЈЕ, рођен 1921, Маоче, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљ-

Ског НОП одреда, па 2. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Заробљен и стријељан од четника у Црвеној локви, априла 1944.

37. БАНОВИЋ Божа МИЛАН, рођен 1925, Пљевља, ђак занатске школе. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 3. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо на Љубишу, у борби против Нијемаца, 7. новембра 1943.

38. БАСАГИЋ Бошка ДУШАН, рођен 1917, Бијело Поље, учитељ у Вашкову. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете. Погинуо 1. децембра 1941, у нападу на Пљевља.

39. БАТИНО РАФАЕЛ — ЦВЕТКОВИЋ МИШО, рођен 1910, Битољ, студент. Члан КПЈ од прије рата. У НОБ од 1941. Секретар Мјесног комитета КПЈ за нововарошки срез од јануара 1942, па организациони секретар Обласног комитета КПЈ за Санџак, а од 23. маја 1942. политички секретар овог комитета. Заробљен од четника јула 1942, на планини Љубишни, код Пљеваља, предат италијанском окупатору **и одмах стријељан у Пљевљима.**

40. БАРАЦ Пера ПЕТКО, рођен 1920, Буковица, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1942. Борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Умро од тифуса у Буковици, јула 1943.

41. БАШИЋ Ибра ШУЋРО, рођен 1926, Пљевља, радник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Козици, 1. маја 1944.

42. БЕЉКАШ Ћирка САВА, рођен 1923, Југово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1945. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо код Власенице у борби против четника, априла 1945.

43. БЕЋОВИЋ Салка ХАКИЈА, рођен 1908, Левер Тара, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац 1. пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Тешко рањен, марта 1942, у Мељаку, у борби против четника и одмах умро у Ковачу, код Бољанића.

44. БЕЋОВИЋ Сабита ШЕМСО, рођен 1913, Левер Тара, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац 2. пљев-

ваљске партизанске чете, па 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пјеваљског НОП одреда. Погинуо у заштитници у Бобову за вријеме повлачења главних партизанских снага из Санцака, маја 1942.

45. БИЈЕДИЋ Неђељка ЛАЗАР, рођен 1909, Мељак, Пљења, земљорадник. У НОБ-у од марта 1942. Борац 3. ударног батаљона Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, а од септембра 1943. борац Пјеваљског НОП одреда. Заробљен од четника 27. марта 1944, у Мељаку и одмах стријељан у Челебићима.

46. БИЈЕДИЋ Вучка МИЛОРАД, рођен 1917, Мељак, Пљења, земљорадник. У НОБ-у од марта 1942. Борац 3. ударног батаљона Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у 2. батаљону 5. санџачке НОУ бригаде, у борбама против Нијемаца у Аљиновићима, код Сјенице, децембра 1944.

47. БИЈЕДИЋ Радована МИЛУН, рођен 1925, Мељак, Пљења, земљорадник. У НОБ-у од 15. фебруара 1945. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо на Сутјесци, у борби против четника, 10. маја 1945.

48. БОЖОВИЋ Војина МИЛИСАВ, рођен 1923, Бобово, Пљења, земљорадник. Од марта до краја маја 1942, борац 3. ударног батаљона Пјеваљског НОП одреда. Од децембра 1943. поново борац 2. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против четника у Рудом, августа 1944.

49. БОЈОВИЋ Грујице ТРИПКО, рођен 1925, Варине, Пљења, земљорадник. У НОБ-у од априла 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

50. БОШЊО Арифа ИБРО, рођен 1928, Бољанићи, Пљења, земљорадник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 1. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против четника код Прибоја, јануара 1944.

51. БОШКОВИЋ Гавра БРАНКО, рођен 1923, Колашин, ђак гимназије у Пљењима. Прије рата припадао напредном средњошколском покрету. Члан КПЈ од 1941. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942, борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. По-

гинуб, као руководиолац СКОЈ-а у батаљону, на Црвеним стије-
нама, код Коњица, у борби против четника, 23. марта 1943.

52. БОШКОВИЋ Зифра ЗИЗО, рођен 1911, Маоче, Пљевља,
радник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 3.
пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против чет-
ника у Бољанићима, октобра 1943.

53. БРАЈКОВИЋ. Божа ДРАГО, рођен 1923, Пренђани,
Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра
1943. Борац 2. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у
Брвеници у борби против четника, фебруара 1944.

54. БРАШЊО Васа САВО, рођен 1900, Забрђе, Пљевља,
земљорадник. У НОБ-у од октобра 1943. Борац Пљеваљског
НОП одреда. Погинуо у Барицама у борби против четника, апри-
ла 1944.

55. ВАСИЛИЈЕВИЋ Јована МИЛОВАН, рођен 1923, Какму-
жи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1943. Борац 5.
батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на
Сутјесци, 13. јуна 1943.

56. ВЕМИЋ Матије НИКОЛА, рођен 1914, Пљевља, вазду-
хопловни подофицир БЈВ. Члан КПЈ. У НОБ-у од 23. септем-
бра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. санџачке НОУ
бригаде, а затим 2. пролетерске бригаде. Погинуо, као потпо-
ручник авијације НОВЈ, од њемачке противавионске артиље-
рије код Плитвичких језера, 5. априла 1945.

57. ВЕСНИЋ Ибра МЕХМЕД, рођен 1919, Оцак, Пљевља,
земљорадник. У НОБ-у од септембра 1944. Борац 4. санџачке
НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Горажда,
фебруара 1945.

58. ВИДОВИЋ Стевана БРАНКО, рођен 1909, Зеница. При-
је рата радник у Пљевљима. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра
1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског
ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда.
Од 5. јуна 1942. борац, десетар 2. батаљона 3. пролетерске (сан-
џачке) бригаде. Погинуо од усташке авијације у Хоматлијама,
код Прозора, 9. јула 1942.

59. ВИДОВИЋ Стевана МИЛАН, рођен 1902, Ускопље, Тре-
биње. Радник у Пљевљима. Прије рата припадао револуционар-
ном радничком покрету. У НОБ-у од јула 1941. Активно и ор-

ганизовано радио за НОП у Пљевљима. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

60. ВЛАХОВЉАК Наила ХАСАН, рођен 1914, Бољанићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у Штиткову, код Нове Вароши, у борби против четника, новембра 1943.

61. ВЛАХОВЉАК Јусуфа ЦЕМАИЛ, рођен 1926, Бољанићи, Пљевља, ђак гимназије. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 1. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо на Љубишу, у борби против Бугара, новембра 1943.

62. ВОЈИНОВИЋ Милоша БОШКО, рођен 1925, Бобово, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Пријепољу, децембра 1943.

63. ВОЈИНОВИЋ Милоша БРАНКО, рођен 1916, Италија, земљорадник у Видрама, код Пљеваља. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац па водник 1. чете 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942, командир 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен у Хоматлијама, код Прозора, 9. јула 1942, од усташке авијације. Одмах умро од задобијених рана у Солаковој кули, код Прозора.

64. ВОЈИНОВИЋ Видоја ВОЈИСЛАВ, рођен 1923, Пренђани, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо на Јабуци, код Пријепоља, у борби против Нијемаца, марта 1944.

65. ВОЈИНОВИЋ Новице ДРАГИША, рођен 1925, Чавань, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац Пљеваљског батаљона 1. санџачког одреда. Умро од запаљења плућа, децембра 1944.

66. ВОЈИНОВИЋ Петра РАДОШ РАШО, рођен 1920, Маоче, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1944. Борац 8. црногорске НОУ бригаде. Погинуо на Бијовом Гробу, код Коврена, у борби против Нијемаца и муслиманске квислиншке милиције, маја 1944.

67. ВОЈИНОВИЋ Новице СЕКУЛЕ, рођен 1923, Чавань, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од новембра 1943. Борац 3. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо

на Савином лакту, код Пријепоља, у борби против Нијемаца, 26. новембра 1944.

68. ВРАЧАР Вука МОМЧИЈ10, рођен 1927, Бошчиновићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо на Јабуци, код Пријепоља, у борби против Нијемаца, децембра 1944.

69. ВУЈАДИНОВИЋ Маринка МИЛУТИН, рођен 1922, Глибаћи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1942. Борац Косаничког партизанског територијалног батаљона. Погинуо у борби против четника, у Шуманима, код Пљеваља, 28. марта 1942.

70. ВУКОВИЋ Војислава БОРИСЛАВ, рођен 1926, Унићи, код Фоче, ђак гимназије у Пљевљима. Члан КПЈ. У НОБ-у од априла 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, јуна 1943.

71. ВУКОВИЋ Вукосава ВИДАК, рођен 1895, Пренђани, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Члан НОО у Пренђанима. На конференцији у Пренђанима поводом припрема за дочек 3. пролетерске (санџачке) бригаде из Босне, заробљен и заклан од четника у Барицама, 26. априла 1943.

72. ВУКОВИЋ Никице ГАВРИЛО, рођен 1918, Пренђани, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1943. Борац 2. батаљона 4. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен у борби против Нијемаца у Црквеним Тоцима, код Пријепоља, августа 1944. Умро на лијечењу у болници НОВЈ у Италији те године.

73. ВУКОВИЋ Јована ЈОВО, рођен 1927, Жабљак, ђак гимназије у Пљевљима. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца и муслиманске квислиншке милиције, код Сјенице, октобра 1944.

74. ВУКОВИЋ Милована ЈОВО, рођен 1894, Глибаћи, Пљевља, земљорадник. Ветеран из балканских и првог свјетског рата. У НОБ-у од септембра 1941. Одборник НОО у Глибаћима. У његовој кући је било у првој половини 1942. сједиште Мјесног комитета КПЈ за пљеваљски срез. Од јуна 1942, активно радио с илегалним политичким радницима на окупираној територији пљеваљског среза. У јесен 1942. ухапшен од четника, предат италијанском окупатору у Пљевљима, интерниран у логор у Бар, гдје је стријељан 1943.

75. ВУКОВИЋ Војина МИЛИСАВ, рођен 1922, Фалиши, код Челебића, ђак гимназије у Пљевљима. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Паклени, код Коњица, 22. марта 1943.

76. ВУКОВИЋ Јова МИЛИСАВ, рођен 1920, Глибаћи, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. Припадао напредном средњошколском покрету. У НОБ-у од септембра 1941. Од новембра борац Пљеваљске партизанске чете, па политички комесар 1. чете 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. до 11. јуна 1943, политички комесар 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, 1. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, у борби против Нијемаца, на Каменој гори, код Пријепоља, 8. маја 1944.

77. ВУКОВИЋ Видака МИЛОШ, рођен 1923, Глибаћи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1945. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Палама, код Сарајева, 28. марта 1945.

78. ВУКОВИЋ Видака МИРАШ, рођен 1925, Пренђани, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од маја 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Пријепоља, новембра 1944.

79. ВУКОВИЋ Пера РАДОШ, рођен 1926, Потпеће, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Коњица, марта 1943.

80. ВУКОВИЋ Јакова ТОДОР ТЕЈО, рођен 1888, Меруља, Жабљак. Живио у Потпећу, код Пљеваља. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Потпећке партизанске територијалне чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. А од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

81. ВУКОЈИЧИЋ Ђорђија МИРОЉУБ ДРАГО, рођен 1921, Бушње, Пљевља, ђак гимназије. Прије рата припадао напредном средњошколском покрету. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941, Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. чете 1. пљев-

ваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца код Горњег Вакуфа, 7. марта 1943.

82. ВУКОЈИЧИЋ Ђорђија МОМЧИЛО, рођен 1924, Бушње, Пљевља, ђак гимназије. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од фебруара 1942. Борац 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Погинуо у борби против четника у Хоћевини, 8. марта 1942.

83. ВУЛОВИЋ Голуба ИЛИЈА, рођен 1900, Зековице, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Погинуо у Љућу, код Пљеваља, у борби против Италијана и четника, априла 1942.

84. ВУЧЕТИЋ Вучка МОМЧИЛО, рођен 1923, Плијешевина, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од априла 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника, у Крупицама, 6. маја 1943.

85. ВУЧИНИЋ Милосава МИЛЕТА, рођен 1920, Брвеница, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против усташа у Крупицама, 6. маја 1943.

86. ВУЧИНИЋ Николе МИЛОРАД, рођен 1925, Брвеница, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. у УНОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против усташа на Купресу, 14. августа 1942.

87. ВУЧИНИЋ Николе МИЛОШ, рођен 1922, Брвеница, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. А од 5. јуна 1942, борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као борац, 5. санџачке НОУ бригаде у борби против Нијемаца код Нове Вароши, новембра 1944.

88. ГАЈЕВИЋ Ристана МИЛИСАВ, рођен 1922, Косаница, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од

октобра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, код Сјенице у борби против Нијемаца и муслиманске квислиншке милиције, 14. октобра 1944.

89. ГАЈЕВИЋ Сића МИЛОШ МИЛУН, рођен 1925, Козица, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо на Јабуци. код Пријепоља, у борби против Нијемаца, децембра 1944.

90. ГАЈЕВИЋ Сића РАДОШ, рођен 1922, Козица, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у Комарану, у борби против Нијемаца, децембра 1944.

91. ГАЧЕВИЋ Радојице МИКО, рођен 1918, Матаруге, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда. Заробљен од Нијемаца у борби код Пријепоља. Спроведен и стријељан у логору „Старо сајмиште“, код Београда, 4. децембра 1943.

92. ГАЧЕВИЋ Обрада МИРКО, рођен 1910, Матаруге, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда. Заробљен од Нијемаца у борби код Пријепоља децембра 1943. Спроведен и стријељан у логору „Старо сајшште“, код Београда, 4. децембра 1943.

93. ГАЧЕВИЋ Риста РАДОМИР, рођен 1926, Потрлица, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 4. децембра 1944. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо на планини Јахорини у борби против Нијемаца, марта 1945.

94. ГВОЗДЕНОВИЋ Илије РАДУЛЕ, рођен 1926, Вијенац, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у Бродареву у борби против Нијемаца, децембра 1943.

95. ГЕРИНА Јусуфа МУСТАФА, рођен 1925, Устипрача, радник у Пљевљима. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 1. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против четника код Прибоја, октобра 1943.

96. ГЕРИНА Рашида МУХАРЕМ, рођен 1928, Шумани, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у Мељаку у борби против четника, децембра 1943.

97. ГЕРИНА Ибра НУСРЕТ, рођен 1925, Пљевља, радник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 1. батаљона 2. пролетер-

ске бригаде. Заробљен и стријељан од четника код Прибоја, октобра 1943.

98. ГЛУШЧЕВИЋ Ристана ПАНТО, рођен 1925, Ђурђевића Тара, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од новембра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Сарајева, 6. априла 1945.

99. ГОЛУБОВИЋ Шаула БОГДАН, рођен 1924, Котлајићи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 1942. Борац Пљеваљског НОП одреда. Погинуо од четника у Пиви, јуна 1942.

100. ГОЛУБОВИЋ Јеврема ГОЈКО, рођен 1921, Потпеће, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, на Орлишћу, код Горњег Вакуфа, у борби против Нијемаца, 4. марта 1943.

101. ГОЛУБОВИЋ Милије ДУШАН, рођен 1923, Котлајићи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. Од марта до маја 1942. био борац 4. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. У септембру 1943. поново ступио у Пљеваљски НОП одред. У марту 1944. тешко рањен несрећним случајем у Левер Тари и одмах умро од рана на путу за болницу.

102. ГОЛУБОВИЋ Добрице МИЛАНА, рођена 1918, Крушево, Пљевља, домаћица. Члан КПЈ. У НОБ-у од априла 1943. Борац 1. пролетерске бригаде. Умрла од тифуса 18. априла 1944.

103. ГОЛУБОВИЋ Милка МИЛЕ, рођен 1915, Бобово, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо, као водник, код Сјенице у борби против Нијемаца, децембра 1944.

104. ГОЛУБОВИЋ Вука МИЛИНКО, рођен 1922, Косаница, Пљевља, земљорадник. Борац Косаничког партизанског територијалног батаљона од фебруара до јуна 1942. Од априла 1943. поновр борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен од четника 5. маја 1943. у Крупицама и убрзо стријељан на Бојној њиви, код Мојковца.

105. ГОЛУБОВИЋ Новака МОМЧИЛО, рођен 1923, Котлајићи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3,

пролетерске (санџачке) бригаде, од септембра 1943. водник, па замјеник командира 2. чете 2. батаљона исте бригаде. Погинуо, као замјеник команданта 2. батаљона 5. санџачке НОУ бригаде, у борби против Нијемаца, на Романији, априла 1945.

106. ГОЈГУБОВИЋ Милије РАДОВАН, рођен 1924, Котлајићи, Пљевља, земљорадник. Због активног рада за НОП ухапшен од четника 1942. и предат италијанском окупатору. Интерниран у Италију. По капитулацији Италије борац 1. прекоморске бригаде, па од јануара 1944. борац 2. батаљона 1. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Славонске Пожеге, априла 1945.

107. ГОЛУБОВИЋ Обрада РАДОЈИЦА, рођен 1927, Котлајићи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у Поткрајцима, код Маоча, у борби против Нијемаца, 31. децембра 1943.

108. ГОЛУБОВИЋ Милана РАДОМАН, рођен 1928, Бобово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јула 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Пријепоља, децембра 1944.

109. ГОЛУБОВИЋ Томе РАДОМАН, рођен 1923, Котлајићи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. чете 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањаван у борби за ослобођење Ливна августа 1942, и у борби против Нијемаца код Горњег Вакуфа 4. марта 1943. Заробљен од Нијемаца 8. децембра 1943, у Котлајићима. Спроведен и стријељан у логору на Бањици, код Београда.

110. ГОЛУБОВИЋ Милана РАДОШ, рођен 1921, Котлајићи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. Борац Пренђанског партизанског територијалног батаљона, па 4. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од јануара до јуна 1942. Од априла 1943. поново борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо као курир Штаба 37. ударне (санџачке) дивизије у борби против Нијемаца код Нове Вароши, 5. септембра 1944.

111. ГОМИЛАНОВИЋ Вуксана МИЛАН, рођен 1915, Подборова, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јануара 1942. Борац Пренђанског партизанског територијалног батаљона, па 4. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна

1942. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника, код Калиновика, марта 1943.

112. ГОМИЛАНОВИЋ Вуксана МИРКО, рођен 1920, Подборова, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од априла 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Горажда, марта 1945.

113. ГРБА Тодора ЖИВКО, рођен 1922, Бујаци, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. ударног пљеваљског батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен од Нијемаца 8. децембра 1943, у Бујацима, спроведен и стријељан у логору на Бањици, код Београда.

114. ГРБА Јока РАДОМАН, рођен 1922, Бујаци, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде Погинуо, као десетар, на Бијовом Гробу, у борби против Нијемаца, маја 1944.

115. ГРБА Тодора СТЕВАН, рођен 1925, Бујаци, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника, у Плијешевини, код Пљеваља, маја 1944.

116. ГРБОВИЋ Мића ДУШАН, рођен 1908, Мељак, Пљевља, учитељ. Прије рата борац против реакционарних режима. У НОБ-у од децембра 1941. Секретар Општинског одбора у Бољанићима, па у Буковици у првој половини 1942. При покушају да се у љето 1942. пребаци у Банију ухапшен и стријељан од усташа у логору у Јасеновцу, априла 1945.

117. ГРУЈИЧИЋ Дика СПАСО, рођен 1908, Вијенац, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1944. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо код Горажда у борби против Нијемаца, марта 1945.

Ц8. ДАЈЕВИЋ Ивана РАДОМИР, рођен 1915, Пљевља, радник. У НОБ-у од 1941. Погинуо, као водник, у Пратећем батаљону Врховног штаба НОВ и ПОЈ, у бици на Сутјесци.

119. ДАМЈАНОВИЋ Стевана БРАНКО, рођен 1927, Југово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1945. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Романији, марта 1945.

120. ДАМЈАНОВИЋ Милића ЖИВКО, рођен 1917, Маоче, Пљевља, радник. Члан СКОЈ-а прије рата. Члан КПЈ од 1941. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете. Погинуо у нападу на Пљевља, 1. децембра 1941.

121. ДАМЈАНОВИЋ. Анта МИЛОШ, рођен 1920, Косаница, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Јабуци, код Пријепоља, јануара 1945.

122. ДАНИЛОВИЋ Маринка МИЛЕ, рођен 1922, Буковица, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од марта 1942. Борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као десетар, у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

123. ДЕДАЈИЋ Милане УРОШ МАРТО, рођен 1917, Његовућа, Жабљак, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Косаничког партизанског територијалног батаљона, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942, борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Паклену, код Коњица, 22. марта 1943.

124. ДЕЛИЋ Дика ЛУКА, рођен 1920, Глибаћи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца и муслиманске квислиншке милиције код Сјенице, 14. **октобра** 1944.

125. ДЕЛИБАШИЋ Драга ЉУБОМИР, рођен 1923, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен као борац 1. тенковске бригаде, у борби против Нијемаца 17. априла 1945, код Ријеке. Умро од задобијених рана у Војној болници у Сињу, 17. априла 1945.

126. ДЕСПОТОВИЋ Божа БОГДАН, рођен 1925, Вруља, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. Од јануара до јуна 1942, борац Матарушког територијалног батаљона, па 4. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од априла 1943. поново борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника на мосту на Тари, код Мојковца, 23. априла 1944.

(јГ^ј) ДЕСПОТОВИЋ Сима ГАВРО, рођен 1918, Обарде, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Од

фебруара 1942. борац партизанских јединица из Србије, па 2. пјеваљског ударног батаљона Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Рајан Клеку, код Прозора, 12. марта 1943.

128. ДЕСПОТОВИЋ Рада ЈОСИФ, рођен 1910. Обарде, Пјеваља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па 1. ударног пјеваљског батаљона „Први децембар“ Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. десетар 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника, код Челебића, 15. априла 1943.

129. ДЕСПОТОВИЋ Милана ЉУБО, рођен 1922, Обарде, Пјеваља, радник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете. Погинуо у нападу на Пјеваља, 1. децембра 1941.

130. ДЕСПОТОВИЋ Михаила МИЛЕТА, рођен 1924, Вруља, Пјеваља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од јануара 1942. Борац Матарушког, па 4. батаљона Пјеваљског НОП одреда. Погинуо на планини Лиси, код Коврена, у борби против четника, маја 1942.

/Ш^ДЕСПОТОВИЋ Вука СИМО, рођен 1883, Обарде, ПјеваљаУ^земљорадник. Ветеран из балканских ратова и првог свјетског рата. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Предсједник Општинског НОО у Матаругама и члан Среског НОО за пјеваљски срез. Заробљен од четника 20. марта 1942, у Влаци, предат италијанском окупатору. Стријељан од Италијана у Пјеваљима, 4. маја 1942.

132. ДЕСПОТОВИЋ Мика СВЕТО, рођен 1923, Обарде, Пјеваља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Штитећи одступање свог батаљона погинуо, као пушкомитраљезац, у борби против четника на Црвеним стијенама, код Коњица, 23. фебруара 1943.

<{33)ДЕСПОТОВИЋ Сима ДУШАНКА, рођена 1923, Обарде, Пјеваља, домаћица. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 1941. У октобру 1943. налазила се у Пјеваљима на политичком курсу за рад са женама, гдје се разбољела па умрла у Обардама, 3. новембра 1943.

134. ДРАГАШ Милисава ВУКОТА, рођен 1919, Крушево, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Погинуо, као десетар, на Марену код Камене Горе, у борби против четника, 22. маја 1942.

135. ДРАГАШ Тома ДОБРИЛО, рођен 1923, Крушево, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као командир чете, у 4. санџачкој НОУ бригади, код Ивањице, у борби против четника, октобра 1944.

136. ДРАГАШ Маринка МАРИЈАН, рођен 1916, Крушево, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. ударног пљеваљског батаљона „Први децембар“. А од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од италијанске авијације у Ђуреву, код Сутјеске, јуна 1942.

137. ДРАГАШ Петра ПЕРО, рођен 1913, Крушево, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од њемачке авијације, на Неретви, марта 1943.

138. ДРАГАШЕВИЋ Ђола ДРАГО, рођен 1921, Маоче, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од маја 1944. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Пријепоља, новембра 1944.

139. ДРАГИЋЕВИЋ Мила МЛАЂЕН, рођен 1910, Жидовићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Горажда, фебруара 1945.

140. ДРАГУТИНОВИЋ Радоша МЛАЂЕН, рођен 1926, Бобово, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 2. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Ивању, код Пријепоља, 4. децембра 1943.

141. ДРОБЊАК Михаила ВОЈИН, рођен 1917, Врбица, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Борац па водник 1. вода Пљеваљске партизанске чете, па интендант

Пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“, затим водник 1. чете 1. ударног пљеваљског батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942, водник, па командир 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као командир 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

142. ДРОБЊАК Дика МИЛУН, рођен 1907, Врбица, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јула 1941. Учествовао у организовању оружаног устанка у своме крају. Од децембра 1941. борац Пљеваљске партизанске чете, па замјеник команданта 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен од Италијана јула 1943. и спроведен у логор код Цетиња. Послије капитулације Италије замјеник командира Посадне чете Команде мјеста у Пљевљима. Извршио самоубиство у Врбици, јануара 1944.

143. ДРПЉАНИН ХАКИЈА, рођен 1913, Комаран, код Бродарева. Прије рата живио у Левер Тари, срез пљеваљски, радник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у борби против четника код Челебића, 16. априла 1943.

144. ДУКОВИЋ. Радована МИЛОШ, рођен 1922, Пошћенски Крај, Жабљак, земљорадник. Прије рата живио у Буковици, код Пљеваља. У НОБ-у од априла 1942. Члан СКОЈ-а. Као борац 2. пљеваљског ударног батаљона тешко рањен у борби против четника 22. маја 1942, на Марену, код Камене Горе. Стријелан од четника у Буковици, маја 1944.

145. ДУЛИЋ Мустафе РЕЏО, рођен 1925, Пљевља. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Пријепољу, 4. децембра 1943.

146. ЂАКОВИЋ Милана ВЛАДИМИР, рођен 1912, Бујаци, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1943. Борац 4. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Негбини, код Златибора, 21. августа 1944.

147. ЂАКОВИЋ Милана РАДОМАН, рођен 1916, Бујаци, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо несрећним случајем у Сељашници код Пријепоља, новембра 1943.

148. ЂЕРКОВИЋ Ивана ДРАГО, рођен 1923, Буковица, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од марта 1942.

Борац 2. пјеваљског ударног батаљона Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо као тешки рањеник, у бици на Су-тјесци, 13. јуна 1943.

149. ЂЕРКОВИЋ Јагоша МИЛИВОЈЕ, рођен 1924, Буковица, Пјеваља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од марта 1942. Борац 2. пјеваљског ударног батаљона Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника, као политички комесар 1. чете 2. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде, код Рудог, јуна 1944.

150. ЂЕРКОВИЋ Павла МОМЧИЛО, рођен 1920, Буковица, Пјеваља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од априла 1942. Борац 2. пјеваљског ударног батаљона Пјеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против четника на Марену, код Камене Горе, 22. маја 1942.

151. ЂЕРКОВИЋ Ђорђија ПАВЛЕ, рођен 1893, код Жабљака, земљорадник. Прије рата живио у Буковици, срез пјеваљски. Члан КПЈ. Члан Среског НОО за пјеваљски срез. Стријељан од четника у Буковици, кад им се супротставио да врше покољ Муслимана, 5. фебруара 1943.

152. ЂОКОВИЋ ЧЕПЕРАЦ Милосава МОМИР, рођен 1923, Пјеваља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па 1. ударног пјеваљског батаљона „Први децембар“ Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца у Бунарима, код Јајца, 3. децембра 1943.

153. ЂОЛОВИЋ Божине ДАНИЦА, рођена 1926, Пјеваља, ђак гимназије. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац, четна болничарка 3. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинула у борби против четника на Златибору, августа 1944.

154. ЂУКОВИЋ Дика МОМЧИЛО, рођен 1910, Мељак, Пјеваља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јануара 1942. Борац Мељачке партизанске територијалне чете, па 3. ударног батаљона Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Као борац Пјеваљског НОП одреда заробљен од четника 27. марта 1943, у Команди мјеста у Мељаку. Стријељан на Радосавцу, код Пјеваља, априла 1944.

155. ЂУРЂЕВАЦ Филипа ДУШАН, рођен 1919, Буковица, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1942. Борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Палама, код Сарајева, априла 1945.

156. ЂУРИШИЋ Милована ГОЈКО, рођен 1925, Боровица, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Негбини, код Златибора, 29. августа 1944.

157. ЂУРОВИЋ Сава БРАНКО, рођен 1917, Пљевља, студент права. Прије рата припадао напредном студентском покрету. Члан КПЈ од јануара 1941. У НОБ-у од јула 1941. Учествовао у организовању устанка против окупатора у пљеваљском срезу. Борац Пљеваљске партизанске чете. Уочи напада на Пљевља (1. децембра 1941) угуђен од Штаба црногорског НОП одреда за напад на Пљевља, 30. новембра, као курир, из Адровића, код Пљеваља, у Врховни штаб НОПОЈ у Дренову, код Нове Вароши. По извршењу овог задатка, враћајући се за пљеваљски срез погинуо од четника на Лиму, између Дренове и Цурова, код Пријепоља, 7. децембра 1941.

158. ЖАРКОВИЋ Радована РАДИВОЈЕ, рођен 1928, Недајно, Жабљак, ђак гимназије у Пљевљима. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Поткрајцима, код Маоча, 31. децембра 1943.

159. ЖИВАНОВИЋ Лаза МИРКО, рођен 1920, Буковица, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од априла 1942. Борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо као тешки рањеник код Коњица, марта 1943.

160. ЖИЖИЋ Луке ДУШАН, рођен 1920, Пренђани, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. Борац Пренђанског територијалног батаљона па 4. батаљона Пљеваљског НОП одреда од фебруара до јуна 1942. Од априла 1943. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо као политички комесар чете 2. батаљона Пљеваљског НОП одреда у борби против четника, у Крћама, фебруара 1944.

161. ЖУГИЋ Владимира ЂОРЂИЈЕ, рођен 1928, Велика Жупа, код Пријепоља, ђак гимназије у Пљевљима. У НОБ-у

од октобра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен у борби против четника на Градини, код Шаховића, 18. априла 1944. Умро од задобијених рана у болници 37. ударне дивизије, 26. априла 1944.

162. ЗАРУБИЦА Сава МИЉАН, рођен 1916, Буковица, Жа-бљак, земљорадник. Живио у Маочу, срез пљеваљски. У НОБ-у од априла 1943. Борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

163. ЗАРУБИЦА Сава РАДОШ, рођен 1923, Маоче, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јуна 1944. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца код Горажда, фебруара 1945.

164. ЗЕКОВИЋ Радисава ДУШАН, рођен 1920, Варине, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од маја 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

165. ЗЕЦ Хајдара ОСМАН, рођен 1926, Пљевља, радник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац Посадне чете Команде мјеста у Пљевљима. Заробљен и стријељан од четника у Мокроногама, код Прибоја, октобра 1943.

166. ЗЕЧЕВИЋ Милована ВАСИЈШЈЕ, рођен 1894, Врба, Пљевља, земљорадник. Ветеран. из балканских и првог свјетског рата. У НОБ-у од јула 1941. Члан Општинског НОО у Мењаку, борац Пљеваљског НОП одреда. У другој половини 1942. и првој половини 1943. активно и организовано радио с политичким радницима на окупираној територији у Мењаку. Умро од упаде плућа, као члан Општинског НО одбора, у Мењаку, 8. новембра 1944.

167. ЗЕЧЕВИЋ Радована ЂОКА, рођен 1909, Попов До, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Мењачке партизанске територијалне чете, па замјеник командира 1. чете 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

168. ЗЕЧЕВИЋ Милоша МИЛОРАД, рођен 1919, Трновице, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1944. Борац Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у Команди мјеста у Мењаку у борби против четника, 27. марта 1944.

169. ЗЕЧЕВИЋ Видоја МИЛОСАВ, рођен 1929, Попов До, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од маја 1943.

Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као замјеник командира чете, у борби против Нијемаца на Јабуци, код Пријепоља, новембра 1944.

170. ЗЕЧЕВИЋ Радослава МИЛАН, рођен 1926, Трновице, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Као водник тешко рањен и подлегао ранама у борби против четника, код Ариља, 20. октобра 1944.

171. ЗЕЧЕВИЋ Видоја РАДИСАВ, рођен 1923, Попов До, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. Борац Мељачке партизанске територијалне чете, па 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од новембра 1941. до јуна 1942. Од априла 1943. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од њемачке авијације, као интендант 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде, у Севојну, код Ужица, 17. октобра 1944.

172. ЗЕЧЕВИЋ Марка РАДОСАВ, рођен 1902, Трновице, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1944. Борац Пљеваљског НОП одреда. Заробљен од четника 27. марта 1944. у Команди мјеста у Мељаку. Стријељан на Радосавцу, код Пљеваља, априла 1944.

173. ЗЕЧЕВИЋ Лала РАДОШ, рођен 1916, Честин, Пљевља, трговачки помоћник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па замјеник команданта 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. командир 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против усташа на Купресу, 14. августа 1942.

174. ЗЕЧЕВИЋ Лала ПЕТАР, рођен 1924, Честин, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника на мосту код Мојковца, 22. априла 1944.

175. ЗИНДОВИЋ Лаза ВЛАДЕ, рођен 1921, Обарде, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Пријепоља, јануара 1945.

176. ЗИНДОВИЋ Грубана МИЛОШ, рођен 1925, Обарде, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Горажда, јануара 1945.

177. ЗИНДОВИЋ Милана ПЕРО, рођен 1923, Обарде, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од фебруара 1942.

Борац 2. ударног пјеваљског батаљона Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо на Понору, код Мркоњић-Града, септембра 1944.

178. ЗОРИЋ Матија ВЕЉКО, рођен 1922, Мијаковићи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар”. Заробљен од четника фебруара 1942. Одмах стријељан на Илином Брду, код Пљеваља.

179. ЗОРИЋ. Матија ГОЈКО, рођен 1924, Мијаковићи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од маја 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

180. ЗОРИЋ Неђељка ЉУБИША, рођен 1924, Бијела, Шавник, трговачки помоћник. Прије рата живио у Ђурђевића Тари, Пљевља. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар” Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо несрећним случајем код Мркоњић-Града, септембра 1942.

181. ЗОРИЋ Филипа МИЉАН, рођен 1925, Горње Село, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јула 1944. Борац 3. крајишке пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Сремском фронту, децембра 1944.

182. ЗОРИЋ Миладина РАДОЈЕ РАЦО, рођен 1915, Жабљак, трговац. Члан КПЈ. Прије рата живио у Мељаку, срез пјеваљски. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па интендант 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар” Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942, интендант 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од усташке авијације у Хоматлијама, код Прозора, 9. јула 1942.

183. ЗУКОВИЋ Сава МИТАР, рођен 1923, Глибаћи, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар”. Умро од тифуса у партизанској болници у Жабљаку, марта 1942.

184. ИВАНОВИЋ Спасоја ВУКОМАН, рођен 1884, Пива, службеник. Прије рата живио у Мељаку. Борац Пјеваљског НОП одреда. Заробљен од четника 27. марта 1944. у Команди

мјеста у Мељаку. Спроведен и стријељан у Пљевљима, априла 1944.

185. ИВАНОВИЋ Рада ВУКОТА, рођен 1922, Слатина, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Члан Среског комитета СКОЈ-а од јула 1942. до маја 1943, а од маја 1943. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Дабовини, код Бољанића, 16. јуна 1944.

186. ИВАНОВИЋ Рада ГОЈКО, рођен 1924, Слатина, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од априла 1942. Борац Пљеваљског НОП одреда. Утопио се у Тари код Узлупа преносећи рањенике из Санџака за Црну Гору, почетком јуна 1942.

187. ИВАНОВИЋ Дика ЈАГОШ, рођен 1922, Слатина, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. Од марта до јуна 1942. борац 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од септембра 1943. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Љућу, код Пљеваља, 9. априла 1944.

188. ИВАНОВИЋ Која МИТАР, рођен 1926, Слатина, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од августа 1944. Борац 5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца на Увцу, код Прибоја, јануара 1945.

189. ИВАНОВИЋ Милојице РАДОВАН, рођен 1928, Слатина, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Пријеполу, 4. децембра 1943.

190. ИВАНОВИЋ Радосава СВЕТОЗАР, рођен 1923, Ритошићи, Пљевља, ђак гимназије. Припадао напредном средњошколском покрету. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па политички комесар 1. чете 4. батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац, па замјеник комесара 3. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, затим до јуна 1943. политички комесар 1. батаљона те бригаде. Погинуо као борац 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, у борби против четника на Градини, код Шаховића (Томашева), 18. априла 1944.

191. ИВОВИЋ Душана ДУШАНКА, рођена 1924, Прибој, ђак гимназије у Пљевљима. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 1941. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде од маја 1943. Погинула, као тешки рањеник, у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

192. ИВОВИЋ Душана МОМЧИЛО, рођен 1923, Подгорица (Титоград), ђак гимназије у Пљевљима. Припадао напредном средњошколском покрету. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 4. батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од јула 1944. био у културној екипи 37. ударне дивизије. Извршио самоубиство у Црквеним Тоцима, код Пријепоља, 2. августа 1944.

193. ИЛИЋ. Николе ПЕРКО, рођен 1928, Љуће, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Пријепољу, 4. децембра 1943

194. ИЛИНЧИЋ Радоша РАЈКО, рођен 1923, Потпеће, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 1941. У Потпећу секретар актива СКОЈ-а. Стријељан од четника у Жабљаку, јуна 1942.

195. ИМАМОВИЋ Османа МЕХО, рођен 1921, Тикава, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Црном врху, код Пљаваља, 22. јуна 1944.

196. ИМШИРОВИЋ Меха БАЈРО, рођен 1926, Градац, Пљевља. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Бољанићима, октобра 1943.

197. ИМШИРОВИЋ Бајра ЈУСКО, рођен 1920, Градац, Пљевља. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Бијелим брдима, код Прибоја, августа 1944.

198. ЈАКШИЋ Огњена НЕЂЕЉКО, рођен 1900, Вруља, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1942. Борац Матарушког партизанског територијалног батаљона. Погинуо од Италијана и четника у Вруљи, 22. марта 1942.

199. ЈАНКОВИЋ Влада МИЛОШ, рођен 1927, Љутићи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 1944. Борац 3. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Михајловици, код Пљеваља, августа 1944.

200. ЈАНКОВИЋ Маријана ПЕТРАШИН, рођен 1926, Пљевља, ђак гимназије. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 3.

пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо на комуникацији Пријепоље — Пљевља, децембра 1943.

201. ЈАЊУШЕВИЋ Ћира ВОЈИН, рођен 1906, Матаруге, Пљевља, земљорадник. Од фебруара до јуна 1942. борац Матарушког партизанског територијалног батаљона, па 4. батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од септембра 1943. борац Пљеваљског НОП одреда. Заробљен од Нијемаца код Пријепоља. Спроведен и стријељан у логору „Старо сајмиште“, код Београда, 4. децембра 1943.

202. ЈАЊУШЕВИЋ *Михаила* ЈОВАН, рођен 1916, Матаруге, Пљевља, земљорадник. Од фебруара 1942. до јуна 1942. борац Матарушког партизанског територијалног батаљона, па 4. батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од септембра 1943. поново борац тог Одреда. Заробљен од Нијемаца код Пријепоља, 4. децембра 1943. Спроведен и стријељан у логору „Старо сајмиште“ код Београда.

203. ЈАЊУШЕВИЋ Дмитра РАДОМИР, рођен 1920, Матаруге, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. ударног пљеваљског батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, па руководилац СКОЈ-а 5. батаљона. Као замјеник политичког комесара 2. чете 5. батаљона, тешко рањен 13. јуна 1943. у бици на Сутјесци. Да не би пао у руке непријатељу и да би олакшао пробој друговима из непријатељског обруча одмах на попришту борбе извршио самоубиство.

204. ЈАШОВИЋ Гавра ЋУРО, рођен 1923, Крће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1945. Борац Извиђачког батаљона 37. ударне дивизије. Погинуо у борби против четничких остатака на планини Јавору, код Сјенице, 10. маја 1945.

205. ЈЕГДИЋ Саве МИЛОРАД, рођен 1919, Буковица, Жабљак, ђак гимназије у Пљевљима. Припадао напредном средњошколском покрету. Члан КПЈ. У НОБ-у од 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. водник 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске бригаде. Погинуо, као замјеник командира 2. чете 2. батаљона, у борби против четника, на Слабићу, код Фоче, 18. априла 1943.

206. ЈЕЛОВАЦ Милије ДУШАН, рођен 1914, Мрчево, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први

децембар" Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942, борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у источној Босни као борац 4. пролетерске (црногорске) бригаде, августа 1943.

207. ЈЕЛОВАЦ Петра ДУШАН, рођен 1918, Вишњица, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац и политички комесар Мељачке партизанске територијалне чете, а од марта до јуна 1942. политички комесар 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од тада политички радник на терену Мељака. Од априла 1943. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо на Биоковцу, код Граба, као замјеник командира 1. чете 2. батаљона, у борби против муслиманске квислиншке милиције, 26. априла 1944.

208. ЈЕЛОВАЦ Вучете МИЛАН, рођен 1924, Мељак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од маја 1944. Борац 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против четника код Ужица, октобра 1944.

209. ЈЕЛОВАЦ Милована МОМИР, рођен 1920, Вишњица, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Мељачке партизанске територијалне чете, па 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен у борби против четника 23. фебруара 1943, на Црвеним стијенама, код Коњица. Одмах умро од задобијених рана.

210. ЈЕЛОВАЦ Милије СЛОБОДАН, рођен 1922, Мрчево, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац Мељачке партизанске територијалне чете, па члан и потом предсједник Општинског НО одбора у Мељаку. Стријељан од четника у Грацу, код Пљеваља, августа 1943.

211. ЈЕЛОВАЦ Вучете СТРАИЊ, рођен 1907, Мељак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од марта 1942. Борац 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен и стријељан од четника као борац Пљеваљског НОП одреда, у Мељаку, 27. марта 1944.

212. ЈЕЛОВАЦ Ћирка ТАДИЈА, рођен 1909, Мељак, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Мељачке партизанске територијалне чете, па од марта 1942. политички комесар 1. чете 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. водник 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца У Бунарима, код Јајца, 3. децембра 1942.

213. ЈЕЧМЕНИЦА Сава ДРАГО, рођен 1916, Шумани, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Заробљен од четника 28. марта 1942. Предат италијанском окупатору и стријељан у Пљевљима, 4. маја 1942.

214. ЈОВАНОВИЋ Видака ПАВЈИЕ, рођен 1903, Пљевља, радник. У НОБ-у од септембра 1944. Борац 9. црногорске НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Трнову, код Сарајева, марта 1945.

215. ЈОВИЋ Марка ДОБРИЛО, рођен 1907, Глибаћи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Политички комесар Глибаћке партизанске територијалне чете, па од фебруара 1942. замјеник команданта Косаничког партизанског територијалног батаљона. Погинуо у борби против четника у Шуманима, код Пљеваља, 28 марта 1942.

216. ЈОВИЋ—ПАВЈИОВИЋ Николе ЈЕЛИСАВКА, рођена 1919, Шумани, Пљевља, домаћица. У НОБ-у од 1941. Борац 1. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинула, као болничарка, у 1. далматинској пролетерској бригади у борби против Нијемаца код Сплита 1944.

217. ЈОВИЋ Влада МИХАИЛО, рођен 1914, Бобово, Пљевља, земљорадник. Од јануара до јуна 1942. борац Бобовске партизанске територијалне чете, па 3. батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од маја 1943. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Крупицама, код Пљеваља, 5. маја 1943.

218. ЈОВИЋ Мила НИКОЛА, рођен 1886, Шумани, Пљевља, земљорадник. Ветеран из балканских ратова и првог свјетског рата. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Са читавом породицом био у Пљеваљском НОП одреду. Од 5. јуна 1942. економ 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

219. ЈОВИЋ Николе ОЛГА, рођена 1923, Шумани, Пљевља, домаћица. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањена као четна болничарка, 15. април. 1943, у борби против четника код Челебића. Од задобијених рана одмах умрла на положају.

220. ЈОВИЋ. Добрице ПЕТАР, рођен 1920, Глибаћи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а, У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Заробљен од четника 11. марта 1942, на Бјеловом брду, код Пљеваља. Предат италијанском окупатору. Стријељан у Пљевљима, 4. маја 1942.

221. ЈОВИЋЕВИЋ Мила АЛЕКСА, рођен 1909, Ријека Црнојевића, економ болнице у Пљевљима. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. У јесен 1941. побјегао из италијанског затвора у Пљевљима. Борац Пљеваљске партизанске чете, па замјеник команданта 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против четника у Жарима, код Мојковца, маја 1942.

222. ЈОКНИЋ Ника ВИДОЈЕ, рођен 1923, Бољанићи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јануара 1942. Борац 2. пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као тешки рањеник, у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

223. ЈОКНИЋ Јована МИХАИЛО, рођен 1908, Југово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1945. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Сарајева, априла 1943.

224. ЈОНУЗ Салиха ШЕВКИЈА, рођен 1919, Бољанићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против четника у Штиткову, код Нове Вароши, новембра 1943.

225. ЈОЦОВИЋ Томе РАДОМИР, рођен 1926, Маоче, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Негбини, код Златибора, 29. августа 1944.

226. ЈОЦОВИЋ Мијаила ВАСО, рођен 1915, Маоче, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. Борац Пренђанског партизанског територијалног батаљона, па 4. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од јануара до јуна 1942. Од септембра 1943. борац 2. батаљона, 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, на Шаргану, код Ужица, у борби против Нијемаца, августа 1944.

227. КАДИЋ Лутва СЕЈФО, рођен 1925, Дурутовићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1945. Борац 4. санџачке

НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Горажда, марта 1945.

228. КАЖИЋ Тома ВЕЛИМИР, рођен 1921, Подгорица (Титоград), ђак гимназије у Пљевљима. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па економ базе Пљеваљског НОП одреда у Мељаку, затим партијски радник на окупираном подручју Мељака. Заробљен од четника 12. јула 1942. на планини Љубишњи. Предат италијанском окупатору и одмах стријељан у Пљевљима.

229. КАМБЕРОВИЋ Срета ДРАГОМИР, рођен 1927, Пљевља, ђак гимназије. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Савином лакту, код Пријепоља, 26. новембра 1944.

230. КАРАКАШ Смаје ОМЕР, рођен 1895, Градац, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Заробљен од Нијемаца 4. децембра 1943, у Пријепољу. Депортован и умро у логору „Старо сајмиште“ код Београда.

231. КАРАЦИЋ Милића МИЛОРАД МИШО, рођен 1920, Пљевља, ђак гимназије. Припадао напредном средњошколском покрету. Члан КПЈ. У НОБ-у од 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, од септембра 1943. замјеник политичког комесара 1. чете 2. батаљона те бригаде. Погинуо, као политички комесар Пратеће чете 2 батаљона, у борби против четника, у Козици, 1. маја 1942.

232. КИЈАНОВИЋ Сима ЖИВКО, рођен 1926, Отиловићи, Пљевља, радник. У НОБ-у од априла 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Као борац Пљеваљског НОП одреда, погинуо несрећним случајем, у Прибоју, новембра 1943.

233. КНЕЖЕВИЋ Милике АЛЕКСАНДАР, рођен 1928, Пљевља, ђак гимназије. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од маја 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од четника на Бијелим брдима, код Прибоја, као рањеник, у болници 2. пролетерске бригаде, децембра 1943.

234. КНЕЖЕВИЋ Дила БОЖИДАР, рођен 1927, Мијаковићи, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од 1942. Борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде од маја 1943. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

235. КНЕЖЕВИЋ Драга БОРКА, рођена 1923, Металка, Пљевља. Члан КПЈ од 1943. године. У НОБ-у од марта 1942.

Борац 2. па 3. пролетерске бригаде. Погинула априла 1945. године у борби за ослобођење Сарајева.

236. КНЕЖЕВИЋ Живка ВЛАДИМИР ВОЛОЂА, **народни херој**. Рођен 1915, Вашково, Пљевља, артиљеријски поручник БЈВ- Члан КПЈ од 1941. Учествовао у организовању оружаног устанка против окупатора у пљеваљском срезу. Септембра 1941. постављен за команданта Главног штаба НОПО за Санџак, а 5. јуна 1942. за првог команданта 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Као војни руководилац посебно се истакао у организовању форсирања Лима фебруара 1942. и у борбама за ослобођење Прозора и Ливна, јула и августа исте године. За успјешно командовање три пута је похваљен од Врховног команданта НОВ и ПОЈ Јосипа Броза Тита. Мучки убијен од четника за вријеме борби 3. пролетерске бригаде око Мркоњић-Града, 2/3. октобра 1942. За народног хероја проглашен 25. септембра 1944.

237. КНЕЖЕВИЋ Јелисија ГРУБАН, рођен 1927, Потпеће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1945. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Гограда, марта 1945.

238. КНЕЖЕВИЋ Мића ЖИВКО, рођен 1918, Матаруге, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од марта 1942. Борац Матарушког партизанског територијалног батаљона. Заробљен од четника и предат Италијанима. Стријељан у Пљевљима, 4. маја 1942.

239. КНЕЖЕВИЋ Јанка КОСМАН, рођен 1925, Вашково, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од маја 1943. Борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

240. КНЕЖЕВИЋ Михаила ЛЕНКА, рођена 1926, Пљевља, ученица женске занатске школе. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од новембра 1943. Борац 1. крајишке пролетерске бригаде. Погинула у борбама за ослобођење Београда, октобра 1944.

241. КНЕЖЕВИЋ Мила МИКО, рођен 1916, Матаруге, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Учествовао у јулском устанку 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете. Погинуо у нападу на Пљевља, 1. децембра 1941.

242. КНЕЖЕВИЋ Трипка МИЛИЈА, рођен 1909, Вашково, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Од марта 1942. командир Пренђанске територијалне партизанске чете, а од јуна 1942. политички радник на окупираном терену

пренђанске општине. Од маја 1943. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

243. КНЕЖЕВИЋ Гавра МИЛОЈИЦА, рођен 1925, Матаруге, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 1. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Ужица, фебруара 1944.

244. КНЕЖЕВИЋ Павла МИЛОРАД, рођен 1926, Рабитље, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од 25. септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. крајишке НОУ бригаде. Погинуо, као политички делегат вода, на Сремском фронту, 22. јануара 1945.

245. КНЕЖЕВИЋ Трипка МЛАЂЕН, рођен 1896, Вашково, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Политички радник на територији Вашкова. Од 23. септембра 1943. командир Посадне чете Команде мјеста у Пљевљима. Погинуо на комуникацији код Пљеваља, као тешки и непокретни рањеник, од свога дотадашњег замјеника (команданта мјеста у Пљевљима) Шућра Музуровића, иначе агента Гестапоа, 5. децембра 1943.

246. КНЕЖЕВИЋ Милисава НИКОЛА, рођен 1892, Вашково, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 1941. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде од маја 1943. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

247. КНЕЖЕВИЋ Лазара СПАСОЈЕ, рођен 1900, Вашково, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ од 1941. У НОБ-у од јула 1941. Учествовао у јулском устанку 1941. Партијски радник на територији Вашкова, а од априла 1943. Командант мјеста у Варинама, код Пљеваља. Заробљен и заклан од четника у Барицама 26. априла 1943.

248. КНЕЖЕВИЋ Митра ТОДОР, рођен 1889, Руданци, Жабљак, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Посадне чете команде мјеста у Пљевљима. Погинуо од Нијемаца на Илином Брду, код Пљеваља, 5. децембра 1943.

249. КОВАЧЕВИЋ Стева МИЋА, рођен 1912, Глисница, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па замјеник командира 1. чете 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. По формирању 3. пролетерске (санџачке) бригаде упућен од Штаба 3. пролетерске бригаде из Грандића, код Сутјеске, ради успостављања везе с Обласним комитетом КПЈ за Санџак. На извршењу

овог задатка погинуо у борби против четника код Челебића, јуна исте године.

250. КОВАЧЕВИЋ Мирка МОМЧИЛО, рођен 1922, Глисница, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 23. априла 1943. Борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Крупицама, 6. маја 1943.

251. КОВАЧЕВИЋ Риста НИКОЛА, рођен 1912, Буковица, Пљевља, жандарм. У НОБ-у од априла 1942. Борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Погинуо као десетар, у борби против четника на Марену, код Камене горе, 22. маја 1942.

252. КОКОВИЋ Јосифа МИХАИЛО, рођен 1921, Матаруге, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од децембра 1944. Борац 1. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Горажда, фебруара 1945.

253. КОКОВИЋ Тодора МИЛИВОЈЕ, рођен 1919, Вруља, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Бродарева, децембра 1943.

254. КОКОВИЋ Јосифа МИЛИНКО, рођен 1925, Матаруге, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1944. Борац 3. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Гаражда, фебруара 1945.

255. КОМАРИЦА Јакше НИКОЛА, рођен 1900, Матаруге, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Због активног и организованог рада за НОП и помоћи илегалним политичким радницима среза пљеваљског, стријељан од Нијемаца и четника у Матаругама, 10. децембра 1943.

256. КОНТИЋ Андрије АНЂА, рођена 1926, Тикава, Пљевља, домаћица. Члан КПЈ. У НОБ-у од 1941. Борац 3. батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинула несрећним случајем код Котор-Вароши, јануара 1943.

257. КОНТИЋ Сава БОЖО, рођен 1905, Тикава, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јула 1941. Одборник НОО у Тикави, а од маја 1943. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

258. КОНТИЋ Сава ЖИВКО, мајор НОВЈ, рођен 1890, Тикава, Пљевља, поручник у пензији. Ветраин из балкаиских ратова и првог свјетског рата. У НОБ-у од јула 1941. Од 5. јуна 1942. борац 3. пролетарске (санџачке) бригаде, па од априла 1943. предсјадник Општинског НОО у Хоћевини. Заробљен од четника 27. марта 1944. у Команди мјеста у Мељаку. Стријељан у Пљевљима, априла 1944.

259. КОНТИЋ Живка МИЛАН, рођен 1920, Тикава, Пљевља, ђак гимназије. Припадао напредном средњошколском покрету. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па руководилац СКОЈ-а 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Тешко рањен, 11. марта 1942, у борби против четника на Бјеловом брду, код Пљеваља. Ту је извршио самоубиство бомбом да не би пао у руке непријатеља.

260. КОНТИЋ Андрије РАДОЈЕ, **народни херој**. Рођен 1919, Тикава, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ од 1940. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па Пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од фебруара 1942. секретар Мјеоног комитета СКОЈ-а за пљеваљски срез, а од маја замјеник политичког комесара 1. чете 3. батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, па од децембра политички комесар 3. чете 5. батаљона исте бригаде. Погинуо, као комесар чете, на Михајловици, код Пљеваља, у борби против Италијана, маја 1943. За народног хероја проглашен 13. јула 1953.

261. КОНТИЋ Андрије РАДОШ, рођен 1921, Тикава, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па замјеник политичког комесара 3. батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. замјеник политичког комесара 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен 7. марта 1943. у борби против Нијемаца на Црном врху, код Прозора. Умро од задобијених рана у Централној болници Врховног штаба, код Калиновика, априла 1943.

262. КОРДИЋ Муја ХАСО, рођен 1920, Бошчиновићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 22. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Тешко рањен новембра 1943. у борби против Нијемаца и муслиманске квислиншке милиције код Сјенице. Умро убрзо од задобијених рана у болници 2. пролетерске дивизије у Пљевљима.

263. КОЋАЛО Петра БРАНКО, рођен 1914, Козица, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 1942. Борац 4. батаљона Пљеваљ-

ског НОП одреда. Погинуо у борби против четника код Илина Брда, 24. априла 1942.

264. КОЋАЛО Петра МИЛЕТА, рођен 1926, Козица, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен и подлегао ранама у борби против Нијемаца код Пријепоља, децембра 1944.

265. КОЋАЛО Ђена МИЛУН, рођен 1926, Вруља, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Бродарева, децембра 1943.

266. КОЋАЛО Милана РАДЕ, рођен 1898, Матаруге, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 1941. Одборник Општинског НОО и члан Среског НОО за пљеваљски срез. Стално помагао илегалне партијско-политичке раднике у периоду јун 1942 — август 1943. Стријељан од четника код своје куће, августа 1943.

267. КРВАВАЦ Ратка ЈОВАН, рођен 1913, Трновице, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од марта 1942. Борац 3. батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо код Челебића у борби против четника, 16. априла 1943.

268. КРВАВАЦ Самуила РАТКО, рођен 1896, Трновице, Пљевља, земљорадник. Ветеран из првог свјетског рата. У НОБ-у од септембра 1943. Одборник НОО у Трновицама, па борац Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против четника у Команди мјеста на Мељаку, 27. марта 1944.

269. КРИЈЕШТОРАЦ Ђула АЏИКА, рођен 1922, Косаница, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца, код Горажда, марта 1945.

270. КРСТАЈИЋ Рада ДУШАН, рођен 1906, Пашина Вода, Жабљак, земљорадник. Прије рата живио у Потпећу. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Потпећке територијалне партизанске чете, па при Штабу Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. економ 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Умро од тифуса у болници 2. пролетерске дивизије у Пљевљима, октобра 1943.

271. КРСТАЈИЋ Душана МИЛКА," рођена 1926, Пашина Вода, Жабљак, домаћица. Прије рата живјела у Потпећу. Члан

СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљског НОА одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањена у септембру 1942. на Грчкој градини, код Бања Луке. Убрзо умрла од задобијених рана у Мркоњић-Граду.

272. КРСТАЈИЋ Миладина МИЛОРАД, рођен 1923, Пашина Вода, Жабљак, земљорадник. Прије рата живио у Потпећу, код Пљеваља. У НОБ-у од маја 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен од четника јуна 1943. Предат Италијанима и интерниран у концентрациони логор код Цетиња. Од октобра 1943. поново је борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Умро од тифуса у болници 37. ударне (санџачке) дивизије у Стожеру, априла 1944.

273. КУХИЊА Зеџира ХИМЗО, рођен 1925, Потпеће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Стамболчићу, код Пала, 28. марта 1945.

274. ЛАЗАРЕВИЋ Стевана МИЛОВАН, рођен 1903, Градац, Шавник, командир жандармеријске станице у Мељаку. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Мељачке партизанске територијалне чете, па замјеник командира 2. чете 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. замјеник командира 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од септембра 1943. замјеник команданта Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против четника у Команди мјеста у Мељаку, 27. марта 1944.

275. ЛАЗАРЕВИЋ Радојице МИЛОШ, рођен 1926, Маоче, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Ужица, августа 1944.

276. ЛАКЕТИЋ Тодора РАДОМАН, рођен 1925, Потпеће, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен од четника јуна 1943, предат италијанском окупатору, спроведен у концентрациони логор у Кукес (Албанија) и тамо умро 1943.

277. ЛАКЕТИЋ Михаила ТОДОР, рођен 1890, Глибаћи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона

„Први децембар“ Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од усташке авијације у Хоматлијама, код Прозора, 9. јула 1942.

278. ЛАЛОВИЋ Јусуфа ИСМЕТ, рођен 1924, Пљевља, ђак гимназије. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац Посадне чете Команде мјеста у Пљевљима. Стријељан од четника у Мокроногама, код Прибоја, октобра 1943.

279. ЛАЛОВИЋ Ђорђа САВО, рођен 1925, Бољанићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1945. Борац 1. батаљона Санџачке бригаде КНОЈ-а. Погинуо од муслиманске квислиншке милиције код Новог Пазара, априла 1945.

280. ЛАСИЦА Драгића МИЛЕ, рођен 1894, Мељак, земљорадник. У НОБ-у од марта 1944. Борац Пјеваљског НОП одреда. Заробљен и стријељан од четника у Челебићима, 5. априла 1944. године.

281. ЛАСИЦА Мила ТАДИЈА, рођен 1919, Мељак, Пљевља, земљорадник. Активно радио за НОП. Погинуо од четника у Врби, код Мељака, 21. августа 1943.

282. ЛАЦМАНОВИЋ Обрада ДОБРИЛО, рођен 1926, Врбича, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 2. батаљона пјеваљског КНОЈ-а. Умро од тифуса у болници у Пљевљима, априла 1945.

283. ЛАЦМАНОВИЋ Танасија РАДОМАН, рођен 1927, Влаховићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1945. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Горажда, марта 1945.

284. ЛЕКОВИЋ Неђељка ДРАГОЈЕ, рођен 1922, Ђурђевића Тара, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као десетар, у борби против четника у Ђуреву, код Сутјеске, 6. априла 1943.

285. ЛЕКОВИЋ Милете МАРКО, рођен 1902, Ђурђевића Тара, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац Косаничког партизанског територијалног батаљона. Погинуо у борби против четника у Шуманима, 28. марта 1942.

286. ЛЕОВАЦ Јована РАДЕ, рођен 1920, Крће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Горажда, јануара 1945.

287. ЈІЕОВАЦ Јоса РАДОШ, рођен 1916, Готовуша, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1945. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Романији, марта 1945.

288. ЈІЕЧИЋ Василија МИЛИСАВ, рођен 1914, Мењак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1945. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Палама, код Сарајева, априла 1945.

289. ЛИСИЦА Назифа НАХОД, рођен 1924, Мењак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 3. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо. у борби против четника код Прибоја, октобра 1943.

290. ЛИСИЦА Омера ХАЛИЛ, рођен 1918, Мењак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац 2. пљеваљског ударног батаљона. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јула 1943.

291. ЛОНЦОВИЋ. Јакова ВАСИЛИЈЕ ВАСО, рођен 1919, Пљевља, радник. Члан КПЈ. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 3. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца на Боровцу, код Пљеваља, 14. јуна 1944.

292. ЛОНЦОВИЋ Борисава МИЛОВАН, рођен 1925, Боровица, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од октобра 1943. Борац Посадне чете команде мјеста у Пљевљима, па 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Негбини, код Златибора, 29. августа 1944.

293. ЛОНЧАР Милана СТЕВАН, рођен 1923, Готовуша, Пљевља, земљорадник, члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Романији, марта 1945.

294. ЛУКОВИЋ Јеремије МИЛОРАД, рођен 1917, Тикава, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар” Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у Влахоићима, код Пљеваља, априла 1942.

295. ЛУЧИЋ Перка ВУЈОШ, рођен 1923, Мењак, Пљевља, радник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јануара 1944. Борац 2. батаљона

4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца, у Палама, код Сарајева, марта 1945.

296. ЛУЧИЋ Илије ЈОВАН, рођен 1914, Мељак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од марта 1942. Борац 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против усташа на Купресу, 14. августа 1942.

297. ЛУЧИЋ Новице МАШАН, рођен 1927, Мељак, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од јануара 1944. Борац 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Брашанском брду, код Пријепоља, 20. јула 1944.

298. ЈЛУЧИЋ Перка МИЛОШ, рођен 1919, Мељак, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од четника, као тешки рањеник, у болници 2. пролетерске дивизије, у Шеховићима, код Олова, августа 1943.

299. ЉИЉАНИЋ Ђорђија РАДЕ, рођен 1922, Бољанићи, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од априла 1942. Борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОЦ одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника код Челебића, 15. априла 1943.

300. МАКСИМОВИЋ Дика ВУК, рођен 1922, Косаница, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Козици, код Пљеваља, 1. маја 1944.

301. МАКСИМОВИЋ Бошка МИЛЕТА, рођен 1909, Варине, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1942. Борац Косаничког партизанског територијалног батаљона. Умро као борац од тифуса, маја 1942.

302. МАРИНОВИЋ Дика БОГДАН БОГИЋ, рођен 1920, Видре, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јануара 1942. Борац 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“, а од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца код Пријепоља, 1. јануара 1945-

303. МАРИЋЕВИЋ Николе БРАНКО, рођен 1922, Врбово, Пријепоље, ђак гимназије у Пљевљима. Припадао напредном средњошколском покрету. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па водник у 1. чети 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. водник 1. вода 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен, несрећним случајем, и подлегао ранама у Папратишту, код Шћепан *Поља*, 5. јуна 1942.

304. МАРИЋЕВИЋ Данила РАДМИЛА РАДА, рођена 1900, Пријепоља, домаћица. У НОБ-у од априла 1942. Борац Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац — болничарка 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Утопила се у Сутјесци, за вријеме битке на Сутјесци, јуна 1943.

305. МАРЈАНОВИЋ Сима СИМЕУН, рођен 1923, Брвеница, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац Пљеваљског батаљона КНОЈ-а. Погинуо од четничких квислиншких формација у Брвеници, код Пљеваља, фебруара 1945.

306. МАРЈАНОВИЋ Мића СЛОБОДАН, рођен 1923, Глисница, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од марта 1942. Борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против Италијана на Тустом брду, код Ковача, 8. марта 1942.

307. МАРКОВИЋ Милинка БРАНКО, рођен 1918, Крупице, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо несрећним случајем у Маочу, фебруара 1944.

308. МАРКОВИЋ Вучка ВЕЉКО, рођен 1915, Варине, Пљевља, земљорадник. Био борац Пренђанског па 4. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од јануара до јуна 1942. Од октобра 1943. поново борац Пљеваљског НОП одреда, а од априла борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од четника на Вуковом Брду, код Пљеваља, 3. маја 1944.

309. МАРКОВИЋ Милинка ЈАКОВ, рођен 1911, Крупице, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. Био борац 4. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од марта до јуна 1942. Од септембра 1943. борац 3. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, несрећним случајем, у Козици, фебруара 1944.

310. МАРКОВИЋ Мила ЈАГОШ, рођен 1924, Мењак, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од марта 1942. Борац

3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против усташа на Купресу, 14. августа 1942.

311. МАРКОВИЋ Андрије ЉУБОМИР, рођен 1926, Горанско, ђак гимназије у Пљевљима. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 1941. Борац Дурмиторског НОП одреда, а од 5. јуна 1942. борац 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Оршнћу, код Горњег Вакуфа, 3. марта 1943.

313. МАРКОВИЋ Милана МИЛКО, рођен 1921, Врба, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. Од марта до јуна 1942. борац 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Поново борац овог Одрета од октобра 1943. Погинуо, као десетар и пушкомитраљезац, на Јадовнику, код Сјенице, у борби против Нијемаца, 7. новембра 1943.

313. МАРКОВИЋ Спасоја НИКОЛА, рођен 1914, Бељковићи, земљорадник. Члан КПЈ. Од јануара до јуна 1942. борац Пренђанског партизанског територијалног батаљона, па 4. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од априла 1943. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као економ чете, у борби против Нијемаца, код Горажда, фебруара 1945.

314. МАРКОВИЋ Томе НОВАК, рођен 1920, Бујаци, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Кичави, код Бијелог Поља, децембра 1944.

315. МАРКОВИЋ Грујице РАДИВОЈЕ, рођен 1920, Водно, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац Пренђанског партизанског територијалног батаљона. Погинуо у борби против четника, у Чокрлијама, код Бијелог Поља, 17. фебруара 1942.

316. МАРКОВИЋ Милана СТАНКО, рођен 1924, Водно, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Павином Пољу, код Бијелог Поља, априла 1944.

317. МАРТИНОВИЋ Зејнила АХМЕТ, рођен 1913, Косаница, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1942. Борац Косаничке партизанске територијалне чете Пљеваљског НОП одреда. Убијен од четника у Косаници, јуна 1942.

318. МАРТИНОВИЋ Луке БОЖО, рођен 1880, Цетиње, пензионер у Пљевљима. Ветеран из балканских и првог свјетског

рата. У НОБ-у од априла 1942. Борац Пљеваљског НОП одреда. Заробљен од четника јуна 1942. у Пиви и предат италијанском окупатору. Стријељан у Невесињу, јула 1942.

319. МАРТИНОВИЋ. Божа ЋОРЋЕ, рођен 1923, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Хапшен од италијанског окупатора у Пљевљима. Од априла 1942. борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1943. десетар 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од 24. јуна 1943. борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо, као курир — мотоциклиста Штаба 2. пролетерске дивизије, на комуникацији Пљевља — Пријепоље, у борби против Нијемаца, 5. децембра 1943.

320. МАТОВИЋ Вукашина МИЛОШ, рођен 1892, Превиш, Шавник, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Мељачке партизанске чете. Заробљен од четника и предат италијанском окупатору. Стријељан у Пљевљима, 4. маја 1942.

321. МАТОВИЋ Милоша РАДОМАН, рођен 1913, Превиш, Шавник, жандарм. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац па водник у 1. чети 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. водник па командир 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од марта 1944. замјеник команданта 2. батаљона. Тешко рањен, као вршилац дужности команданта овог батаљона, у борби против четника и муслиманске квислиншке милиције у Думању, код Камене Горе, 30. марта 1944. Одмах умро од задобијених рана.

322. МЕДЕНИЦА Сима ЉУБОМИР, рођен 1916, Равне, Колашин, студент права. Учествовао у напредном студентском покрету. Члан КПЈ од 1941. У НОБ-у од јула 1941. Од марта 1942. командир 1. чете, па командант 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. командант 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, а од априла 1943. обавјештајни официр Штаба 5. батаљона ове бригаде. Послат из Санџака у Црну Гору августа 1943. ради успостављања везе с Главним штабом НОВ и ПО Црне Горе. Извршавајући овај задатак погинуо у борби против четника на Сињајевини, крајем августа 1943.

•323. МИЈАТОВИЋ Живана МИЈАТ, рођен 1892, Бобово, Пљевља, жандарм бивше Југославије. У НОБ-у од 1941. Борац Мељачке партизанске територијалне чете, па 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од септембра 1943. борац Пљеваљског НОП одреда. Умро од смрзавања у Мељаку, у марту 1944, послије једне борбе против четника.

324. МИЛАШИНОВИЋ Мшшсава УРОШ, рођен 1913, Буковица, Жабљак, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Вијенцу, код Пљеваља, маја 1944.

325. МИЛИКИЋ Тодора МИЛИЋ, рођен 1921, Косаница, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од априла 1943. Одборник НОО у Косаници, а од августа 1944. борац 1. батаљона •5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо, као замјеник командира чете, у борби против Нијемаца на Романији, априла 1945.

326. МИЛИКИЋ Луције ПАВЛЕ, рођен 1920, Пушањски До, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од маја 1943. Борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Крупицама, 5. маја 1943.

327. МИЛИНКОВИЋ Баја ЈЕВТО, рођен 1916, Бољанићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против четника код Мојковца, маја 1942.

328. МИЛИЋЕВИЋ Новака ГОЈКО, рођен 1920, Нинковићи, Жабљак, студент права. Живио у Пљевљима. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Пријелољу, 4. децембра 1943.

329. МИНИЋ Митра ВУКОТА, рођен 1924, Косаница, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1944. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо код Горажда у борби против Нијемаца, фебруара 1945.

330. МИНИЋ Сима СИМЕУН, рођен 1887, Косаница, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. Ветеран из првог свјетског рата. У НОБ-у од јула 1941. Члан НОО у Косаници и водник 1. вода Косаничке партизанске територијалне чете. По повлачењу главних партизанских снага за Босну одлуком Среског комитета КПЈ за пљеваљски срез, јуна 1942, задржан на окупираном терену Косанице као политички радник. Због активног и организованог рада за НОП стријељан од четника у Вашкову, код Пљеваља, 6. октобра 1942.

331. МИРКОВИЋ Панта ДРАГО, рођен 1910, Метаљка, Пљевља, радник, члан КПЈ. У НОБ-у од марта 1942. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо, као водник, у бици на Сутјесци, јуна 1943.

332. МИРКОВИЋ Јоје МИЛОШ, рођен 1924, Глисница, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Бо-

рац Пљеваљског НОП одреда, па 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у Брвеници у борби против четника, 2. фебруара 1944.

333. МИРКОВИЋ Рада МИЛОРАД, рођен 1921, Глисница, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо као командир чете, у борби против Нијемаца, код Горажда, фебруара 1945.

334. МИТРОВИЋ Дмиџра ВОЈО, рођан 1924, Вруља, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јула 1944. Борац 1. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Бугара на Палисаду, код Ужица, августа 1944.

335. МИТРОВИЋ Боја МИРКО, рођен 1921, Бољанићи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од марта 1942. Борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен 7. јануара 1943. у борби против четника код Котор-Вароши. Заробљен и предат Нијемцима и одмах стријељан у Челинцу, код Бања Луке.

336. МИШОВИЋ Михаила МРГУД, рођен 1923, Драгаши, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, као водник митраљеског вода, 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде, у Бабинама, код Пријепоља, јуна 1944.

337. МРДАК Добрице ДУШАН, рођен 1923, Тулово, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Бурађанском вису, код Златибора, 29. августа 1944.

338. МРДАК Миливоја МИЛИНКО, рођен 1920, Тулово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

339. МРДАК Николе МИЛОВАН, рођен 1924, Косаница, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. Члан СКОЈ-а од марта 1942. Од септембра 1943. секретар Општинског комитета СКОЈ-а у Косаници. Погинуо од четника кад је држао омадинску конференцију у Глибаћима, октобра 1943.

340. МРДАК Млађена НЕЂЕЉКО, рођен 1921, Мељак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 1944. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у Влаховићима, код Косанице, у борби против Нијемаца, априла 1944.

341. МРДАК Миладина ПЕРО МАЛИША, рођен 1923, Коријен, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јула 1944. Борац Команде мјеста у Варинама, па Пљеваљског батаљона КНОЈ-а. Погинуо у Крћама, у борби против четника 24. новембра 1944.

342. МРДАК Николе РАДОМАН, рођен 1918, Косаница, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Учествовао у јулском устанку. Борац Пљеваљске партизанске чете, па водник у 1. пљеваљском ударном батаљону „Први децембар“. Од јуна 1942. до априла 1943. секретар партијске ћелије на окупираном терену Косанице. Од априла 1943. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као заменик командира 1. чете, у бици на Сутјесци, 13 јуна 1943.

343. МРДАК Ивана РАДОМИР, рођен 1923, Хоћевина, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо код Бродарева, у борби против Нијемаца, новембра 1943.

344. МУСЛИЋ Хусеина НАЗМИЈА, рођен 1922, Шаховићи, радник у Пљевљима. У НОБ-у од новембра 1944. Борац артиљеријског дивизиона 37. ударне дивизије. Погинуо у борби против Нијемаца у Трнову, код Калиновика, 16. марта 1945.

345. НЕНАДИЋ Спасоја МИЛИНКО, рођен 1923, Црљенице, код Пљеваља, подофицир БЈВ. У НОБ-у од јануара 1945. Борац 2. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Палама, код Сарајева, марта 1945.

346. НИКАЧЕВИЋ Јевта ТРИПКО, рођен 1917, Буковица, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1942. Борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против четника на Марену, код Камене горе, 22. маја 1942.

347. НОВОВИЋ Милоша МИЛАДИН, рођен 1891, Пренђани, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 1941. Борац Пренђанског партизанског територијалног батаљона, па одборник НОО у Пренђанима. Због помоћи коју је у љето 1942. пружао илегалним политичким радницима на окупираном подручју Пренђана, ухапшен од четника и предат италијанском окупатору у Пљевљима, интерниран у концентрациони логор у Бару, гдје је стријељан.

348. ОБРАДОВИЋ Милете СВЕТОЗАР, рођен 1920, Бијело Поље, ђак гимназије у Пљевљима. Прије рата припадао напредном средњошколском покрету. Члан КПЈ. У јесен 1941. ухапшен од Италијана и интерниран у Италију. По капитулацији Италије борац у словеначким партизанским бригадама, а од септембра 1944. борац, па замјеник политичког комесара 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Јабуци, код Пријепоља, децембра 1944.

349. ОБРАДОВИЋ Сима РАДОШ, рођен 1923, Буковица, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од октобра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. санџачке НОУ бригаде. Заробљен и стријељан од четника у Глисници, код Пљеваља, фебруара 1944.

350. ОБРЕНИЋ Димитрија МАНОЈЉЕ, рођен 1921, Матаруге, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па водник 1. вода 1. чете 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против четника на Марену, код Камене горе, 22. маја 1942.

351. ОДОВИЋ Илије БОЖО, рођен 1912, Заград, Никшић, земљорадник. Прије рата живио у Бошчиновићима, код Пљеваља. У НОБ-у од 1944. Борац Пљеваљског батаљона КНОЈ-а. Извршио самоубиство у Пљевљима, октобра 1944.

352. ОДОВИЋ Нова ОБРЕН, рођен 1926, Заград, Никшић, земљорадник. У НОБ-у од 1944. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Тешко рањен фебруара 1945, у борби против Нијемаца код Рогатице и убрзо подлегао ранама.

353. ОСТОЈИЋ Лала БОЖО, рођен 1922, Пушањски До, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Крупицама, 5. маја 1943.

354. ОСТОЈИЋ Милете БОШКО, рођен 1878, Шаранци, земљорадник. Ветеран из балканских и првог свјетског рата. Живио у Пушањском Долу, код Косанице. Члан КПЈ од 1941. У НОБ-у од јула 1941. Учествовао у организовању оружаног устанка против окупатора у косаничкој општини. Од фебруара 1942. командант Косаничког партизанског територијалног батаљона, а од априла члан Среског НОО за пљеваљски срез. Од 5. јуна 1942. замјеник командира 1. ~~чете~~ батаљона 3. пролетерске (санџачке)

бригаде. Од априла 1943. поново члан Среског НОО за пјеваљски срез. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

355. ОСТОЈИЋ Андрије ВЛАДИМИР, рођен 1926, Пушањски До, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца и четника у Хоћевини, јула 1944.

356. ОСТОЈИЋ Бошка ВОЈИСЛАВ, рођен 1922, Пушањски До, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете па 2. пљеваљског ударног батаљона. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен 12. јуна, као вођа митраљеског одјељења, у борби против Нијемаца на Сутјесци. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

357. ОСТОЈИЋ Ђола ДРАГО, рођен 1924, Пушањски До, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од маја 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као обавјештајни официр Штаба 2. батаљона 5. санџачке НОУ бригаде, у борби против Нијемаца, у Аљиновићима, код Сјенице, децембра 1944.

358. ОСТОЈИЋ Сима ЉУБОМИР, рођен 1925, Пушањски До, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1941. Секретар актива СКОЈ-а у Пушањском Долу, па од априла 1943. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у Крупицама, код Пљеваља, у борби против четника, 5. маја 1943.

359. ОСТОЈИЋ Уроша МИХАИЛО, рођен 1924, Пушањски До, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо као тешки рањеник у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

360. ОСТОЈИЋ Неђељка МИЛОРАД, рођен 1925, Пушањски До, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од августа 1944. Борац 5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо несрџним случајем септембра 1944.

361. ОСТОЈИЋ Вуксама ПАВЛЕ, рођен 1918, Пренђани, Пљевља. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од октобра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Тешко рањен и подлегао ранама у борби против Нијемаца на Кокином Броду, код Нове Вароши, септембра 1944.

362. ОСТОЈИЋ Уроша РАДЕ, рођен 1923, Ђурђевића Тара, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. Од јануара до јуна 1942. борац Пјеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Поново борац Пјеваљског НОП одреда од децембра 1943, а од августа 1944. борац 1. батаљона 5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо, несрећним случајем, при нападу на Прибој, 25. септембра 1944.

363. ПАВИЋЕВИЋ Војина МИРКО, рођен 1917, Пљевља, морнарички подофицир БЈВ. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пјеваљског герилског одреда, па од септембра борац Ужичког НОП одреда. Затим од 27. јануара 1942. водник 1. вода 3. чете Пјеваљског ударног батаљона „Први децембар“ потом замјеник командира 1. чете 2. пјеваљског ударног батаљона Пјеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против Италијана на Тустом брду, код Ковача, 8. марта 1942.

364. ПАВЛОВИЋ Новака ДРАГО, рођен 1927, Црљенице, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде, од децембра 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, на Каменој гори, код Пријепоља, у борби против Нијемаца, јануара 1945.

365. ПАВЛОВИЋ Тана РИСТАН, рођен 1887, Бабине, Пријепоље, учитељ у Пљевљима. Члан АВНОЈ-а. Ветеран из балканских и првог свјетског рата. У НОБ-у од јула 1941. Учесник јулског устанка 1941. Економ првог Среског НОО за срез пјеваљски, а од 5. јуна 1942. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Учесник на конференцији родољуба Црне Горе, Боке и Санџака, одржаној 16. јуна 1942. на Тјентишту, код Сутјеске, и потписник Резолуције ове конференције којом се осуђује издајничка улога четника Драже Михаиловића, избјегличка краљевска влада у Лондону и федералисти у Црној Гори, и изражава одлучност да се настави НОБ до коначне побједи. На првој и оснивачкој скупштини представника НОБ Југославије у Бихаћу, 26. и 27. новембра 1942, изабран за члана АВНОЈ-а. После битке на Сутјесци заробљен и стријељан од четника у Челебићима, јуна 1943.

366. ПАЈЕВИЋ Шерифа НАЗМИЈА, рођен 1926, Пљевља, радник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен од Нијемаца и стријељан, као тешки рањеник, у Чаушевићима, код Пријепоља, децембра 1943.

367. ПЕЈАТОВИЋ Ника МИРКО, рођен 1915, Пљевља, грађевински инжењер. Члан КПЈ од 1941. Припадао напредном студентском покрету. Учесник у организовању оружаног устанка против окупатора у пјеваљском срезу. Борац, па политички комесар 1. пјеваљске партизанске чете, а од фебруара 1942.

политички комесар 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. политички комесар 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од усташке авијације у Хоматлијама, код Прозора, 9. јула 1942.

368. ПЕЈОВИЋ Милана ЈОВАН, рођен 1924, Бељковићи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. Активно и организовано радио за НОП у току зиме и прољећа 1942/1943. године. Од септембра 1943. борац — курир Главног штаба за Санџак. Умро као борац, од тифуса, у априлу 1944.

369. ПЕЈОВИЋ Живка РАДОЈЕ, рођен 1925, Козица, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од новембра 1944. Борац 1. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен 11. марта 1945. у борбама против Нијемаца на Романији. Подегао ранама у војној болници у Крагујевцу, маја 1945.

370. ПЕЛИДИЈА Ахма СУЛЕЈМАН, рођен 1916, Пљевља, радник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против четника у Мокроногама, код Прибоја, новембра 1943.

371. ПЕРУНИЧИЋ Јована АНЂЕЛИЈА, рођена 1924, Борова, Пљевља, домаћица. У НОБ-у од априла 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинула у бици на Сутјесци, јуна 1943.

372. ПЕРУНИЧИЋ Данила ВУКОМАН, рођен 1923, Подборова, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен од четника, јуна 1943, у Косаници. Предат италијанском окупатору и интерниран у Кукес (Албанија), гдје је умро.

373. ПЕРУНИЧИЋ Тривуна ДУШАН, рођен 1921, Подборова, ђак гимназије. Члан КПЈ. Борац Пљеваљске партизанске чете, па од фебруара до јуна 1942. члан Мјесног комитета СКОЈ-а за срез пљеваљски. Од априла 1944. борац 3. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен, 1. јула 1944, у борби против четника, код Рудог. Умро од задобијених рана у Коврену на путу за болницу 37. дивизије.

374. ПЕРУНИЧИЋ Ивана МИЛАН, рођен 1925, Борова, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борбама против четника код Ивањице, марта 1944.

375. ПЕРУНИЧИЋ Николе МИЛИЋ, рођен 1913, Борова, Пљевља, земљорадник. Борац 3. пролетерске (санџачке) бри-

гаде од априла 1943. Заробљен од четника јуна 1943. у Косаници. Предат италијанском окупатору и интерниран у Кукес (Албанија), гдје је умро.

376. ПЕРУНИЧИЋ Уроша МИЛОВАН, рођен 1925, Подборова, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, водник, па од 21. августа 1944. командир 1. чете 1. батаљона 5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Сјенице, 14. октобра 1944.

377. ПЕРУНИЧИЋ Уроша МИЛОРАД, рођен 1922, Подборова, Пљевља, ћак гимназије. Припадао напредном средњошколском покрету. Члан КПЈ од 1942. У НОБ-у од октобра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па до маја замјеник политичког комесара 1. чете 2. пљеваљског ударног батаљона. Од 5. јуна 1942. замјеник политичког комесара 2. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, а од 10. до 13. јуна 1942. вршилац дужности политичког комесара тог батаљона. Погинуо, као замјеник политичког комесара чете, у борби против четника на Градини, код Маоча, 5. септембра 1943.

378. ПЕРУНИЧИЋ Радула МИЛОСАВА, рођена 1911, Подборова, Пљевља, домаћица. Члан КПЈ. У НОБ-у од 1941. Борац Пљеваљског НОП одреда, а од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинула на Градини, код Маоча, у борби против четника, 5. септембра 1943.

379. ПЕРУНИЧИЋ Миливоја—Шурка ОБРАД, рођен 1912, Борова, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете. Погинуо у нападу на Пљевља, 1. децембра 1941.

380. ПЕРУНИЧИЋ Вукајла СЛОБОДАН, рођен 1919, Борова, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1943. Борац 3 пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен у Косаници од четника јуна 1943. Предат италијанском окупатору у Пљевљима, гдје је одмах умро у затвору.

381. ПЕРУНИЧИЋ Радоша ТОМО, рођен 1920, Крупице, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. Борац 4. батаљона Пљеваљског НОП одреда од марта до јуна 1942. Од априла 1943. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо 13. јуна 1943. у бици на Сутјесци.

382. ПЕТРОВИЋ Марка АВРАМ, рођен 1900, Косаница, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1942. Борац при Штабу Пљеваљског НОП одреда. Извршио самоубиство код Штаба Одреда у Косаници, марта 1942.

383. ПЈИСКА Дервиша АДЕМ, рођен 1927, Пљевља. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 1. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо на комуникацији Сјеница — Пријепоље, у борби против Нијемаца и муслиманске квислиншке милиције, априла 1944.

384. ПОБРИЋ Дурана ХАЈРО, рођен 1926, Пљевља, радник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Палама, код Сарајева, априла 1945.

385. ПОНАДИЋ. Милуна РАДЕНКО, рођен 1921, Обарде. Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Орлишћу, код Горњег Вакуфа, 4. марта 1943.

386. ПОПОВИЋ Гавра БОЖО, рођен 1922, Какмуџи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен од четника јула 1942, предат италијанском окупатору у Пљевљима и интерниран у Кукес (Албанија). Од јануара 1944. борац 1. косовско-метохијске НОУ бригаде. Умро у болници у Призрену, новембра 1944.

387. ПОПОВИЋ Неђељка ГРУБАН, рођен 1927, Какмуџи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен децембра 1944. у борби против Нијемаца на Јабуци, код Пријепоља. Одмах умро од задобијених рана.

388. ПОПОВИЋ Уроша МИЛОРАД, рођен 1919, Какмуџи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Стријељан од четника код Калиновика, марта 1943.

389. ПОПОВИЋ Јована РАДОЈИЦА, рођен 1921, Какмужи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против усташа на Купресу, 14. августа 1942.

390. ПОПОВИЋ Вукосава РАДОМИР, рођен 1921, Подгора, Жабљак, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац Потпећке партизанске територијалне чете. Заробљен од четника априла 1942. и предат италијанском окупатору у Пљевљима. Стријељан у Пљевљима, 4. маја 1942.

391. ПОТПАРА Владислава ВЕЛИМИР, рођен 1919, Крупице, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац Пренђанског партизанског територијалног батаљона. Умро од тифуса априла 1942.

392. ПОТПАРА Вучића ДРАГО, рођен 1920, Тулово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Стожеру, 6. маја 1943.

393. ПОТПАРА Вукана ДУШАН, рођен 1912, Водно, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац Пренђанског партизанског територијалног батаљона. Погинуо у Чокрлијама, код Бијелог Поља, у борби против четника, фебруара 1942.

394. ПОТПАРА Вуксана МИЛАН, рођен 1924, Водно, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од августа 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Јабуци, код Пријепоља, децембра 1944.

395. ПРЕРАДОВИЋ Мика МИЛИВОЈЕ, рођен 1921, Мрзовићи, Пљевља, трговачки помоћник. У НОБ-у од октобра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. крајишке НОУ бригаде. Умро од тифуса у Хан-Пијеску, децембра 1943.

396. ПУПОВИЋ Спасоја РАДИСАВ, рођен 1924, Бобово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1945. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Палама, код Сарајева, 27. марта 1945.

397. ПУПОВИЋ Радоша РАДОЈЕ, рођен 1926, Мењак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од марта 1945. Борац 1. батаљона 5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Романији, марта 1945.

398. ПУРИЋ Богдана МИЛОШ, рођен 1916, Матаруге, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1942. Борац Матарушког партизанског територијалног батаљона. Заробљен од четника 22. марта 1942. и предат италијанском окупатору у Пљевљима. Стријељан у Пљевљима, 4. маја 1942.

399. ПУРИЋ Ивана ОГЊЕН, рођен 1928, Обарде, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1945. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Гограда, марта 1945.

400. ПУРИЋ Јована РАДОШ, рођен 1926, Матаруге, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда. Заробљен од Нијемаца 5. децембра 1943. код Бродарева. Спроведен и стријељан у логору „Старо сајмиште“, код Београда.

401. ПУЦАР Мујкана ХАСАН, рођен 1905, Градац, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Заробљен од Нијемаца 4. децембра 1943. у Пријепољу. Спроведен и стријељан у логору „Старо сајмиште“ код Београда.

402. РАБРЕНОВИЋ Ника ПАВЛЕ, рођен 1926, Пљевља, ђак гимназије. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 8. црногорске НОУ бригаде. Погинуо на Сремском фронту, 18. јануара 1945.

403. РАБРЕНОВИЋ Пауна РАДОШ, рођен 1920, Вруља, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јуна 1944. Борац 2. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Умро од тифуса, 8. маја 1945.

404. РАДОВИЋ Илије БУДИМИР, рођен 1925, Мељак, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда. Заробљен од четника 27. марта 1944. у Команди мјеста у Мељаку, спроведен и стријељан у Пљевљима, априла 1944.

405. РАДОВИЋ Ђура ИЛИЈА, рођен 1926, Прехари, Пљевља. У НОБ-у од фебруара 1945. Борац 1. батаљона Санџачке бригаде КНОЈ-а. Умро од тифуса у болници у Новом Пазару, марта 1945.

406. РАДОВИЋ Тода ПАВЛЕ, рођен 1923, Мељак, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 25. априла 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у Крупицама, у борби против четника, 6. маја 1943.

407. РАДУЛОВИЋ Лазара РАДОШ, рођен 1918, Пљевља, радник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 4. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Милешеву, код Пријепоља, 10. јануара 1945.

408. РАИЛИЋ Спасоја КОМНЕН, рођен 1925, Зекавице, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске, па 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца и четника код Прибојске бање, августа 1944.

409. РАОНИЋ Радована БРАНКО, рођен 1921, Косаница, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па борац 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942 борац 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против усташа на Купресу, 14. августа 1942.

410. РЕЦОВИЋ Хусеина ИБРАХИМ, рођен 1917, Подборова, Пљевља, радник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борбама против четника код Калиновика, 11. маја 1945.

411. РЕЦОВИЋ Фејза МУСА, рођен 1922, Подборова, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Пријепоља, 29. октобра 1944.

412. РЕЦОВИЋ Хусеина ХАСАН, рођен 1914, Подборова, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника, у Бољанићима, октобра 1944.

413. РИСТАНОВИЋ Сима РАДЕ, рођен 1919, Буковица, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од марта 1942. Борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против четника, на Марену, код Камене горе, 22. маја 1942.

414. РОБОВИЋ Риста РАДОВАН, рођен 1926, Грево, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Адровићима, код Пљеваља, новембра 1944.

415. РОГИЋ Милана АНКА, рођена 1924, Пљевља, домаћица. У НОБ-у од марта 1942. Борац 2. па 3. пролетерске бригаде. Погинула у бици на Сутјесци, јуна 1943.

416. РОНДОВИЋ Василија ДРАГО, рођен 1922, Видре, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 1. санџачког одреда. Умро од тифуса у Оџаку, код Пљеваља, новембра 1944.

417. РОНДОВИЋ Живка МОМЧИЛО, рођен 1922, Пренђани, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо несрећним случајем код Рудог, јануара 1945.

418. РОЋЕН Живка ЈОВАНКА, рођена 1925, Пљевља, ђак гимназије. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па артиљеријског дивизиона 2. ударног корпуса. Погинула у борби против Нијемаца у Пешцима, код Берана (Иванграда), јуна 1944.

419. РОЋЕН ПЕТАР, рођен 1907, Глибаћи, земљорадник. У НОБ-у од 1941. Члан Општинског НОО у Косаници. Због активног и организованог рада за НОП, стријељан од четника, у Витинама, код Челебића, априла 1943.

420. САВОВИЋ Бошка МИЛАН, рођен 1916, Крушево, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јула 1941. Кандидат за члана КПЈ. Борац Пљеваљске партизанске чете. Погинуо у нападу на Пљевља, 1. децембра 1941.

421. САЛИХОВИЋ Алије БЕШИР, рођен 1920, Бољанићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 1944. Борац 4. крајишке НОУ бригаде. Погинуо у борби против усташа, код Карловца, маја 1945.

422. САНДИЋ Милана БОГДАН, рођен 1921, Бобово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од августа 1944. Борац 3. крајишке пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Младеновца, октобра 1944.

423. САНДИЋ Вука МИЛОВАН, рођен 1917, Потпеће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1944. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Палама, код Сарајева, 28. марта 1945.

424. САНДИЋ Милана НИКОЛА, рођен 1916, Бобово, Пљевља, земљорадник. Погинуо у нападу устаника из Бобова на усташку посаду у Челебићима, 18. јуна 1941.

425. СВРКОТА Михаила МИЛУТИН, рођен 1914, Бобово, Пљевља, земљорадник. Борац 3. ударног батаљона Пљеваљског

НОП одреда од марта до јуна 1942. Од априла 1943. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен и стријељан од четника у Бобову, јула 1943.

426. СВРКОТА Божа МЛАЂЕН, рођен 1923, Бобово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца и четника, код Ариља, априла 1944.

427. СВРКОТА Неђељка ЧЕДО, рођен 1913, Бобово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Члан НОО у Бобову. Због активног и организованог рада с политичким радницима на окупираној територији, стријељан од четника у Бобову, јула 1943.

428. СЕКУЛИЋ Саве МИЛОЈИЦА, рођен 1918, Кордовина, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Није-маца на Савином лакту, код Пријепоља, 25. новембра 1944.

429. СЕКУЛИЋ Јевта РАЈКО, рођен 1926, Глибаћи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Пријепоља, 4. децембра 1943.

430. СИМОВИЋ Јелисија ВАСО, рођен 1905, Крушево, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јула 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па економ 1. чете 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. економ 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од усташке авијације у Хоматлијама, код Прозора, 9. јула 1942.

431. СМОЛОВИЋ Петра МИЛАН, рођен 1875, Јасиковац, Шавник, земљорадник. Живио у Вашкову, код Пљеваља. У НОБ-у од 1941. Због активног и организованог рада с партијскополитичким радницима на окупираној територији пљеваљског и бјелопољског среза ухапшен од четника и предат италијанском окупатору. Интерниран у логор у Бар, гдје је умро, јула 1943.

432. СОКОВИЋ Јова ЖИВАН, рођен 1911, Бобово, Пљевља, земљорадник. Борац 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од марта до јуна 1942. Од септембра 1943. поново борац Пљеваљског НОП одреда. Заробљен од четника у Команди мјеста у Мењаку, 27. марта 1944, и стријељан у Пљевљима, априла 1944.

433. СОКОВИЋ Спасоја ТИОСАВ, рођен 1910, Бобово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 1942. Одборник НОО у Бобову. Због активног и организованог рада за НОП стријељан од четника у Бобову, јула 1943.

434. СОФТИЋ Ћеха ИСЛАМ, рођен 1922, Потнеће, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде, па замјеник командира чете 1. батаљона 5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Аљиновићима, код Сјенице, октобра 1944.

435. СПАСОЈЕВИЋ Велише ЉУБОМИР, рођен 1924, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 3. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен 21. марта 1944. у борби против Нијемаца на Јабуци, код Пријепоља. Умро на путу за болницу у селу Блишкову, 23. марта 1944.

436. СРДАНОВИЋ Милије ДИМИТРИЈЕ, рођен 1922, Косорићи, Шавник, земљорадник. Живио у Потпећу, код Пљеваља. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. чете 2. ударног пљеваљског батаљона Пљеваљског НОП одреда. Тешко рањен априла 1942, у борби против четника у Саставцима код Рудога. Умро од задобијених рана у болници у Црквицама, на Пивској планини.

437. СТАНИЋ Стане ЉУБО, рођен 1920, Пренђани, Пљевља, радник. У НОБ-у од јуна 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Влаци, код Јабуге, јула 1944.

438. СТАНИЋ Дамјана МИЛОРАД, рођен 1921, Маоче, Пљевља, земљорадник. Бборац 4. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од марта до јуна 1942. Од септембра 1943. борац 3. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Пријепоља, новембра 1944.

439. СТАНИЋ Мијата НОВИЦА, рођен 1916, Шљиванско, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па водник 1. чете 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. десетар 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо као борац 1. пролетерске дивизије, у бици на Сутјесци, јуна 1943.

440. СТАНКОВИЋ Николе ЈОВАН, рођен 1916, Мељак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од марта 1942. Борац 3. ба-

таљона Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо као борац 2. батаљона 2. пролетерске бригаде у Жељави, код Коњуха, у борби против Нијемаца и четника, августа 1943.

441. СТАНКОВИЋ Вула МИЛКА, рођена 1924, Мокро, Шавник. Живјела у Коминима, код Пјеваља. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пјеваљског НОП одреда, а од 5. јуна 1942. борац, болничарка 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинула, као тешки боленик од тифуса, у бици на Сутјесци, јуна 1943.

442. СТАРОВЛАХ Николе САВО, рођен 1919, Врбица, Пљења, земљорадник. Члан КПЈ. Борац 2. пјеваљске партизанске чете, па 2. батаљона Пјеваљског НОП одреда од јануара 1942. до јуна 1942. Од септембра 1943. борац Пјеваљског НОП одреда, а од децембра те године борац 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо, као замјеник командира чете, на Брашанском брду, код Пријепоља, у борби против Нијемаца, 20. јула 1944.

443. СТАРЧЕВИЋ Милка БЛАГОЈЕ, рођен 1927, Мељак, Пљења, ђак гимназије. У НОБ-у од 1941. Секретар актива СКОЈ-а у Мељаку, а од априла 1943. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Умро од тифуса у Мељаку, крајем јуна 1943.

444. СТАРЧЕВИЋ Срдана ЖИВКО, рођен 1923, Бобово, Пљења, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен 21. децембра 1943. у борби против четника и Нијемаца у Косаници. Одмах умро од задобијених рана.

445. СТАРЧЕВИЋ Милована ТАДИЈА, рођен 1905, Ограђеница, Пљења, земљорадник. Члан КПЈ. у НОБ-у од 1941. Секретар Општинског НОО у Мељаку и члан Среског НОО. Погинуо у борби против четника, у Мељаку, 16. августа 1943.

446. СТЕЉИЋ Миладина МИЋО, рођен 1922, Врбица, Пљења, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо као командир чете 2. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде, у борби против Нијемаца, у Стамболчићу, код Пала, 25. марта 1945.

447. СТЕВАНОВИЋ Стојка ВЛАДИМИР, рођен 1924, Маоче, Пљења, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па 2. пјеваљског

ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен 4. марта 1943. у борби против Нијемаца на Орлишћу, код Горњег Вакуфа. Одмах умро од задобијених рана.

448. СТЕВАНОВИЋ Стојка РАДОМИР, рођен 1922, Маоче, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од маја 1943. Борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Као рањеник заробљен од Италијана, 20. маја 1943, у Брашњевини. Интерниран у Италију, гдје је умро.

449. СТИЈЕПОВИЋ Машана МИЛОРАД, рођен 1924, Левер Тара, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. у НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо несрећним случајем код Котор-Вароши, 3. јануара 1943.

450. СТРУЈИЋ Јусуфа ХАКИЈА, рођен 1914, Маоче, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1944. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Јасену, код Бродарева, јануара 1945.

451. СТРУЈИЋ Адема ХУСНИЈА, рођен 1924, Маоче, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1944. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Пријепоља, новембра 1944.

452. СТРУЊАШ Марка МИЛИВОЈЕ, рођен 1900, Тимар, Шавник, земљорадник. Живио у Потпећу, код Пљеваља. У НОБ-у од 1941. Одборник НОО у Потпећу и борац Потпећке партизанске територијалне чете. Због активног и организованог рада за НОП стријељан од четника у Потпећу, августа 1942.

453. ТАБАШ Мика ВУКАЈЛО, рођен 1925, Зекавице, Пљевља, радник. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Бистрици, код Нове Вароши, јануара 1945.

454. ТАБАШ Богдана ВУКОМАН, рођен 1918, Зекавице, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. у НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца и четника у Радоињи, код Нове Вароши, августа 1944.

455. ТАБАШ Мића МАРИНКО, рођен 1920, Рабитље, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 1. октобра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. крајишке НОУ бригаде. Умро од тифуса у болници 5. ударне крајишке дивизије, код Фоче, марта 1944.

456. ТАЛОВИЋ Муја ИБРО, рођен 1882, Бугојно, радник. Живио у Пљевљима. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Посадне чете Команде мјеста у Пљевљима. Стријељан од "четника у Мокроногама, код Прибоја, децембра 1943.

457. ТАЊЕВИЋ Душана МИЛОВАН, рођен 1923, Бобово, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. Борац 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од марта д®•јуна-1942. чЈентембра 1943. борац 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, на Јабуци, код Пријепоља, у борби против Нијемаца, 18. августа 1944.

458. ТАЊЕВИЋ Ђорђија СЕКУЛЕ, рођен 1922, Бобово, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. Борац Бобовске партизанске територијалне чете, па 3. батаљона Пљеваљског НОП одреда од јануара до јуна 1942. Од септембра 1943. поново борац 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Љућу, код Пљеваља, 9. априла 1944.

459. ТАХИРБЕГОВИЋ Веиза ДЕДО, рођен 1922, Буковица, Пљевља, ђак медресе у Скопљу. Члан КПЈ. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Штрпцима, код Прибоја, 20. марта 1944.

460. ТЕРЗИЋ Љубоја ВУКОМАН, рођен 1907, Бујаци, Пљевља, земљорадник. Борац Пренђанског партизанског територијалног, па 4. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од јануара до јуна 1942. Од маја 1944. поново борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Негбини, код Златибора, 31. августа 1944.

461. ТЕРЗИЋ Комнена ДАНИЛО, рођен 1918, Крупице, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против Нијемаца у Крупицама, децембра 1943.

462. ТЕРЗИЋ Милоша ЖИВКО, рођен 1924, Бујаци, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па од априла 1944. борац 4. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Кокином Броду, код Нове Вароши, 31. августа 1944.

463. ТЕРЗИЋ Тила ЈАГОШ, рођен 1914, Бујаци, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1944. Борац 1. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Горажда, фебруара 1945.

464. ТЕРЗИЋ Тадише ЈОВАН, рођен 1918, Бујаци, Пљевља, **земљорадник**. У НОБ-у од **јануара** 1942. -Борац Пренђамског -**партизанског територијалног батаљона**. Погинуо **у борби** против **четника, у** Павином Пољу, **фебруара** 1942.

465. ТЕРЗИЋ Комнена НЕЂЕЉКО, рођен 1920, Крупице, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. Борац Пренђамског партизанског територијалног батаљона, па 4. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од јануара до јуна 1942. Од априла 1943. поново борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Савином лакту, код Пријепоља, 25. новембра 1944.

466. ТЕРЗИЋ Комнена ПЕРИША, рођен 1922, Крупице, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као командир 2. чете овог батаљона, у борби против четника у Козици, 1. маја 1944.

467. ТЕРЗИЋ Новака РАДЕ, рођен 1928, Шумани, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1944. Борац 1. батаљона Санџачке бригаде КНОЈ-а. Погинуо у борби против балиста (шиптарских квислиншких формација), код Новог Пазара, јануара 1945.

468. ТЕРЗИЋ Мила УРОШ, рођен 1920, Калушићи, Пљевља, трговачки помоћник. У НОБ-у од децембра 1944. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Горажда, фебруара 1945.

469. ТЕШОВИЋ Божа ЉУБАН, рођен 1920, Брвеница, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од маја 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Крупицама, 6. маја 1943.

470. ТЕШОВИЋ Мића НЕЂЕЉКО, рођен 1907, Слатина, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од 1941. Борац Бобовске партизанске територијалне чете, па 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда до јуна 1942. Потом активно и организовано радио с илегалним -политичким радницима на оку-

пираној територији пјеваљског среза. Од септембра 1943. командир чете у Пјеваљском НОП одреду. Погинуо, као командир чете, у борби против четника у Челебићима, 26. марта 1944.

471. ТЕШОВИЋ Вукадина ОБРЕН, рођен 1914, Слатина, Пјеваља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1944. Борац Пјеваљског НОП одреда. Заробљен од четника и стријељан у Челебићима, 26. марта 1944.

472. ТМУШИЋ Срдана ЛАЛЕ, рођен 1918, Шаранци, земљорадник. Живио у Маочу, код Пјеваља. Члан КПЈ од 1942. У НОБ-у од јула 1941. Учествовао у јулском устанку. Одборник НОО у Маочу. Од фебруара до јуна 1942. у његовој кући је било сједиште Обласног комитета КПЈ за Санџак. Стријељан од четника, у Маочу, августа 1943.

473. ТОДОРОВИЋ Михаила ПЕТАР МИЛЕ, рођен 1921, Косаница, Пјеваља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Косаничке партизанске територијалне чете, па Косаничког партизанског територијалног батаљона. Тешко рањен 28. априла 1942. у Шуманима, код Пјеваља, у борби против четника. Заробљен од четника и предат италијанском окупатору. Као рањеник стријељан у Пјеваљима, 4. маја 1942.

474. ТОМАШЕВИЋ Јакова ЈАГОШ, рођен 1925, Матаруге, Пјеваља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо код Горажда у борби против Нијемаца, фебруара 1945.

475. ТОМАШЕВИЋ Ђеросима НОВИЦА, рођен 1915, Матаруге, Пјеваља, студент права. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Био замјеник политичког комесара Матарушког партизанског батаљона. Од 5. јуна 1942. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен од четника јула 1943. и предат италијанском окупатору. Интерниран у логор код Цетиња. По капитулацији Италије политички радник на терену Матаруга, па официр ОЗН-е 5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца и муслиманске квислиншке милиције, код Сјенице, октобра 1944.

476. ТОМИЋ Ђира ВУК, рођен 1913, Вруља, Пјеваља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од априла 1943. Борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, јуна 1943.

477. ТОМИЋ Ђира ВУКОЛА, рођен 1921, Вруља, Пјеваља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од априла 1943. Борац 1. пролетерске бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, јуна 1943.

478. ТОМИЋ Мила ДРАГО, рођен 1920, Боровица, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 1. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Пријепоља, децембра 1944.

479. ТОМИЋ Милића МИЛОСАВ, рођен 1917, Бобово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Бобовске партизанске територијалне чете. Погинуо у борби против Италијана, у Врбици, код Пјеваља, фебруара 1942.

480. ТОПАЛОВИЋ Марка ДОБРИЛО, рођен 1917, Бушње, Пљевља, подофицир БЈВ. У НОБ-у од септембра 1941. Борац Ужичког НОП одреда, па 2. пјеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, а од септембра 1943. борац 2. батаљона исте бригаде. Тешко рањен новембра 1943, у борби против Нијемаца код Сјенице. Умро одмах од задобијених рана.

481. ТОШИЋ Филипа ЛАЗАР, рођен 1900, Бушње, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јула 1941. Предсједник НОО у Бушњама. Због активног и организованог рада за НОП стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

482. ТОШИЋ Неђељка МИЛЕТА, рођен 1924, Бушње, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. чете 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника, код Челебића, 16. априла 1943.

483. ТОШИЋ Стојана РАДОЈЕ, рођен 1916, Бушње, Пљевља, студент права. Припадао напредном студентском покрету. Члан КПЈ од 1942. У НОБ-у од јула 1941. Учествовао у јулском устанку 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па политички комесар 1. чете 2. пјеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. политички комесар 2. па Пратеће чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од 1. децембра 1943. обавјештајни официр Штаба 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против четника у Влаховићима, код Пљеваља, 11. априла 1944.

484. ТУТУНЦИЋ Рамиза ИЗЕТ, рођен 1924, Бољанићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у Пријепољу у борби против Нијемаца, 4. децембра 1943.

485. ЂАЋИЋ. Спаса ЈОВАН, рођен 1910, Пљевља, радник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо на Јабуци, код Пријепоља, у борби против Нијемаца, 5. децембра 1943.

486. ЋОРСОВИЋ Новака НЕЂЕЉКО, рођен 1923, Мељак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 15. марта 1942. Борац 3. батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Заробљен од четника 27. марта 1944, као борац Команде мјеста у Мељаку. Стријељан на Радосавцу, код Пљеваља, априла 1944.

487. ЋОСОВИЋ Живка ДУШАН, рођен 1924, Селац, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда. Погинуо од Нијемаца код моста на Ђурђевића Тари, децембра 1943.

488. ЋОСОВИЋ Милете КОМНЕН, рођен 1921, Косаница, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Потпећке партизанске територијалне чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од септембра 1943. борац 2. батаљона те бригаде. Погинуо, као командир чете, у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Горажда, 28. марта 1945.

489. ЋОСОВИЋ Јока МИЛОШ, рођен 1923, Пренђани, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1943. Борац **Пљеваљског** НОП одреда, па 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Прибојске бање, новембра 1944.

490. ЋОСОВИЋ Јакова МИЛУН, рођен 1900, Косаница, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

491. ФИЛИПОВИЋ Јована МИХАИЛО, рођен 1910, Матаруге, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од августа 1944. Борац 5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Косатици, код Пријепоља, новембра 1944.

492. ФИЛИПОВИЋ Јована СТЕВАН, рођен 1918, Матаруге, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. санџачке НОУ бригаде

и потом 3. пролетерске (санџачке) бригаде Погинуо, као замјеник командира чете, у борби против Нијемаца у Палама, код Сарајева, 28. априла 1945.

493. ХАЏАЛИЋ Хамида ЕНВЕР, рођен 1923, Пљевља, радник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Пријепољу, 4. децембра 1943.

494. ХАЏАЛИЋ Дервиша СМАИЛ, рођен 1918, Буковица, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у Пријепољу, у борби против Нијемаца, 4. децембра 1943.

495. ХАЏИХАСАНОВИЋ Муја МУСТАФА, рођен 1914, Пљевља, службеник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Пријепоља, новембра 1944.

496. ХАЏОВИЋ Хасана СМАИЛ, рођен 1923, Бољанићи, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од јануара 1942. Борац 2. пјеваљске партизанске чете, па 2. пјеваљског батаљона Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен 12. марта 1943, на Рајан клеку, код Прозора, у борби против Нијемаца. Сјутрадан умро од рана у Кућанима, код Прозора.

497. ХОЏИЋ Шуђра ЛУТВО, рођен 1923, Пљевља, радник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 8. црногорске НОУ бригаде. Погинуо на Сремском фронту, 5. децембра 1944.

498. ХОЏИЋ Шуђра РАМИЗ, рођен 1927, Пљевља, радник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 1. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нрђемаца у Крњачи, код Пјеваља, јануара 1944.

499. ХРАПОВИЋ Фејза ШЕЛЕ, рођен 1920, Станчани, Пљевља, радник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Јабуци, код Пријепоља, новембра 1944.

500. ЦАКОВИЋ Јанка ГРУБАН, рођен 1920, Градина, код Маоча, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо несрећним случајем код Горажда, јануара 1945.

501. ЦВИЈЕТИЋ Лазара ЈЕВТО, рођен 1924, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Горажда, 27. јануара 1945.

502. ЦВИЈЕТИЋ Трајка МИРАШ, рођен 1923, Пренђани, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца, на Савином лакту, код Пријепоља, 26. новембра 1944.

503. ЦВИЈЕТИЋ Лазара МИРОСЛАВА, рођена 1924, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац, болничарка 3. пролетерске (санџачке) бригаде, па референт санитета 1. батаљона 5. санџачке НОУ бригаде. Погинула несрећним случајем у Кратову, код Нове Вароши, 15. децембра 1944.

504. ЦВИЈОВИЋ Ђорђа ВЛАДИМИР, рођен 1924, Поткрајци, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јуна 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Пријепоља, 28. децембра 1944.

505. ЦВИЈОВИЋ Данила ИВАН, рођен 1914, Крће, Пљевља, радник. У НОБ-у од јануара 1945. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен фебруара 1945. у борбама против Нијемаца код Горажда. Умро од задобијених рана, априла 1945.

506. ЦВИЈОВИЋ Петра МИЛОВАН, рођен 1919, Бушње, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од фебруара 1945. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо несрећним случајем код Устипраче, 3. маја 1945,

507. ЦВИЈОВИЋ Михаила МИЛОШ, рођен 1923, Мијаковићи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. чете 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо на Снјежници, код Стожера, у борби против четника, 5. маја 1943.

508. ЦВИЈОВИЋ Радула РАДЕНКО, рођен 1925, Поткрајци, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Пријепоља, 5. децембра 1944.

509. ЦВИЈОВИЋ Тода САВО, рођен 1918, Поблаће, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од априла 1942. Борац

1. чете 2. пљеваљског ударног батаљона. Од 5. јуна 1942. десетар, водник па командир 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од септембра 1943. командир 3. чете 2. батаљона. Од марта 1944. командант 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против муслиманске квислиншке милиције на Биоковцу, код Павина Поља, 26. априла 1944.

510. ЦЕРОВИЋ Сава БРАНКО, рођен 1926, Пљевља, ђак гимназије. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 3. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника, у Љућу, код Пљеваља, 9. априла 1944.

511. ЦЕРОВИЋ Ратка МАРКО, рођен 1927, Илино Брдо, Пљевља, ђак гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од 1941. Члан СКОЈ-а од децембра 1941. Од априла 1942. борац 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, а од 24. јула 1943. борац 1. батаљона 2. пролетерске бригаде, па од септембра те године борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен у борби против четника октобра 1943. у Крћама, код Пљеваља. Одмах умро од задобијених рана на операцији у Дому народног здравља у Пљевљима.

512. ЦЕРОВИЋ Окице РАДЕНКО, рођен 1927, Потпеће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у Ариљу, у борби против четника, октобра 1944.

513. ЦЕРОВИЋ Радивоја РОСАНДА РОСА, рођена 1920, Тушиња, Шавник, домаћица. Прије рата живјела у Пљевљима. Члан КПЈ. У НОБ-у од 1941. Од новембра 1942. до маја 1943. у четничком затвору у Колашину. Од маја 1943. борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинула у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

514. ЦИГУЉИН Халила САЈИТ, рођен 1923, Видре, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Козици, децембра 1944.

515. ЦМИЉАНИЋ Мирјане ГОЈКО, рођен 1926, Маоче, Иљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо код Горажда у борби против Нијемаца, фебруара 1945.

516. ЦМИЉАНИЋ Ивана ЈАГОШ, рођен 1924, Мијаковићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде, Погинуо од четника у Вијенцу, код Пљеваља, децембра 1945.

517. ЦМИЉАНИЋ Илије РАДИСАВ, рођен 1924, Глибаћи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Пријепоља, новембра 1944.

518. ЦОКОВИЋ Ибра ШЕВКО, рођен 1924, Пљевља, радник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 1. батаљона 2. пролетерске бригаде. Заробљен од четника и стријељан у Мокроногама, код Прибоја, новембра 1943.

519. ЧАБАРКАПА Михаила ВЕЛИМИР, рођен 1920, Крупице, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Каменој гори, код Пријепоља, маја 1944.

520. ЧАБАРКАПА Живка ДУШАН, рођен 1924, Вруља, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете. Погинуо несрећним случајем у Мељаку, јануара 1942.

521. ЧАБАРКАПА Ивана МИХАИЛО, рођен 1912, Крупице, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника у Вишеграду, 9. октобра 1944.

522. ЧАБАРКАПА Ратка РАДОМАН, рођен 1924, Градина, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јула 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Пријепоља, децембра 1944.

523. ЧАБАРКАПА Милана СЛОБОДАН, рођен 1918, Маоче, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца код Горажда, јануара 1945.

524. ЧАВИЋ Михаила ДУШАН, рођен 1923, Мељак, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1943. Борац 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против четника у Плијешевини, код Пљеваља, априла 1944.

525. ЧАВИЋ Мила РАДОМАН, рођен 1918, Какмужи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од априла 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против четника, у Крупицама, 5. маја 1943.

526. ЧЕЈШК РУШИД, рођен 1903, фочански срез, најамни радник. Живио у Левер Тари. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“, потом борац при Штабу Пљеваљског НОП одреда. Стријељан од четника на Рудинама, у Пиви, јуна 1942.

527. ЧЕНГИЋ Шемса ИЗЕТ, рођен 1921, Потпеће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као водник, у борби против Нијемаца, код Гаражда, фебруара 1945.

528. ЧЕНГИЋ Даута РИЗАХ, рођен 1918, Потпеће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1944. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца на Јабуци, код Горажда, фебруара 1945.

529. ЧЕНГИЋ Омера САФЕТ, рођен 1914, Потпеће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Бијелим Брдима, код Прибоја, септембра 1944.

530. ЧЕНГИЋ Узеира ТУФО, рођен 1925, Потпеће, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од августа 1944. Борац 5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у Бијелим Брдима, код Прибоја у борби против Нијемаца, јануара 1945.

531. ЧЕПИЋ Крста ВЕЛИМИР, рођен 1916, Хоћевина, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. у НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па водник 1. вода 1. чете 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. водник, па командир 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Млиништа, у западној Боени, 1. новембра 1942.

532. ЧЕПИЋ Саве МИЛИСАВ, рођен 1927, Хоћевина, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јуна 1942. Борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као борац Пљеваљског НОП одреда, у борби против Нијемаца у Пријепољу, децембра 1943.

533. ЧЕПИЋ Николе МИЛОШ, рођен 1909, Хоћевина, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац

Пљеваљске партизанске чете, па водник 1. вода 2. чете 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. водник 1. вода 2. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо, као замјеник командира 2. чете, на Орлишћу, код Горњег Вакуфа, у борби против Нијемаца, 4. марта 1943.

534. ЧОЛОВИЋ Анта МИЛАН, рођен 1898, Југово, Пљевља, земљорадник. Ветеран из првог свјетског рата. У НОБ-у од априла 1943. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у бици на Сутјесци, 13. јуна 1943.

535. ЧОЛОВИЋ Милана МИЛАНКО, рођен 1926, Југово, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од фебруара 1942. Борац 1. ударног златарског батаљона, па 1. чете 2. ударног пљеваљског батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од 24. јула 1943. борац 2. пролетерске бригаде, а од септембра борац 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо на Боровњачком кршу, код Мојковца, у борби против четника, 22. априла 1944.

536. ЧОЛОВИЋ Василија РАДОВАН, рођен 1917, Југово, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јула 1943, а од јула 1944. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од четника, у Крћама, код Пљеваља, јула 1944.

537. ЧОЛОВИЋ Назива САДИК, рођен 1917, Пљевља, трговац. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. батаљона 2. пролетерске бригаде. Заробљен и стријељан од четника у Мокроногама, код Прибоја, новембра 1943.

538. ЧУТУРИЋ Имшира ИБРАХИМ, рођен 1919, Потпеће, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од маја 1944. Борац 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Палама, код Сарајева, 28. марта 1945.

539. ЦАРИЋ Милована ВОЈИН, рођен 1915, Зеница, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па водник 1. чете 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Прибојској бањи, новембра 1944.

540. ЦИДИЋ Реша ЋАМИЛ, рођен 1904, Левер Тара, Пљевља. У НОБ-у од марта 1942. Борац при Штабу Пљеваљског НОП одреда. Стријељан од четника у Бобову, маја 1942.

541. ЦЕХОВИЋ Ахмета АЛИЈА, рођен 1920, Мељак, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 1. батаљона 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Винковаца, априла 1945.

542. ЦОГАЗ Спаса МИЛОШ, рођен 1922, Брвеница, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од октобра 1943. Борац 1. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Бродареву, децембра 1943.

543. ЦУВЕР Милана ЖИВКО, народни херој. Рођен 1919, Ограђеница, Пљевља, ђак гимназије. Прије рата припадао напредном средњошколском покрету. Члан КПЈ од 1942. У НОБ-у од 1941. Од јануара 1942. политички комесар Бобовске партизанске територијалне чете, па 2. чете 3. батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде, па замјеник политичког комесара те чете, а од 1. до 9. јуна 1943. замјеник политичког комесара 5 батаљона. Послије битке на Сутјесци члан па секретар Средског комитета КПЈ за пљеваљски срез, затим политички комесар Пљеваљског НОП одреда. Од 21. августа 1944. политички комесар 5. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Косатици, код Нове Вароши, новембра 1944. За народног хероја проглашен 13. јула 1953.

544. ЦУВЕР Давида ПЕРКО, рођен 1916, Ограђеница, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. Борац Бобовске партизанске територијалне чете, па 3. ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда од јануара до јуна 1942. Од септембра 1943. поново борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде, затим командир 2. чете 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против четника у Ариљу, октобра 1944.

545. ЦУКЉАН Шерифа СЕЛМО, рођен 1925, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1944. Борац 3. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца у Цурову, код Пријепоља, крајем новембра 1944.

546. ШАБАНОВИЋ Велије СЕЈДО, рођен 1910, Левер Тара, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. чете 2. пљеваљског ударног батаљона Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 5. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од 24. јуна 1943. борац, па водник у 2. пролетерској бригади. Погинуо у борби против Нијемаца, у Пријепољу, 4. децембра 1943.

547. ШАБАНОВИЋ Хамида МУРАТ, рођен 1920, Левер Тара, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од јануара 1942. Борац 2.

пјеваљске партизанске чете, па 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар“, потом борац при Штабу Пјеваљског НОП одреда. Стријељан од четника на Рудинама, у Пиви, јуна 1942.

548. ШАРАЦ Милована МИЛИНКО, рођен 1913, Мељак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од марта 1942. Борац 3. ударног батаљона Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против усташа, на Купресу, 14. августа 1942.

549. ШЕПИЋ Тома ВУКАЈЛО, рођен 1921, Косаница, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од новембра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па борац 1. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 2. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против усташа, на Купресу, 14. августа 1942.

550. ШЕСТОВИЋ Јова МИЛИВОЈЕ, рођен 1920, Крупице, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од новембра 1943. Борац 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Савином лакту, код Пријепоља, 26. новембра 1944.

551. ШИЈБАК Михаила РАДЕ, рођен 1915, Хоћевина, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од септембра 1944. Борац 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Горажда, јануара 1945.

552. ШИПУР Суља НАЗИФ, рођен 1905, Мељак, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против четника, код Прибојске бање, октобра 1943.

553. ШКОДО Јашара БАХТО, рођен 1918, Бошчиновићи, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од марта 1945. Борац 1. чете 3. батаљона 9. српске бригаде 23. српске дивизије. Погинуо код Славонског Брода, у борби против Нијемаца, 20. априла 1945.

554. ШЉИВАНЧАНИН Мирка АЛЕКСА, рођен 1914, Мањевац, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пјеваљске партизанске чете, па водник 1. чете 2. пјеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пјеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. водник митраљеског вода 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од децембра 1943, командир 1. чете 1. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, на Брашанском брду, код Пријепоља, 25. јула 1944.

555. ШЉИВАНЧАНИН Веља БОЖО, рођен 1890, Шљиванско, Жабљак, земљорадник. Живио у Горњем Селу, код Пљеваља. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па борац 3. чете 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Погинуо у борби против четника, у Пљеваљском пољу, априла 1942.

556. ШЉИВАНЧАНИН Мирка ЈОВАН, рођен 1912, Маљевац, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда, Од 5. јуна 1942. борац, па водник 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Тешко рањен и одмах подлегао ранама у бици на Сутјесци, јуна 1943.

557. ШЉИВАНЧАНИН Божа МИЛОРАД, рођен 1926, Потпеће, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда, па 4. санџачке НОУ бригаде. Заробљен као тешки рањеник од четника априла 1944, код Мојковца, спроведен у затвору у Пљевља, гдје **је** погинуо од англоамеричке авијације, јула 1944.

558. ШЉУКА Сејфа РЕЦО, рођен 1925, Мељак, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Горажда, јануара 1945.

559. ШЉУКА Ибра МУМИН, рођен 1923, Бревеница, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од 23. септембра 1943. Борац 2. пролетерске бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, у Бистрици, код Нове Вароши, децембра 1943.

560. ШЉУКИЋ Стојана ГРУБАН, рођен 1922, Матаруге, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1943. Борац Пљеваљског НОП одреда. Погинуо од Нијемаца у Пљевљима, 5. децембра 1943.

561. ШЉУКИЋ. Новице МАНОЈЛЕ, рођен 1910, Матаруге, Пљевља, земљорадник. Кандидат за члана КПЈ. У НОБ-у од 1941. Одборник Општинског НОО у Матаругама. Због активног политичког рада за НОП стријељан од четника у Матаругама, марта 1944.

562. ШЉУКИЋ Вуколе ОБРАД, рођен 1926, Матаруге, Пљевља, земљорадник. Члан КПЈ. У НОБ-у од октобра 1944. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Горажда, јануара 1945.

563. ШЋЕПАНОВИЋ Милије ДАРИНКА, рођена 1921, Забрђе, Пљевља, домаћица. Члан КПЈ. У НОБ-у од децембра 1941; Борац Пљеваљске партизанске чете, па болничарка 1. чете 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. четна болничарка 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Од априла 1943. референт санитета 2. батаљона 3. крајишке пролетерске бригаде. Погинула у бици на Сутјесци, 15. јуна 1943.

564. ШЋЕПАНОВИЋ Милије КОВИЉКА, рођена 1927, Забрђе, Пљевља, ученица гимназије. Члан КПЈ. У НОБ-у од септембра 1943. Борац 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинула, као четна болничарка, у борби против Нијемаца, на Јабуци, код Пријепоља, новембра 1944.

565. ШЋЕПАНОВИЋ Милије МИЛОРАД, рођен 1927, Ђурђевића Тара, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од новембра 1944. Борац 4. батаљона 4. санџачке НОУ бригаде. Погинуо у борби против Нијемаца, код Горажда, фебруара 1945.

566. ШУБАРИЋ Рада ГРУБАН, рођен 1919, Какмужи, Пљевља, земљорадник. Члан СКОЈ-а. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске партизанске чете, па 3. чете 1. пљеваљског ударног батаљона „Први децембар“ Пљеваљског НОП одреда. Од 5. јуна 1942. борац 1. чете 2. батаљона 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо од њемачке авијације, код Гламоча, фебруара 1943.

567. ЛЕТИЋ Ибра ХАЛИЛ, рођен 1921, Честин, Пљевља, земљорадник. У НОБ-у од децембра 1941. Борац Пљеваљске чете, па 3. пролетерске (санџачке) бригаде. Погинуо априла 1943. приликом преласка преко Дрине.

ЖРТВЕ ТЕРОРА
ФАШИСТИЧКИХ ОКУПАТОРА
И ДОМАЋИХ ИЗДАЈНИКА

Бобовска општина:

1. ДРАГУТИНОВИЋ Ђ. ЈОВАН, рођен 1921, Бобово, правник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, септембра 1941.

2. ЛУКОВИЋ И. НИНКО, рођен 1914, Бобово, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Мештревцу, јуна 1943.

3. СОКОВИЋ У. НИКОЛА, рођен 1896, Бобово, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Мештревцу, јуна 1943.

4. СТАРЧЕВИЋ С. РАДЕ, рођен 1917, Бобово, земљорадник. Стријељан од четника у Мељаку, априла 1943.

5. ТЕШОВИЋ Н. ГОЈКО, рођен 1924, Слатина, код Бобова, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Коњском пољу, јуна 1943.

6. ТЕШОВИЋ С. ДАРИНКА, рођена 1923, Бобово, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора у Тарском бријегу, јуна 1943.

¹ Под појмом стријељан су обухваћени, сарадници, пријатељи и симпатизерк НОП-а и други родољуби стријељани од окупатора и домаћих издајника; а под појмом убијен, танође, сарадници и симпатизери НОП-а и астали родољуби среза који су заклани, спаљени у кућама или на друге најбруталније начине ватреним или хладним оружјем физички ликвидирани од окупатора и домаћих издајника.

Бољанићка општина :

1. АЛЕТА М. ЛУТВО, рођен 1924, Миронићи, земљорадник, Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

2. АЛИМАНОВИЋ С. НУРА, рођена 1905, Слатина, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

3. АЛИЋ С. ИМША, рођена 1890, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Присоју, фебруара 1943.

4. АЛИЋ Д. ШЕРИФ, рођен 1900, Присоје, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

5. АЛИЋ Ј. ХАМИД, рођен 1926, Присоје, земљорадник. Стријељан од четника у Готовуши, фебруара 1942.

6. АЛИМАНОВИЋ Х. АБИД, рођен 1935, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

7. АЛИМАНОВИЋ С. ФЕХИМА, рођена 1900, Брвеница, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

8. АЛИМАНОВИЋ М. ЋУЛА, рођена 1932, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

9. АЛИМАНОВИЋ М. ПАША, рођена 1890, Селишта, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

10. АЛИМАНОВИЋ М. ЈУСО, рођен 1935, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

11. АЛИМАНОВИЋ А. МУЈО, рођен 1888, Кукавице, земљорадник. Убијен од четника у Прошћу, фебруара 1943.

12. АЛИМАНОВИЋ Д. НАЈЛА, рођена 1895, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

13. АЛИМАНОВИЋ Н. САФИЈА, рођена 1935, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

14. АЛИМАНОВИЋ Х. ТИФА, рођена 1905, Прехари, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

15. БАКИЈА С. АЈНИЈА, рођена 1915, Самоград, домаћица. Убијена од четника у Побраћу, 1944.

16. БОРИШИЋ А. ЈУСО, рођен 1920, Присоје, земљорадник. Стријељан од четника у Југоштици, фебруара 1942.
17. БОШЊО А. АРИФ, рођен 1910, Јабука, земљорадник. Убијен од четника у Јабуци, фебруара 1943.
18. БОШЊО А. ЛАТИФ, рођен 1930, Јабука, дијете. Убијено од четника у Јабуци, фебруара 1943.
19. БОШЊО А. МУСТАФА, рођен 1926, Јабука, земљорадник. Убијен од четника у Јабуци, фебруара 1943.
20. БОШЊО М. НАЗИФ, рођен 1895, Војтина, земљорадник. Убијен од четника у Војтини, фебруара 1943.
21. ВЛАХОВЉАК А. ХАСАН, рођен 1895, Засеље, земљорадник. Убијен од четника у Глисници, августа 1943.
23. ВЛАХОВЉАК Ј. ЈУСУФ, рођен 1930, Јабука, дијете. Убијено од четника у Јабуци, фебруара 1943.
24. ВЛАХОВЉАК М. ТАХИР, рођен 1922, Которац, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.
25. ВЛАХОВЉАК С. МЕХО, рођен 1898, Которац, земљорадник. Убијен од четника у Которцу, фебруара 1943.
26. ВЛАХОВЉАК М. НАЈЛА, рођена 1928, Которац, дијете. Убијено од четника у Которцу, фебруара 1943.
27. ВУКАС Х. ОСМО, рођен 1908, Кукавице, земљорадник. Убијен од четника у Кукавицама, фебруара 1943.
28. ВУКОВИЋ Н. СВЕТОЗАР, рођен 1923, Ђули, земљорадник. Убијен од муслиманске квислиншке милиције у Ђулима, јуна 1942.
29. ВРАЊ М. ИБРО, рођен 1890, Јабука, земљорадник. Убијен од четника у Јабуци, фебруара 1943.
30. ВИНАРИЋ У. ФЕРАТ, рођен 1870, Глисница, земљорадник. Убијен од четника у Глисници, фебруара 1943.
31. ВРПЧИЋ О. ТАХИР, рођен 1875, Пижуре, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

32. ВУЈАНОВИЋ П. ЗОРКА, рођена 1936, Црно Брдо, дијете. Убијено од усташа у Црном Брду, јула 1943.

33. ВУЈАНОВИЋ Д. РАДОШ, рођен 1938, Црно Брдо, дијете. Убијено од усташа у Црном Брду, јула 1943.

34. ГАЗДИЋ М. ВАСИЛИЈЕ, рођен 1912, Потковач, земљорадник. Стријељан од четника у Мељаку, августа 1944.

35. ГАЗДИЋ Ј. ПРОЛЕ, рођен 1905, Потковач, земљорадник. Убијен од усташа у Потковачу, септембра 1944.

36. ГАЗДИЋ А. ДУШАН, рођен 1924, Потковач, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Потковачу, априла 1942.

37. ГАЗДИЋ В. СТОЈАН, рођен 1900, Потковач, земљорадник. Убијен од муслиманске милиције у Потковачу, августа 1943.

38. ГАЗДИЋ А. МИЛИНКО, рођен 1928, Потковач, земљорадник. Убијен од муслиманске квислиншке милиције у Потковачу, августа 1943.

39. ГАЗДИЋ М. ВУК, рођен 1880, Потковач, земљорадник. Спаљен од муслиманске квислиншке милиције у Потковачу, августа 1943.

40. ГАЏО Х. КАСИМ, рођен 1900, Пижури, земљорадник. Убијен од четника у Козујама, фебруара 1943.

41. ГОГАЛИЋ А. ХАСНИЈА, рођена 1924, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

42. ГОГАЛИЋ Б. ЗЕЋИР, рођен 1940, Јабука, дијете. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

43. ГОГАЛИЋ Б. МУХАРЕМ, рођен 1939, Јабука, дијете. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

44. ГОГАЛИЋ Ф. ХАСНИЈА, рођена 1922, Градац, домаћица. Убијена од четника у Јабуци, фебруара 1943.

45. ГОГАЛИЋ Б. МУРАТ, рођен 1936, Јабука, дијете. Убијено од четника у Јабуци, фебруара 1943.

46. ГОГАЛИЋ А. МУНИБ, рођен 1939, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

47. ГОГАЛИЋ И. ФЕХИМ, рођен 1923, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.
48. ГОГАЛИЋ И. СУЉО, рођен 1928, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.
49. ГОГАЛИЋ Р. ЗАДА, рођена 1916, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.
50. ГОГАЛИЋ А. МУНИБ, рођен 1937, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
51. ГОГАЛИЋ А. ШЕМСА, рођена 1940, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
52. ГОГАЛИЋ И. СМАЈИЛ, рођен 1941, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
53. ГОГАЛИЋ Д. ЋУЛА, рођена 1908, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.
54. ДАЈЕВИЋ М. ПРОЛЕ, рођен 1922, Потковач, земљорадник. Убијен од муслиманске квислиншке милиције у Потковачу, маја 1942.
55. ДЕЉКОВИЋ Х. ЏЕМА, рођена 1921, Глисница, домаћица. Убијена од четника у Црном Брду, фебруара 1943.
56. ДЕЉКОВИЋ Д. МЕДО, рођен 1875, Црно Брдо, земљорадник. Убијен од четника у Црном Брду, фебруара 1943.
57. ДЕЉКОВИЋ М. НАСУФ, рођен 1910, Црно Брдо, земљорадник. Убијен од четника у Црном Брду, фебруара 1943.
58. ДЕЉКОВИЋ Б. ШЕВКА, рођена 1940, Црно Брдо, дијете. Убијено од четника у Црном Брду, фебруара 1943.
59. ДИЗДАР О. ЋУЛА, рођена 1923, Бољанићи, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.
60. ДИЗДАР Х. ВЕХБИЈА, рођен 1936, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
61. ДИЗДАР Х. ТИМА, рођена 1934, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

62. ДИЗДАР Х. ВЕЗИРА, рођена 1938, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

63. ДИЗДАР С. ИЗА, рођена 1895, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

64. ДРАГАШ М. ДАНИЛО, рођен 1910, Ковач, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, априла 1942.

65. ДРОМЊАК М. МИЛАН, рођен 1910, Потковач, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, априла 1942.

66. ДУБЧАНИН М. ЛАТИФ, рођен 1900, Страхов До, земљорадник. Убијен од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

67. ДУБЧАНИН М. ИБРО, рођен 1890, Страхов До, земљорадник. Убијен од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

68. ДУКИЋ Ј. БОЖАНА, рођена 1900, Глисница, домаћица. Убијена од усташа у Црном Брду, јула 1943.

69. ДУКИЋ Р. ЈОВАНКА, рођена 1932, Црно Брдо, дијете. Убијено од усташа у Црном Брду, јула 1943.

70. ДУКИЋ М. ДУШАНКА, рођена 1926, Црно Брдо, домаћица. Убијена од усташа у Црном Брду, јула 1943.

71. ДУКИЋ М. СОФИЈА, рођена 1929, Црно Брдо, дијете. Убијено од усташа у Црном Брду, јула 1943.

72. ДУКИЋ М. ДУШАН, рођен 1931, Црно Брдо, дијете. Убијено од усташа у Црном Брду, јула 1943.

73. ДУКИЋ Н. МИЛЕВА, рођена 1936, Црно Брдо, дијете. Убијено од усташа у Црном Брду, јула 1943.

74. ДУКИЋ Г. ДОСТА, рођена 1933, Црно Брдо, дијете. Убијено од усташа у Црном Брду, јула 1943.

75. ДУРАКОВИЋ З. ВЕХБИЈА, рођен 1928, Декаре, дијете. Убијено од четника у Побраћу, фебруара 1943.

76. ДУРАКОВИЋ О. ЕМИНА, рођена 1880, Побраће, домаћица. Убијена од четника у Побраћу, фебруара 1943.

77. ДУРАКОВИЋ Х. АРИФ, рођен 1890, Поблаће, земљорадник. Убијен од четника у Поблаћу, фебруара 1943.
78. ДУРАКОВИЋ Х. ХАЦО, рођен 1900, Поблаће, земљорадник. Убијен од четника у Поблаћу, фебруара 1943.
79. ДУРАКОВИЋ И. СЕЈФО, рођен 1910, Поблаће, земљорадник. Убијен од четника у Поблаћу, фебруара 1943.
80. ЖИГА М. ЈАШАР, рођен 1906, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.
81. ЖИГА З. АВДО, рођен 1903, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.
82. ЖИГА О. ЗЕМКА, рођена 1885, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Кукавицама, фебруара 1943.
83. ЖИГА З. ЦЕМА, рођена 1930, Ђули, дијете. Убијено од четника у Ђулима, фебруара 1943.
84. ЖИГА Д. ФАТИМА, рођена 1910, Ђули, домаћица. Убијена од четника у Ђулима, фебруара 1943.
85. ЖИГА Г. ИЗА, рођена 1900, Ђули, домаћица. Убијена од четника у Ђулима, фебруара 1943.
86. ЖИГА М. ШЕМСА, рођена 1908, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Ђулима, фебруара 1943.
87. ЖИГА ШЕРИФА, рођена 1911, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.
88. ЖИГА ОМЕР, рођен 1875, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.
89. ЖИГА АЈДИН, рођен 1936, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
90. ИМШИРОВИЋ Б. НАСКО, рођен 1918, Градац, земљорадник. Стријељан од четника у Грацу, априла 1942.
91. ИМШИРОВИЋ И. КАДА, рођена 1930, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
92. ИМШИРОВИЋ И. НЕЦИБ, рођен 1936, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

93. ИМШИРОВИЋ И. ХАНЕФИЈА, рођена 1932, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
94. ИМШИРОВИЋ И. АЉА, рођена 1910, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.
95. ИМШИРОВИЋ Р. ЗАДА, рођена 1905, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.
96. ИМШИРОВИЋ И. ХАЈРО, рођен 1938, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
97. ИМШИРОВИЋ И. ЈУСУФ, рођен 1934, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
98. ИМШИРОВИЋ А. ХУСО, рођен 1880, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.
99. ИМШИРОВИЋ Р. РАСИМ, рођен 1930, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
100. ИМШИРОВИЋ Б. ЈУСО, рођен 1923, Градац, земљорадник. Убијен од четника код Прибоја, фебруара 1943.
101. ИМШИРОВИЋ М. ХАСИБА, рођена 1876, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.
102. ИСЛАМОВИЋ Р. ХУСО, рођен 1890, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.
103. ИСЛАМОВИЋ Х. ЦАФЕР, рођен 1928, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.
104. ИСЛАМОВИЋ Х. ЈУСУФ, рођен 1938, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
105. ИСЛАМОВИЋ Х. ЗЛАТКА, рођена 1921, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.
106. ИСЛАМОВИЋ У. ШАЋИР, рођен 1900, Поблаће, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.
107. ИСЛАМОВИЋ С. ЋУЛА, рођена 1898, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.
108. ЈОВАНОВИЋ Ј. МИЛАН, рођен 1925, Поблаће, земљорадник. Убијен од муслиманске квислиншке милиције у Поблаћу, јуна 1942.

109. ЈОКНИЋ Ј. МАРИНКО, рођен 1880, Ковач, земљорадник. Убијен од муслиманске квислиншке милиције у Ковачу, маја 1942.

110. ЈОХА А. АЛИЈА, рођен 1885, Которац, земљорадник. Убијен од четника у Ковачу, фебруара 1943.

111. ЈОХА А. МУЈО, рођен 1921, Которац, земљорадник. Убијен од четника у Ковачу, фебруара 1943.

112. ЈОНУЗ М. САДИК, рођен 1905, Бољанићи, земљорадник. Стријељан од четника у Устипрачи, фебруара 1943.

113. ЈОНУЗ С. РАМИЗ, рођен 1934, Бољанићи, дијете. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

114. ЈОНУЗ С. ЈУСУФ, рођен 1936, Бољанићи, дијете. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

115. КАДИЋ М. МУРАТ, рођен 1919, Бјелошевина, земљорадник. Убијен од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

116. КАДИЋ А. МЕХО, рођен 1919, Бјелошевина, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

117. КАДИЋ Ш. МУЈО, рођен 1923, Страхов До, земљорадник. Убијен од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

118. КАДИЋ А. ЛАТИФА, рођена 1900, Бјелошевина, домаћица. Убијена од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

119. КАДИЋ Х. АЛИЈА, рођен 1890, Бјелошевина, земљорадник. Убијен од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

120. КАЛАЈЦИЈА М. СУЉО, рођен 1898, Бољанићи, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

121. КАЛАЈЦИЈА М. МУХАРЕМ, рођен 1900, Бољанићи, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

122. КАЛАЈЦИЈА А. ЦЕМАИЛ, рођен 1922, Бољанићи, земљорадник. Убијен од четника у Прачици, јуна 1942.

123. КАРАКАШ С. ЈУСУФ, рођен 1932, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

124. КАРАКАШ С. СМАИЛ, рођен 1929, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

125. КАРАКАШ Р. АЛИЈА, рођен 1932, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

126. КАРАКАШ О. МЕРУША, рођена 1906, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

127. КАРАКАШ И. ЂУЛА, рођена 1899, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

128. КАРАКАШ Ј. ФАТА, рођена 1927, Градац. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

129. КАРАКАШ Р. ДЕРВИША, рођена 1923, Градац. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

130. КАРАКАШ С. СМАИЛА, рођена 1932, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

131. КАРАКАШ С. НЕФА, рођена 1939, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

132. КАРАКАШ С. ХАСО, рођен 1930, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

133. КАРАКАШ Д. ПАША, рођена 1870, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

134. КАРАКАШ О. МЕРУША, рођена 1911, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

135. КАРАКАШ С. ШАХИН, рођен 1934, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

136. КАРАКАШ С. СУАДА, рођена 1940, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

137. КАРАКАШ Р. ХАТА, рођена 1926, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

138. КАРАКАШ С. ЏЕМА, рођена 1935, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

139. КАРАКАШ Б. ХАСНИЈА, рођена 1911, Шљуке, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

140. КАРАКАШ Р. МЕХО, рођен 1929, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

141. КАРАКАШ А. ЗЕЈНА, рођена 1907, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

142. КАРЛИЦА А. ХАНИФА, рођена 1890, Војтина, домаћица. Убијена од четника у Војтини, фебруара 1943.

143. КАРЛИЦА Х. ХАЏИРА, рођена 1898, Војтина, домаћица. Убијена од четника у Војтини, фебруара 1943.

144. КАРЛИЦА Х. СУЛЕЈМАН, рођен 1938, Војтина, дијете. Убијено од четника у Војтини, фебруара 1943.

145. КАРЛИЦА Х. СМАЈИЛА, рођена 1940, Војтина, дијете. Убијено од четника у Војтини, фебруара 1943.

146. КАРЛИЦА М. МУХАРЕМ, рођен 1905, Војтина, земљорадник. Убијен од четника у Војтини, фебруара 1943.

147. КЕЛЕМИШ М. МУРАТ, рођен 1900, Ћули, земљорадник. Убијен од четника у Ћулима, фебруара 1943.

148. КЕЛЕМИШ И. ДРАГИЈА, рођена 1908, Ћули, домаћица. Убијена од четника у Ћулима, фебруара 1943.

149. КЕЛЕМИШ М. РЕЏО, рођен 1936, Ћули, дијете. Убијено од четника у Ћулима, фебруара 1943.

150. КЕЛЕМИШ М. ЗАХИДА, рођена 1938, Ћули, дијете. Убијено од четника у Ћулима, фебруара 1943.

151. КЕЛЕМИШ М. АРИФА, рођена 1940, Ћули, дијете. Убијено од четника у Ћулима, фебруара 1943.

152. КЕЛЕМИШ АЛИЈА, рођен 1895, Ћули, земљорадник. Убијен од четника у Ћулима, фебруара 1943.

153. КЕЛЕМИШ Т. ХАСИБА, рођена 1900, Ћули, домаћица. Убијена од четника у Ћулима, фебруара 1943.

154. КЕЛЕМИШ Ј. ШЕЋЕР, рођен 1930, Ћули, дијете. Убијено од четника у Ћулима, фебруара 1943.

155. КЕЛЕМИШ Ј. ОМЕР, рођен 1933, Ћули, дијете. Убијено од четника у Ћулима, фебруара 1943.

156. КЕЛЕМИШ Ј. НУРА, рођена 1936, Ћули, дијете. Убијено од четника у Ћулима, фебруара 1943.

157. КЕЛЕМИШ Ј. РАШИД, рођен 1943, Ђули, дијете. Убијено од четника у Ђулима, фебруара 1943.

158. КЕЛЕМИШ Ј. ФЕХИМ, рођен 1938, Ђули, дијете. Убијено од четника у Ђулима, фебруара 1943.

159. КЕПИЋ Х. НАИЛ, рођен 1910, Ејелошевина, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

160. КЛАПУХ А. САЛИХ, рођен 1900, Клапуси, земљорадник. Убијен од четника у Клапусима, фебруара 1943.

161. КЛАПУХ Х. ХАМИД, рођен 1928, Клапуси, земљорадник. Убијен од четника у Клапусима, фебруара 1943.

162. КЛАПУХ Х. АДЕМ, рођен 1930, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

163. КЛАПУХ Х. ЛАТИФ, рођен 1932, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

164. КЛАПУХ Х. МУЛА, рођена 1934, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

165. КЛАПУХ Х. ХАШИМ, рођен 1936, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

166. КЛАПУХ С. ТИМА, рођена 1910, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Клапусима, фебруара 1943.

167. КЛАПУХ И. ВАСВИЈА, рођена 1928, Клапуси, домаћица. Убијена од четника у Клапусима, фебруара 1943.

168. КЛАПУХ И. ЗИФА, рођена 1930, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

169. КЛАПУХ И. ЗЛАТИЈА, рођена 1932, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

170. КЛАПУХ И. ТАИБ, рођен 1934, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

171. КЛАПУХ И. АМИР, рођен 1938, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

172. КЛАПУХ С. ШЕЋЕР, рођен 1938, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

173. КЛАПУХ Ш. БИДО, рођен 1934, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

174. КЛАПУХ Ш. МЕВЛА, рођена 1938, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

175. КЛАПУХ Ш. ДЕВЛА, рођена 1939, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

176. КЛАПУХ Ш. ЕСМА, рођена 1940, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

177. КЛАПУХ Т. ХИПКА, рођена 1900, Клапуси, домаћица. Убијена од четника у Клапусима, фебруара 1943.

178. КЛАПУХ С. ФАТИМА, рођена 1942, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

179. КЛАПУХ А. ШЕРИФ, рођен 1900, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Клапусима, фебруара 1943.

180. КЛАПУХ А. ТИФА, рођена 1905, Миронићи, домаћица. Убијена од четника у Клапусима, фебруара 1943.

181. КЛАПУХ А. ХАШИЈА, рођена 1900, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Клапусима, фебруара 1943.

182. КЛАПУХ А. НАЗА, рођена 1908, Јагодња, домаћица. Убијена од четника у Клапусима, фебруара 1943.

183. КЛАПУХ С. ВЕЈСИЛ, рођен 1938, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

184. КЛАПУХ С. ИБРО, рођен 1932, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

185. КЛАПУХ С. БИДО, рођен 1934, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

186. КЛАПУХ С. ЈУСУФ, рођен 1936, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

187. КЛАПУХ Р. БЕЈТА, рођена 1902, Клапуси, домаћица. Убијена од четника у Клапусима, фебруара 1943.

188. КЛАПУХ Б. РЕЏО, рођен 1930, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

189. КЛАПУХ Б. ХАЛИЛ, рођен 1924, Клапуси, земљорадник. Убијен од четника у Клапусима, фебруара 1943.

190. КЛАПУХ Б. ЋАМИЛ, рођен 1934, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

191. КЛАПУХ Р. СУЉО, рођен 1905, Клапуси, земљорадник. Убијен од четника у Клапусима, фебруара 1943.

192. КЛАПУХ С. ШЕМСА, рођена 1934, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

193. КЛАПУХ С. ШАХИЈА, рођена 1936, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

194. КЛАПУХ С. ИСМЕТ, рођен 1938, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

195. КЛАПУХ С. ВЕЗИРА, рођена 1940, Клапуси, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

196. КЛАЧАР М. ВАСО, рођен 1910, Бољанићи, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Бољанићима, децембра 1941.

197. КОВАЧЕВИЋ З. ЉУБИЦА, рођена 1919, Глисница, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора у Глисници, маја 1943.

198. КОНДО И. ИБРО, рођен 1890, Засеље, земљорадник. Убијен од четника у Засељу, фебруара 1942.

199. КОНДО И. САЛКО, рођен 1895, Засеље, земљорадник. Убијен од четника у Засељу, фебруара 1942.

200. КОНДО О. ШУЋРО, рођен 1914, Засеље, земљорадник. Убијен од усташа у Кисељаку, 1943.

201. КОРОРА А. СМАИЛА, рођена 1895, Прехари, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

202. КОРОРА С. ШЕРФАН, рођен 1890, Кукавице, земљорадник. Убијен од четника у Прошћу, фебруара 1943.

203. КОРОРА Ш. ХАЏИРА, рођена 1900, Прехари, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

205. КОРОРА З. КАДА, рођена 1904, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

206. КОРОРА Ф. ЦЕМА, рођена 1934, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

207. КОРОРА Х. САЛКО, рођен 1932, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

208. КОРОРА Х. НУРА, рођена 1936, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

209. КОРОРА Х. САФЕТ, рођен 1938, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

210. КОРОРА Р. РАМИЗ, рођен 1938, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

211. КОРОРА Р. ДЕДО, рођен 1932, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

212. КОРОРА Р. РЕМЗО, рођен 1934, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

213. КОРОРА Р. СМАЈО, рођен 1938, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

214. КОРОРА Р. МУЈКАН, рођен 1940, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Кукавицама, фебруара 1943.

215. КОРОРА Р. САФИЈА, рођена 1942, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Кукавицама, фебруара 1943.

216. КУБУР С. АИША, рођена 1893, Страхов До, домаћица. Убијена од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

217. КУБУР О. РАШИД, рођен 1900, Страхов До, земљорадник. Стријељан од Нијемаца у Бјелешевини, 1943.

218. КУБУР А. АЉА, рођена 1899, Страхов До, домаћица. Убијена од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

219. КУБУР М. САДИКА, рођена 1936, Страхов До, дијете. Убијено од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

220. КУБУР М. ЕМА, рођена 1938, Страхов До, дијете. Убијено од четника у Страховом Доу, фебруара 1943.

221. КУБУР М. СМАИЛА, рођена 1940, Страхов До, дијете. Убијено од четника у Страховом Доу, фебруара 1943.

222. КУБУР М. ХАМДО, рођен 1942, Страхов До, дијете. Убијено од четника у Страховом Доу, фебруара 1943.

223. ЛАЛОВИЋ М. НЕЂО, рођен 1915, Ђули, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1943.

224. ЛЕКИЋ М. БОГДАН, рођен 1900, Дубље, земљорадник. Стријељан од четника у Ковачу, марта 1943.

225. ЛОНЧАР Л. ЈОВАНКА, рођена 1930, Поблаће, дијете. Убијено од муслиманске квислиншке милиције у Поблаћу, априла 1943.

226. ЛУГОЊА М. АХМО, рођен 1930, Војтина, дијете. Убијено од четника у Војтини, фебруара 1943.

227. ЉУЦА А. ХАСКА, рођена 1890, Страхов До, домаћица. Убијена од четника у Потковачу, фебруара 1943.

228. ЉУЦА А. ДЕРВИШ, рођен 1934, Страхов До, дијете. Убијено од четника у Страховом Доу, фебруара 1943.

229. ЉУЦА М. РАМО, рођен 1923, Страхов До, земљорадник. Убијен од четника у Потковачу, фебруара 1943.

230. ЉУЦА М. ЛАТИФА, рођена 1895, Страхов До, домаћица. Убијена од четника у Страховом Доу, фебруара 1943.

231. ЉУЦА А. МУША, рођена 1932, Страхов До, дијете. Убијено од четника у Страховом Доу, фебруара 1943.

232. МАШОВИЋ А. ЕЛМАСА, рођена 1943, Градац, дијете. Убијено од четника у Мељаку, фебруара 1943.

233. МАШОВИЋ А. ХАСНИЈА, рођена 1938, Градац, дијете. Убијено од четника у Мељаку, фебруара 1943.

234. МАШОВИЋ А. НАЗА, рођена 1900, Которац, домаћица. Убијена од четника у Мељаку, фебруара 1943.

235. МАШОВИЋ А. НУРА, рођена 1918, Градац, домаћица. Убијена од четника у Мељаку, фебруара 1943.

236. МАШОВИЋ Ф. ЈУСУФ, рођен 1880, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Црнцима, фебруара 1943.

237. МАШОВИЋ М. ХАМДО, рођен 1934, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

238. МАШОВИЋ Х. ЗИБА, рођена 1937, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

239. МАШОВИЋ Х. ФАТИМА, рођена 1940, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

240. МИТРОВИЋ П. МИЛКА, рођена 1910, Страхов До, домаћица. Убијена од муслиманске милиције у Поблаћу, априла 1942.

241. МИРАШЦИЈА Б. ДРАГИЈА, рођена 1895, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

242. МУХОВИЋ Х. ХАЛИЛ, рођен 1895, Бјелошевина, земљорадник. Убијен од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

243. МУХОВИЋ Х. МЕДО, рођен 1910, Бјелошевина, земљорадник. Убијен од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

244. МУХОВИЋ А. ХАСАН, рођен 1895, Бјелошевина, земљорадник. Убијен од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

245. МУХОВИЋ Х. ИДРИЗА, рођена 1890, Бјелошевина, домаћица. Убијена од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

246. МУХОВИЋ М. СЕЈДО, рођен 1936, Бјелошевина, дијете. Убијено од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

247. МУХОВИЋ М. ЕМА, рођена 1934, Бјелошевина, дијете. Убијено од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

248. МУХОВИЋ М. ЗЕЋИР, рођен 1940, Бјелошевина, дијете. Убијено од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

249. НАНГАЛИЈА С. ФАТИМА, рођена 1934, Бјелошевина, дијете. Убијено од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

250. НАНГАЛИЈА В. МУСТАФА, рођен 1922, Бјелошевина, земљорадник. Убијен од четника у Каменици, јуна 1942.

251. НАНГАЛИЈА С. НАЗА, рођена 1901, Чотлук, домаћица. Убијена од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

252. НАНГАЛИЈА С. НУРА, рођена 1939, Страхов До, дијете. Убијено од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

253. НАНГАЛИЈА С. ТИМА, рођена 1931, Страхов До, дијете. Убијено од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

254. НАНГАЛИЈА С. ХИДА, рођена 1939, Страхов До, дијете. Убијено од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

255. НАНГАЛИЈА С. АЗЕМИНА, рођена 1928, Страхов До, дијете. Убијено од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

256. ПИРИЋ МУША, рођена 1915, Страхов До, домаћица. Убијена од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

257. ПИРИЋ С. ХАКИЈА, рођен 1912, Страхов До, земљорадник. Убијен од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

258. ПИРИЋ А. СМАЈО, рођен 1938, Страхов До, дијете. Убијено од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

259. ПЛАКАЛО И. ХАСАН, рођен 1875, Бајовина, земљорадник. Убијен од четника у Бајовини, фебруара 1943.

260. ПЛАКАЛО М. ТИМА, рођена 1880, Потковач, домаћица. Убијена од четника у Потковачу, фебруара 1943.

261. ПЛАКАЛО Р. ХАЦИРА, рођена 1895, Страхов До, домаћица. Убијена од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

262. ПЛАКАЛО Р. НУРА, рођена 1942, Потковач, дијете. Убијено од четника у Потковачу, фебруара 1943.

263. ПЛАКАЛО М. САФЕТ, рођен 1936, Плакала, дијете. Убијено од четника у Плакалима, фебруара 1943.

264. ПЛАКАЛО М. САЈИМА, рођена 1938, Плакала, дијете. Убијено од четника у Плакалима, фебруара 1943.

265. ПЛАКАЛО НАНКИЈА, рођена 1910, Мацари, домаћица. Убијена од четника у Плакалима, фебруара 1943.

266. ПЛАКАЛО Х. ЗАДА, рођена 1875, Бајовина, домаћица. Убијена од четника у Плакалима, фебруара 1943.

267. ПОБРИЋ М. УМИЈА, рођена 1905, Мељак, домаћица. Убијена од четника у Јабуци, фебруара 1943.

268. ПОБРИЋ Б. МУМИН, рођен 1900, Мостар, земљорадник. Убијен од четника у Јабуци, фебруара 1943.

269. ПОПОВИЋ Н. НУРКО, рођен 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Клапусима, фебруара 1943.

270. ПОПОВИЋ М. ФЕХИМ, рођен 1928, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Клапусима, фебруара 1943.

271. ПОПОВИЋ М. ШЕРИФА, рођена 1900, Клапуси, домаћица. Убијена од четника у Клапусима, фебруара 1943.

272. ПРАЗИНА О. МУШАН, рођен 1909, Пижури, земљорадник. Убијен од четника у Козујама, фебруара 1943.

273. ПРАЗИНА О. ХАМИД, рођен 1905, Пижури, земљорадник. Убијен од четника у Козујама, фебруара 1943.

274. ПРЉАЧА А. ХАНКИЈА, рођена 1898, Страхов До, домаћица. Убијена од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

275. ПУПО Д. ОМЕР, рођен 1889, Јабука, земљорадник. Убијен од четника у Јабуци, фебруара 1943.

276. ПУПО Д. ТИФА, рођена 1927, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

277. ПУПО Д. ЗИФА, рођена 1888, Нанге, домаћица. Убијена од четника у Јабуци, фебруара 1943.

278. ПУПО Д. ФАТИМА, рођена 1923, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

279. ПУЦАР М. ШЕРИФА, рођена 1941, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

280. ПУЦАР М. ЗЕЋИР, рођен 1936, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

281. ПУЦАР Х. ЈУСУФ, рођен 1937, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

282. ПУЦАР Х. РАШИД, рођен 1938, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

283. ПУЦАР С. ЗЛАТКА, рођена 1915, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

284. ПУЦАР М. РАШИДА, рођена 1939, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

285. ПУЦАР Х. ОСМО, рођен 1930, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

286. ПУЦАР М. ХАЈРО, рођен 1875, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.

287. ПУЦАР А. МУРАТ, рођен 1900, Градац, земљорадник. Као ратни заробљеник, војник БЈВ, умро у заробљеничком логору у Немачкој, 1944. године.

288. ПУЦАР Х. НАЈЛА, рођена 1932, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

289. ПУЦАР А. НУРА, рођена 1921, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

290. ПУЦАР М. ЗИФА, рођена 1905, Шулe, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

291. ПУЦАР Х. ТИФА, рођена 1930, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

292. ПУЦАР М. ЗАДА, рођена 1933, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

293. ПУЦАР Х. ХАЈРИЈА, рођена 1932, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

294. ПУЦАР Х. ХАЦИРА, рођена 1942, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

295. ПУЦАР Х. ХАЈРИЈА, рођена 1925, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

296. ПУШКА М. НАЗА, рођена 1942, Јабука, дијете. Убијено од четника у Јабуци, фебруара 1943.

297. ПУШКА М. ЦАНКО, рођен 1910, Јабука, земљорадник. Убијен од четника у Јабуци, фебруара 1943.

298. ПУШКА А. ШЕРФА, рођена 1912, Которац, домаћица. Убијена од четника у Јабуци, фебруара 1943.

299. ПУШКА М. МАСА, рођена 1939, Јабука, дијете. Убијено од четника у Јабуци, фебруара 1943.

300. РАДОВИЋ Р. МИЛЕ, рођен 1920, Метаљка, земљорадник. Убијен од муслиманске квислиншке милиције у Метаљци, априла 1943.

301. РАДУЛОВИЋ Р. ПЕТРОНИЈЕ, рођен 1910, Глисница, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Пљевљима, априла 1942.

302. РАМОВИЋ А. МУЈО, рођен 1896, Миронићи, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

303. РАМОВИЋ А. ЗЕЋИР, рођен 1898, Миронићи, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

304. РАМОВИЋ С. ХАМЕД, рођен 1933, Миронићи, дијете. Убијено од четника у Миронићима, фебруара 1943.

305. РАМОВИЋ А. МЕВЛА, рођена 1921, Миронићи, домаћица. Убијена од четника у Миронићима, фебруара 1943.

306. РАМОВИЋ Б. СМАИЛА, рођена 1906, Потпећ, домаћица. Убијена од четника у Миронићима, фебруара 1943.

307. САКОВИЋ Ш. ТАХИР, рођен 1890, Бјелошевина, земљорадник. Убијен од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

308. САКОВИЋ Т. ШУЋРО, рођен 1925, Бјелошевина, земљорадник. Убијен од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

309. САРИЋ М. АВДИЈА, рођен 1870, Бољанићи, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

310. СИЈАМИЋ ХАНЕФИЈА, рођен 1900, Црно Брдо, домаћица. Убијена од четника у Црном Брду, фебруара 1943.

311. СИЈАМИЋ Р. ЈУСУФ, рођен 1940, Црно Брдо, дијете. Убијено од четника у Црном Брду, фебруара 1943.

312. СИЈАМИЋ М. ЦЕМИЛА, рођена 1900, Војтина, домаћица. Убијена од четника у Војтини, фебруара 1943.

313. СИЈАМИЋ С. АБИД, рођен 1900, Војтина, земљорадник. Убијен од четника у Војтини, фебруара 1943.

314. СИЈАМИЋ М. НАЈЛА, рођена 1909, Војтина, домаћица. Убијена од четника у Војтини, фебруара 1943.

315. СИЈАМИЋ Р. ЗУМРА, рођена 1943, Црно Брдо, дијете. Убијено од четника у Црном Брду, фебруара 1943.

316. СИЈАМИЋ Ј. МУША, рођена 1929, Црно Брдо, дијете. Убијено од четника у Црном Брду, фебруара 1943.

317. СИЈАМИЋ А. ХАСКА, рођена 1890, Војтина, домаћица. Убијена од четника у Кукавицама, фебруара 1943.

318. СИРОВИНА С. ЈУСО, рођен 1900, Страхов До, земљорадник. Убијен од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

319. СИРОВИНА С. МЕДО, рођен 1905, Страхов До, земљорадник. Стријељан од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

320. СТАНИЋ М. ЗАГОРКА, рођена 1924, Мељак, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора у Рађевићима, маја 1943.

321. СТЈЕПАНОВИЋ Ј. ИЛИЈА, рођен 1900, Потковач, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Пљевљима, 4. маја 1942.

322. СТЈЕПАНОВИЋ М. МИЛОСАВ, рођен 1905, Потковач, земљорадник. Убијен од муслиманске квислиншке милиције у Метаљци, априла 1942.

323. СКОРУПАН С. МАЛАГА, рођен 1900, Метаљка, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, јануара 1942.

324. СКОРУПАН С. НЕЦИБ, рођен 1900, Метаљка, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, јануара 1942.

325. СКОРУПАН С. СМАИЛ, рођен 1890, Метаљка, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, јануара 1942.

326. СКОРУПАН С. ЗЕЋИР, рођен 1885, Метаљка, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, јануара 1942.

327. ТАТАРОВАЦ И. ДРАГИЈА, рођена 1910, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

328. ТАТАРОВАЦ С. ФАТА, рођена 1911, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Ћулима, фебруара 1943.

329. ТВИЦА О. ХАБИБА, рођена 1910, Дубац, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

330. ТОШИЋ М. ЛУКА, рођен 1900, Поблаће, земљорадник. Убијен од муслиманске квислиншке милиције у Поблаћу, априла 1942.

331. ТУТУНЦИЋ И. ИСМЕТ, рођен 1923, Засеље, земљорадник. Убијен од четника у Засељу, августа 1943.

332. ТУТУНЦИЋ Р. ЈУСУФ, рођен 1910, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

333. ХАЈДАРЕВИЋ Х. ШЕРИФА, рођена 1900, Бајовина, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

334. ХАЈДАРЕВИЋ М. МУРАТ, рођен 1934, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

335. ХАЈДАРЕВИЋ М. ХУСО, рођен 1936, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Кукавицама, фебруара 1943.

336. ХАЈДАРЕВИЋ М. САФЕТ, рођен 1938, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

337. ХАЈДАРЕВИЋ А. ШЕРИФА, рођена 1910, Црно Брдо, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

338. ХАЈДАРЕВИЋ М. ЕСМА, рођена 1932, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

339. ХАЈДАРЕВИЋ Х. РАМИЗ, рођен 1936, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

340. ХАЈДАРЕВИЋ Р. ЋАМА, рођена 1900, Прошће, домаћица. Убијена од четника у Кукавицама, фебруара 1943.

341. ХАЈДАРЕВИЋ М. МАЛИН, рођен 1890, Кукавице, земљорадник. Убијен од четника у Кукавицама 1943.

342. ХАЈДАРЕВИЋ Х. ТАХИР, рођен 1885, Кукавице, земљорадник. Убијен од четника у Прошћу, фебруара 1943.

343. ХАЈДАРЕВИЋ Х. ХАЈРО, рођен 1938, Кукавице, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

344. ХАЛАВАЋ Ш. МУМИН, рођен 1912, Војтина, земљорадник. Убијен од четника у Војтини, фебруара 1943.

345. ХАЛАВАЋ М. РАХИМА, рођена 1934, Војтица, дијете. Убијено од четника у Војтини, фебруара 1943.

346. ХАЛАВАЋ М. ВЕХБИЈА, рођена 1913, Војтина, домаћица. Убијена од четника у Војтини, фебруара 1943.

347. ХАЛАВАЋ М. ЗИНА, рођена 1938, Војтина, дијете. Убијено од четника у Војтини, фебруара 1943.

348. ХАЛАВАЋ Р. МЕВЛА, рођена 1918, Војтина, домаћица. Убијена од четника у Војтини, фебруара 1943.

349. ХАЛАВАЋ М. НАЈЛА, рођена 1912, Војтина, домаћица. Убијена од четника у Војтини, фебруара 1943.

350. ХАЛАВАЋ Х. КАДА, рођена 1936, Војтина, дијете. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

351. ХАЛАВАЋ О. ИБРО, рођен 1900, Војтина, земљорадник. Убијен од четника у Војтини, фебруара 1943.

352. ХАЛАВАЋ М. ДЕРВИША, рођена 1924, Војтина, домаћица. Убијена од четника у Војтини, фебруара 1943.

353. ХАЛАВАЋ М. БЕГА, рођена 1930, Војтина, дијете. Убијено од четника у Војтини, фебруара 1943.

354. ХАМЗИЋ С. МУРАТ, рођен 1900, Ковач, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

355. ХАМЗИЋ М. САФЕТ, рођен 1925, Присоје, земљорадник. Убијен од четника у Присоју, фебруара 1943.

356. ХАЦОВИЋ Х. ШЕЋЕР, рођен 1927, Засеље, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, августа 1943.

357. ХЕКАЛО А. МУХАРЕМ, рођен 1900, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

358. ХОДОВИЋ И. САЛКО, рођен 1890, Булићи, земљорадник. Убијен од четника у Булићима, фебруара 1943.

359. ХУРИЋ С. ХАКИЈА, рођен 1900, Поблаће, земљорадник. Убијен од четника у Поблаћу, фебруара 1943.

360. ЦУПАРА И. ГЛИШО, рођен 1888, Бољанићи, земљорадник. Убијен од муслиманске квислиншке милиције у Потковачу, маја 1942.

361. ЧАУШЕВИЋ А. БЕГИЈА, рођена 1895, Страхов До, домаћица. Убијена од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.
362. ЧАУШЕВИЋ М. МЕДО, рођен 1925, Страхов До, земљорадник. Убијен од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.
363. ЧАУШЕВИЋ М. АГАН, рођен 1926, Страхов До, земљорадник. Убијен од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.
364. ЧАУШЕВИЋ Р. МЕХО, рођен 1905, Страхов До, земљорадник. Убијен од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.
365. ЧЕЛИК А. АЈКУНА, рођена 1918, Јагодно, домаћица. Убијена од четника у Црном Брду, фебруара 1943.
366. ЧЕЛИК М. ВЕЗИРА, рођена 1900, Левер Тара, домаћица. Убијена од четника у Црном Брду, фебруара 1943.
367. ЧЕЛИК А. ФАТИМА, рођена 1940, Црно Брдо, дијете. Убијено од четника у Црном Брду, фебруара 1943.
368. ЧЕЛИК М. МУСТАФА, рођен 1940, Црно Брдо, дијете. Убијено од четника у Црном Брду, фебруара 1943.
369. ЧЕЛИК М. ХУСО, рођен 1934, Црно Брдо, дијете. Убијено од четника у Црном Брду, фебруара 1943.
370. ЧЕНГИЋ М. ИЗЕТА, рођена 1905, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Прехарима, фебруара 1943.
371. ЧЕНГИЋ О. МУХАРЕМ, рођен 1930, Ђули, дијете. Убијено од четника у Прехарима, фебруара 1943.
372. ЧЕНГИЋ О. ИЗЕТА, рођена 1938, Ђули, дијете. Убијено од четника у Прехарима, фебруара 1943.
373. ЧЕНГИЋ Х. АВДО, рођен 1938, Ђули, дијете. Убијено од четника у Прехарима, фебруара 1943.
374. ЧЕНГИЋ Х. ИБРО, рођен 1936, Ђули, дијете. Убијено од четника у Прехарима, фебруара 1943.
375. ЧЕНГИЋ Х. ВАСВИЈА, рођена 1928, Ђули, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.
376. ЧЕНГИЋ Х. ХАСНА, рођена 1934, Ђули, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

377. ЧЕНГИЋ О. МУЛА, рођена 1940, Ђули, дијете. Убијено од четника у Прехарима, фебруара 1943.

378. ЧЕНГИЋ С. ДРАГИЈА, рођена 1900, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Прехарима, фебруара 1943.

379. ЧЕНГИЋ А. ХАШИМА, рођена 1890, Прошће, домаћица. Убијена од четника у Прехарима, фебруара 1943.

380. ЧЕНГИЋ М. МИНА, рођена 1938, Ђули, дијете. Убијено од четника у Прехарима, фебруара 1943.

381. ЧЕНГИЋ Р. СМАИЛА, рођена 1900, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

382. ЧЕПИЋ М. НИНКО, рођен 1903, Глисница, земљорадник. Стријељан од четника у Побраћу, октобра 1943.

383. ЧИЗМО Ш. МУЈО, рођен 1933, Прошће, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

384. ЧИЗМО М. ЗЕМКА, рођена 1886, Страхов До, домаћица. Убијена од четника у Страховом Долу, фебруара 1943.

385. ЧИЗМО М. МУХАРЕМ, рођен 1900, Миронићи, земљорадник. Убијен од четника у Засељу, августа 1943.

386. ЧИЗМО С. АЛИЈА, рођен 1875, Миронићи, земљорадник. Убијен од четника у Засељу, августа 1943.

387. ЧИЗМО М. РЕЦО, рођен 1923, Миронићи, земљорадник. Убијен од четника у Засељу, фебруара 1943.

388. ЧИЗМО А. БЕГА, рођена 1880, Војтина, домаћица. Убијена од четника у Заостру, фебруара 1943.

389. ЧИЗМО Х. ХАМИД, рођен 1934, Прошће, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

390. ЧИЗМО Х. МЕДАН, рођен 1931, Прошће, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

391. ЧИЗМО Ш. РАМИЗ, рођен 1941, Прошће, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

392. ЧОЛОВИЋ К. ЂОЛЕ, рођен 1885, Потковач, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, маја 1942.

393. ЧУСТО Х. РАШИД, рођен 1923, Јагодњи До, земљорадник. Стријељан од четника у Побраћу, фебруара 1942.

394. ЧУТИНА О. МУНИБА, рођена 1918, Градајићи, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

395. ЧУТИНА О. ЛИЛЕ, рођен 1938, Прошће, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

396. ЧУТИНА О. РАШИД, рођен 1910, Прошће, земљорадник. Убијен од четника у Прошћу, фебруара 1943.

397. ЧУТИНА А. ТАХИР, рођен 1905, Прошће, земљорадник. Убијен од четника у Прошћу, фебруара 1943.

398. ЧУТИНА Р. ХАБИБА, рођена 1910, Прошће, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

399. ЧУТИНА С. ОМЕР, рођен 1878, Прошће, земљорадник. Убијен од четника у Прехарима, фебруара 1943.

400. ЧУТИНА И. УМА, рођена 1897, Прехари, домаћица. Убијена од четника у Прехарима, фебруара 1943.

401. ЧУТИНА О. ФАТИМА, рођена 1923, Прехари, домаћица. Убијена од четника у Прошћу, фебруара 1943.

402. ЧУТИНА О. РАСИМ, рођен 1925, Прехари, земљорадник. Убијен од четника у Прошћу, фебруара 1943.

403. ЧУТИНА О. ИБРО, рођен 1928, Прехари, земљорадник. Убијен од четника у Прошћу, фебруара 1943.

404. ЧУТИНА О. МУЛА, рођена 1932, Прехари, дијете. Убијено од четника у Прошћу, фебруара 1943.

405. ЦАНОВИЋ С. ИБРО, рођен 1921, Присоје, земљорадник. Убијен од четника у Ковачу, фебруара 1943.

— 406. ЦАКА А. ЛИМО, рођен 1910, Бјелошевина, земљорадник. Убијен од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

407. ЦАНОВИЋ С. АЛИЈА, рођен 1900, Присоје, земљорадник. Убијен од четника у Побраћу, фебруара 1942.

408. ЦАКА Г. ФАТИМА, рођена 1920, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Бјелошевини, фебруара 1943.

409. ЦЕЛЕ М. СЕЈДО, рођен 1890, Миронићи, земљорадник. Убијен од четника у Миронићима, фебруара 1943.
410. ЦЕЛЕ Х. НАФА, рођена 1900, Заостро, домаћица. Убијена од четника у Миронићима, фебруара 1943.
411. ЦЕХОВИЋ Б. ОМЕР, рођен 1931, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
412. ЦЕХОВИЋ Б. ВЕХБИЈА, рођена 1938, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
413. ЦЕХОВИЋ Б. АХМО, рођен 1941, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
414. ЦЕХОВИЋ М. ШЕЋА, рођена 1926, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.
415. ЦЕХОВИЋ Б. ЗАЈИМ, рођен 1939, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
416. ЦЕХОВИЋ М. ШЕЋА, рођена 1925, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.
417. ЦЕЛЕ А. МЕДАН, рођен 1910, Миронићи, земљорадник. Убијен од четника у Миронићима, августа 1943.
418. ЦЕЛЕ С. МУРАТ, рођен 1923, Миронићи, земљорадник. Убијен од четника у Миронићима, фебруара 1943.
419. ЦЕЛЕ С. НАЗИФ, рођен 1925, Миронићи, земљорадник. Убијен од четника у Миронићима, фебруара 1943.
420. ЦЕЛЕ С. ХАСАН, рођен 1919, Миронићи, земљорадник. Убијен од четника у Миронићима, фебруара 1943.
421. ЦЕХОВИЋ Б. ИЗА, рођена 1929, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
422. ЦЕХОВИЋ Б. МУЛА, рођена 1929, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.
423. ЦЕХОВИЋ А. НУРА, рођена 1918, Мељак, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

424. ЦЕХОВИЋ Ј. РАМИЗА, рођена 1910, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

425. ЦЕХОВИЋ Б. СУЛЕЈМАН, рођен 1933, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

Буковичка општина:

1. АДИЛОВИЋ Ј. ШЕВАЛА, рођена 1930, Ковачевићи, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

2. АДИЛОВИЋ Ј. ХИДА, рођена 1931, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

3. АДИЛОВИЋ Ј. ИЗЕТА, рођена 1935, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

4. АДИЛОВИЋ Х. РЕЏО, рођен 1880, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

5. АДИЛОВИЋ С. ЗАХИДА, рођена 1880, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

6. АДИЛОВИЋ Ј. БАЈРО, рођен 1940, Ковачевићи, дијете. Убијено од четника у Ковачевићима, фебруара 1943.

7. АДИЛОВИЋ Ј. ШЕФИКА, рођена 1936, Ковачевићи, дијете. Убијено од четника у Ковачевићима, фебруара 1943.

8. АВДОВИЋ Р. РАШИД, рођен 1887, Гвозд, земљорадник. Убијен од четника у Гвозду, фебруара 1943.

9. АЈДАРОВИЋ Р. АВДО, рођен 1885, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

10. АЛИБЕГОВИЋ С. САДИК, рођен 1929, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

11. АЛИСПАХИЋ Х. ИБРАХИМ, рођен 1938, Чејренци, дијете. Убијено од четника у Чејренцима, фебруара 1943.

12. БАВЧИЋ Х. АСИМ, рођен 1809, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Металци, 1942.

13. БАВЧИЋ М. ЋАМА, рођена 1884, Фоча, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.
14. БАВЧИЋ С. НУРА, рођена 1941, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.
15. БАВЧИЋ С. ТИМА, рођена 1941, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.
16. БАВЧИЋ С. ХАМИД, рођен 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.
17. БАВЧИЋ С. МЕША, рођен 1940, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.
18. БАВЧИЋ С. ФИЛДУЗ, рођен 1890, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943
19. БАВЧИЋ С. ЕМИН, рођен 1870, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.
20. БАВЧИЋ А. АИША, рођена 1904, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Бољанићима, фебруара 1943.
21. БАВЧИЋ Р. ХАНКИЈА, рођена 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.
22. БАВЧИЋ А. БЕЋИР, рођен 1934, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.
23. БАВЧИЋ М. МЕХО, рођен 1909, Плањско, земљорадник. Убијен од четника на Метаљци, децембра 1941.
24. БАВЧИЋ А. БАХРА, рођена 1936, Плањско, дијете. Убијено од четника у Плањском, фебруара 1943.
25. БАВЧИЋ А. АХМО, рођен 1900, Дужица, земљорадник. Убијен од четника у Дужицама, фебруара 1943.
26. БАВЧИЋ М. ШЕМСО, рођен 1903, Плањско, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, децембра 1941.
27. БАВЧИЋ А. ИФЕТА, рођена 1914, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.
28. БАВЧИЋ А. ЕМИРА, рођена 1888, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

29. БАВЧИЋ М. САДИКА, рођена 1890, Рудо, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

30. БАВЧИЋ М. ЗИЗА, рођена 1920, Рудо, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

31. БАВЧИЋ С. МУЈО, рођен 1885, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

32. БАВЧИЋ Е. НУРА, рођена 1907, Буковица, домаћица, Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

33. БАВЧИЋ Б. АСИМА, рођена 1938, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

34. БАВЧИЋ Б. ЕЈУБ, рођен 1941, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

35. БАВЧИЋ Н. ИБРО, рођен 1937, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

36. БАВЧИЋ Ч. ХАНКА, рођена 1880, Безујно, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

37. БАВЧИЋ С. СУЉО, рођен 1912, Плањско, земљорадник. Убијен од четника у Крћама, 1941.

38. БАВЧИЋ С. ФАТИМА, рођена 1935, Плањско, дијете. Убијено од четника у Плањском, фебруара 1943.

39. БАВЧИЋ С. САЛМА, рођена 1936, Плањско, дијете. Убијено од четника у Плањском, фебруара 1943.

40. БАВЧИЋ С. ШАХЗА, рођена 1938, Плањско, дијете. Убијено од четника у Плањском, фебруара 1943.

41. БАВЧИЋ С. СЕЛИМ, рођен 1940, Плањско, дијете. Убијено од четника у Плањском, фебруара 1943.

42. БАВЧИЋ М. ЕМИРА, рођена 1870, Плањско, домаћица. Убијена од четника у Плањском, фебруара 1943.

43. БАШИЋ Б. ДУДИЈА, рођена 1860, Фоча, домаћица. Убијена од четника у Геушима, фебруара 1943.

44. БАШИЋ О. ХАВИБА, рођена 1917, Хумско, домаћица. Убијена од четника у Геушима, фебруара 1943.

45. БАШИЋ "Р. ЕМИНА, рођена 1910, Фоча, домаћица. Убијена од четника у Геушима, фебруара 1943.

46. БАШИЋ С. ШАЋИРА, рођена 1910, Рујевица, домаћица. Убијена од четника у Рујевици, фебруара 1943.

47. БАШИЋ Ш. СЕЛИМА, рођена 1935, Геуши, дијете. Убијено од четника у Геушима, фебруара 1943.

48. БАШИЋ Б. СУЛЕЈМАН, рођен 1936, Геуши, дијете. Убијено од четника, фебруара 1943.

49. БАРАК Е. ХАЛИМА, рођена 1939, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

50. БЕКАН Р. ХАЈРО, рођен 1929, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

51. БЕКАН Р. СЕЛМАН, рођен 1931, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

52. БЕКАН М. МУРАТА, рођена 1920, Фоча, домаћица. Убијена од четника у Хајловини, фебруара 1943.

53. БЕКАН С. СЕЛИМА, рођена 1937, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

54. БЕКАН С. СЕЛМО, рођен 1940, Гвозд, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

55. БЕКАН А. АЛИЈА, рођен 1880, Гвозд, земљорадник. Убијен од четника у Гвозду, фебруара 1943.

56. БЕКАН С. ЗИНЕТА, рођена 1938, Гвозд, дијете. Убијено од четника у Гвозду, фебруара 1943.

57. БЕКАН А. ИБРО, рођен 1935, Гвозд, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

58. БЕКАН М. БЕГИЈА, рођена 1886, Гвозд, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

59. БЕКАН А. РАМО, рођен 1887, Хајловина, земљорадник. Убијен од четника у Хајловини, фебруара 1943.

60. БЕШЛАГИЋ Е. ИЗА, рођена 1939, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

61. БЕШЛАГИЋ Д. МУХАРЕМ, рођен 1680,-Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.
62. БЕШЛАГИЋ Е. ФАТИМА, рођена 1937, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.
63. БЕШЛАГИЋ Х. НУРА, рођена 1871, Чајниче, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.
64. БЕШЛАГИЋ Х. САДИКА, рођена 1870, Ранче, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.
65. БЕШЛАГИЋ Д. НАФА, рођена 1919, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.
66. БЕШЛАГИЋ Х. ФЕРИД, рођен 1940, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.
67. БЕШЛАГИЋ А. ШЕВАЛА, рођена 1910, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.
68. БЕШЛАГИЋ С. БАКША, рођена 1885, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, 1942.
69. БАРАК Е. МЕДО, рођен 1925, Кржава, земљорадник. Убијен од четника у Кржави, фебруара 1943.
70. БАРАК Е. ФЕХИМ, рођен 1940, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.
71. БАРАК Е. МУЈО, рођен 1938, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.
72. БАРАК Е. ХАНКИЈА, рођена 1915, Кржава, домаћица. Убијена од четника у Кржави, фебруара 1943.
73. БАРАК М. ЕЈУБ, рођен 1922, Кржава, земљорадник. Убијен од четника у Кржави, фебруара 1943.
74. БОРИШИЋ З. МУЛИЈА, рођена 1900, Плањско, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.
75. БОРИШИЋ Р. ОМЕР, рођен 1935, Боришићи, дијете. Убијено од четника у Боришићима, фебруара 1943.
76. БОРИШИЋ Р. ЗЕМКО, рођен 1933, Боришићи, дијете. Убијено од четника у Боришићима, фебруара 1943.

77. БОРИШИЋ Р. МЕВЛА, рођена 1940, Боришићи, дијете. Убијено од четника у Боришићима, фебруара 1943.

78. БРКОВИЋ А. ИБРО, рођен 1879, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

79. БРКОВИЋ А. АВДО, рођен 1888, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

80. БРКОВИЋ АВДИЈА, рођен 1870, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

81. БУНГУР Н. СЕЛИМ, рођен 1937, Равни, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

82. БУНГУР Ш. ДЕДО, рођен 1918, Бунгури, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

83. БУНГУР С. ЗЕМА, рођена 1915, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

84. БУНГУР А. ЈУСУФ, рођен 1870, Кржава, земљорадник. Стријељан од Италијана 1943.

85. БУНГУР М. ВЕЈСИЛ, рођен 1926, Бунгури, земљорадник. Убијен од четника у Бунгурима, фебруара 1943.

86. БУНГУР С. ХИЛМО, рођен 1915, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Пижурима, фебруара 1943.

87. БУНГУР М. ФАТИМА, рођена 1918, Кржава, домаћица. Убијена од четника код Чајничка, фебруара 1943.

88. БУНГУР Х. СУЛЕЈМАН, рођен 1940, Бунгури, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

89. БУНГУР Х. ЗИНЕТА, рођена 1937, Бунгури, дијете. Убијено од четника код Чајничка, фебруара 1943.

90. ВРАЊ Х. МЕХМЕД, рођен 1930, Мрчићи, дијете. Убијено од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

91. ВРАЊ Х. ИЗЕТ, рођен 1936, Мрчићи, дијете. Убијено од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

92. ВРАЊ С. ХУСО, рођен 1897, Мрчићи, земљорадник. Убијен од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

93. ВРАЊ Х. КАНА, рођена 1920, Мрчићи, домаћица. Убијена од четника у Клакорини, фебруара 1943.

94. ВРАЊ О. СЕЛИМ, рођен 1910, Мрчићи, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

95. ВРАЊ О. НУРКАН, рођен 1900, Мрчићи, земљорадник. Убијен од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

96. ВУКАС Ш. ОМЕР, рођен 1890, Прехари, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

97. ВУКАС О. ЗЕМКА, рођена 1934, Прехари, дијете. Убијено од четника у Прехарима, фебруара 1943.

98. ВУКАС О. ЈАКУП, рођен 1937, Прехари, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

99. ГЕЦ А. ЗИЗА, рођена 1933, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

100. ГЕЦ А. АЛМАСА, рођена 1936, Војнићи, дијете. Убијено од четника у Војнићима, фебруара 1943.

101. ГЕЦ А. ФАТИМА, рођена 1941, Војнићи, дијете. Убијено од четника у Војнићима, фебруара 1943.

102. ГЕЦ А. ЦЕМИЛА, рођена 1940, Војнићи, дијете. Убијено од четника у Војнићима, фебруара 1943.

103. ГЕЦ П. СЕЈФО, рођен 1937, Мрчићи, дијете. Убијено од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

104. ГЕЦ П. ХАЈРУДИН, рођен 1939, Мрчићи, дијете. Убијено од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

105. ГЕЦ П. РАБИЈА, рођена 1942, Мрчићи, дијете. Убијено од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

106. ГЕЦ А. АЛИЈА, рођен 1892, Војнићи, земљорадник. Убијен од четника у Глисници, 1942.

107. ДАНИЛОВИЋ Ј. ВЛАДЕ, рођен 1898, Сречањи, земљорадник. Убијен од усташа у Мељенама, маја 1943.

108. ДЕДОВИЋ С. ЕМИНА, рођена 1932, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

109. ДЕДОВИЋ С. ЗАХИДА, рођена 1934, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.
110. ДЕДОВИЋ О. ДЕДО, рођен 1919, Рујевица, земљорадник. Убијен од четника у Рујевици, фебруара 1943.
111. ДЕДОВИЋ О. СУЉО, рођен 1923, Рујевица, земљорадник. Убијен од четника у Рујевици, фебруара 1943.
112. ДЕДОВИЋ О. МУРАТА, рођена 1914, Вукоч, домаћица. Убијена од четника у Хајловини, фебруара 1943.
113. ДЕДОВИЋ М. НЕЗИРА, рођена 1936, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.
114. ДЕДОВИЋ А. РУКИЈА, рођена 1910, Будијевићи, домаћица. Убијена од четника у Плањском, фебруара 1943.
115. ДОЛЕ О. ДРАГИЈА, рођена 1860, Мрчићи, домаћица. Убијена од четника у Ковачевићима, фебруара 1943.
116. ДРКЕНДА Х. ХАЈРА, рођена 1920, Маџари, домаћица. Убијена од четника у Маџарима, фебруара 1943.
117. ДРКЕНДА Х. РАСИМ, рођен 1942, Маџари, дијете. Убијено од четника у Маџарима, фебруара 1943.
118. ДРКЕНДА И. БЕГИЈА, рођена 1879, Фоча, домаћица. Убијена од четника у Пиперима, фебруара 1943.
119. ДРКЕНДА А. АХМО, рођен 1904, Маџари, земљорадник. Убијен од четника у Пиперима, фебруара 1943.
120. ДРКЕНДА А. ФАТИМА, рођена 1889, Маџари, домаћица. Убијена од четника у Пиперима, фебруара 1943.
121. ДРКЕНДА Х. МУХАРЕМ, рођен 1870, Маџари, земљорадник. Убијен од четника у Маџарима, фебруара 1943.
122. ДРКЕНДА А. ХУСО, рођен 1940, Маџари, дијете. Убијено од четника у Пиперима, фебруара 1943.
123. ДРКЕНДА А. ХАЛИМ, рођен 1920, Маџари, земљорадник. Убијен од четника у Маџарима, фебруара 1943.
124. ДРКЕНДА У. ХАЛИМА, рођена 1941, Маџари, дијете. Убијено од четника у Маџарима, фебруара 1943.

125. ДУКОВИЋ К. ПЕТАР, рођен 1900, Пошћански Крај, Жабљак, земљорадник. Убијен од усташа у Буковици, јуна 1943.
126. ДУРГУТ М. ШЕРФАН, рођен 1868, Черјенци, земљорадник. Убијен од четника у Черјенцима, фебруара 1943.
127. ЋОГО Х. РЕШО, рођен 1895, Плањско, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.
128. ЋОГО Х. ХАВА, рођена 1897, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.
129. ЋОГО К. САЛКО, рођен 1931, Ромча, дијете. Убијено од четника код Чајнича, фебруара 1943.
130. ЋОГО К. РАМИЗА, рођена 1935, Тврдаковићи. Убијено од четника у Пониквама, фебруара 1943.
131. ЖИГА М. ШЕМСО, рођен 1880, Караула, земљорадник. Убијен од четника у Пониквама, фебруара 1943.
132. ЖИГА Л. АЛЕМА, рођена 1886, Бабићи, домаћица. Убијена од четника у Пониквама, фебруара 1943.
133. ЖИГА О. ЕЈУБ, рођен 1920, Караула, земљорадник. Убијен од четника у Козици, фебруара 1943.
134. ЖИГА Р. АЛМАСА, рођена 1918, Медошевићи, домаћица. Убијена од четника у Караули, фебруара 1943.
135. ЖИГА А. ВЕИЗ, рођен 1860, Рашчићи, земљорадник. Убијен од четника у Кукавицама, фебруара 1943.
136. ИБРИЋ А. АЉА, рођена 1860, Селишта, домаћица. Убијена од четника у Селиштима, фебруара 1943.
137. ИБРИЋ А. АЗИЗ, рођен 1933, Селишта, дијете. Убијен од четника у Селиштима, фебруара 1943.
138. ИБРИЋ Л. ИБРО, рођен 1935, Селишта, дијете. Убијено од четника у Селиштима, фебруара 1943.
139. ИБРИЋ Р. ШЕФИКА, рођена 1938, Селишта, дијете. Убијено од четника у Селиштима, фебруара 1943.
140. ИБРИЋ Е. ШЕЋА, рођена 1870, Селишта, домаћица. Убијена од четника у Селиштима, фебруара 1943.

141. ИМАМОВИЋ С. АГО, рођен 1890, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

142. ИМАМОВИЋ М. РЕШО, рођен 1810, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Пониквама.

143. ИМАМОВИЋ С. МЕХМЕД, рођен 1926, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

144. ИМАМОВИЋ А. СМАЈО, рођен 1918, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

145. ЈУСУФОВИЋ С. АИША, рођена 1865, Селишта, домаћица. Убијена од четника у Селиштима, фебруара 1943.

146. ЈУСУФОВИЋ О. МАЛИН, рођен 1926, Селишта, земљорадник. Убијен од четника у Селиштима, фебруара 1943.

147. ЈУСУФОВИЋ М. ХАСНА, рођена 1930, Селишта, дијете. Убијено од четника у Селиштима, фебруара 1943.

148. КАДРИЋ С. САБИТ, рођен 1909, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

149. КАДРИЋ И. ХАСАН, рођен 1927, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

150. КАДРИЋ С. ФАДЛИЈА, рођена 1903, Брезница, домаћица. Убијена од четника у Брезници, фебруара 1943.

151. КАДРИЋ Х. ЦЕМО, рођен 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

152. КАДРИЋ Х. ШЕРИФ, рођен 1932, Хајловине, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

153. КАДРИЋ Х. САФЕТ, рођен 1934, Хајловине, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

154. КАДРИЋ Х. МЕВЛА, рођена 1942, Хајловине, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

155. КАДРИЋ И. ВЕЗИРА, рођена 1938, Хајловине, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

156. КАДРИЋ Ш. ХИЛМО, рођен 1900, Хајловине, земљорадник. Убијен од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

157. КАИМ С. ПЕМБА, рођена 1909, Рујевица, домаћица. Убијена од четника у Горажду, 1943.

158. КАИМ А. НУРА, рођена 1940, Дужице, дијете. Убијено од четника у Дужицама, фебруара 1943.

159. КАИМ А. СУЈБО, рођен 1870, Черјецци, земљорадник. Убијен од четника у Черјенцима, фебруара 1943.

160. КАИМ С. ХАСАН, рођен 1909, Черјенци, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, децембра 1941.

161. КАЉАЧА Д. РАМО, рођен 1880, Крња Јела, земљорадник. Убијен од четника у Клакоринама, фебруара 1943.

162. КАЉАЧА Р. ДЕДО, рођен 1930, Вукасовићи, дијете. Убијено од четника у Клакоринама, фебруара 1943.

163. КАЉАЧА Р. ШАХИЈА, рођена 1880, Вукасовићи, домаћица. Убијена од четника у Клакоринама, фебруара 1943.

164. КИСЕЛИЦА М. ХАШИМ, рођен 1942, Хајловине, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

165. КИСЕЛИЦА М. (МУНИБА, рођена 1938, Хајловине, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

166. КИСЕЛИЦА Ф. АЛТУНА, рођена 1900, Викоч, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

167. КИСЕЛИЦА М. МУЈО, рођен 1939, Хајловине, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

168. КИСЕЛИЦА М. АДЕМ, рођен 1937, Хајловине, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

169. КИСЕЛИЦА М. САБИТ, рођен 1942, Хајловине, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

170. КЛАПУХ В. ДУДИЈА, рођена 1931, Геуши, дијете. Убијено од четника у Геушима, фебруара 1943.

171. КЛАПУХ Ј. СЕМКА, рођена 1940, Геуши, дијете. Убијено од четника у Геушима, фебруара 1943.

172. КЛАПУХ Ј. СУЛЕЈМАН, рођен 1939, Геуши, дијете. Убијено од четника у Геушима, фебруара 1943.

173. КЛАПУХ Ј. АЗИЗ, рођен 1939, Геуши, дијете. Убијено од четника у Геушима, фебруара 1943.
174. КЛАПУХ С. ЕШРЕФА, рођена 1936, Геуши, дијете. Убијено од четника у Геушима, фебруара 1943.
175. КЛАПУХ Ј. ЦЕМИЛА, рођена 1924, Вукоч, домаћица. Убијена од четника у Геушима, фебруара 1943.
176. КЛАПУХ Х. ЈУСО, рођен 1928, Геуши, земљорадник. Убијен од четника у Геушима, фебруара 1943.
177. КЛАПУХ Х. ВЕХБИЈА, рођен 1888, Геуши, земљорадник. Убијен од четника у Геушима, фебруара 1943.
178. КЛАПУХ В. ХУСО, рођен 1936, Геуши, дијете. Убијено од четника у Геушима, фебруара 1943.
179. КЛАПУХ З. ЗЛАТИЈА, рођена 1900, Клапуси, домаћица. Убијена од четника у Геушима, фебруара 1943.
180. КЛАПУХ И. НУРА, рођена 1900, Клапуси, домаћица. Убијена од четника у Геушима, фебруара 1943.
181. КОМИНЛИЈА В. ПАША, рођена 1870, Комини, домаћица. Убијена од четника у Комини, фебруара 1943.
182. КОМИНЛИЈА С. ПЕМБА, рођена 1875, Горажде, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.
183. КОМИНЛИЈА У. ВАХИДА, рођена 1930, Комини, дијете. Убијено од четника у Комини, фебруара 1943.
184. КОМИНЛИЈА Ћ. МУЈО, рођен 1870, Комини, земљорадник. Убијен од четника у Комини, фебруара 1943.
185. КОЖО Р. ВАСВИЈА, рођена 1937, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.
186. КОЖО И. ЧЕЛЕБИЈА, рођена 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.
187. КОЖО Ш. ХАЈРО, рођен 1939, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.
188. КОЖО И. ЛАТИФ, рођен 1936, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

189. КОЖО В. ПЕМБА, рођена 1875, Буковица, земљорадник. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

190. КОЖО Р. ХАСНИЈА, рођена 1939, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

191. КОЖО И. МЕВЛА, рођена 1933, Бабићи, дијете. Убијено од четника у Бабићима, фебруара 1943.

192. КОЖО С. ХАСНИЈА, рођена 1937, Бабићи, дијете. Убијено од четника у Бабићима, фебруара 1943.

193. КОЖО З. ЕСМА, рођена 1940, Ковачевићи, дијете. Убијено од четника у Ковачевићима, фебруара 1943.

194. КОЖО Р. ЦЕМИЛА, рођена 1910, Ковачевићи, домаћица. Убијена од четника у Ковачевићима, фебруара 1943.

195. КОЖО Р. СЕЈФО, рођен 1935, Ковачевићи, дијете. Убијено од четника у Ковачевићима, фебруара 1943.

196. КОЖО Ш. ХАНКА, рођена 1937, Ковачевићи, дијете. Убијено од четника у Ковачевићима, фебруара 1943.

197. КРАКО А. СЕВДА, рођена 1882, Селишта, домаћица. Убијена од четника у Селиштима, фебруара 1943.

198. КРАКО М. БЕГАН, рођен 1883, Селишта, земљорадник. Убијен од четника у Селиштима, фебруара 1943.

199. КРЖАВА Х. ЦЕМИЛА, рођена 1929, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

200. КРЖАВА Х. СУЛЕЈМАН, рођен 1926, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

201. КРЖАВА Х. ФАТМА, рођена 1940, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

202. КРЖАВА С. ХАЛАН, рођен 1900, Стражица, земљорадник. Убијен од четника у Металци, 1941.

203. КРЖАВА Х. ЦИЈА, рођена 1936, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

204. КРЖАВА Х. МИНА, рођена 1940, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

205. КРЖАВА Х. БЕЋИР, рођен 1933, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

206. КРУХО Д. ТИМА, рођена 1939, Кава, дијете. Убијено од четника у Кави, фебруара 1943.

207. КРУХО Д. ДУДА, рођена 1941, Кава, дијете. Убијено од четника у Кави, фебруара 1943.

208. КРУХО Х. СЕДВА, рођена 1890, Кава, домаћица. Убијена од четника у Селиштима, фебруара 1943.

209. КРУХО Д. ДЕРВИША, рођена 1931, Кава, дијете. Убијено од четника у Кави, фебруара 1943.

210. КРУХО Д. ПАША, рођена 1938, Кава, дијете. Убијено од четника у Кави, фебруара 1943.

211. КРУХО Д. МИНА, рођена 1940, Кава, дијете. Убијено од четника у Кави, фебруара 1943.

212. КРУХО Т. ЗАДА, рођена 1900, Кава, домаћица. Убијена од четника у Кави, фебруара 1943.

213. КУЈУНЦИЋ А. ДУЛМО, рођен 1870, Плањско, земљорадник. Убијен од четника у Плањском, фебруара 1943.

214. МОЋЕВИЋ Ћ. АБАЗ, рођен 1914, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

215. МОЋЕВИЋ Ћ. МАЛКИЈА, рођена 1900, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

216. МОЋЕВИЋ Х. АЛИЈА, рођен 1920, Буковица, земљорадник. Стријељан од четника у Крћама, децембра 1941.

217. МОЋЕВИЋ Х. МУЛА, рођена 1940, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

218. МОЋЕВИЋ Б. ХУРИЈА, рођен 1938, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

219. МОЋЕВИЋ Б. ХИДА, рођена 1939, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

220. МОЋЕВИЋ Х. ЕТХЕМ, рођен 1885, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици.

221. МОЋЕВИЋ Х. ХАЈРО, рођен 1940, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

222. МОЋЕВИЋ Н. ХАЛИЛ, рођен 1900, Буковица, земљорадник. Стријељан од четника у Крћама, децембра 1941.

223. МОЋЕВИЋ Х. ДЕРВИШ, рођен 1940, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

224. МОЋЕВИЋ Д. ИФЕТА, рођена 1919, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Клакоринама, фебруара 1943.

225. МОЋЕВИЋ А. ЗЛАТИЈА, рођена 1942, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Клакоринама, фебруара 1943.

226. МОЋЕВИЋ Р. ДУДИЈА, рођена 1908, Бољанићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

227. МОЋЕВИЋ Д. ДУРМО, рођен 1910, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, децембра 1941.

228. МОЋЕВИЋ Д. ХАНКА, рођена 1929, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

229. МОЋЕВИЋ У. ШЕРИФ, рођен 1922, Плањско, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, децембра 1941.

230. МОЋЕВИЋ А. ЋУЛЕ, рођен 1870, Плањско, земљорадник. Убијен од четника у Плањском, фебруара 1943.

231. МОЋЕВИЋ Х. МЕХО, рођен 1940, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

232. МОЋЕВИЋ Ћ. АТИФ, рођен 1934, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

233. МОЋЕВИЋ Х. ЕТХЕМ, рођен 1915, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, 1941.

234. МОЋЕВИЋ Х. ПАША, рођена 1915, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Метаљци, 1941.

235. МОЋЕВИЋ Х. НЕЏИБА, рођена 1935, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

236. МОЋЕВИЋ Х. ХАЛИМА, рођена 1928, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

237. МОЋЕВИЋ. Х. ЦЕХА, рођена 1931, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

238. МОЋЕВИЋ Х. ФАТИМА, рођена 1935, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

239. МОЋЕВИЋ У. ЗЛАТИЈА, рођена 1935, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

240. МОЋЕВИЋ С. АЛИЈА, рођен 1922, Моћевићи, земљорадник. Стријељан од четника у Металци, децембра 1941.

241. МОЋЕВИЋ С. АВДО, рођен 1931, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

242. МОЋЕВИЋ С. МЕРА, рођена 1913, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

243. МОЋЕВИЋ С. ПЕМБА, рођена 1935, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

244. МОЋЕВИЋ О. СУЉО, рођен 1901, Моћевићи, земљорадник. Стријељан од четника у Металци, децембра 1941.

245. МОЋЕВИЋ Х. АРИФ, рођен 1936, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

246. МОЋЕВИЋ Б. ЈУСУФ, рођен 1937, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

247. МОЋЕВИЋ Б. САФЕТ, рођен 1935, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

248. МОЋЕВИЋ Б. НЕЏИБА, рођена 1926, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

249. МОЋЕВИЋ Ј. НУРА, рођена 1897, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

250. МОЋЕВИЋ М. МУЈО, рођен 1916, Стражица, земљорадник. Стријељан од четника у Металци, децембра 1941.

251. МОЋЕВИЋ Н. ИБРО, рођен 1922, Моћевићи, земљорадник. Стријељан од четника у Металци, децембра 1941.

236. МОЋЕВИЋ Х. ХАЛИМА, рођена 1928, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

253. МОЋЕВИЋ Л. ДИКА, рођена 1925, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

254. МОЋЕВИЋ М. РАШИДА, рођена 1925, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

255. МОЋЕВИЋ А. ФАТА, рођена 1912, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

256. МОЋЕВИЋ А. МУНИРА, рођена 1915, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

257. МОЋЕВИЋ Л. ЛАТИФА, рођена 1930, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

258. МОЋЕВИЋ Д. АЛМАСА, рођена 1940, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

259. МОЋЕВИЋ Ј. СИМБУЛА, рођена 1943, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

260. МОЋЕВИЋ Ј. АХМЕТ, рођен 1940, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

261. МОЋЕВИЋ Ј. ХУСЕИН, рођен 1939, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

262. МОЋЕВИЋ А. ШАЋИРА, рођена 1940, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

263. МОЋЕВИЋ Д. ФЕХИМ, рођен 1938, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима,¹ фебруара 1943.

264. МОЋЕВИЋ Б. АДЕМ, рођен 1941, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

265. МОЋЕВИЋ Б. БУЛКА, рођена 1939, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

266. МОЋЕВИЋ Б. ЕМИНА, рођена 1931, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

267. МОЋЕВИЋ А. ФАТИМА, рођена 1938, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

236. МОЋЕВИЋ Х. Х А Л И М А , рођена 1928, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

269. МОЋЕВИЋ Е. ЦЕКА, рођена 1936, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

270. МОЋЕВИЋ Г. ПАША, рођена 1928, Моћевићи, **дијете**.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

271. МОЋЕВИЋ У. ШЕВКО, рођен 1929, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

272. МОЋЕВИЋ Ј. НУРА, рођена 1931, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

273. МОЋЕВИЋ Ј. ЗАРФА, рођена 1929, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

274. МОЋЕВИЋ Д. АБИД, рођен 1928, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

275. МОЋЕВИЋ Ј. МЕХМЕД, рођен 1935, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

у 276. МОЋЕВИЋ Д. АСАН, рођен 1934, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

. 277. МОЋЕВИЋ М. НЕФА, рођена 1935, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

278. МОЋЕВИЋ М. ОМЕР, рођен 1931, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

279. МОЋЕВИЋ У. СУЉО, рођен 1937, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

, 280. МОЋЕВИЋ Е. ЈУСУФ, рођен 1929, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

, 281. МОЋЕВИЋ Е. ХАЈДАР, рођен 1934, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

282. МОЋЕВИЋ У. ИСМЕТ, рођен 1932, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

283. МОЋЕВИЋ М. РАШИД, рођен 1937, Моћевићи, дијете.
Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

**236. МОЋЕВИЋ Х. ХАЛИМА, рођена 1928, Моћевићи, до-
маћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.**

285. МОЋЕВИЋ А. ХАЦИЈА, рођена 1911, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

286. МОЋЕВИЋ Ш. ЗАЈКО, рођен 1920, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, децембра 1941.

287. МОЋЕВИЋ О. МУЛИЈА, рођена 1898, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

288. МОЋЕВИЋ У. ЗЕМКА, рођена 1910, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

289. МОЋЕВИЋ М. НАТИЦА, рођена 1912, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

290. МОЋЕВИЋ М. ЗАЈКО, рођен 1887, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Моћевићима, фебруара 1943,

291. МОЋЕВИЋ М. МИНА, рођена 1892, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

292. МОЋЕВИЋ Ћ. ШЕВАЛА, рођена 1929, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

293. МОЋЕВИЋ Ј. ХАЦИРА, рођена 1896, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

294. МОЋЕВИЋ З. ИША, рођена 1890, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

295. МОЋЕВИЋ Ш. МЕША, рођен 1915, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, децембра 1941.

296. МОЋЕВИЋ О. МУРАТ, рођен 1910, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, децембра 1941.

297. МОЋЕВИЋ М. ХАЛИЛ, рођен 1891, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, децембра 1943.

298. МОЋЕВИЋ Ј. СВЕДА, рођена 1894, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

299. МОЋЕВИЋ М. ВЕЗИРА, рођена 1941, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

236. МОЋЕВИЋ Х. ХАЛИМА, рођена 1928, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

301. МОЋЕВИЋ М. АЛМАСА, рођена 1924, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

302. МОЋЕВИЋ М. АЛМАСА, рођена 1939, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

303. МОЋЕВИЋ Л. ЗИЈО, рођен 1941, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

304. МУСИЋ С. ХАСАН, рођен 1939, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

305. МУСИЋ А. ЕЈУБ, рођен 1895, Горажде, земљорадник. Убијен од четника у Мацарима, фебруара 1943.

306. МУСИЋ Е. САФЕТ, рођен 1936, Војнићи, дијете. Убијено од четника у Војнићима, фебруара 1943.

307. МУСИЋ С. ЦЕМАИЛ, рођен 1941, Војнићи, дијете. Убијено од четника у Војнићима, фебруара 1943.

308. МУСИЋ М. БЕГИЈА, рођена 1943, Војнићи, дијете. Убијено од четника у Војнићима, фебруара 1943.

309. МУСИЋ С. МУЛИЈА, рођена 1935, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

310. МУСИЋ М. ЗУЛИЈА, рођена 1920, Викоч, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

311. МУСИЋ С. ЗЕМКА, рођена 1925, Хајловина, домаћица. Убијена од четника у Хајловини, фебруара 1943.

312. МУСИЋ М. МУНИБА, рођена 1940, Војнићи, дијете. Убијено од четника у Војнићима, фебруара 1943.

313. МУСИЋ М. ХАЛИМА, рођена 1937, Војнићи, дијете. Убијено од четника у Војнићима, фебруара 1943.

314. МУСИЋ А. АМИР, рођен 1933, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

315. МУСИЋ А. ФЕХИЈА, рођена 1936, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

316. МУСИЋ С. ХАЈРО, рођен 1943, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

317. МУСИЋ С. ЦЕМИЛА, рођена 1937, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

318. МУСИЋ С. РАГИБ, рођен 1935, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

319. МУСИЋ С. АЗЕМА, рођена 1923, Хајловина, домаћица. Убијена од четника у Хајловини, фебруара 1943.

320. МУСИЋ С. БЕГА, рођена 1903, Викоч, домаћица. Убијена од четника у Хајловини, фебруара 1943.

321. МЕХМЕДСПАХИЋ С. МЕДО, рођен 1895, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

322. МЕХМЕДСПАХИЋ М. ХАСКО, рођен 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

323. МЕХМЕДСПАХИЋ М. РУМИЈА, рођена 1890, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

324. НУРАК Н. ФАТА, рођена 1906, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

325. НУРАК Х. ЦЕКА, рођена 1890, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

326. НУРАК М. АЈКУНА, рођена 1922, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

327. ОБРАДОВИЋ В. ДАНИЛО, рођен 1900, Тепци, земљорадник. Стријељан од Нијемаца у Буковици, маја 1943.

328. ОСМАНАГИЋ Х. БЕЋИР, рођен 1937, Плањско, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

329. ОСМАНАГИЋ Х. ИЗЕТ, рођен 1933, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

330. ОСМАНАГИЋ О. АЛМАС, рођен 1931, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

331. ОСМАНАГИЋ Б. ДРАГИЈА, рођена 1918, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

332. ОСМАНАГИЋ С. ХАЦИРА, рођена 1909, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

333. ОСМАНАГИЋ Х. ФАТИМА, рођена 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

334. ОСМАНАГИЋ Д. ИБРО, рођен 1922, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

335. ПРЦО А. АБИД, рођен 1925, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Козици, децембра 1941.

336. ПРЦО Ш. ИБРО, рођен 1920, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Глисници, фебруара 1943.

337. ПУПО У. СМАИЛ, рођен 1922, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

338. ПУТЕШ М. ЋИМА, рођена 1872, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

339. РАШЧИЋ О. ЗЕЈНА, рођена 1880, Рашчићи, домаћица. Убијена од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

340. РАШЧИЋ М. ФАИК, рођен 1931, Рашчићи, дијете. Убијено од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

341. РАШЧИЋ А. АВДО, рођен 1870, Пипери, земљорадник. Убијен од четника у Пиперима, фебруара 1943.

342. РАШЧИЋ М. НУРА, рођена 1933, Рашчићи, дијете. Убијено од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

343. РАШЧИЋ М. КИМЕТА, рођена 1938, Рашчићи, дијете. Убијено од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

344. РАШЧИЋ М. СМАЈО, рођен 1935, Рашчићи, дијете. Убијено од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

345. РАШЧИЋ М. СУЛЕЈМАН, рођен 1941, Рашчићи, дијете. Убијено од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

346. РАШЧИЋ М. САЈМА, рођена 1910, Рашчићи, домаћица. Убијена од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

347. РАШЧИЋ Х. БЕЋИР, рођен 1929, Рашчићи, дијете. Убијено од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

348. РАШЧИЋ Х. АЛИЈА, рођен 1935, Рашчићи, дијете. Убијено од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

349. РАШЧИЋ Х. ЗИНЕТА, рођена 1933, Рашчићи, дијете.
Убијено од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

350. РАШЧИЋ Х. РАШИД, рођен 1930, Рашчићи, дијете.
Убијено од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

351. РАШЧИЋ Г. ЋУЛА, рођена 1902, Рашчићи, домаћида.
Убијена од четника у Рашчићима, фебруара 1943.

352. РАШЧИЋ Х. ХАСИБА, рођена 1937, Буковица, дијете.
Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

353. РАШЧИЋ М. ВЕХБИЈА, рођен 1937, Буковица, дијете.
Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

354. РАШЧИЋ М. КАНА, рођена 1937, Буковица, дијете.
Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

356. РИСТАНОВИЋ Р. БОРЕ, рођен 1909, Маринац, земљорадник.
Стријељан од Нијемаца у Мељаку, маја 1943.

357. РИЗВАНОВИЋ О. ШЕРИФА, рођена 1930, Мрчићи, дијете.
Убијено од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

358. РИЗВАНОВИЋ С. ОСМАН, рођен, 1895, Мрчићи, земљорадник.
Убијен од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

359. РИЗВАНОВИЋ О. ШЕРИФ, рођен 1935, Мрчићи, дијете.
Убијено од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

360. РИЗВАНОВИЋ А. ЗЕЈНИЛ, рођен 1885, Мрчићи, земљорадник.
Убијен од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

361. РИЗВАНОВИЋ О. АЈКУНА, рођена 1933, Мрчићи, дијете.
Убијено од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

362. РИЗВАНОВИЋ О. ЦЕМИЛА, рођена 1937, Мрчићи, дијете.
Убијено од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

363. РИЗВАНОВИЋ О. АЛИЈА, рођен 1940, Мрчићи, дијете.
Убијено од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

364. РИЗВАНОВИЋ М. ОСМАН, рођен 1924, Мрчићи, земљорадник. Убијен од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

365. РОГО О. АЗИЗ, рођен 1937, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

366. РОГО А. ЈУСО, рођен 1900, Кржава, земљорадник. Убијен од четника у Кржави, фебруара 1943.

367. РОГО С. СУЈБО, рођен 1880, Кржава, земљорадник. Убијен од четника у Кржави, фебруара 1943.

368. РОГО О. РАБИЈА, рођена 1921, Кржава, домаћица. Убијена од четника у Кржави, фебруара 1943.

369. РОГО С. ЦЕХВА, рођена 1890, Кржава, домаћица. Убијена од четника у Кржави, фебруара 1943.

370. РОГО Ј. ХАСАН, рођен 1932, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

371. РОГО С. МУРАТ, рођен 1930, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

372. РОГО М. ФАТИМА, рођена 1920, Кржава, домаћица. Убијена од четника у Кржави, фебруара 1943.

373. РОГО С. СЕЛИМА, рођена 1935, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

374. САДИКОВИЋ О. МУЈО, рођен 1910, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

375. САДИКОВИЋ П. ЋУЛСА, рођена 1909, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

376. САДИКОВИЋ М. МИНКА, рођена 1920, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

377. САКОВИЋ О. СМАЈО, рођен 1895, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

378. САКОВИЋ О. ШАЋИР, рођен 1897, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

379. САКОВИЋ О. ХАЗИР, рођен 1900, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

396. СРНДОВИЋ М. МИЛИЦА, рођена 1942, Мељени, дијете. Убијено од усташа у Мељенима, маја 1943.

397. СРНДОВИЋ И. БРАНКО, рођен 1930, Мељени, дијете. Убијено од усташа у Мељенима, маја 1943.

398. СТОВРАГ С. САДО, рођен 1869, Вукшићи, земљорадник. Убијен од четника у Вукшићима, децембра 1941.

399. СТОВРАГ О. ДЕЛВА, рођена 1941, Вукшићи, дијете. Убијено од четника у Вукшићима, фебруара 1943.

400. СТОВРАГ О. МУХАРЕМ, рођен 1938, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

401. СТОВРАГ О. ФЕХИМ, рођен. 1938, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

402. СТОВРАГ С. ИСМЕТА, рођена 1940, Вукшићи, дијете. Убијено од четника у Вукшићима, фебруара 1943.

403. СТОВРАГ Д. ФАТИМА, рођена 1939, Вукшићи, дијете. Убијено од четника у Вукшићима, фебруара 1943.

404. СТОВРАГ С. ЕМИНА, рођена 1940, Војнићи, дијете. Убијено од четника у Војнићима, фебруара 1943.

405. СТОВРАГ Д. ЕСМА, рођена 1940, Вукшићи, дијете. Убијено од четника у Вукшићима, фебруара 1943.

406. СТОВРАГ А. АГО, рођен 1880, Ранче, земљорадник. Убијен од четника у Ранчу, фебруара 1943.

407. СТОВРАГ О. КАСУМ, рођен 1890, Војнићи, земљорадник. Убијен од четника у Војнићима, фебруара 1943.

408. СТОВРАГ Б. СУЉО, рођен 1902, Вукшићи, земљорадник. Убијен од четника у Металци, јануара 1942.

409. СТОВРАГ С. БАЈРО, рођен 1860, Вукшићи, земљорадник. Убијен од четника у Вукшићима, фебруара 1943.

410. СТОВРАГ С. ИМШИР, рођен 1880, Вукшићи, земљорадник. Убијен од четника у Вукшићима, фебруара 1943.

411. СТОВРАГ С. ИСМЕТ, рођен 1941, Вукшићи, дијете. Убијено од четника у Вукшићима, фебруара 1943.

380. САКОВИЋ М. ХАСИБА, рођена 1910, Буковида, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

381. САКОВИЋ С. АФИФА, рођена 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

382. САРАЈЛИЋ А. ЕТХЕМ, рођен 1910, Клакорина, земљорадник. Убијен од четника у Клакорини, фебруара 1943.

383. САРАЈЛИЋ М. ЗЕЋИР, рођен 1910, Клакорине, земљорадник. Убијен од четника у Клакорини, фебруара 1943.

384. САРАЈЛИЋ М. СУЛЕЈМАН, рођен 1915, Клакорине, земљорадник. Убијен од четника у Клакорини, фебруара 1943.

385. САРАЈЛИЋ М. ЗИЋРО, рођен 1910, Клакорина, земљорадник. Убијен од четника у Клакорини, фебруара 1943.

386. САРАЈЛИЋ М. МУШАН, рођен 1886, Сарајево. Живио у Буковици. Убијен од четника у Клакоринама, фебруара 1943.

387. СЕЛИМОВИЋ С. ОСМАН, рођен 1903, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

388. СЕЛИМОВИЋ Х. РАМИЗА, рођена 1928, Мељак. домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

389. СРНДОВИЋ П. ТРИПКО, рођен 1908, Мељени, земљорадник. Убијен од усташа у Мељенима, маја 1943.

390. СРНДОВИЋ М. ЉУБИЦА, рођена 1914, Слатина, домаћица. Убијена од усташа у Мељенима, маја 1943.

391. СРНДОВИЋ П. РАДОЈКА, рођена 1914, Крчевине, домаћица. Убијена од усташа у Мељенима, маја 1943.

392. СРНДОВИЋ П. МАРА, рођена 1871, Мељени, домаћица. Убијена од усташа у Мељенима, маја 1943.

393. СРНДОВИЋ П. ЈЕЛКА, рођена 1915, Крчевине, домаћица. Убијена од усташа у Мељенима, маја 1943.

394. СРНДОВИЋ П. ВАСИЛИЈА, рођена 1919, Мељени, домаћица. Убијена од усташа у Мељенима, маја 1943.

395. СРНДОВИЋ Л. МИЛАНКА, рођена 1943, Мељени, дијете. Убијено од усташа у Мељенима, маја 1943.

412. ТАХИРОВИЋ. М. ХАЛИЛ, рођен 1895, Кржава, земљорадник. Убијен од четника у Кржави, фебруара 1943.

413. ТАХИРОВИЋ М. СЕВДА, рођена 1907, Вукшићи, домаћица. Убијена од четника у Вукшићима, фебруара 1943.

414. ТАХИРОВИЋ М. ХАФА, рођена 1890, Кржава, домаћица. Убијена од четника у Кржави, фебруара 1943.

415. ТАХИРОВИЋ М. СМАЈО, рођен 1926, Кржава, земљорадник. Убијен од четника у Кржави, фебруара 1943.

416. ТАХИРОВИЋ Т. ШАЋИР, рођен 1880, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

417. ТОПАЛОВИЋ Ш. ЈУСО, рођен 1895, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

418. ТОПАЛОВИЋ А. РАХИМА, рођена 1918, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

419. УРЕМОВИЋ Х. АЛМАСА, рођена 1860, Кукавице, домаћица. Убијена од четника у Ковачевићима, фебруара 1943.

420. ФАЗЛИЋ М. СУЛЕЈМАН, рођен 1940, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

421. ФАЗЛИЋ А. МЕХО, рођен 1910, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

422. ФАЗЛИЋ М. АРИФ, рођен 1932, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

423. ФАЗЛИЋ М. АЛИЈА, рођена 1934, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

424. ФАЗЛИЋ М. САЛКО, рођен 1936, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

425. ФАЗЛИЋ М. НИСА, рођена 1938, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

426. ФОЧИЋ С. МУЈКАН, рођен 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

427. ФОЧИЋ С. МЕМИЈА, рођена 1915, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Чајничу, јануара 1942.

428. ФОЧИЋ С. МЕХО, рођен 1934, Гуњичићи, дијете. Убијено од четника у Гуњичићима, фебруара 1943.
429. ФОЧИЋ С. РАМИЗ, рођен 1937, Гуњичићи, дијете. Убијено од четника у Гуњичићима, фебруара 1943.
430. ФОЧИЋ С. СЕЈДО, рођен 1888, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.
431. ФОЧИЋ С. САЛКО, рођен 1935, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.
432. ХАЈДАРЕВИЋ Х. ХАЦО, рођен 1913, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.
433. ХАЈДАРЕВИЋ К. РАМО, рођен 1900, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.
434. ХАЈДАРЕВИЋ К. ЗИФА, рођена 1907, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.
435. ХАЈДАРЕВИЋ Х. ХАЛИЛ, рођен 1895, Гуњичићи, земљорадник. Убијен од четника у Гуњичићима, фебруара 1942.
436. ХАЈДАРЕВИЋ Х. ОМЕР, рођен 1925, Селишта, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1942,
437. ХАЈДАРЕВИЋ А. АВДО, рођен 1900, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, јануара 1943.
438. ХАЈДАРЕВИЋ Х. ХАСАН, рођен 1927, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, јануара 1942.
439. ХАМЗИЋ С. АЛИЈА, рођен 1937, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
440. ХАМЗИЋ С. ХАНКИЈА, рођена 1940, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
441. ХАМЗИЋ С. МУЈО, рођен 1922, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
442. ХАМЗИЋ А. ЗИЗО, рођен 1924, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
443. ХАМЗИЋ А. ХАШИМ, рођен 1926, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

444. ХАМЗИЋ К. СЕФЕР, рођен 1910, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Метаљци, децембра 1941.
445. ХАМЗИЋ С. МЕХО, рођен 1926, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
446. ХАМЗИЋ С. ХАСНА, рођена 1930, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
447. ХАМЗИЋ С. ЗЕМКА, рођена 1934, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
448. ХАМЗИЋ С. СЕЛМА, рођена 1938, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
449. ХАМЗИЋ А. СУЉО, рођен 1915, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
450. ХАМЗИЋ К. САЛКО, рођен 1903, Моћевићи, земљорадник. Убијен од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
451. ХАМЗИЋ И. ХАНКА, рођена 1917, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
452. ХАМЗИЋ С. САДА, рођена 1935, Моћевићи, дијете. Убијено од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
453. ХАМЗИЋ О. ЗАХИДА, рођена 1875, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.
454. ХАСОВИЋ Б. РАХИМА, рођена 1915, Горажде, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.
455. ХАСОВИЋ А. МЕВЛА, рођена 1939, Бојишта, дијете. Убијено од четника у Бојиштима, фебруара 1943.
456. ХАСОВИЋ А. ФЕХИМ, рођен 1937, Бојишта, дијете. Убијено од четника у Бојиштима, фебруара 1943.
457. ХАСОВИЋ М. ЗАХРА, рођена 1907, Бојишта, домаћица. Убијена од четника у Бојиштима, фебруара 1943.
458. ХАСОВИЋ М. СМАЈИЛ, рођен 1930, Бојишта, дијете. Убијено од четника у Бојиштима, фебруара 1943.
459. ХАСОВИЋ М. ШУХРА, рођена 1940, Бојишта, дијете. Убијено од четника у Бојиштима, фебруара 1943.

460. ХАСОВИЋ А. ЈУСУФ, рођен 1942, Бојишта, дијете. Убијено од четника у Бојиштима, фебруара 1943.

461. ХАЦИЋ А. ЈУСО, рођен 1926, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Миљену, фебруара 1943.

462. ХАЦИЋ А. РАМИЗ, рођен 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Миљену, фебруара 1943.

463. ХАЦИЋ Х. ШЕМСО, рођен 1910, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

464. ХАЦИЋ М. ХАША, рођена 1937, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

465. ХЕВА К. АВДИЈА, рођена 1880, Брда, домаћица. Убијена од четника у Брдима, фебруара 1943.

466. ХЕВА К. АВДО, рођен 1882, Брда, земљорадник. Убијен од четника у Брдима, фебруара 1943.

467. ХЕРЕНДА Ј. КАНА, рођена 1913, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Моћевићима, фебруара 1943.

468. ХОЦИЋ С. ДЕРВО, рођен 1870, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

469. ХОЦИЋ С. ХАСНИЈА, рођена 1900, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

470. ХОЦИЋ О. ЗИЋРО, рођен 1941, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

471. ХОЦИЋ М. ЕШРЕФ, рођен 1939, Буковица, дијете. **Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.**

472. ХОЦИЋ О. МЕХМЕД, рођен 1937, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

473. ХОЦИЋ О. ИБРО, рођен 1939, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

474. ХОЦИЋ О. ХУСЕИН, рођен 1937, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

475. ХОЦИЋ О. АВДО, рођен 1937, Буковица, дијете. **Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.**

476. ХОЏИЋ С. БАЈРО, рођен 1884, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

477. ХОЏИЋ О. ЕТХЕМ, рођен 1938, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

478. ХОЏИЋ А. САЛКО, рођен 1922, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

479. ХОЏИЋ А. АЛИЈА, рођен 1926, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

480. ХОЏИЋ С. ИБРО, рођен 1903, Стражице, земљорадник. Убијен од четника у Стражицу, фебруара 1943.

481. ХОЏИЋ С. ЋАМИЛ, рођен 1897, Стражице, земљорадник. Убијен од четника у Стражицама, фебруара 1943.

482. ХОЏИЋ С. МУЈО, рођен 1923, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

483. ХОЏИЋ О. ДЕРВИШ, рођен 1916, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

484. ХОЏИЋ Ш. СУЛЕЈМАН, рођен 1916, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

485. ХОЏИЋ ХАСАН, рођен 1940, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

486. ХОЏИЋ Х. ХАТИЦА, рођена 1938, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

487. ХОЏИЋ И. ЕЈУБ, рођен 1894, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

488. ХОЏИЋ С. АВДО, рођен 1875, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

489. ХОЏИЋ И. ФАТА, рођена 1903, Фоча, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

490. ХОЏИЋ А. ЋАМА, рођена 1879, Стажице, домаћица. Убијена од четника у Стажицама, фебруара 1943.

491. ХОЏИЋ Х. ХАНА, рођена 1914, Стражице, домаћица. Убијена од четника у Стражицама, фебруара 1943.

492. ХОЦИЋ А. САЈШХ, рођен 1870, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

493. ХОЦИЋ Д. АЉА, рођена 1890, Рујевица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

494. ХОЦИЋ Б. ЗЛАТИЈА, рођена 1890, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

495. ХОШО Н. ШЕМСО, рођен 1914, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

496. ХОШО И. МЕХМЕД, рођен 1931, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

497. ХОШО И. ХУСО, рођен 1933, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

498. ХОШО И. ШЕВАЛА, рођена 1935, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

499. ХОШО Ћ. ТИМА, рођена 1900, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

500. ХОШО С. МУЈО, рођен 1870, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

501. ХУБАНИЋ А. АЛТУНА, рођена 1890, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

502. ЧАРДАКЛИЈА Б. ЧАЗО, рођен 1933, Чардак, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

503. ЧАРДАКЛИЈА Д. МУМИЈА, рођена 1928, Чардак, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

504. ЧАРДАКЛИЈА М. ВАХИДА, рођена 1935, Чардак, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

505. ЧАРДАКЛИЈА Ф. ИМША, рођена 1914, *Ђули*, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

506. ЧАРДАКЛИЈА М. ШЕРИФА, рођена 1937, Чардак, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

507. ЧАРДАКЛИЈА Е. ЗЕЋИР, рођен 1890, Чардак, земљорадник. Убијен од четника у Чардаку, фебруара 1943.

508. ЧАРДАКЛИЈА С. САДИК, рођен 1928, Чардак, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

509. ЧАРДАКЛИЈА М. ЕЈУБ, рођен 1880, Чардак, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

510. ЧАРДАКЛИЈА С. ХАСАН, рођен 1880, Чардак, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943

511. ЧАРДАКЛИЈА А. СМАЈО, рођен 1875, Чардак, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

512. ЧАРДАКЛИЈА Ђ. ДЕДО, рођен 1888, Чардак, земљорадник. Убијен од четника у Чардаку, фебруара 1943.

513. ЧАРДАКЛИЈА Б. ЗИЗА, рођена 1927, Чардак, домаћица. Убијена од четника у Чардаку, фебруара 1943.

515. ЧАРДАКЛИЈА Д. ЦЕМО, рођен 1930, Чардак, дијете. Убијено од четника у Чардаку, фебруара 1943.

516. ЧАРДАКЛИЈА М. МУНИРА, рођена 1940, Чардак, дијете. Убијено од четника у Чардаку, фебруара 1943.

517. ЧИЗМО Д. ФАТА, рођена 1872, Бјелошевина, домаћица. Убијена од четника у Чардаку, фебруара 1943.

518. ЧОРБО Л. ЛАТИФА, рођена 1943, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

519. ЧОРБО М. ВЕЉКО, рођен 1920, Кржава, земљорадник. Убијен од четника у Кржави, фебруара 1943.

520. ЧОРБО М. САЛКО, рођен 1912, Кржава, земљорадник. Убијен од четника у Кржави, фебруара 1943.

521. ЧОРБО Р. МУНИРА, рођена 1923, Мрчићи, домаћица. Убијена од четника у Мрчићима, фебруара 1943.

522. ЧОРБО Т. ФАТИМА, рођена 1919, Кржава, домаћица. Убијена од четника у Кржави, фебруара 1943.

523. ЧОРБО С. МЕХМЕД, рођен 1939, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

524. ЧУТУНА Ш. ЈУСО, рођен 1905, Сирчићи, земљорадник. Убијен од четника у Глисници, фебруара 1943.

525. ЦАКА С. ШЕМСА, рођена 1939, Буковица, дијете. Убијено од четника у Пониквама, фебруара 1943.

526. ЦАКА М. ХАМИД, рођен 1925, Буковица, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

527. ЦАКА А. АЛМАСА, рођена 1885, Моћевићи, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

528. ЦАКА С. ФАТА, рођена 1933, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

529. ЦАКА Х. САДИКА, рођена 1926, Буковица, домаћица. Убијена од четника на Боранима, фебруара 1943.

530. ЦАКА Х. НУРА, рођена 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Боранима, фебруара 1943.

531. ЦАКА Х. РАМИЗА, рођена 1928, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Боранима, фебруара 1943.

532. ЦАКА А. ФАТИМА, рођена 1890, Сирчићи, домаћица. Убијена од четника у Сирчићима, фебруара 1943.

533. ЦАКОВИЋ П. СИНЂА, рођена 1870, Татаровина, домаћица. Убијена од усташа у Татаровини, 1943.

534. ЦОГАЗ Ј. СУЉО, рођен 1880, Буковица, земљорадник. Убијен од четника на Врацима, 1942.

535. ЦОГАЗ Х. ХАНА, рођена 1869, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

536. ЦОГАЗ С. ХАЈРИЈА, рођена 1923, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

537. ЦОГАЗ Х. САДИКА, рођена 1925, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

538. ЦОГАЗ Х. РАМИЗА, рођена 1925, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

539. ЦОМБА Т. ФАТА, рођена 1860, Витине, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

540. ШАБОВИЋ М. ХАЈРИЈА, рођена 1930, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

541. ШАБОВИЋ М. БЕХИЈА, рођена 1932, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

542. ШАБОВИЋ М. ЗУМРА, рођена 1934, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

543. ШАБОВИЋ М. ХАСАН, рођен 1936, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

544. ШАБОВИЋ М. ХУСЕИН, рођен 1938, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

545. ШАБОВИЋ С. ПАШО, рођен 1880, Сирчићи, земљорадник. Убијен од четника у Сирчићима, фебруара 1943.

546. ШАБОВИЋ М. МУЈО, рођен 1927, Буковица, земљорадник. Убијен од четника на Козари, фебруара 1943.

547. ШАБОВИЋ М. ХАТА, рођена 1905, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

548. ШАБОВИЋ А. РАСИМА, рођена 1910, Јоховићи, домаћица. Убијена од четника у Борању, фебруара 1943.

549. ШАТАРА И. ИБРАХИМ, рођен 1935, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

550. ШАТАРА М. ХУСО, рођен 1925, Кржава, земљорадник. Убијен од четника у Кржави, фебруара 1943.

551. ШАТАРА М. ЗАДА, рођена 1940, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

552. ШАТАРА М. МУЛА, рођена 1900, Кржава, домаћица. Убијена од четника у Кржави, фебруара 1943.

553. ШАТАРА И. АХМЕТ, рођен 1939, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

554. ШАТАРА М. СИЈА, рођена 1927, Кржава, домаћица. Убијена од четника у Кржави, фебруара 1943.

555. ШАТАРА М. ЛУТВО, рођен 1923, Кржава, земљорадник. Убијен од четника у Кржави, фебруара 1943.

556. ШАТАРА М. ХАЈРО, рођен 1938, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

557. ШАТАРА И. САФЕТ, рођен 1941, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

558. ШАТАРА М. ЗУЛФО, рођен 1928, Кржава, земљорадник. Убијен од четника у Кржави, фебруара 1943.

559. ШАТАРА З. СЕЈДО, рођен 1900, Војнићи, земљорадник. Убијен од четника у Војнићима, фебруара 1943.

560. ШАТАРА М. НУРА, рођена 1943, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

561. ШАТАРА М. ХУСО, рођен 1934, Кржава, дијете. Убијено од четника у Кржави, фебруара 1943.

562. ШАХМАН О. АЛИЈА, рођен 1900, Јаховићи, земљорадник. Убијен од четника у Јаховићима, фебруара 1942.

563. ШАХМАН А. ОМЕР, рођен 1860, Јоховићи, земљорадник. Убијен од четника у Јоховићима, фебруара 1943.

564. ШАХМАН М. МЕЈА, рођена 1880, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

565. ШАХМАН Х. НУРА, рођена 1932, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

566. ШАХМАН А. ХУСО, рођен 1885, Јоховићи, земљорадник. Убијен од четника у Јоховићима, фебруара 1943.

567. ШИПУР С. ЦЕХВА, рођена 1920, Кржава, домаћица. Убијена од четника у Кржави, фебруара 1943.

568. ШОЊА Б. ИЗА, рођена 1940, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

569. ШОЊА А. ФАТИМА, рођена 1937, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

570. ШОЊА А. МИНА, рођена 1940, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловини, фебруара 1943.

571. ШОЊА Б. БЕХИЈА, рођена 1880, Викбч, домаћица. Убијена од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

572. ШОЊА Б. ХАЛИМА, рођена 1941," Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

573. ШОЊА С. ЗЛАТИЈА, рођена 1915, Викоч, домаћица. Убијена од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

574. ШОЊА А. МЕХО, рођен 1941, Хајловина, дијете. Убијено од четника у Хајловинама, фебруара 1943.

575. ШЉИВО М. ИСМЕТ, рођен 1941, Буковица, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

576. ШЉИВО М. ХАЈРИЈА, рођена 1943, Стражица, дијете. Убијено од четника у Стражици, фебруара 1943.

Г о т о в у ш к а о п ш т и н а :

1. ВРАНЕШ С. ДРАГО, рођен 1906, Југово, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку у Пьевљима, марта 1942.

2. ВРАНЕШ С. ДИКО, рођен 1900, Југово, земљорадник. Погинуо од италијанског бомбардовања у Југову, 3. децембра 1941.

3. ВРАНЕШ Н. ЈЕЛЕНА, рођена 1920, Југово, домаћица. Погинула од италијанског бомбардовања, 3. децембра 1941.

4. ВРАНЕШ Г. МИЉА, рођена 1910, Југово, домаћица. Погинула од италијанског бомбардовања у Југову, 3. децембра 1941.

5. ВРАНЕШ С. СТАНКА, рођена 1922, Југово, домаћица. Погинула од италијанског бомбардовања у Југову, 3. децембра 1941.

6. ВРАНЕШ В. СТОЈКА, рођена 1921, Југово, домаћица. Погинула од италијанског бомбардовања у Југову, 3. децембра 1941.

7. ВУЧЕТИЋ Б. НЕДА, рођена 1920, Брвеница, домаћица. Стријељана од четника у Брвеници, априла 1942.

8. ЈЕЧМЕНИЦА НИНКО, рођен 1885, Крће, земљорадник. Убијен од четника у Готовуши, априла 1943.

9. ЛАКОВИЋ С. БРАНКО, рођен 1910, Рудница, земљорадник. Погинуо од италијанског окупатора у Рудници, 3. децембра 1941.

10. ЛАКОВИЋ Б. ДОБРИЛО, рођен 1937, Рудница, дијете. Погинуло од италијанског бомбардовања 3. децембра 1943.

11. ЛАКОВИЋ Б. ЈЕЛИСАВКА, рођена 1932, Рудница, дијете. Погинуло од италијанског бомбардовања, у Југову, 3. децембра 1941.

12. ЛАКОВИЋ Б. ЈЕЛА, рођена 1930, Рудница, дијете. Погинуло од италијанског бомбардовања у Југову, 3. децембра 1941.

13. ЛАКОВИЋ С. МАРА, рођена 1912, Калушићи, домаћица. Погинула од италијанског бомбардовања, 3. децембра 1941.

14. МИЉИЋ Н. НИКОЛА, рођен 1922, Готовуша, земљорадник. Пошнуо као пријатељ НОП-а, у четничком затвору у Пљевљима од бомбардовања, априла 1944.

15. ПИВЉАНИН М. РАДОШ, рођен 1921, Крће, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Крћима, децембра 1941.

16. ТЕРЗИЋ М. АНЂЕЛКА, рођена 1910, Рабитље, домаћица. Стријељана од четника у Готовуши, маја 1944.

17. ТОШИЋ Т. НЕЂЕЉКО, рођен 1895, Бушње, земљорадник. Ветеран из првог свјетског рата. Стријељан као талац од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

18. ТОШИЋ Ф. НИКОЛА, рођен 1907, Бушње, земљорадник. Стријељан као талац од италијанског окупатора на Сењаку у Пљевљима, 4. маја 1942.

19. ЋАЋИЋ С. МОМЧИЛО, рођен 1931, Готовуша, дијете. Убијено од њемачког окупатора у Готовуши, јуна 1944.

И л и н о б р д с к а о п ш т и н а :

1. АЈАНОВИЋ Б. ЕМИН, рођен 1870, Алићи, земљорадник. Убијен од четника у Алићима, фебруара 1943.

2. АЈАНОВИЋ А. ИФЕТА, рођена 1921, Вилићи, домаћица. Убијена од четника у Вилићима, фебруара 1942.

3. АЈАНОВИЋ М. ХАКИЈА, рођен 1915, Вилићи, земљорадник. Убијен од четника у Коријену, фебруара 1943.

4. БАШИЋ Н. ЕМА, рођена 1913, Дубочица, домаћица. Убијена од четника у Очаку, фебруара 1943.

5. БАШИЋ Г. НЕЗИР, рођен 1902, Дубочица, земљорадник. Убијен од четника у Коријену, фебруара 1943.

6. БАШИЋ Н. ЋАМИЛ, рођен 1940, Дубочица, дијете. Убијено од четника у Коријену, фебруара 1943.

7. БАШИЋ Р. ФАТИМА, рођена 1913, Дубочица, домаћица. Убијена од четника у Коријену, фебруара 1943.

8. БАШИЋ Р. ХАКИЈА, рођен 1940, Дубочица, дијете. Убијено од четника у Коријену, фебруара 1943.

9. БАШИЋ Р. ХУСЕИН, рођен 1926, Дубочица, земљорадник. Убијен од четника у Коријену, фебруара 1943.

10. ВЕМИЋ М. МИЛИЦА, рођена 1900, Горње Село, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора у Горњем Селу, јануара 1944.

11. ВЕМИЋ ТРИКО, рођен 1900, Горње Село, земљорадник. Стријељан од Нијемаца у Потпећу, јануара 1944.

12. ВРАЧАР Р. МАРИЈА, рођена 1907, Бошчиновићи, домаћица. Стријељана од четника у Калушићима, априла 1942.

13. ВУКОЈИЧИЋ Ћ. ЋОРЂЕ, рођен 1914, правник, Калушићи. Ухапшен од Нијемаца и четника и спроведен у концентрациони логор, марта 1944, у Пљевљима. Интерниран у „Матхаузен“, гдје је убијен 1944. године.

14. ЈАКУПОВИЋ С. МУШО, рођен 1870, Потпеће, земљорадник. Убијен од четника у Потпећу, фебруара 1943.

15. ДОКАРА М. НАЗИФА, рођена 1900, Катун, домаћица. Убијена од четника у Катунима, фебруара 1943.

16. КНЕЖЕВИЋ С. МИЛУН, рођен 1900, Рабитље, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Лљевљима, 28. јула 1941.

17. КНЕЖЕВИЋ В. МИЛОВАН, рођен 1890, Грево, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 28. јула 1941.

18. КОВАЧЕВИЋ В. ДРАГО, рођен 1901, Катунџи, **земљорадник**. Стријељан од њемачког окупатора у Ђурђевића Тари, децембра 1943.

19. ПОПОВИЋ В. РАДОМИР РАШО, рођен 1921, Подгора, Жаблик, земљорадник у селу Катуну. Стријељан као талац од италијанског окупатора у Пљевљима, 4. маја 1942.

20. РАЗИЋ М. ЗАХА, рођена 1908, Оџак, домаћица. Убијена од четника у Оџаку, фебруара 1943.

21. РАЗИЋ Ф. ХАНКИЈА, рођена 1900, Оџак, домаћица. Убијена од четника у Оџаку, фебруара 1943.

22. СОФТИЋ М. ЈУСУФ, рођен 1912, Потпеће, земљорадник. Убијен од четника у Коријену, фебруара 1943.

23. СОФТИЋ С. ХАЈРО, рођен 1910, Потпеће, земљорадник. Убијен од четника у Коријену, фебруара 1943.

24. ЂАЋИЋ Н. МИЛАН, рођен 1912, Боровица, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

25. ЂУРЧИЋ Р. ЖИВАНА, рођена 1880, Коријен, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора у Коријену, маја 1943.

26. ЂУРЧИЋ РАДОВАН, рођен 1873, Коријен, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Коријену, маја 1943.

27. ЂУРЧИЋ В. СТАКА, рођена 1870, Коријен, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора у Коријену, маја 1943.

28. ХРКОВИЋ Х. МЕЈРА, рођена 1895, Комине, домаћица. Убијена од четника у Видрама, фебруара 1943.

29. ХРКОВИЋ Д. ХУСО, рођен 1897, Видре, земљорадник. Убијен од четника у Видрама, фебруара 1943.

30. ЦЕРОВИЋ А. РАТКО, рођен 1900, Грево, земљорадник. Прије рата истакнут борац против реакционарних и профашистичких режима и симпатизер КПЈ. Ухапшен од италијанског окупатора 24. јула 1941. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 28. јула 1941.

31. ЧЕНГИЋ А. ХАМДИЈА, рођен 1918, Оџак, земљорадник. Убијен од четника у Бошчиновићима, октобра 1942.

32. ЧУТУРИЋ А. ИФЕТА, рођена 1919, Оцак, домаћица. Убијена од четника у Трлици, фебруара 1943.

33. ЧУТУРИЋ ЗАИМ, рођен 1917, Оцак, земљорадник. Убијен од четника у Трлици, фебруара 1943.

34. ЧУТУРИЋ Ш. БЕШИР, рођен 1923, Оцак, земљорадник. Убијен од четника у Коријену, фебруара 1943.

35. ЦАРИЋ М. МИХАИЛО, рођен 1897, Зеница, Убијен од четника у Зеници, априла 1942.

36. ШЉИВАНЧАНИН П. ЈЕША, рођена 1890, Горње Село, домаћица. Убијена од четника у Горњем Селу, јануара 1944.

37. ШЉИВАНЧАНИН РАДОСАВ, рођен 1880, Оцак, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Жабљаку, јуна 1942.

38. ШЋЕПАНОВИЋ П. МИЛИСАВ, рођен 1907, Колашин, земљорадник. Живио у Забрђу. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

39. СТАНИЋ Ј. ЈОВАН, рођен 1890, Бобово, земљорадник. Убијен од њемачког окупатора у Потпећу, 14. јануара 1944.

40. СТАНИЋ Ј. МИХАИЛО, рођен 1902, Бобово, земљорадник. Убијен од њемачког окупатора у Потпећу, 14 јануара 1944.

К о с а н и ч к а о н ш т и н а :

1. АНДАБАКА С. АВДУЛАХ, рођен 1916, Левер Тара, земљорадник. Стријељан од четника у Варинама, јуна 1942.

2. АВДОВИЋ Х. АИША, рођена 1900, Левер Тара, домаћица. Стријељана од четника у Левер Тари, јуна 1942.

3. АВДОВИЋ Р. ШАЋИРА, рођена 1935, Левер Тара, дијете. Убијено од четника у Левер Тари, јуна 1942.

4. АНЂЕЛИЋ Д. ОБРАД, рођен 1895, Глибаћи, земљорадник. Стријељан од Нијемаца у Глибаћима, августа 1944.

5. БЕЋОВИЋ Х. МУЈО, рођен 1923, Левер Тара, земљорадник. Стријељан од четника у Левер Тари, јуна 1942.

6. БЕЋОВИЋ Х. РЕШО, рођен 1903, Левер Тара, земљорадник. Стријељан од четника у Левер Тари, јуна 1942.

7. БЕЋОВИЋ С. ШАХИН, рођен 1900, Левер Тара, земљорадник. Стријељан од четника на Левер Тари, јуна 1942.

8. ВЕСНИЋ ХАВА, рођена 1883, Левер Тара, домаћица. Стријељана од четника у Левер Тари, јуна 1942.

9. ВОЈИНОВИЋ МАРИЈА, рођена 1908, Ђурђевића Тара, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора у Ђурђевића Тари, децембра 1943.

10. ГЛЕДОВИЋ Ђ. РАДОЈЕ, рођен 1933, Косаница, ђак основне школе. Тешко рањен од Нијемаца и четника за вријеме борбе у Косаници, 21. децембра 1943. Као тешки рањеник и дјечак из партизанске породице спроведен и одмах убијен од Нијемаца у Пријепољу, децембра 1943.

I

11. ГЛЕДОВИЋ М. ПАНТО, рођен 1880, Косаница, земљорадник. Ветеран из првог свјетског рата. Стријељан од њемачког окупатора у Косаници, јула 1944.

12. ЂУРЂЕВИЋ Р. АТИФ, рођен 1912, Ђурђевића Тара, земљорадник. Убијен од четника у Левер Тари, фебруара 1943.

13. ЖУГИЋ М. НЕЂЕЉКО, рођен 1883, Левер Тара, земљорадник. Ветеран из првог свјетског рата. Стријељан од њемачког окупатора у Ђурђевића Тари, јуна 1943.

14. ЗУКОВИЋ ГЛИГОРИЈЕ, рођен 1890, Алуга, земљорадник. Живио у Глибаћима. Стријељан од њемачког окупатора у Глибаћима, августа 1944.

15. КАРОВИЋ П. ШАБАН, рођен 1921, Левер Тара, земљорадник. Стријељан од четника у Левер Тари, јуна 1942.

16. КАРОВИЋ А. ШУЋРИЈА, рођен 1920, Левер Тара, земљорадник. Стријељан од четника у Левер Тари, јуна 1942.

17. МАРТИНОВИЋ ЗЕЈНИЛ, рођен 1880, Косаница, земљорадник. Убијен од четника у Кутуши, јуна 1942.

18. МИНИЋ Б. МИЛАН, рођен 1882, Косаница, земљорадник. Ветеран из првог свјетског рата. Стријељан од Нијемаца у Селцу, јуна 1943.

19. МРДАК И. ДАШО, рођен 1902, Косаница, земљорадник. Убијен од италијанског окупатора и четника у Косаници, маја 1943.

20. ПЕТРОВИЋ М. МАРИНКО, рођен 1912, Глибаћи, земљорадник. Убијен од албанских квислиншких оружаних формација у Албанији, 1944.

21. ЛАЦМАН Р. ЈОВИЦА, рођен 1890, Црнобори, земљорадник. Запаљен у својој кући од италијанског окупатора, маја 1942.

22. СТУПАР С. ЗЕЋИР, рођен 1907, Левер Тара, радник. Интерниран од њемачког окупатора децембра 1943. у концентрациони логор „Матхаузен“, гдје је погинуо 1944.

23. ЧУРОВИЋ МИЛУН, рођен 1910, Тушина, земљорадник. Живио у Левер Тари. Убијен од албанских квислиншких формација у Албанији, 1944.

24. ЏИДИЋ Ћ. ШЕВКИЈА, рођен 1920, Левер Тара, земљорадник. Убијен од четника у Зеленом Борју 1942.

25. ЏИДИЋ С. АДЕМ, рођен 1925, Левер Тара, земљорадник. Убијен од четника у Левер Тари, фебруара 1943.

Λ

26. ЏИДИЋ А. БЕГА, рођена 1882, Левер Тара, домаћица. Убијена од четника у Левер Тари, фебруара 1943.

27. ЏИДИЋ З. ЛУТВО, рођен 1927, Левер Тара, земљорадник. Убијен од четника у Левер Тари, фебруара 1943.

28. ЏИДИЋ С. МУЈО, рођен 1933, Левер Тара, дијете. Убијено од четника у Левер Тари, фебруара 1943.

29. ЏИДИЋ С. НАИЛ, рођен 1929, Левер Тара, дијете. Убијено од четника у Левер Тари, фебруара 1942.

30. ЏИДИЋ Н. НУРА, рођена 1902, Левер Тара, домаћица. Убијена од четника у Левер Тари, фебруара 1943.

31. ЏИДИЋ С. РАМИЗА, рођена 1927, Левер Тара, домаћица. Убијена у Левер Тари, фебруара 1943.

32. ЦИДИЋ С. ХАЛИЛ, рођен 1931, Левер Тара, дијете. Убијено од четника у Левер Тари, фебруара 1943.

33. ШАБАНОВИЋ Х. АЛИЈА, рођен 1912, Левер Тара, земљорадник. Стријељан од четника у Левер Тари, јуна 1942.

34. ШАБАНОВИЋ М. ФАТА, рођена 1880, Левер Тара, домаћица. Убијена од четника у Левер Тари, јуна 1942.

35. ШАБАНОВИЋ ЦЕМА, рођена 1915, Левер Тара, домаћица. Убијена од четника у Косаници, октобра 1944.

М а т а р у ш к а о п ш т и н а :

1. БУЈИШИЋ МИЛЕ, рођен 1870, Вруља, земљорадник. Стријељан од њемачког окупатора у Вруљи, маја 1944.

2. ВУЈКОВИЋ М. АНЂЕЛКА, рођена 1910, Матаруге, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора у Матаругама, јануара 1944.

3. ВУЈИЧИЋ С. МИЛОВАН, рођен 1914, Вруља, земљорадник. Стријељан од њемачког окупатора у Вруљи, децембра 1943.

4. ГАЈЕВИЋ М. МАЛИНА, рођена 1910, Козица, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора 1944.

5. ЗИНДОВИЋ В. БОРКА, рођена 1919, Обарде, домаћица. Убијена од њемачког окупатора у Обардама, новембра 1944.

6. ЗИНДОВИЋ В. ДАНОЈЛА, рођена 1939, Обарде, дијете. Убијено од њемачког окупатора у Обардама, маја 1944.

7. ЗИНДОВИЋ Ј. РАДИВОЈКА, рођена 1940, Обарде, дијете. Убијено од њемачког окупатора у Обардама, маја 1944.

8. ЗИНДОВИЋ Р. ЈОВАН, рођен 1912, Обарде, земљорадник. Стријељан од четника у Обардама, маја 1942.

9. ЗИНДОВИЋ Р. РАДИША, рођен 1940, Обарде, дијете. Убијено од њемачког окупатора у Обардама, новембра 1944.

10. ЗИНДОВИЋ Р. ЉИЉАНА, рођена 1937, Обарде, дијете. Убијено од њемачког окупатора у Обардама, новембра 1944.

11. ЗИНДОВИЋ Т. СИМЕУН, рођен 1860, Обарде, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Обардама, марта 1942.

12. КОВИНИЋ М. ЦВИЈЕТА, рођена 1898, Вруља, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора у Вруљи, децембра 1943.

13. ЋИРОВИЋ Р. МИЛУША, рођена 1928, Љутићи, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора у Љутићима, марта 1942.

14. ЋИРОВИЋ Д. РАДОМАН, рођен 1914, Љутићи, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Љутићима, маја 1943.

М е љ а ч к а о п ш т и н а :

1. ГОГАЛИЋ Р. ЗАДА, рођена 1916, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

2. ГОГАЛИЋ А. ШЕМСА, рођена у Грацу, 1939, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

3. ГОГАЛИЋ И. СУЉО, рођен 1930, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

4. ГОГАЛИЋ А. МУНИБ, рођен 1937, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

5. ГОГАЛИЋ И. ФЕХИМ, рођен 1925, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.

6. ГОГАЛИЋ И. СМАИЛ, рођен 1935, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

7. ГОГАЛИЋ ЗУЛА, рођена 1912, Градац, домаћица. Убијена од четника у Грацу, фебруара 1943.

8. ДЕЛИЋ А. САЛКО, рођен 1900, Честин, земљорадник. Убијен од четника у Честину, фебруара 1943.

9. ДЕМИРОВИЋ Б. ЋУЛА, рођена 1880, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

10. ДИЗДАР Р. ИБРО, рођен 1938, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

11. ДИЗДАР А. АЛИЈА, рођен 1940, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

12. ДИЗДАР М. ЗУХРА, рођена 1932, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

13. ДИЗДАР А. ЗУМРА, рођена 1937, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

14. ДИЗДАР А. ЗИЗО, рођен 1935, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

15. ДИЗДАР М. БЕГИЈА, рођена 1926, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

16. ДИЗДАР М. ФАТА, рођена 1929, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

17. ДИЗДАР Б. ИБРО, рођен 1936, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

18. ДИЗДАР А. СУЉО, рођен 1935, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

19. ДИЗДАР П. ИСМЕТ, рођен 1916, Прачица, земљорадник. Убијен од четника у Прачици, фебруара 1943.

20. ДИЗДАР М. ХАЈРО, рођен 1911, Прачица, земљорадник. Убијен од четника у Прачици, фебруара 1943.

21. ДИЗДАР О. БЕГИЈА, рођена 1908, Шула, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

22. ДИЗДАР И. МЕВЛА, рођена 1-939, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

23. ДИЗДАР А. МЕХО, рођен 1929, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

24. ДИЗДАР Е. АЋИФ, рођен 1920, Мрчево, земљорадник. Убијен од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

25. ДИЗДАР Е. МАЛФА, рођена 1931, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

26. ДИЗДАР Е. ШУХРА, рођена 1935, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

27. ДИЗДАР Е. ЗЕЈНА, рођена 1940, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

28. ДИЗДАР Ј. ХАЈРИЈА, рођена 1920, Потпеће, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

29. ДИЗДАР Ш. ШУЋРО, рођен 1931, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

30. ДИЗДАР С. НАЗИФ, рођен 1933, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

31. ДИЗДАР С. УЗЕИР, рођен 1935, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

32. ДИЗДАР С. ЗИНЕТА, рођена 1937, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

33. ДИЗДАР С. КИМЕТА, рођена 1941. Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

34. ДИЗДАР И. СЕВДА, рођена 1936, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

35. ДИЗДАР И. МУСА, рођен 1870, Прачица, земљорадник. Убијен од четника у Прачици, фебруара 1943.

36. ДИЗДАР И. ДЕВЛИЈА, рођена 1890, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

37. ДОКСАН С. ОСМАН, рођен 1935, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

38. ДОКСАН С. МУСТАФА, рођен 1937, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

39. ДОКСАН С. ВАСВА, рођена 1939, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

40. ДОКСАН А. МУХАРЕМ, рођен 1904, Прачица, земљорадник. Убијен од четника у Прачици, фебруара 1943.

41. ДОКСАН А. АЈНИЈА, рођена 1890, **Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.**

42. ДОКСАН К. ФАТА, рођена 1910, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачиди, фебруара 1943.

43. ДОКСАН М. ХУСО, рођен 1929, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

44. ДОКСАН М. МЕХМЕД, рођен 1931, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

45. ДОКСАН М. НАЗА, рођена 1933, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

46. ДОКСАН М. ХАЏО, рођен 1935, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

47. ДОКСАН М. МЕХО, рођен 1937, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

48. ДОКСАН Р. ХАЗИРА, рођена 1912, Бољанићи, домаћица. Убијена од четника у Мељаку, фебруара 1943.

49. ЗЕЧЕВИЋ Л. МИЛОШ, рођен 1911, Честин, земљорадник. Убијен од усташа у Честину, 1942.

50. КАЉИЋ М. РЕЦЕП, рођен 1887, Шљуке, земљорадник. Убијен од четника у Шљукама, јуна 1942.

51. КАЉИЋ Р. МУШКА, рођена 1918, Шљуке, домаћица. Убијена од четника у Шљукама, јуна 1942.

52. КАЉАЧА С. ХАТА, рођена 1897, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Леховом Брду, фебруара 1943.

53. КАМЕРИЋ С. ФАТА, рођена 1890, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

54. КАЉИЋ Р. НУРА, рођена 1926, Шљуке, домаћица. Убијена од четника у Шљукама, јуна 1942.

55. КАЉИЋ Р. ОСМАН, рођен 1930, Шљуке, дијете. Убијена од четника у Шљукама, јуна 1942.

56. КОПРИВА М. ИМША, рођена 1909, Честин, домаћица. Убијена од четника у Честину, фебруара 1943.

57. КОПРИВА Д. ХАСНИЈА, рођена 1935, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

58. КОПРИВА И. ДЕЛВА, рођена 1905, Честин, домаћица. Убијена од четника у Честину, фебруара 1943.

59. КОПРИВА Д. УМИЈА, рођена 1937, Честин, дијете Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

60. КОПРИВА Д. ХАЈРИЈА, рођена 1935, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

61. КОПРИВА Д. ЗАДА, рођена 1935, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

62. КОПРИВА Д. БЕГИЈА, рођена 1930, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

63. КРМЕТИЋ Н. НАЈЛА, рођена 1901, Градац, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

64. КРВАВАЦ П. КРСТО, рођен 1884, Мењак, земљорадник. Убијен од Нијемаца у Мењаку, 1944.

65. КОРДИЋ Ш. СЕНИЈА, рођена 1939, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

66. КОРДИЋ Ш. ТИМА, рођена 1941, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

67. КОРДИЋ М. ХАСАН, рођен 1887, Оцак, земљорадник. Убијен од четника у Прачици, фебруара 1943.

68. КОРДИЋ М. ХАСА, рођена 1900, Оцак, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

69. КОРДИЋ Х. ШАХЗА, рођена 1910, Витине, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

70. КОРДИЋ Ш. СЕНИЈА, рођена 1939, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

71. КОРДИЋ Ш. ТИМА, рођена 1941, у Прачици, дијете Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

72. КОС Ш. ХАСИБ, рођен 1885, Нанге, земљорадник. Убијен од четника у Прачици, фебруара 1943.

73. КОС А. РАЗА, рођена 1900, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

74. КОС Х. МИНА, рођена 1928, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

75. КОС Х. ЋАМИЛ, рођен 1930, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

76. КОС Х. ХАСАН, рођен 1932, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

77. КОС Х. АМИР, рођен 1937, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

78. КОС Х. ХАЛИМ, рођен 1935, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

79. КОС Х. ИЗА, рођена 1940, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

80. КУБУР С. ЗИЋРО, рођен 1921, Петине, земљорадник. Убијен од четника у Петинама, фебруара 1943.

81. КУБУР С. ДЕДО, рођен 1923, Петине, земљорадник. Убијен од четника у Петинама, фебруара 1943.

82. КУБУР Р. ФАТИМА, рођена 1917, Витине, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

83. КУБУР Ф. АВДО, рођен 1937, Петине, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

84. КУБУР Ф. ЗИФА, рођена 1940, Петине, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

85. КУБУР Р. МЕВАА, рођена 1920, Витине, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

86. КУБУР Б. САЛКАН, рођен 1939, Петине, дијете. Убијено од четника у Буковици, фебруара 1943.

87. КУБУР Б. ДЕРВИША, рођена 1914, Петине, домаћица. Убијена од четника у Буковици, фебруара 1943.

88. КУБУР С. МУРАТ, рођен 1928, Петине, земљорадник. Убијен од четника у Петинама, фебруара 1943.

89. КУБУР С. ЦЕМА, рођена 1930, Петине, дијете. Убијено од четника у Петинама, фебруара 1943.

90. КУРУЦИЈА Ш. БЕГИЈА, рођена 1938, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

91. КУРУЦИЈА Ш. ЗИЗО, рођен 1940, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

92. КУРУЦИЈА С. МИНА, рођена 1915, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

93. КУРУЦИЈА С. МУША, рођена 1900, Црнци, доуаћица. Убијена од четника у Мељаку, фебруара 1943.

94. КУРУЦИЈА М. ШЕРИФА, рођена 1936, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

95. КУРУЦИЈА С. САЛКО, рођен 1939, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

96. КУРУЦИЈА Ш. СЛАДА, рођена 1938, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

97. КУРУЦИЈА О. ШЕРИФ, рођен 1895, Мељак, земљорадник. Убијен од четника у Мељаку, фебруара 1943.

98. КУРУЦИЈА С. МЕЛЋА, рођена 1935, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

99. КУРУЦИЈА Ш. ЗАДА, рођена 1935, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

100. КУРУЦИЈА АЛИЈА, рођен 1900, Црница, земљорадник. Убијен од четника у Црници, фебруара 1943.

• 101. КУРУЦИЈА Ш. АЈНИЈА, рођена 1916, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

102. КУРУЦИЈА Ш. ХАНКИЈА, рођена 1918, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

103. КУРУЦИЈА Ш. ХАЈРА, рођена 1920, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

104. КУРУЦИЈА Ш. МЕРА, рођена 1922, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

105. КУРУЦИЈА Ј. ШАХЗА, рођена 1918, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

106. КУРУЦИЈА А. АДЕМ, рођен 1939, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

107. КУРУЦИЈА А. ЗИФА, рођена 1941, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

108. КУРУЦИЈА Х. БЕГИЈА, рођена 1938, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

109. ЛЕЧИЋ В. ВАСИЛИЈЕ, рођен 1870, Мењак, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Бобову, јуна 1943.

110. ЛЕТИЋ М. АВДО, рођен 1928, Честин, земљорадник. Убијен од четника у Честину, фебруара 1943.

111. ЛЕТИЋ Х. АВДО, рођен 1930, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

112. ЛЕТИЋ Б. АВДО, рођен 1939, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

113. ЛЕТИЋ З. ИБРАХИМ, рођен 1908, Челебићи, земљорадник. Убијен од четника у Буковици, фебруара 1943.

114. ЛЕТИЋ Ш. ХАБИБ, рођен 1928, Честин, земљорадник. Убијен од четника у Честину, фебруара 1943.

115. ЛЕТИЋ Ш. ЋАМИЛ, рођен 1930, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

116. ЛЕТИЋ Ш. ХАЈРО, рођен 1938, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

117. ЛЕТИЋ М. ИБРИМА, рођена 1908, Витине, домаћица. Убијена од четника у Честину, фебруара 1943.

118. ЛЕТИЋ М. АЛИЈА, рођен 1886, Честин, земљорадник. Убијен од четника у Честину, фебруара 1943.

119. ЛЕТИЋ М. ДРАГИЈА, рођена 1900, Честин, домаћица. Убијена од четника у Честину, фебруара 1943.

120. ЛИКА П. АТА, рођена 1912, Војтина, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

121. ЛИКА П. САЛКО, рођен 1937, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

122. ЛИКА Т. БЕГИЈА, рођена 1939, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

123. ЛИКА О. ПАША, рођена 1930, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

124. ЛИКА О. ДЕВЛИЈА, рођена 1925, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

125. ЛИКА О БЕГИЈА, рођена 1923, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

126. ЛИКА Ш. АИША, рођена 1920, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

127. ЛИКА О. ОСМАН, рођен 1936, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

128. ЛИКА Т. ЗАДА, рођена 1939, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

129. ЛИКА Т. САЛКО, рођен 1938, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

130. ЛИКА М. БЕГИЈА, рођена 1908, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

131. ЛИКА М. УМА, рођена 1894, Челебићи, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

132. ЛИКА Х. МУЈАН, рођен 1940, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

132. ЛИКА С. ЦАНИЈА, рођена 1912, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

134. ЛИКА Х. МЕДО, рођен 1930, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

135. ЛИКА Х. АВДО, рођен 1932, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1932.

136. ЛИКА Х. МУЈКО, рођен 1934, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

137. ЛИКА О. ХАСАН, рођен 1390, Лехово Брдо, земљорадник. Убијен од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

122. ЛИКА Т. БЕГИЈА, рођена 1939, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

139. ЛИКА М. СУЉО, рођен 1902, **Лехово Брдо, земљорадник**. Убијен од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

140. ЛИКА А. СУЉО, рођен 1937, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

141. ЛИКА С. ИБРО, рођен 1938, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

142. ЛИКА С. ЦАНИЈА, рођена 1928, домаћица, Лехово Брдо. Убијена у Лехову Брду, фебруара 1943.

143. ЛИСИЦА А. МУЈО, рођен 1929, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

144. ЛИСИЦА С. НАЗА, рођена 1900, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

145. ЛИСИЦА А. ОМЕР, рођен 1931, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

146. ЛИСИЦА А. НЕФА, рођена 1931, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

147. ЛИСИЦА А. ШЕРИФА, рођена 1933, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

148. ЛИСИЦА А. ЕМА, рођена 1935, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

149. ЛИСИЦА И. МЕРА, рођена 1935, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

150. ЛИСИЦА И. МЕЛЋА, рођена 1937, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

151. ЛИСИЦА И. ФАТА, рођена 1939, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

152. ЛИСИЦА Н. ЗАДА, рођена 1937, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

153. ЛИСИЦА А. ЦЕМА, рођена 1939, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

122. Л И К А Т. БЕГИЈА, рођена 1939, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

155. ЛИСИЦА А. ЗИЗА, рођена 1938, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

156. ЛИСИЦА А. МЕРА, рођена 1938, Попов До, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

157. ЛИСИЦА Р. ХАЦИРА, рођена 1907, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

158. ЛИСИЦА А. ФАТИМА, рођена 1895, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

159. ЛИСИЦА М. МЕРА, рођена 1900, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

160. ЛИСИЦА А. МЕРУША, рођена 1914, Бјелошевина, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

161. ЛИСИЦА М. МАЛКИЈА, рођена 1913, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

162. ЛИСИЦА М. МЕРИМА, рођена 1919, Челебићи, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

163. ЛИСИЦА С. АЉА, рођена 1918, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

164. ЛИСИЦА А. МИНА, рођена 1908, Тикава, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

165. ЛИСИЦА М. ШАЋИРА, рођена 1928, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

166. ЛИСИЦА М. МЕРХА, рођена 1936, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

167. ЛИСИЦА В. ФАТА, рођена 1936, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

168. ЛИСИЦА А. МЕРА, рођена 1935, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

169. ЛИСИЦА А. ЗЕХРА, рођена 1937, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

122. Л И К А Т. БЕГИЈА, рођена 1939, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

171. ЛИСИЦА А. МУРАТ, рођен 1940, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

172. ЛИСИЦА Р. ХУСО, рођен 1929, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

173. ЛИСИЦА З. АЛИЈА, рођен 1940, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

174. ЛИСИЦА Р. МУЈО, рођен 1939, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

175. ЛИСИЦА М. ФАТА, рођена 1932, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

176. ЛИСИЦА С. ФАТА, рођена 1938, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

177. ЛИСИЦА В. МЕРА, рођена 1938, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

178. ЛИСИЦА А. ЗУМРА, рођена 1935, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

179. ЛИСИЦА Р. ХАНКИЈА, рођена 1933, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

180. ЛИСИЦА Ш. ПЕМБА, рођена 1922, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Леховом Брду, фебруара 1943.

181. ЛИСИЦА Р. ЗЛАТИЈА, рођена 1929, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

182. ЛИСИЦА И. ЗАДА, рођена 1929, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

183. ЛИСИЦА Х. МУРАТ, рођен 1938, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

184. ЛИСИЦА А. ОСМО, рођен 1932, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

185. ЛИСИЦА А. ХАЈРО, рођен 1936, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

186. ЛИСИЦА М. МУЈКО, рођен 1933, Лехово Брдо, дијетр. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

187. ЛИСИЦА Н. МУСА, рођен 1939, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.
188. ЛИСИЦА Е. СУЉО, рођен 1938, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у ЛехоЕу Брду, фебруара 1943.
189. ЛИСИЦА С. ЈУСО, рођен 1895, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.
190. ЛИСИЦА А. РАМО, рођен 1900, Лехово Брдо, земљорадник. Убијен од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.
191. ЛИСИЦА О. ВЕЈСИЛ, рођен 1900, Лехово Брдо, земљорадник. Убијен од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.
192. ЛИСИЦА М. АНЂА, рођена 1914, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.
193. ЛИСИЦА Н. РАХИМА, рођена 1935, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
194. ЛИСИЦА Б. МЕХО, рођен 1915, Мрчево, земљорадник. Убијен од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
195. ЛИСИЦА М. ИБРИМА, рођена 1937, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
196. ЛИСИЦА М. ЗИФА, рођена 1941, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
197. ЛИСИЦА М. МУЛИЈА, рођена 1941, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
198. ЛИСИЦА М. БЕГИЈА, рођена 1890, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
199. ЛИСИЦА С. НАЈЛА, рођена 1923, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
200. ЛИСИЦА С. ФЕХМО, рођен 1928, Мрчево, земљорадник. Убијен од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
201. ЛИСИЦА С. ШУЋРО, рођен 1931, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
- 202. ЛИСИЦА С. ЦАНО, рођен 1934, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.**

203. ЛИСИЦА Н. ФАТА, рођена 1930, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

204. ЛИСИЦА Н. НЕЗИР, рођен 1893, Мрнево, земљорадник. Убијен од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

205. ЛИСИЦА Н. ЂУЛА, рођена 1935, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

206. ЛИСИЦА Н. ХАТИЦА, рођена 1937, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

207. ЛИСИЦА Н. ТИФА, рођена 1939, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

208. ЛИСИЦА Н. НЕЗИР, рођен 1941, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

209. ЛИСИЦА М. ШАЋИР, рођен 1928, Лехово Брдо. Убијен од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

210. ЛИСИЦА Р. ХАЏИРА, рођена 1910, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

211. ЛИСИЦА М. ШАБАН, рођен 1935, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

212. ЛИСИЦА М. РАХИМА, рођена 1937, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

213. ЛИСИЦА А. РАХИМА, рођена 1919, Челебићи, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

214. ЛИСИЦА В. ОМЕР, рођен 1934, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

215. ЛИСИЦА РАМО, рођен 1941, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

216. ЛИСИЦА А. АЈНИЈА, рођена 1914, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

217. ЛИСИЦА Н. МУШКА, рођена 1930, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

218. ЛИСИЦА Н. ЗУКАН, рођен 1937, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

219. ЛИСИЦА С. НУРА, рођена 1912, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

220. ЛИСИЦА С. ИБРО, рођен 1933, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

221. ЛИСИЦА Ш. РАМИЗА, рођена 1931, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

222. ЛИСИЦА Ш. БЕЋИР, рођен 1936, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

223. ЛИСИЦА Ш. ОСМАН, рођен 1940, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

224. ЛИСИЦА Ш. ЕМА, рођена 1930, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

225. ЛИСИЦА М. СЕЛИМ, рођен 1932, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

226. ЛИСИЦА М. СЕЛИМА, рођена 1932, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

227. ЛИСИЦА М. ШАБАН, рођен 1928, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

228. ЛИСИЦА ЕМИНА, рођена 1919, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

229. ЛИСИЦА Ш. ИМШИР, рођен 1940, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

230. ЛИСИЦА С. МУРА, рођена 1919, Црнци, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

231. МАРКОВИЋ В. АНДРИЈА, рођен 1902, Мељак, земљорадник. Стријељан од Нијемаца у Мељаку, маја 1943.

232. МАШОВИЋ Ф. ЈУСУФ, рођен 1890, Црнци, земљорадник. Убијен од четника у Црнцима, фебруара 1943.

233. МАШОВИЋ Ф. НАЗА, рођена 1895, Црнци, земљорадник. Убијена од четника у Црнцима, фебруара 1943.

234. МАШОВИЋ А. НУРКА, рођена 1916, Црнци, домаћица. Убијена од четника у Црнцима, фебруара 1943.

235. МАШОВИЋ Х. АЛИЈА, рођена 1939, Црнци, дијете. Убијено од четника у Црнцима, фебруара 1943.

236. МАШОВИЋ Х. ЗИЗА, рођена 1941, Црнци, дијете. Убијено од четника у Црнцима, фебруара 1943.

237. МАШОВИЋ Х. ХАЗБИЈА, рођен 1943, Црнци, дијете. Убијено од четника у Црнцима, фебруара 1943.

238. МАШОВИЋ Е. ХАЈРА, рођена 1900, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Црнцима, фебруара 1943.

239. МАШОВИЋ Х. ЕМИНА, рођена 1928, Црнци, домаћица. Убијена од четника у Црнцима, фебруара 1943.

240. МАШОВИЋ Ш. ХАСИБА, рођена 1934, Градац, дијете. Убијено од четника у Црнцима, фебруара 1943.

241. МАШОВИЋ Ш. ФАХРА, рођена 1937, Градац, дијете. Убијено од четника у Црнцима, фебруара 1943.

242. МАШОВИЋ Ш. НАИЛ, рођен 1940, Градац, дијете. Убијено од четника у Грацу, фебруара 1943.

243. МРДАК Н. МЛАДОЈЕ, рођен 1890, Трновице, земљорадник. Погинуо од италијанског бомбардовања у Трновицама, августа 1941.

244. МУХОВИЋ М. АЛИЈА, рођен 1880, Мрчево, земљорадник. Убијен од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

245. МУХОВИЋ А. ЕЈУБ, рођен 1916, Мрчево, земљорадник. Убијен од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

246. МУХОВИЋ С. КАДА, рођена 1898, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

247. МУХОВИЋ В. ЗИФА, рођена 1933, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

248. МУХОВИЋ Ш. МУРАТ, рођен 1930, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

249. МУХОВИЋ Ш. ЗИЋРО, рођен 1933, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

250. МУХОВИЋ Ш. ДЕВЛИЈА, рођена 1939, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
251. МУХОВИЋ Ш. БЕЋО, рођен 1941, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
252. МУХОВИЋ М. СМАИЛ, рођен 1880, Мрчево, земљорадник. Убијен од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.
253. МУХОВИЋ С. ОМЕР, рођен 1933, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.
254. МУХОВИЋ С. СЛАДА, рођена 1925, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.
255. МУХОВИЋ С. ЗУЛФО, рођен 1939, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.
256. МУХОВИЋ Н. ЦАНИЈА, рођена 1905, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.
257. МУХОВИЋ С. СУЉО, рођен 1937, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.
258. НУРАК Д. НАЗА, рођена 1910, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.
259. НУРАК М. НУРА, рођена 1928, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.
260. НУРАК М. АЛИЈА, рођен 1925, Прачица, земљорадник. Убијен од четника код Чајнич, фебруара 1943.
261. НУРДК М. МУХО, рођен 1893, Мрчево, земљорадник. Убијен од четника у Мељаку, фебруара 1943.
262. НУРАК Н. РАМО, рођен 1937, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
263. НУРАК М. САЛКО, рођен 1936, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
264. НУРАК М. БЕГИЈА, рођена 1930, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.
202. ЛИСИЦА С. ЦАНО, рођен 1934, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

266. НУРАК М. СУЉО, рођен 1938, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

267. ПЛЕМИЋ ВИШЊА, рођена 1908, Веленићи, домаћица. Умрла у концентрационом логору „Старо Сајмиште“ код Београда, 1943.

268. ПОХАРА С. ХАЈРО, рођен 1915, Лехово Брдо, земљорадник. Убијен од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

269. ПОХАРА А. ДРАГИЈА, рођена 1910, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

270. ПОХАРА А. МЕХО, рођен 1900, Лехово Брдо, земљорадник. Убијен од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

271. ПОХАРА М. АЛИЈА, рођен 1926, Лехово Брдо. Убијен од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

272. ПОХАРА М. УМИЈА, рођена 1940, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

273. ПОХАРА Н. МЕРА, рођена 1937, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

274. ПОХАРА И. ФАТА, рођена 1938, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

275. ПОХАРА М. АЉО, рођен 1936, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

276. ПОХАРА И. МУШКА, рођена 1930, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

277. ПОХАРА А. МАЛКИЈА, рођена 1912, Црнци, домаћица. Убијена од четника у Леховом Брду, фебруара 1943.

278. ПОХАРА И. РАХИМА, рођена 1935, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

279. ПРЉАЧА С. ХАЈРИЈА, рођена 1918, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

202. ЛИСИЦА С. ЦАНО, рођен 1934, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

281. ПРЉАЧА Р. АДИЛА, рођена 1942, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

282. ПУПО С. ШЕМА, рођена 1933, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

283. ПУПО С. МЕРА, рођена 1929, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

284. ПУПО С. ЗУЛФО, рођен 1938, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

285. ПУПО С. БЕГИЈА, рођена 1936, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

286. ПУПО С. МЕВЛА, рођена 1918, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

287. ПУПО С. РАМИЗА, рођена 1930, Прачица, дијете. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

288. ПУЦАР С. ЗЛАТКА, рођена 1912, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

289. ПУЦАР Н. ЗАДА, рођена 1932, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

290. ПУЦАР Н. ЗЕЋИР, рођен 1935, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

291. РАДОВИЋ К. ЈАКОВ, рођен 1875, Мељак, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора, у Мељаку, јуна 1943.

292. РАМОВИЋ Ш. ЗЕХБИЈА, рођена 1925, Витине, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

293. РАМОВИЋ Ш. РАХИМА, рођена 1928, Витине, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

294. РАМОВИЋ Ш. САЛКО, рођен 1931, Витине, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

295. РИЗВАНОВИЋ З. РАМИЗА, рођена 1932, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

296. РАМОВИЋ Ј. ЂЕНИЈА, рођена 1880, Лехово Брдо, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

•297. РИЗВАНОВИЋ М. ЗУЛФО, рођен 1906, Честин, земљорадник. Убијен од четника у Честину, фебруара 1943.

298. РИЗВАНОВИЋ З. МЕЛЋА, рођена 1937, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

299. РИЗВАНОВИЋ Д. ФАТА, рођена 1910, Честин, домаћица. Убијена од четника у Честину, фебруара 1943.

300. РИЗВАНОВИЋ Д. САЛКО, рођен 1936, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

301. РИЗВАНОВИЋ З. СЕЈМА, рођена 1940, Честин, дијете. Убијено од четника у Честину, фебруара 1943.

302. САНДИЋ М. ЈЕЛА, рођена 1916, Попов До, домаћица. Убијена од Нијемаца и усташа у Мељаку, маја 1943.

303. СИЈАМИЋ А. АЈКУНА, рођена 1940, Порос, дијете. Убијено од четника у Поросу, фебруара 1943.

304. СИЈАМИЋ А. ТИФА, рођена 1935, Порос, дијете. Убијено од четника у Поросу, фебруара 1943.

305. СИЈАМИЋ А. СЛАДА, рођена 1939, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

306. СИЈАМИЋ А. МЕЛЋА, рођена 1940, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

307. СИЈАМИЋ А. МЕХО, рођен 1937, Порос, дијете. Убијено од четника у Поросу, фебруара 1943.

308. СИЈАМИЋ А. ЗИЗО, рођен 1942, Порос, дијете. Убијено од четника у Поросу, фебруара 1943.

309. СИЈАМИЋ С. ДУДА, рођена 1923, Витине, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

310. СИЛАЈЦИЋ А. ЈАКУП, рођен 1894, Мељак, земљорадник. Убијен од четника у Мељаку, фебруара 1943.

311. СИЛАЈЦИЋ У. АЛИЈА, рођен 1900, Градац, земљорадник. Убијен од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

312. СИЛАЈЦИЋ С. ЗИФО, рођен 1933, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

313. СМАЈИЛОВИЋ С. ЗЕМКА, рођена 1922, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

314. СМАЈИЛОВИЋ С. ИБРО, рођен 1936, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

315. СМАЈИЛОВИЋ С. ТИМА, рођена 1929, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

316. СМАЈИЛОВИЋ С. ЗЕМКА, рођена 1938, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

317. СМАЈИЛОВИЋ Б. ШУЋРО, рођен 1929, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

318. СМАЈИЛОВИЋ О. БЕЈТО, рођен 1905, Церовци, земљорадник. Убијен од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

319. СМАЈИЛОВИЋ Б. МЕХО, рођен 1933, Церовци, дијете. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

320. СМАЈИЛОВИЋ Б. РАМО, рођен 1935, Церовци, дијете. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

321. СМАЈИЛОВИЋ Б. ШУЉО, рођен 1920, Церовци, земљорадник. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

322. СМАЈИЛОВИЋ С. ЗАДА, рођена 1900, Шљуке, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

323. СМАЈИЛОВИЋ Б. ЗУХРА, рођена 1933, Церовци, дијете. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

324. СМАЈИЛОВИЋ Б. ФАТА, рођена 1937, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

325. СМАЈИЛОВИЋ Б. ОМЕР, рођен 1931, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

326. СМАЈИЛОВИЋ Б. ЗИЗА, рођена 1938, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

327. СМАЈИЛОВИЋ Б. ПАША, рођена 1940, Церовци, дијете. Убијено од четника у Бољанићима, фебруара 1943.

328. СТАРЧЕВИЋ В. МИЛОВАН, рођен 1879, Ограђеница, земљорадник. Убијен од Нијемаца и усташа у Мељаку, маја 1943.

329. ТАХТО Р. ЗИЋРО, рођен 1935, Шљуке, дијете. Убијено од четника у Шљукама, фебруара 1943.

330. ТАХТО С. ХАЦИРА, рођена 1900, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

331. ТАХТО Р. МЕХО, рођен 1940, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

332. ТАХТО Р. САЛКО, рођен 1939, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

333. ТАХТО С. РАМИЗ, рођен 1910, Мрчево, земљорадник. Убијен од четника у Биједићима, фебруара 1943.

334. ТОЛЕ А. МУШКА, рођена 1929, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

335. ТОЛЕ А. ЦЕМИЛА, рођена 1931, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

336. ТОЛЕ А. СОФИЈА, рођена 1933, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

337. ТОЛЕ М. УЗЕИР, рођен 1941, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

338. ТОЛЕ Ф. КАДА, рођена 1913, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

339. ТОЛЕ М. БИНАСА, рођена 1939, Мрчево, дијете. Убијено од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

340. ЋОСОВИЋ С. САЛКО, рођен 1880, Церовци, земљорадник. Убијен од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

341. ЋОСОВИЋ С. СУЉО, рођен 1928, Церовци, земљорадник. Убијен од четника у Церовцима, фебруара 1943.

342. ЋОСОВИЋ С. САЛКАН, рођен 1916, Церовци, земљорадник. Убијен од четника у Коминима, октобра 1942.

343. ЋОСОВИЋ С. МУМИН, рођен 1923, Церовци, земљорадник. Стријелан од италијанског окупатора у Шљукама, маја 1942.

344. ЋОСОВИЋ С. ИБРИМА, рођена 1917, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

345. УКЕЈВИЋ М. ХАСАН, рођен 1885, Пријепоље, земљорадник. Убијен од четника у Прачици, фебруара 1943.

346. УКЕЉИЋ М. ЕМИНА, рођена 1900, Пљевља, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

347. УЗИЦА К. АЛИЈА, рођен 1913, Порос, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Шљукама, маја 1942.

348. УЗИЦА А. ЈУСО, рођен 1940, Порос, дијете. Убијено од четника у Поросу, фебруара 1943.

349. УЗИЦА С. МЕЉА, рођена 1915, Порос, домаћица. Убијена од четника у Поросу, фебруара 1943.

350. ФАЗЛИЋ М. ЈАГОДА, рођена 1886, Црнци, домаћица. Убијена од четника у Честину, фебруара 1943.

351. ФАЗЈШЋ М. ХАЛИЛ, рођен 1876, Црнци, земљорадник. Убијен од четника у Црнцима, фебруара 1943.

352. ХАЈДАРЕВИЋ С. СМАИЛА, рођена 1928, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

353. ХАСОВАЦ М. САЛКО, рођен 1931, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

354. ХАЏИЋ О. МЕДО, рођен 1916, Церовци, земљорадник. Убијен од четника у Церовцима, фебруара 1943.

355. ХАЏИЋ А. БЕЈТА, рођена 1899, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

356. ХАЏИЋ Д. ДЕРВИША, рођена 1930, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

357. ХАЏИЋ Н. ДЕРВИША, рођена 1934, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

358. ХАЏИЋ Х. МУША, рођена 1912, Мрчево, домагшца. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

359. ХАЏИЋ Ш. МУРАТ, рођен 1919, Церовци, земљорадник. Убијен од четника у Церовцима, априла 1942.

360. ХАЏИЋ З. ЦАНО, рођен 1939, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

361. ХАЏИЋ М. ДЕРВИША, рођена 1936, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

362. ХАЏИЋ Ц. АВДО, рођен 1935, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

363. ХАЏИЋ Ц. МУЈО, рођен 1930, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

364. ХАЏИЋ С. МУШКА, рођена 1918, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

365. ХАЏИЋ С. НУРА, рођена 1935, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

366. ХАЏИЋ С. ЗИЗА, рођена 1937, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

367. ХАЏИЋ О. ХАСНИЈА, рођена 1906, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

368. ХАЏИЋ Д. СЕЛИМ, рођен 1935, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

369. ХАЏИЋ Д. ЗЕКА, рођена 1937, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

370. ХАЏИЋ Д. МЕХО, рођен 1939, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

381. ХАЏИЋ Ц. КАДА, рођена 1937, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

372. ХАЏИЋ Д. АХМО, рођен 1934, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

373. ХАЏИЋ О. ЦАНО, рођен 1910, Церовци, земљорадник. Убијен од четника у Коминима, октобра 1942.

374. ХАЏИЋ О. МЕРА, рођена 1919, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

375. ХАЏИЋ Б. БЕГИЈА, рођена 1928, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

376. ХАЦИЋ Д. ДЕВЛИЈА, рођена 1931, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

377. ХАЦИЋ С. ДЕРВИШ, рођен 1884, Церовци, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.

378. ХАЦИЋ С. ТЈУЛА, рођена 1913, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

379. ХЕКАЛО М. МЕРА, рођена 1939, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

380. ХЕКАЛО М. ЗИФА, рођена 1939, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

381. ХЕКАЛО А. ФАТА, рођена 1905, Шљуке, домаћица. Убијена од четника у Шљукама, фебруара 1943.

382. ХЕКАЛО М. МЕЛЋА, рођена 1891, Биједићи, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

383. ХЕКАЛО Х. ЗЛАТИЈА, рођена 1926, Тикава, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

384. ХЕКАЛО М. ПАША, рођена 1919, Шљуке, домаћица. Убијена од четника у Црном Брду, фебруара 1943.

385. ХЕКАЛО С. БЕНКИЈА, рођена 1915, Челебићи, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

386. ХЕКАЛО З. ТЈИКА, рођена 1895, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

387. ХЕКАЛО И. МИНА, рођена 1938, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

388. ХЕКАЛО К. ФАТА, рођена 1941, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

389. ХЕКАЛО М. ФАТА, рођена 1937, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

390. ХЕКАЛО М. ЗАДА, рођена 1930, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

391. ХЕКАЛО К. МУЈО, рођен 1930, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

392. ХЕКАЛО Н. СУЉО, рођен 1940, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

393. ХЕКАЛО Н. ЈУСО, рођен 1937, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

394. ХЕКАЛО К. МЕХО, рођен 1938, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

395. ХЕКАЛО М. ЈУСО, рођен 1939, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

396. ХЕКАЛО И. ЗИФА, рођена 1940, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

397. ХЕКАЛО Х. ИБРИМА, рођена 1888, Шљуке, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

398. ХЕКАЛО Н. ХАСНИЈА, рођена 1926, Биједићи, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

399. ХЕКАЛО Н. БЕГИЈА, рођена 1928, Биједићи, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

400. ХЕКАЛО Н. ЗУХРА, рођена 1930, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

401. ХЕКАЛО З. ХАЦИРА, рођена 1896, Биједићи, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

402. ХЕКАЛО К. СМАИЛА, рођена 1932, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

403. ХЕКАЛО К. РАХИМА, рођена 1934, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

404. ХЕКАЛО Н. МЕЛЋУША, рођена 1918, Биједићи, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

405. ХЕКАЛО Х. ХАЈРА, рођена 1929, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

406. ХЕКАЛО И. РАМО, рођен 1937, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

407. ХЕКАЛО И. ЗИЋРО, рођен 1938, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

408. ХЕКАЛО И. КАСИМ, рођен 1939, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

409. ХЕКАЛО И. СЕБДА, рођена 1940, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

410. ХЕКАЛО М. АРИФ, рођен 1941, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

411. ХЕКАЛО Ш. ХАНКИЈА, рођена 1923, Биједићи, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

412. ХЕКАЛО Р. ЕМИРА, рођена 1941, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

413. ХЕКАЛО М. ХАМИД, рођен 1883, Биједићи, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Љубишњи, јуна 1942 .

414. ХЕКАЛО М. МУРАДИФ, рођен 1943, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

415. ХЕКАЛО М. ФАТА, рођена 1936, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

416. ХЕКАЛО И. ЗУЛФО, рођен 1937, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

417. ХЕКАЛО Н. ХИЛМО, рођен 1928, Шљуке, земљорадник. Убијен од четникз у Шљукама, фебруара 1943.

418. ХЕКАЛО М. АРИФ, рођен 1939, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

419. ХЕКАЛО М. ДРАГИЈА, рођена 1941, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

420. ХЕКАЛО М. ФАТА, рођена 1912, Биједићи, домаћица. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

421. ХЕКАЛО М. БЕЛКА, рођена 1928, Биједићи, ~~домаћица~~. Убијена од четника у Биједићима, фебруара 1943.

422. ХЕКАЛО М. РАСИМ, рођен 1935, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

423. ХЕКАЛО М. ФЕХМО, рођен 1937, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

424. ХЕКАЛО М. НЕЗИРА, рођена 1938, Биједићи, дијете. Убијено од четника у Биједићима, фебруара 1943.

425. ХЕКАЛО С. МУША, рођена 1928, Шљуке, домаћица. Убијена од четника у Шљукама, фебруара 1943.

426. ХОДОВИЋ О. УМА, рођена 1912, Фоча, домаћица. Убијена од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

427. ХОДОВИЋ Ј. ФАТА, рођена 1939, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

428. ХОДОВИЋ Ј. МУЈКО, рођен 1926, Церовци, дијете. Убијено од италијанског окупатора у Шљукама, маја 1942.

429. ХОДОВИЋ Ј. ЗЛАТИЈА, рођена 1936, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

1

430. ХОДОВИЋ Ј. ХАМИД, рођен 1939, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

431. ХОДОВИЋ Ј. ТИША, рођена 1905, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

439. ХОДОВИЋ О. ЦАНКИЈА, рођена 1905, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

433. ХОДОВИЋ Ј. САЛКО, рођен 1930, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

434. ХОДОВИЋ М. ХУСО, рођен 1902, Лехово Брдо, земљорадник. Убијен од четника у Мељаку, фебруара 1943.

435. ХОДОВИЋ Ј. МУРАТ, рођен 1938, Лехово Брдо, дијете. Убијено од четника у Лехову Брду, фебруара 1943.

436. ЦУПЛОВ С. ХАЈРИЈА, рођена 1910, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

437. ЦУПЛОВ С. АИША, рођена 1939, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

438. ЦУПЛОВ С. ФАТИМА, рођена 1941, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

439. ЦАНКОВИЋ Р. РАСИМ, рођен 1928, Прачица, земљорадник. Убијен од четника у Прачици, фебруара 1943.

440. ЦАНКОВИЋ Р. ТИФА, рођена 1926, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

441. ЦАНКОВИЋ Ц. ЋАМКА, рођена 1910, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.

442. ЦАНКОВИЋ Ф. РАСИМ, рођен 1935, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

443. ЦАНКОВИЋ Ф. РЕФИКА, рођена 1937, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

444. ЦАНКОВИЋ Ф. ПАША, рођена 1940, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

445. ЦЕХОВИЋ С. АЛИЈА, рођен 1873, Мрчево, земљорадник. Убијен од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

446. ЦЕХОВИЋ К. АТА, рођена 1889, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

447. ЦЕХОВИЋ А. АЛИЈА, рођен 1922, Мрчево, земљорадник. Убијен од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

448. ЦЕХОВИЋ А. КАСНИЈА, рођена 1924, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Мрчеву, фебруара 1943.

449. ЦУВЕР Р. ЈОВАН, рођен 1923, Мељак, земљорадник. Стријелан од четника у Нангама, августа 1943.

450. ЦУВЕР П. МИЛЕТА, рођен 1920, Мељак, земљорадник. Стријелан од италијанског окупатора у Шљукама, маја 1942.

451. ЦУВЕР Ц. ПРОДАН, рођен 1894, Мељак, земљорадник. Стријелан од италијанског окупатора у Шљукама, јуна 1942.

452. ШИПУР Х. РЕШО, рођен 1878, Церовци, земљорадник. Убијен од италијанског окупатора у Црљи, марта 1942.

453. ШИПУР М. ЗУХРА, рођена 1940, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

454. ШИПУР Р. ЗАДА, рођена 1932, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, маја 1942.

455. ШИПУР М. БЕГИЈА, рођена 1900, Бољанићи, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

456. ШИПУР К. НУРА, рођена 1900, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

457. ШИПУР А. ХАКИЈА, рођен 1937, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

458. ШИПУР Р. МЕХО, рођен 1934, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

459. ПХИПУР Р. БЕЈТО, рођен 1930, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

460. ШИПУР З. ДЕВЛА, рођена 1918, Мрчево, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

461. ШИПУР М. МЕХО, рођен 1939, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

462. ШИПУР С. АРИФ, рођен 1918, Церовци, земљорадник. Убијен од четника у Локвицама, јуна 1942.

463. ШИПУР Х. СУЈБО, рођен 1878, Церовци, земљорадник. Убијен од четника у Церовцима, фебруара 1943.

464. ШИПУР С. РАМИЗ, рођен 1916, Церовци, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Шљукама, маја 1942.

465. ШИПУР Р. СЕВДА, рођена 1939, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

466. ШИПУР З. МЕРА, рођена 1895, Градац, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

467. ШИПУР С. РАМО, рођен 1919, Церовци, земљорадник. Убијен од италијанског окупатора у Црнцима, маја 1943.

468. ШИПУР Р. ЗЛАТИЈА, рођена 1918, Прачица, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943..

469. ШИПУР Р. АБИДА, рођена 1930, Церовци, дијете. Убијено од четника у Церовцима, фебруара 1943.

470. ШЉИВО К. НАЗА, рођена 1880, Церовци, домаћица. Убијена од четника у Церовцима, фебруара 1943.

471. Ш Љ У К А Ш. ШЕМАН, рођен 1932, Шљуге, дијете. Убијено од четника у Шљугама, фебруара 1943.

472. Ш Љ У К А Ш. УМИЈА, рођена 1933, Шљуге, дијете. Убијено од четника у Шљугама, фебруара 1943.

473. Ш Љ У К А Ш. ЕМА, рођена 1943, Шљуге, дијете. Убијено од четника у Шљугама, фебруара 1943.

474. Ш Љ У К А Ш. ХАНКА, рођена 1936, Шљуге, дијете. Убијено од четника у Шљугама, фебруара 1943.

475. Ш Љ У К А Ш. ЕМИРА, рођена 1938, Шљуге, дијете. Убијено од четника у Шљугама, фебруара 1943.

476. Ш Љ У К А М. УМА, рођена 1915, Градац, домаћица. Убијена од четника у Шљугама, фебруара 1943.

477. Ш Љ У К А С. ХАНКИЈА, рођена 1884, Буковица, домаћица. Убијена од четника у Шљугама, фебруара 1943.

478. Ш Љ У К А Ш. СУЛЕЈМАН, рођен 1926, Шљуге. Убијен од четника у Шљугама, фебруара 1943.

479. Ш Љ У К А М. ЗИФА, рођена 1916, Битине, домаћица. Убијена од четника у Шљугама, фебруара 1943.

480. Ш Љ У К А М. МУШКА, рођена 1924, Шљуге, домаћица. Убијена од четника у Шљугама, фебруара 1943.

481. Ш Љ У К А С. МЕЛЋА, рођена 1892, Шљуге, домаћица. Убијена од четника у Шљугама, фебруара 1943.

482. Ш Љ У К А М. ЗАДА, рођена 1942, Шљуге, дијете. Убијено од четника у Шљугама, фебруара 1943.

483. Ш Љ У К А З. МУЈКАН, рођен 1888, Шљуге, земљорадник. Убијен од четника у Грацу, фебруара 1943.

484. Ш Љ У К А А. АЛИЈА, рођен 1934, Шљуге, дијете. Убијено од четника у Шљугама, фебруара 1943.

485. Ш Љ У К А А. ВЕЗИРА, рођена 1936, Шљуге, дијете. Убијено од четника у Шљугама, фебруара 1943.

486. Ш Љ У К А А. ЗЛАТКА, рођена 1938, Шљуге, дијете. Убијено од четника у Шљугама, фебруара 1943.

487. ШЉУКА А. ИСМЕТ, рођен 1941, Шљуке, дијете. Убијено од четника у Шљукама, фебруара 1943.
488. ШЉУКА М. ХАЛИЛ, рођен 1914, Шљуке, земљорадник. Убијен од четника у Шљукама, фебруара 1943.
489. ШЉУКА М. ХАЏО, рођен 1914, Шљуке, земљорадник. Стријељан од четника у Шљукама, јуна 1943.
490. ШЉУКА А. МУЈКАН, рођен 1933, Шљуке, дијете. Убијено од четника у Шљукама, фебруара 1943.
491. ШЉУКА А. БЈЕЛКА, рођена 1938, Шљуке, дијете. Убијено од четника у Шљукама, фебруара 1943.
492. ШЉУКА А. ИБРАХИМ, рођен 1935, Шљуке, дијете. Убијено од четника у Шљукама, фебруара 1943.
493. ШЉУКА Х. УМА, рођена 1890, Градац, домаћица. Убијена од четника у Шљукама, фебруара 1943.
494. ШЉУКА А. МЕРА, рођена 1940, Шљуке, дијете. Убијено од четника у Шљукама, фебруара 1943.
495. ШУБИЋ Р. ДЕВЛА, рођена 1938, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.
496. ШУБИЋ С. ХАФИЗА, рођена 1898, Шљуке, домаћица. Убијена од четника у Прачици, фебруара 1943.
497. ШУБИЋ Р. БАЈРО, рођен 1928, Прачица, земљорадник. Убијен од четника у Прачици, фебруара 1943.
498. ШУБИЋ Р. ЦЕМАИЛ, рођен 1930, Прачица, дијете. Убијено од четника у Прачици, фебруара 1943.

Отгловићка општина:

1. АЈДУКОВИЋ Ј. НИКОЛА, рођен 1919, Црњенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црњеницама, децембра 1941.

2. ГВОЗДЕНОВИЋ И. БОРИСАВ, рођен 1901, Вијенац, земљорадник. Стријељан од Нијемаца у Бабинама, 1943.

3. ГРБОВИЋ Н. САВО, рођен 1907, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
4. ГРБОВИЋ. ЈЕФИМИЈА, рођена 1861, Црљенице, домаћица. Убијена од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
5. ГРБОВИЋ Н. РИСТАН, рођен 1896, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
6. ДРОМЊАК П. ЛАЗАР, рођен 1861, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
7. ДРОМЊАК П. САВО, рођен 1856, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
8. ДРОМЊАК А. МИЛОВАН, рођен 1890, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
9. ДРОМЊАК С. СТОЈАН, рођен 1916, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
10. ЈОКСОВИЋ М. СРЕДОЈЕ, рођен 1876, Отиловићи, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
11. КУБУРОВИЋ Д. МИЛОВАН, рођен 1921, Вијенац, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
12. КУБУРОВИЋ Ј. САВО, рођен 1900, Вијенац, земљорадник. Убијен од муслиманске квислиншке милиције у Комарану, 1942.
13. ЛАКЕТИЋ В. ПЕРО, рођен 1905, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
14. ЛАКЕТИЋ В. МИЛУТИН, рођен 1908, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.

15. МАТОВИЋ М. ЈОВАН, рођен 1929, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
16. МАТОВИЋ Ј. ПАВЛЕ, рођен 1921, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
17. ПАПИЋ АНИЦА, рођена 1870, Црљенице, домаћица. Убијена од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
18. ПЕЈАТОВИЋ М. МАРКО, рођен 1896, Вијенац, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
19. ТРУТИЋ Ћ. РАДЕ, рођен 1887, Отиловићи, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора, децембра 1941.
20. ТЕРЗИЋ Ј. ЗОРКА, рођена 1902, Јабука, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора, децембра 1941.
21. ТЕРЗИЋ О. САВО, рођен 1880, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
22. ТЕЉЗИЋ И. НИКОЛА, рођен 1886, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
23. ТЕРЗИЋ И. МИЛОВАН, рођен 1887, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
24. ТЕРЗИЋ И. МИЛЕ, рођен 1920, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
25. ТЕРЗИЋ С. САВКА, рођена 1888, Црљенице, домаћица. Убијена од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
- 26. ТЕРЗИЋ С. БОРКА, рођена 1911, Црљенице, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.**

27. ТЕРЗИЋ С. БРАНОЈКА, рођена 1924, Црљенице, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
28. ТЕРЗИЋ М. ГЛЕДА, рођена 1933, Црљенице, дијете. Убијено од италијанског окупатора, децембра 1941.
29. ТЕРЗИЋ С. ДРАГОЈЛА, рођена 1926, Црљенице, дијете. Убијено од италијанског окупатора, децембра 1941.
30. ТЕРЗИЋ С. ИВАНКА, рођена 1939, Црљенице, дијете. Убијено од италијанског окупатора, децембра 1941.
31. ТЕРЗИЋ М. ДРАГИЦА, рођена 1928, Црљенице, дијете. Убијено од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
32. ТЕРЗИЋ П. ПЕРСА, рођена 1891, Црљенице, домаћица. Убијена од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
33. ТЕРЗИЋ С. СРЕТЕН, рођен 1926, Црљенице, дијете. Убијено од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
34. ТЕРЗИЋ С. ИВАН, рођен 1939, Црљенице, дијете. Убијено од италијанског окупатора, децембра 1941.
35. ТЕРЗИЋ Д. МИРКО, дјеловођа Општине Отиловићи. Стријељан од италијанског окупатора, децембра 1941.
36. ТЕРЗИЋ В. РУЖА, рођена 1884, Црљенице, домаћица. Убијена од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
37. ТЕРЗИЋ М. ЉУБИЦА, рођена 1912, Црљенице, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора, у Црљеницама, децембра 1941.
38. ТЕРЗИЋ М. КРСТИНА, рођена 1939, Црљенице, дијете. Убијено од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
39. ТЕРЗИЋ В. ГАВРО, рођен 1920, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.
40. ТЕРЗИЋ С. ЈЕЛЕНКА, рођена 1941, Црљенице, дијете. Убијено од италијанског окупатора, децембра 1941.
41. ТЕРЗИЋ И. ОБРАД, рођен 1919, Црљенице, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Црљеницама, децембра 1941.

42. ТЕРЗИЋ М. МИОДРАГ, рођен 1938, Црљенице, дијете. Убијено од италијанског окупатора, у Црљеницама, децембра 1941.

43. ТЕРЗИЋ С. ДУШАНКА, рођена 1938, Црљенице, дијете. Убијено од италијанског окупатора, децембра 1941.

П љ е в љ а:

1. БАРБАРЕЗ И. БЛАЖО, рођен 1907, Пљевља, радник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

2. БАЈРОВИЋ Х. ЗАРКА, рођена 1914, Пљевља, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора у Пљевљима, јуна 1944.

3. БАЈРОВИЋ К. САФЕТ, рођен 1918, Пљевља, радник. Убијен од четника код Метаљке, јула 1942.

4. БАЈРОВИЋ Х. ХАСАН, рођен 1909, Пљевља, кафеџија. Убијен од четника код Рудог, априла 1944.

5. БОГИЋЕВИЋ П. ЈАКОВ, рођен 1865, Пљевља, трговац. Спаљен у својој кући од италијанског окупатора у Пљевљима, 1. децембра 1941.

6. БОЈОВИЋ П. МИЛОСАВ, рођен 1900, Вашково, пензионер. Стријељан, као талац, од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

7. БОЈОВИЋ П. СПАСЕНИЈА, рођена 1909, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора у Пљевљима, 3. децембра 1941.

8. БОСОВИЋ О. МЕХМЕД, рођен 1910, Пљевља, геометар. Стријељан од њемачког окупатора у Пљевљима, 13. априла 1944.

9. БРАХИЋ А. МУЈО, рођен 1900, Пљевља, радник. Погинуо у Пљевљима од њемачког бомбардовања, 16. априла 1943.

10. БРАХИЋ М. САЈМА, рођена 1922, Пљевља, домаћица. Погинула у Пљевљима од њемачког бомбардовања, 16. априла 1943.

11. БРАШАНАЦ Ћ. СТЕВАН, рођен 1900, Пљевља, кафеџија. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

12. БРАШАНАЦ С. КРСТИНА, рођена 1902, Пљевља, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

13. БРКОВИЋ А. АЉКО, рођен 1903, Пљевља, кафеџија. Погинуо у Пљевљима од њемачког бомбардовања, 16. априла 1943.

14. БРКОВИЋ М. ХАКИЈА, рођен 1912, Пљевља, радник. Стријељан од њемачког окупатора у Пљевљима, 13. априла 1944.

15. ВАСИЉЕВИЋ Р. БОЖО, рођен 1920, Вирпазар, ђак гимназије у Пљевљима. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Цљевљима, 5. децембра 1941.

16. ВУКОВИЋ Р. ВОЈИН, рођен 1891, шумар. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

17. ВУКОВИЋ О. ЈОВАН, рођен 1892, Жабљак, учитељ у Пљевљима. Стријељан, као талац, од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

18. ВУКОТИЋ М. РИСТО, рођен 1898, Пљевља, апотекар. Вршећи хуману и патриотску дужност превијао партизанске рањенике за вријеме напада партизана на Пљевља, 1. децембра 1941. Стријељан од италијанског окупатора у новој основној школи, у Пљевљима, 1. децембра 1941.

19. ВУКОТИЋ Р. ЉУБО, рођен 1914, Пљевља, студент филозофије. За вријеме напада партизана на Пљевља, 1. децембра 1941, са својим оцем Ристом превијао партизанске рањенике. Стријељан од италијанског окупатора у новој основној школи у Пљевљима, 1. децембра 1941.

20. ГРБОВИЋ И. АНИЦА, рођена 1886, Пљевља, домаћица. Погинула од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

21. ДАМЈАНОВИЋ С. БОШКО, рођен 1898, Пљевља, општински дјеловођа у Косаници. Ухапшен од њемачког окупатора и четника марта 1944, у Пљевљима. Спроведен од Нијемаца у затвор у Нови Пазар, гдје је стријељан од муслиманске квислиншке милиције, јуна 1944.

22. ДАМЈАНОВИЋ С. МОМЧИЛО, рођен 1900, Пљевља, радник. Стријељан од четника у Жабљаку, јуна 1942.

23. ДАМЈАНОВИЋ С. СИМО, рођен 1905, Пљевља, радник. Стријељан од италијанског окупатора у Пљевљима, 1. децембра 1941.
24. ДАМЈАНОВИЋ Р. МАРА, рођена 1900, Пјешивци, домаћица. Погинула од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.
25. ДАМЈАНОВИЋ Б. НАТАЛИЈА, рођена 1924, Пљевља, ученица женске занатске школе у Пљевљима. Погинула од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.
26. ДЕРВИШЧАУШЕВИЋ Д. ИБРО, рођен 1922, Пљевља, радник. Стријељан од недићеваца у Београду, маја 1942.
27. ДРАГАШЕВИЋ В. МИХАИЛО, рођен 1900, Пљевља, учитељ. Ухапшен и интерниран од италијанског окупатора 1941, у концентрациони логор у Италију, гдје је умро 1943.
28. ДРАГИЋЕВИЋ Б. МИЛОШ, рођен 1896, Пљевља, радник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 28. јула 1941.
29. ДИЗДАРЕВИЋ А. ХИМЗО, рођен 1912, Пљевља, радник. Убијен од четника код Рудога, априла 1944.
30. ЖУГИЋ С. ВУКО, рођен 1923, Пљевља, ђак гимназије. Ухапшен од Нијемаца децембра 1943, интерниран у Њемачку, гдје је умро 1944.
31. ЖУГИЋ Ж. МИЛЕВА, рођена 1899, Пљевља, домаћица. Стријељана од четника у Пљевљима, 13. априла 1944.
32. ЗАРУБИЦА М. МИЛИЋ, рођен 1918, Буковица, Жабљак, радник у Пљевљима. Интерниран од италијанског окупатора 1941. у логор Клос у Албанији. По повратку из интернације у новембру 1941, налазио се код своје куће у Пљевљима. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 5. децембра 1941.
33. ЗЕТИЦА Д. ЏЕМАЛ, рођен 1918, Пљевља, радник. Припадао напредном радничком покрету. Радећи у кафани рањен од италијанског окупаторског војника у Пљевљима и одмах умро у болници, августа 1942.
34. ИВАНОВИЋ В. РАДОСАВ, рођен 1896, Дољани, Титоград. Учитељ у Пљевљима. Стријељан, као талац, од италијанског окупатора у Пљевљима, 4. маја 1942.

35. ЈАКИЋ М. ЈЕЗДИМИР, рођен 1921, Пљевља, ђак гимназије. Прије рата припадао напредном средњошколском покрету. Послије јулског устанка интерниран од италијанског окупатора у концентрациони логор Клос у Албанији. По повратку из интернације у новембру 1941, налазио се код своје куће у Пљевљима. Стријељан од италијанског окупатора, као талац, на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1944.

36. ЈАКИЋ М. СТАНА, рођена 1926, Пљевља, ђак гимназије. Под теретом италијанског окупатора умрла у кућном притвору у Пљевљима, октобра 1941.

37. ЈАКИЋ М. ДУШАНКА, рођена 1924, Пљевља, ђак гимназије. Под теретом италијанског окупатора умрла у кућном притвору у Пљевљима, октобра 1941.

38. ЈАНИЋИЈЕВИЋ Ј. ВЛАДИМИР, рођен 1920, Пљевља, ђак трговачке академије. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

39. ЈАНКЕТИЋ В. МИЛИЦА, рођена 1914, Пљевља, домаћица. Заклана од четника у Пљевљима, 13. априла 1944.

40. ЈАНКОВИЋ М. ВОЈИН, рођен 1916, Пљевља, радник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

41. ЈАНКОВИЋ В. МАРИЈАН, рођен 1890, Комарница, код Шавника, столарски радник у Пљевљима. Стријељан од њемачког окупатора у Пљевљима, јуна 1944.

42. ЈАНКОВИЋ М. РАТОМИР, рођен 1915, Пљевља, свјештеник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку у Пљевљима, 3. децембра 1941.

43. ЈАНКОВИЋ М. СЛОБОДАН, рођен 1930, Пљевља, ђак гимназије. Убијен од италијанског окупаторског војника у Пљевљима, 1943.

44. ЈАУКОВИЋ И. НОВАК, рођен 1878, Буковица, Жабљак, радник у Пљевљима. Ветеран из првог свјетског рата. Стријељан од њемачког окупатора на Трилици, код Пљеваља, јуна 1944.

45. ЈЕГДИЋ С. ВОЈИСЛАВ, рођен 1925, Пљевља, ђак гимназије. Прије рата припадао напредном средњошколском покрету. Стријељан, као талац, од италијанског окупатора у Пљевљима, 4. маја 1942.

46. ЈЕГДИЋ П. САВА, рођен 1893, Буковица, Жабљак, службеник у Пљевљима. Ветеран из првог свјетског рата. Стријељан, као талац, од италијанског окупатора у Пљевљима, 4. маја 1942.

47. ЈОВАСHEВИЋ В. ЖИВКО, рођен 1901, Пљевља, трговац. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

48. ЈУНУЗ С. МУХАРЕМ, рођен 1905, Пљевља, радник. Стријељан од четника у Видрама, код Пљеваља, 7. марта 1943.

49. КАМБЕРОВИЋ Ј. СРЕДО, рођен 1882, Пљевља, радник. Стријељан од њемачког окупатора у Пљевљима, 12. маја 1944.

50. КАРАМАТИЈЕВИЋ МАРКОВИЋ ЗОРА, рођена 1910, Пљевља, домаћица. Заклана од четника у Пљевљима, 13. априла 1944.

51. КАРАЦИЋ М. ВЕРУША, рођена 1904, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора у Пљевљима, јуна 1944.

52. КЕЧЕВИЋ С. ХАСО, рођен 1923, Пљевља, радник. Прије рата припадао напредном радничком покрету. За вријеме напада партизана на Пљевља, заједно са Ристом Вукотићем, превијао партизанске рањенике у Пљевљима. Стријељан од италијанског окупатора у новој основној школи у Пљевљима, 1. децембра 1941.

53. КЕЧЕВИЋ Х. СМАЈО, рођен 1898, Пљевља, радник. Стријељан од Нијемаца у Пљевљима, 12. маја 1944.

54. КНЕЖЕВИЋ М. БОЖИДАР, рођен 1916, Пљевља, радник. Стријељан од четника у Оцаку, код Пљеваља, 1942. године.

55. КНЕЖЕВИЋ М. ЛАЗАР, рођен 1930. Убијен од италијанског окупатора у Пљевљима 1943.

56. КНЕЖЕВИЋ Л. МИЛИКА, рођен 1888, Вадаково, службеник. Стријељан, као талац, од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

57. КНЕЖЕВИЋ Д. МИХАИЛО, рођен 1887, мајор у пензији. Ветеран из првог свјетског рата. Стријељан, као талац, на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

58. КОВАЉСКИ ИВАН, рођен 1896, Пољска, жандарм у пензији. Стријељан, као талац, од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.
59. КОВАЉСКИ И. ЉУБОМИР, рођен 1920, Пљевља, ђак. Стријељан, као талац, од италијанског окупатора, на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.
60. КОВАЧЕВИЋ Ћ. ВУЛЕ, рођен 1918, Гуке, код Пљеваља, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Гукама, 2. децембра 1941.
61. КОРИЈЕНИЋ С. ХИ-ДА, рођена 1924, Пљевља, домаћица. Погинула од италијанског бомбардовања у Чајничу, марта 1942.
62. КОНДО М. АЛИЈА, рођен 1930, дијете. Убијено од италијанског окупаторског војника у Пљевљима марта 1943.
63. КУРТОВИЋ С. ИБРО, рођен 1912, Пљевља, радник. Стријељан од четника код Метаљке, јула 1944.
64. КУРТОВИЋ С. МУСТАФА, рођен 1918, Пљевља, радник. Стријељан од њемачког окупатора у Пљевљима, 12. маја 1944.
65. КУЛОСМАН И. КЕМАЛ, рођен 1924, Пљевља, трговац. Убијен од четника код Метаљке, јула 1942.
66. ЛАЗАРЕВИЋ М. БУДИСЛАВА, рођена 1937, Пљевља, дијете. Погинуло од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.
67. ЛАЗАРЕВИЋ М. ЗАГОРКА. рођена 1910, Пљевља, домаћица. Стријељана од Нијемаца у Пријеполу 1944.
68. ЛАЗАРЕВИЋ Д. МИКО, рођен 1885, Пљевља, радник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 2. децембра 1941.
69. ЛАЧЕВИЋ С. АЛИЈА, рођен 1890, Подгорица (Титоград), трговац. Стријељан од њемачког окупатора у Пљевљима, јуна 1944.
70. ЛАЧЕВИЋ С. ХАЈРИЈА, рођена 1895, Пљевља, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора у Пљевљима, јуна 1944.

71. МАЗИЋ Х. МИЛИЦА ШИКИЦА, рођена 1889, Пљевља, бабица. Заклана од четника у Пљевљима, марта 1944.

72. МАЗИЋ Н. НЕЂЕЉКО, рођен 1890, Недајно, Пива, радник у Пљевљима. Стријељан од четника у Пљевљима, 13. априла 1944.

73. МАРИЋЕВИЋ Д. НИКОЛА, рођен 1895, учитељ у Пљевљима. Стријељан од италијанског окупатора, као талац, на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

74. МАТОВИЋ М. САВКА, рођена 1914, Пљевља, домаћица. Стријељана од четника у Пљевљима, јуна 1944.

75. МЕКИЋ Д. ФАТА, рођена 1872, Пљевља, домаћица. Погинула од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

76. МЕКИЋ НУМАНА, рођена 1873, домаћица. Погинула од њемачког окупатора, 16 априла 1943.

77. МИЈОВИЋ М. БЛАЖО, рођен 1886, Убли, Подгорица, жандармеријски наредник у пензији у Пљевљима. Ветеран из првог свјетског рата. Стријељан од италијанског окупатора, као талац, на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

78. МИЛИЋ Д. САВО, рођен 1907, Пљевља, фотограф. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку у Пљевљима, 3. децембра 1941.

79. МИЛИЋЕВИЋ В. ПЕТАР, рођен 1876, Пљевља, радник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 2. децембра 1941.

80. МИРКОВИЋ Ј. ДРАГО, рођен 1924, Бољанићи, ђак гимназије. Стријељан од италијанског окупатора, као талац, на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

81. МУЛОВИЋ Ш. САМИЈА, рођена 1910, Пљевља, домаћица. Погинула од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

82. НЕНАДИЋ Л. СЛОБОДАН, рођен 1915, Пљевља, радник. Ухапшен од Нијемаца у Пљевљима, интерниран у „Матхаузен“, гдје је стријељан 1944.

83. НОВАКОВИЋ БОЖО, рођен 1912, Неготин, официр бивше југословенске војске. Послије априлског рата живио у Пљевљима. Стријељан од италијанског окупатора у Пљевљима, 3. децембра 1941.

84. ОБРАДОВИЋ Б. НЕВЕНКА, рођена 1915, Пљевља, домаћица. Стријељана од четника у Пљевљима, јуна 1944.

85. ПАВИЋЕВИЋ М. ВОЈИН, рођен 1880, Убли, Подгорица, потпуковник у пензији у Пљевљима. Ветеран из балканских и првог свјетског рата. На засједању тзв. „Црногорског сабора" 12. јула 1941, у Цетињу, у говору отворено устао против планова фашистичке Италије и Федералистичке странке о стварању тзв. „Независне краљевине Црне Горе" под покровитељством Италије. Стријељан, као талац, од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

86. ПАВИЋЕВИЋ Т. ДЕСАНКА, рођена 1896, Бијело Поље, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора на Трлици, код Пјеваља, јуна 1944.

87. ПЕЈАНОВИЋ Л. ЖАРКО, рођен 1919, Пљевља, ђак. Стријељан од италијанског окупатора у Пљевљима, 2. децембра 1941.

88. ПЕЈАНОВИЋ К. ЛУКА, рођен 1875, Пљевља, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Пљевљима, 2. децембра 1941.

89. ПЕЈАТОВИЋ Н. ЖИВКО, рођен 1908, Пљевља, инжењер агрономије. Ухапшен од Нијемаца у Пљевљима, интерниран у концентрациони логор у „Матхаузен", гдје је стријељан 1942.

90. ПЕЛИДИЈА А. МЕХО, рођен 1902, Пљевља, радник. Стријељан од њемачког окупатора у Пљевљима, јуна 1944.

91. ПЛИСКА М. ДЕРВИШ, рођен 1898, Пљевља, радник. Стријељан од четника у Пљевљима, 12. маја 1944.

92. ПОТУРАК З. САДО, рођен 1896, Пљевља, трговац. Потинуо од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

93. ПОТУРАК М. ХАТА, рођена 1914, Пљевља, домаћица. Погинула од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

94. ПОТУРАК Х. ХУСО, рођен 1910, Пљевља, радник. Погинуо од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

95. РАДОВИЋ С. СТЕВО, рођен 1910, Пљевља, радник. •Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, ; децембра 1941.

96. СПАИЋ Д. МИЛОЈИЦА, рођен 1888, Пљевља, радник Стријељан од њемачког окупатора у Пљевљима, јуна 1944.

97. СПАСОЈЕВИЋ Ш. ФИЛИП, рођен 1895, Никшић, радник у Пљевљима. Стријељан од -италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 7 децембра 1941.

98. СПАСОЈЕВИЋ Ш. ПЕТКО, рођен 1900, Никшић, радник у Пљевљима. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 7. децембра 1941.

99. СТАМЕНИЋ С. ДИКО, рођен 1879, Пљевља, радник. Заклан од четника у Пљевљима, 13. априла 1944.

100. СТАМЕНИЋ М. ЈУЛА, рођена 1897, Пљевља, домаћица. Заклана од четника у Пљевљима, 13. априла 1944.

101. СТАМЕНИЋ Д. ЉУБО, рођен 1914, Пљевља, радник. Заклан од четника у Пљевљима, 13. априла 1944.

102. СТОЈКАНОВИЋ М. ЉУБИЦА, рођена 1914, студент. Заклана од четника у Пљевљима, 13. априла 1944.

103. СКОРУПАН С. СМАИЛ, рођен 1880, Пљевља, радник. Стријељан од четника у Пљевљима 1944.

104. СУЈУЛЦИЋ А. АЉКА, рођена 1904, Пљевља, домаћица. Погинула од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

105. СУЈУЛЦИЋ И. ВЕХБИЈА, рођен 1929, Пљевља, радник. Погинуо од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

106. СУЈУЛЦИЋ М. ИБРО, рођен 1900, Пљевља, радник. Погинуо од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

107. СУЈУЛЦИЋ И. МУЈЕЗИРА, рођена 1936, Пљевља, дјете. Погинуло од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

108. РАДОВАНОВИЋ М. МИТАР, рођен 1886, Невесиње, службеник у Пљевљима. Ветеран из првог свјетског рата. Стријељан, као талац, од италијанског окупатора, на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

109. РАИЧЕВИЋ И. ЈОВО, рођен 1894, службеник у Пљевљима. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 2. децембра 1941.

110. РАИЧЕВИЋ Ј. РАДМИЛА, рођена 1924, Пљевља, ђак гимназије. Стријељана од четника у Пљевљима 1944. или погинула од савезничког бомбардовања.

111. РИЗАМУЛИЋ Р. АВДО, рођен 1903, Пљевља, трговац. Убијен од четника 1944.

112. РОБОВИЋ Р. ВАСИЛИЈЕ, рођен 1922, Пљевља, радник. Стријељан од италијанског окупатора у новој основној школи, у Пљевљима, 1. децембра 1941.

113. РОБОВИЋ И. РАДЕ, рођен 1886, Пљевља, радник. Стријељан од италијанског окупатора у новој основној школи у Пљевљима, 1. децембра 1941.

114. РОБОВИЋ Т. ТАДА, рођена 1892, Пљевља, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора у новој основној школи, у Пљевљима, 1. децембра 1941.

115. РОБОВИЋ Р. УРОШ, рођен 1911, Пљевља, радник. Стријељан од италијанског окупатора у новој основној школи, у Пљевљима, 1. децембра 1941.

116. РОГИЋ М. МИХАИЛО, рођен 1921, Пљевља, радник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 2. децембра 1941.

117. РОСИЋ П. ЈАНКО, рођен 1903, Пљевља, службеник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

118. СЕЛМАНОВИЋ Б. САЛАМ, рођен 1938, дијете. Убијено од италијанског окупаторског војника у Пљевљима, 1943. године.

119. ТАСОВАЦ И. МИЛЕ, рођен 1907, Плужине, Пива, радник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

120. ТАСОВАЦ П. СТАНИЦА, рођена 1903, Пљевља, домаћица. Заклана од четника у Пљевљима, 13. априла 1944.

121. ТАШАК Д. МЕХО, рођен 1896, Пљевља, млинарски лик. Убијен од четника у Бајовини, код Пљеваља, марта 3.

122. ТАУШАНОВИЋ М. ВЕСЕЛИН, рођен 1924, Пљевља, ђак гимназије. Прије рата припадао напредном средњошколском покрету. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 4. маја 1942.

123. ТЕШОВИЋ М. СТЕВО, рођен 1876, Пљевља, радник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

124. ТОМИЋ Ј. МИЛИВОЈЕ, рођен 1889, Буковица, Жабљак, кафеџија у Пљевљима. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

125. ТРХУЉ М. ХАЛИМ, рођен 1906, Пљевља, радник. Убијен од четника у Југову, маја 1942.

126. ЋИНАРА М. ХАЈРО, рођен 1916, Пљевља, трговац. Погинуо од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

127. ХАЛИЛБЕГОВИЋ АРСЛАН, рођен 1924, Пљевља, радник. Убијен од четника код Метаљке, 21. јула 1942.

128. ХАСАНБЕГОВИЋ ЗИЋРО, рођен 1913, Пљевља, радник. Погинуо од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

129. ХАЦИАЛИЋ Ф. ЧЕЛЕБИЈА, рођена 1922, Пљевља, домаћица. Убијена од четника у Пљевљима, новембра 1944.

130. ХАЦИАТЛАГИЋ У. ХАСКА, рођена 1900, Пљевља. Потинула од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

131. ХАЦИАТЛАГИЋ, С. ШАБАН, рођен 1900, Пљевља, службеник. Погинуо од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

132. ХАЦИОСМАНОВИЋ ИСМЕТ, рођен 1906, Пљевља, радник. Стријељан од четника у Мењаку, јуна 1942.

133. ХАЦИХАСАНОВИЋ ХАСО, рођен 1918, Пљевља, радник. Убијен од четника у Југову, 1944. године.

134. ЦЕРОВИЋ С. ВЈЕКОСАВА, рођена 1930, Пљевља, дијете. Погинуло од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

135. ЦВИЈЕТИЋ П. ЛАЗО, рођен 1893, Пљевља, трговац. Стријељан од њемачког окупатора у Пљевљима, 12. маја 1944.

136. **ЦАНКОВИЋ А. САЛКО**, рођен 1922, Пљевља, радник. Убијен од четника у Видрама, 7. марта 1943.

137. **ЦИДИЋ Н. НАЗУФ**, рођен 1909, Пљевља, радник. Стријељан од четника у Пљевљима, јула 1944.

138. **ЦИДИЋ РЕЏО**, рођен 1900, Глибаћи, радник у Пљевљима. Убијен од четника у Глибаћима, јула 1942.

139. **ЦУКЉАН М. ШЕРФО**, рођен 1904, Пљевља, радник. Убијен од четника у Видрама, 7. марта 1943.

140. **ШАКАПАРА М. ЗИФО**, рођен 1918, Пљевља, радник. Убијен од четника у Побраћу, јула 1942.

141. **СИПИЛОВИЋ Р. ИСМЕТА**, рођена 1936, Пљевља. Погинула од њемачког бомбардовања у Пљевљима, 16. априла 1943.

142. **ШИЉАК Д. АНДРИЈА**, рођен 1908, Пљевља, свјештеник. Стријељан од италијанског окупатора на Сењаку, у Пљевљима, 3. децембра 1941.

143. **ШУЛОВИЋ Д. АВДО**, рођен 1914, Пљевља, радник. Убијен од четника у Побраћу, јула 1942.

Пренђанска општина:

1. **БОШКОВИЋ Ш. БАТО**, рођен 1890, Маоче, земљорадник. Убијен од четника у Маочу, фебруара 1943.

2. **БОШКОВИЋ Ш. РАГИБ**, рођен 1895, Маоче, земљорадник. Убијен од четника у Маочу, фебруара 1943.

3. **БОШКОВИЋ А. ХАМИД**, рођен 1900, Маоче, земљорадник. Убијен од четника у Маочу, фебруара 1943.

4. **ВОЈИНОВИЋ КРСТИНА**, рођена 1880, Варине, домаћица. Стријељана од Нијемаца, маја 1943.

5. **ВУКОВИЋ Т. ТОМО**, рођен 1880, Пренђани, земљорадник. Стријељан од њемачког окупатора у Пренђанима, маја 1943.

6. **ВУКОВИЋ Т. МОМЧИЛО**, рођен 1909, Пренђане, земљорадник. Заклан од четника у Барицама, 26. априла 1943.

7. ГОЛУБОВИЋ И. ПЕРУНИКА, рођена 1907, Котлајићи, радница. Стријељана од њемачког окупатора с/ Пренђанима, маја 1943.

8. ГОЛУБОВИЋ Ш. САВО, рођен 1909, Котлајићи, земљорадник. Ухапшен од њемачког окупатора децембра 1943, интерниран у логор на Бањици, код Београда, гдје је убрзо стријељан.

9. ГОЛУБОВИЋ Ш. ТОМА, рођен 1885, Котлајићи, земљорадник. Ухапшен од њемачког окупатора 8. децембра 1943, у Котлајићима, интерниран у логор на Бањици, гдје је убрзо стријељан.

10. ЈОЦОВИЋ МИХАИЛО, рођен 1880, Росова. Погинуо од италијанског бомбардовања у Маочу, августа 1941.

11. КНЕЖЕВИЋ Т. ДИЛЕ, рођен 1890, Руданци, Жабљак, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Пљевљима, октобра 1941.

12. МАРКОВИЋ О. ВУКОЛА, рођен 1912, Градина, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Пљевљима, септембра 1941.

13. МАКСИМОВИЋ Д. МАРИЦА, рођена 1909, Кордовина, домаћица. Погинула од италијанског бомбардовања у Кордовини, августа 1941.

14. МАКСИМОВИЋ Р. СТАНА, рођена 1885, Кордовина, домаћица. Погинула од италијанског бомбардовања у Кордовини, августа 1941.

15. МАКСИМОВИЋ С. БОЖИДАР, рођен 1934, Кордовина, дијете. Погинуо од италијанског бомбардовања у Кордовини, августа 1941.

16. МАКСИМОВИЋ М. ЗОРКА, рођена 1920, Пушањски До, домаћица. Погинула од италијанског бомбардовања у Кордовини, августа 1941.

17. МАКСИМОВИЋ Д. МИЛЕВА, рођена 1918, Котлајићи, домаћица. Погинула од италијанског бомбардовања у Кордовини, августа 1941.

18. ПЕРУНИЧИЋ Т. МИЛАДИН, рођен 1885, Борова, земљорадник. Стријељан од њемачког окупатора у Борови, маја 1943.

19. ПЕРУНИЧИЋ В. ВИДА, рођена 1890, Маоче, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора у Борови, маја 1943.

20. ВУКОВИЋ С. КАТА, рођена 1905, Његовуђа, домаћица. Стријељана од њемачког окупатора у Његовуђи, јуна 1943.

21. РЕЦОВИЋ Ф. РИБА, рођена 1930, Маоче, дијете. Убијено од четника у Маочу, фебруара 1943.

22. ТАБАКОВИЋ Б. ФЕКО, рођен 1910, Маоче, земљорадник. Убијен од четника у Маочу, фебруара 1943.

23. ЋОСОВИЋ А. ЖИВАНА, рођена 1870, Мијаковићи, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора у Мијаковићима, јуна 1943.

24. ЋОСОВИЋ А. ВИДА, рођена 1915, Мијаковићи, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора у Мијаковићима, маја 1943.

25. ЋОСОВИЋ А. СТАНА, рођена 1915, Мијаковићи, домаћица. Стријељана од италијанског окупатора у Мијаковићима, маја 1943.

26. ЋОСОВИЋ А. БАТРИЋ, рођен 1942, Мијаковићи, дијете. Стријељано од италијанског окупатора у Мијаковићима, маја 1943.

27. ЋОСОВИЋ А. БЛАЖО, рођен 1939, Мијаковићи, дијете. Стријељано од италијанског окупатора у Мијаковићима, маја 1943.

28. ЋОСОВИЋ А. НОВАК, рођен 1938, Мијаковићи, дијете. Убијено од италијанског окупатора у Мијаковићима, маја 1943.

29. ШУШИЋ ЛАЗАР, рођен 1882, Буковица, Шавник, земљорадник. Прије рата живио у Маочу. Погинуо у Маочу од италијанског бомбардовања, августа 1941.

2

Хоћевињска општина:

1. АНЂЕЛИЋ М. МИЛОСАВ, рођен 1885, Шљиванско, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Шљиванском, ја 1942.

2. БАЈРОВИЋ А. МУЈО, рођен 1911, Крушево, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Шљиванском, маја

3. БАЈЧЕТА О. РАДИСАВ, рођен 1878, Какмужи, земљорадник. Стријељан од четника у Радосавцу, марта 1944.
4. БОЖОВИЋ Ј. НОВИЦА, рођен 1900, Шљиванско, земљорадник. Стријељан од четника у Мељаку, маја 1942.
5. ДРАГАШ Ј. РАЈКО, рођен 1913, Драгаши, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Коминама, маја 1942.
6. ИМАМОВИЋ А. МИТАТ, рођен 1923, Тикава, земљорадник. Убијен од четника у Тикави, фебруара 1943.
7. ИМАМОВИЋ С. ПАША, рођена 1895, Тикава, домаћица. Убијена од четника у Видрама, фебруара 1943.
8. ИМАМОВИЋ Х. ЈУСУФ, рођен 1928, Тикава, дијете. Убијено од четника у Видрама, фебруара 1943.
9. ИМАМОВИЋ Х. РАШИД, рођен 1930, Тикава, дијете. Убијено од четника у Видрама, фебруара 1943.
10. ИМАМОВИЋ А. ХАСАН, рођен 1927, Тикава, дијете. Убијено од четника у Видрама, фебруара 1943.
11. МАЛИЏАН Н. МИЛАН, рођен 1907, Тикава, земљорадник. Интерниран од њемачког окупатора у „Матхаузен“, гдје је умро 1944. годинв.
12. МЕНТОВИЋ С. НОВИЦА, рођен 1900, Брвеница, земљорадник. Интерниран од њемачког окупатора 1944. и погинуо у бјекству.
13. МРШОВИЋ В. МИЛОВАН, рођен 1890, Крушево, земљорадник. Стријељан од њемачког окупатора у Крушеву, 27. децембра 1943.
14. СТАНИЋ Ј. ЈОВИЦА, рођен 1910, Хоћевина, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Шљиванском, маја 1942.
15. ТОШИЋ ВУК, рођен 1888, Какмужи, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Какмужи&a, маја 1942.
16. ЧАВИЋ Б. САВО, рођен 1921, Крушево, земљорадник. Стријељан од четника у Мељаку, августа 1944.
17. ЧЕПИЋ В. САВА, рођен 1880, Хоћевина, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Пљевљима, маја 1944.

18. ЧЕПИЋ Ј. ВУЧЕТА, рођен 1911, Хоћевина, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Пљевљима, маја 1942.

19. ЧВОРОВИЋ С. НЕЂЕЉКО, рођен 1890, Шљиванско, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора у Шљиванском, маја 1942.

20. ЧВОРОВИЋ С. РАДОВАН, рођен 1900, Шљиванско, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора и четника у Шљиванском, маја 1942.

21. ЧВОРОВИЋ Р. ТОДОР, рођен 1896, Шљиванско, земљорадник. Стријељан од италијанског окупатора и четника у Шљиванском, маја 1942,

Погинули од уличних борби у Пљевљима

1. децембра 1941.

1) БАМБУР А. ДУДА, рођена 1900, домаћица; 2) БРАШЊА П. ПЕТАР, рођен 1860; 3) БУЛИЋ РАМИЗ, рођен 1912, радник; 4) ВУКОЈИЧИЋ С. ЈОВАНКА, рођена 1923, ученица гимназије; 5) ВУКОЈИЧИЋ В. ДОБРОСАВ, рођен 1929, ђак; 6) ВУКОЈИЧИЋ С. ЉУБИНКА, рођена 1927, ученица; 7) ГОЛУБОВИЋ Ј. ЉУБИЦА, рођена 1901, домаћица; 8) ГЕЉИЋ МАЃБУЛА, рођена 1934, дијете; 9) ДЕБЕЉЕВИЋ Р. МИЉА, рођена 1923, ђак; 10) ЋОЗГИЋ Х. БАЈРО, рођен 1928, ђак; 11) ЛИСИЧИЋ Г. СТЕВАН, рођен 1869, трговац; 12) МИЛИНКОВИЋ В. ЗОРА, рођена 1922, домаћица; 13) СРНА Џ. ФАТИМА, рођена 1941; 14) СРНА Џ. ШЕФИКА, рођена 1935; 15) ЦВИЈЕТИЋ Р. САВЕТА, рођена 1873, домаћица; 16) ХРАПОВИЋ М. ШАБАН, рођен 1900, радник; 17) МИЉЕВИНА И. ВАСВИЈА, рођена 1910, домаћица; 18) ПЛИСКА ЋУЗА, рођена 1897, домаћица; 19) ЋОСОВИЋ Ј. ШЕФКО, рођен 1924, радник; 20) ХАЦИШАЋИРОВИЋ ВЕЗИРКА, рођена 1897, домаћица; 21) ШАБАНИЋ А. НУСРЕТА, рођена 1932; 22) МИЛИЋЕВИЋ Н. РАЈКО, рођен 1928, ђак; 23) ЈАШАРБАШИЋ ХАЛИЛ, рођен 1864.

Погинули од савезничког бомбардовања у Пљевљима

24. јула 1944.

1) АЏИЋ П. АНЕТА, рођена 1875, домаћица 2) АЏИЋ С. НОВИЦА, рођен 1926, ђак; 3) БАЈИЋ Г. РАДОЈКА, рођена 1908, домаћица; 4) БАЈИЋ Ј. ДАША, рођена 1876, домаћица; 5) ВУКОВИЋ Д. ДОБРОСЛАВ, рођен 1929, ђак; 6) ДРОБЊАК Р. БОГОЉУБ, рођен 1931, ђак; 7) ЖИВКОВИЋ В. САМУИЛО, рођен 1927, ђак; 8) ЈАНКОВИЋ Ћ. АНЂА, рођена 1908, домаћица; 9) ЈОВАШЕВИЋ П. ЈОВАНКА, рођена 1873, домаћица; 10) КНЕЖЕВИЋ П. ПАВА, рођена 1882, домаћица; 11) ПОПОВИЋ Г. МИЛИЦА, рођена 1888, домаћица; 12) ПОПОВИЋ М. НАДЕЖДА, рођена 1921, домаћица; 13) СИМОВИЋ В. ДУЊА, рођена 1901, домаћица; 14) ТЕШОВИЋ М. СТАКА, рођена 1882, домаћица; 15) ЋУВИЋ Ј. ЛЕПОСАВА, рођена 1927.

1. АЦИЋ ГАВРО, рођен 1880, Лијева Ријека, пензионер у Пљевљима. Ветеран из првог свјетског рата. Погинуо од квислиншких формација код Сјенице, априла 1941.

2. ВРАНЕШ С. РАДОЈЕ, рођен 1920, Глисница, Пљевља, земљорадник. Погинуо као војник БЈВ, од усташа у Загребу, априла 1941.

3. ЖУГИЋ В. БОЖИДАР, рођен 1920, официр БЈВ. Погинуо од мађарских завојевача у Вировитици, априла 1941.

4. КАЧАР Ј. СУЛЕЈМАН, рођен 1921, Пљевља, радник. Убијен од њемачког окупатора у Пљевљима, априла 1941.

С А Д Р Ж А Ј

ПРЕДГОВОР	--	9
ПРЕГЛЕД ИСТОРИЈЕ ПЉЕВАЉСКОГ СРЕЗА ДО 1941.	-- --	17
Пљеваљски крај до турске окупације	-- -- -- -- --	19
Пад пљеваљског краја под Турке	-- -- -- -- --	21
Ослободилачки покрет	-- -- -- -- --	24
Пљеваљски срез у првом свјетском рату	-- -- -- -- --	38
Пљеваљски срез у Краљевини Југославији	-- -- -- -- --	42
ПЉЕВАЉСКИ СРЕЗ 1941. — 1945.	-- -- -- -- --	59
Развој НОБ-а 1941. године	-- -- -- -- --	61
Развој НОБ-а у првој половини 1942. године	-- -- -- -- --	79
Формирање 3. пролетерске бригаде	-- -- -- -- --	101
Ситуација у срезу у другој половини 1942. и почетком 1943.	-- -- -- -- --	106
Повратак 1. пролетерске дивизије у Санцак	-- -- -- -- --	115
Прво ослобођење Пљеваља	-- -- -- -- --	118
Развој НОБ-а 1944. године	-- -- -- -- --	125
Ослобођење пљеваљског среза	-- -- -- -- --	129
ПОГИНУЛИ БОРЦИ ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА И СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ, ЖРТВЕ ФАШИСТИЧКОГ ТЕРОРА, ГРАЂАНСКЕ ЖРТВЕ РАТА, ПОГИНУЛИ ПАРТИОТИ У АПРИЛСКОМ РАТУ 1941.	-- -- -- --	133
Погинули борци	-- -- -- -- --	139
Жртве терора фашистичких окупатора и домаћих издајника	-- -- -- -- --	217
Грађанске жртве рата	-- -- -- -- --	343
Погинули патриоти из пљеваљског среза у априлском рату 1941.	-- -- -- -- --	347